

X

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W ŁODZI

ZA ROK

1938

TOM I.

X
SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI
IZBY
PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ
W ŁODZI

ZA ROK

1938

TOM I.

1939

ODBITO W DRUKARNI B. KAZULAK, ŁÓDŹ, UL. PIOTRKOWSKA NR 85 — TELEFON NR 176-33

SPIS RZECZY.

Część I.

PROTOKÓŁY ZEBRAŃ PLENARNYCH IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W ŁODZI

Część II.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W ŁODZI w r. 1938.

A. CZĘŚĆ OGÓLNA.

CZĘŚĆ I

PROTOKÓŁY

Zebrań Plenarnych
Izby Przemysłowo-Handlowej
w Łodzi

PROTOKÓŁ

XXXVIII (ZWYCZAJNEGO) PLENARNEGO ZEBRANIA IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W ŁODZI

odbytego dnia 23 marca 1938 r. o godz. 18-ej

w lokalu Izby przy Al. Kościuszki Nr 4.

Obecnych 61 radców: Babiacki Edward, Barciński Henryk, Bartoszewicz Witold, dr. Berkowicz Henryk, dr. Biederman Bruno, Bibergal Roman, Blumcwajg Maurycy, Bobkowicz Emilian, dr. Bornet Juliusz, Buhle Karol Juliusz, Bursze Henryk, Chądzyński Karol, Chari Piotr, Degenstein Jakub, Dobrzański Tadeusz, Ender Teodor, Fiedler Zygmunt, Fiszer Karol, Frankus Ryszard, Frycze Zygmunt, Gliksman Beniamin, Gliński Marian Wacław, inż. Gross Oskar, Hauk Ludwik, Hertz Michał, Hertz Mieczysław, Heber Józef, inż. Hirszberg Emil,Holcgreber Wacław, Jabłkowski Józef, inż. Jasiński Edmund, Jaszuński Ignacy, Kamiński Jakub, Konarzewski Tadeusz, Kotkowski Bolesław, Krauze Józef Wacław, Kwaśniewski Lucjan, Landsberg Władysław, Lewsztajn Juliusz, Librach Jakub, Lipiński Adam, Luboszyc Grzegorz, dr. Maciszewski Feliks, Milker Juliusz, Mokrski Lajb, inż. Piasecki Marian, Piestrzycki Józef, Poznański Maurycy, Pytlewski Stanisław, Remiszewski Antoni, dr. Rochlin Izrael, Roszak Kazimierz, Rozen Jonas, Rydzewski Stefan, Seipelt Paweł, dr. Sembrat Stanisław, Sender Feliks, Stefaniak Eugeniusz, Wyszewiański Dawid, Znamięcki Aleksander, Zylberszpic Joachim.

Korespondenci: Brzeski Józef, Gierliński Czesław, Schweikert Robert i Warszawski Szymon.

Przedstawiciel Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi Naczelnik Wydziału Przemysłowego, inż. Edward Głogowski.

Nieobecnych usprawiedliwionych 9 radców: Eitingon Naum, Gawartin Włodzimierz, Heiman-Jarecki Aleksander, Hertz Jakub, Markon Kazimierz, Mazur Chaim Lejzor, Olszewski Marian, Rozenberg Lajb i Wolman Gerszon.

Nieobecnych nieusprawiedliwionych 2 radców: Geyer Robert i Tempelhof Maurycy.

Biuro Izby: referenci — Cunge Stanisław, mgr. Słupczyński Aleksander, dr. Borst Karol, mgr. Kołakowski Konrad, mgr. Goliński Władysław, mgr. Bagiński Witold oraz kierownik biura Wajnert Tadeusz i księgowy Galicki Wacław.

Przy stole prezydialnym: prezes dr. Maciszewski Feliks, wiceprezesi: dr. Bornet Juliusz, Babiacki Edward, Fiedler Zygmunt, Hertz Mieczysław, dyrektor Izby — inż. Bajer Karol, wicedyrektorzy: dr. Sand Herbert, inż. Luciński Stefan oraz radca prawny — adw. Felix Henryk.

Obradom przewodniczył prezes dr. Maciszewski Feliks, protokół prowadził mgr. A. Słupczyński.

Porządek dzienny:

1. Przyjęcie protokółu z poprzedniego posiedzenia.
2. Komunikaty Prezydium.
3. Zatwierdzenie rocznego zamknięcia rachunków Izby oraz udzielenie absolutorium dla Prezydium z wykonania budżetu za rok 1937.
4. Uchwalenie dodatkowego preliminarza budżetowego Izby na rok 1938.
5. Powzięcie uchwały w sprawie przeprowadzenia rozbudowy gmachu Izby.
6. Powzięcie uchwały w sprawie użycia sum z funduszu emerytalnego pracowników Izby na budowę ewentualnie kupno domu czynszowego.
7. Wolne wnioski.

Posiedzenie otworzył prezes Izby, stwierdzając na podstawie listy obecności quorum dla powzięcia uchwał prawomocnych w sprawach, objętych porządkiem dziennym.

Ad 1. Przechodząc do porządku dziennego, przewodniczący oświadczył, iż przez rozesłanie protokółu z poprzedniego posiedzenia wszystkim radcom do wiadomości, czytanie tegoż uważa za dokonane.

Jednocześnie z uwagi na brak zgłoszenia poprawek, uważa protokół za przyjęty bez zmian.

Ad 2. Na wstępie przewodniczący poinformował Plenum o zmianach, jakie zaszły w ostatnim okresie w gronie członków Izby, podając, iż na miejsce radcy Mariana Wysmyka, który zrzekł się mandatu radcy, wszedł do Izby z wyborów zrzeszeniowych z ramienia Stowarzyszenia Kupców i Przemysłowców Chrześcijan, p. Zygmunt Frycze. Ponadto na podstawie uchwały ostatniego Plenarnego Zebrania radcą Izby z kooptacji został p. Henryk Bursze. Witając tychże radców stwierdził, że stan osobowy radców Izby jest kompletny i wynosi obecnie — zgodnie z przepisem ustawy o izbach przemysłowo-handlowych — 72 radców oraz ponadto 7 korespondentów.

Przechodząc z kolei do sprawozdania z wykonania uchwał Plenarnego Zebrania, odbytego w dniu 20 października 1937 r. przewodniczący zakomunikował, iż rezolucja, zgłoszona przez radcę Kotkowskiego i tow. w sprawie przeciwstawienia się realizacji projektu noweli do ustawy o prawie przemysłowym przesłana została do wszystkich Izb oraz do wiadomości Ministerstwa Przemysłu i Handlu. W wyniku negatywnego ustosunkowania się Izb Przemysłowo-Handlowych, Ministerstwo Przemysłu i Handlu wycofało omawiany projekt noweli.

Nawiązując do rezolucji, zgłoszonej przez radcę Geyera i tow. w sprawie reformy obowiązującego ustroju danin publicznych i świadczeń w kierunku zmniejszenia istniejących ciężarów, przewodniczący podał do wiadomości Plenum, iż Pan Wicepremier w pełnej rozciągłości podzielił słuszność poglądu sfer gospodarczych, że górna granica obciążenia została u nas osiągnięta, wobec czego nie mogą być nakładane nowe ciężary publiczne. Równocześnie, uznając konieczność częściowej bodaj zmiany systemu podatkowego, czynniki resortowe wniosły do Sejmu projekty przedłożeń, dotyczących t. zw. małej reformy podatkowej. Ponadto od 1 kwietnia do końca roku przywrócone zostały niższe składki w ubezpieczeniu społecznym, o co Związek Izb i wszystkie Izby Przemysłowo-Handlowe usilnie zabiegały.

Uchwalony przez Plenarne Zebranie preliminarz budżetowy Izby na rok 1938 Ministerstwo Przemysłu i Handlu zatwierdziło w ubiegłym miesiącu, przy czym poczyniło w nim poprawki w niektórych pozycjach zarówno po stronie przychodowej, jak i rozchodowej celem dotowania Izb Rzemieślniczych z funduszów Izby kwotą 21.000.— zł.

Poruszając sprawy wewnętrzno-organizacyjne Izby, przewodniczący zakomunikował, że Ministerstwo Przemysłu i Handlu zamierza w najbliższej przyszłości zatwierdzić statut urzędników Izby oraz załatwić sprawę zatwierdzenia statutu emerytalnego. Jeśli idzie o statut urzędniczy zatwierdzenie jego połączone ma być jednak z zasadniczymi zmianami, które ze stanowiska samorządu gospodarczego uznać należy za niewskazane. Być może, że Ministerstwo Przemysłu i Handlu przy ostatecznym zatwierdzeniu owego statutu zgodzi się z naszym poglądem, iż można z niego wyeliminować te poszczególne postanowienia, których Izba nie zaprojektowała, a których unormowanie pozostawić należy Izbie, jako instytucji samorządowej.

W sprawie wniosku, zgłoszonego przez Sekcję Handlową o podjęcie przez Izbę kroków, aby Polski Monopol Tytoniowy nie zmniejszał rabatów prowizyjnych dla odsprzedawców, Izba poczyniła odpowiednie kroki i zagadnienie zwiększenia zarobków kupiectwa przy sprzedaży jest w chwili obecnej przedmiotem zasadniczych rozważań Ministerstwa.

Z kolei przewodniczący poświęcił parę uwag zagadnieniom, które w chwili obecnej posiadają szczególną aktualność bądź to w skali ogólno-krajowej, bądź też specjalnie dla okręgu Izby, wygłaszając następujące przemówienie:

„Nie ulega wątpliwości, iż mimo zniżkowego ruchu cen na rynku światowym, jaki ujawnił się w drugiej połowie ubiegłego roku, efekt finansowy roku 1937 w łącznym rezultacie należy uznać za pomyślny, czego wyrazem jest poprawa rentowności znacznej ilości przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych. Fakt ten posiada, jak na to zawsze życie gospodarcze zwraca uwagę, szczególne znaczenie, gdyż tylko opłacalna produkcja daje podnietę do jej prowadzenia oraz powiększania przez nieodzowne inwestycje. Ponieważ Rząd w imię podtrzymania i pogłębiania procesów koniunkturalnych szczególną wagę przywiązuje do pobudzenia ruchu inwestycyjnego, jako dźwigni podniesienia gospodarczego poziomu Polski, w logicznym następstwie tego założenia programowego należy usuwać wszelkie hamulce, które niepotrzebnie podcinają ową rentowność.

Jako okrąg skazany na dowóz szeregu surowców zagranicznych nie ustajemy w wysiłkach, by rozwiązać w racjonalny sposób sprawę lepszego wykorzystania w naszym przemyśle surowców krajowych w celu zmniejszenia obciążenia z tego tytułu naszego bilansu handlowego, a równocześnie podniesienia siły dochodowej rolnictwa, będą-

cego producentem surowców krajowych, a zarazem największym konsumentem naszej produkcji. Jednakże uważam, iż należy unikać zbytniego podrażania kosztów nabywania nieodzownych surowców zagranicznych przez obciążanie ich opłatami, które służyć mają na popieranie krajowej produkcji, gdyż w rzeczywistości opłaty te ze względu na nieodzowność znacznej części naszego importu surowców działają jako czynnik podrażający wytwórczość i ceny towarów, co zmniejsza zakres konsumcji i wpływa ujemnie na rozwój przemysłu i jego rentowność.

W szczególności uważamy, iż rewizji domagają się obciążenia, jakie nałożone zostały na tak podstawowy dla naszego okręgu surowiec, jakim jest bawełna i musimy podnieść poważne zastrzeżenia przeciwko rozważanym koncepcjom dąlszego obciążania importu wełny zagranicznej. W sprawie tej zarówno Izba, jak i zainteresowane zrzeszenia gospodarcze wyraziły wielokrotnie zdecydowaną opinię, iż do zagadnienia popierania produkcji wełny krajowej dążyć należy innymi drogami, aniżeli przez obciążenia, które muszą wpłynąć na podwyższenie kosztów produkcji i wstrzymując import surowca mogą umożliwić na to miejsce import półfabrykatów i gotowych towarów, co wobec istniejącej konstrukcji umów handlowych już się przejawia.

Natomiast kierujemy się poglądem, iż w dobie obecnej, nacechowanej usilną dążnością do stosowania nowych metod produkcji — w szczególności przy użyciu włókien zastępczych i sztucznych — specjalnej wagi nabiera sprawa pogłębienia prac badawczo-laboratoryjnych i stworzenia dla nich możliwie dobrze wyposażonego ośrodka naukowego. Dlatego po przeprowadzeniu specjalnych studiów w sprawie organizacji owych metod badawczych stosowanych zagranicą, Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi powzięła myśl utworzenia na terenie Łodzi specjalnego instytutu włókienniczego, czego potwierdzeniem praktycznym ma być uchwalenie w dniu dzisiejszym odpowiednich środków, mających na celu zrealizowanie tego zamierzenia. Wyrażam nadzieję, że projekt ten znajdzie nie tylko pełną aprobatę przy uchwalaniu przez Panów budżetu, ale że organizacje gospodarcze oraz Izby również innych okręgów, reprezentujących przemysł włókienniczy, zainteresują się naszą inicjatywą i współdziałać będą przy jej realizacji.

W ostatnich dniach Prezydium Izby odbyło specjalną naradę z przewodniczącymi wszystkich komisji izbowych na temat, jakie za-

gadnienia uważamy w tej chwili za najaktualniejsze. Chciałbym Panów o tym poinformować. O ile idzie o zagadnienie eksportu stwierdzono, iż wobec zaostrzonych warunków konkurencyjnych na rynkach światowych oraz depresyjnego kształtowania się cen, towary nasze, które w poprzednim okresie jeszcze były konkurencyjne, obecnie kalkulują się częściowo za drogo. Dlatego też szczególnie pilną rzeczą staje się sprawa dostosowania cen eksportowych do nowego układu warunków konkurencyjnych. Z odpowiednimi wnioskami w tej sprawie występuje Izba w najbliższej przyszłości do resortowych czynników. Nawiasowo nadmienia się przy tej sposobności, że o ile może być celową polityka stosowania domieszek w zakresie produkcji towaru, przeznaczonego dla rynku krajowego, to w dziedzinie eksportu jest konieczna w tej mierze specjalna ogięndość, gdyż szereg rynków bezwarunkowo nie chce nabywać towaru mniej wartościowego. Specjalną również trudność spowoduje obowiązek domieszki do bawełny włókien syntetycznych, gdyż wiele firm eksportujących, nie mogąc prowadzić specjalnych mieszanek dla towarów eksportowych, będzie musiało zrezygnować z eksportu na te rynki, gdzie import towarów z zawartością włókna sztucznego jest zakazany.

Wobec owej niepewnej sytuacji w dziedzinie wywozu tym intensywniej kontynuujemy prace, mające na celu podtrzymanie możliwości wywozowych na rynki już zdobyte, jako też penetrację wyrobów łódzkich na rynki nowe. Chcąc możliwie praktycznie podejść do rozwiązywania nastręczających się w tej mierze zagadnień, stosujemy we wszystkich wypadkach uzasadnionej potrzeby zasadę kierowania na rynki zagraniczne specjalnych wysłanników, przy czym szczególną uwagę poświęciliśmy m. in. rynkowi Stanów Zjednoczonych.

Przechodząc do zagadnień natury ustawodawczej, chciałbym z tego miejsca podnieść, że poświęciliśmy szczególnie wiele uwagi projektom, składającym się na całość t. zw. małej reformy podatkowej. Wprawdzie sprawa zlikwidowania świadectw przemysłowych weszła w stadium decydujące, jednakże praktyka okaże, czy celowym jest połowiczne załatwienie owej sprawy, polegającej na zdecydowanej już częściowej przemianie świadectw na karty rejestracyjne, których wydawaniem zajmować się mają czynniki samorządu terytorialnego do funkcji tych bynajmniej nie nastawione. Wypada mi również Panów zapewnić, iż staraliśmy się przekonać czynniki miarodajne, że materiał cyfrowy, na którym opiera się odnośna reforma oraz kalkulacja ekwiwalentu wzamian za świadectwa, nie jest dosta-

teczny i domagałby się odpowiedniego pogłębienia. Wskutek zastrzeżeń samorządu gospodarczego narazie całkowicie wycofany został projekt zmiany ustawy o opłatach stemplowych, natomiast z pełnym zadowoleniem wypada stwierdzić, że w ustawodawczej drodze realizowany jest w chwili obecnej od lat wysuwany postulat usunięcia podwójnego opodatkowania w zakresie dochodów, wydzielanych przez osoby prawne, jako też ma być wydana specjalna ustawa o popieraniu ruchu inwestycyjnego.

Ograniczając się do tych kilku uwag o ewolucji naszego systemu podatkowego, muszę równocześnie zaznaczyć, iż wytwarza się nowa sytuacja wskutek coraz szerszego rozpowszechniania się prawidłowej księgowości, jako środka dowodowego w postępowaniu wymiarowym. W ślad za tym zjawiskiem dodatnim ujawnia się również i ujemna konsekwencja, polegająca na fakcie, iż w związku z tym nader znacznie opóźniają się wymiary podatkowe dla firm, prowadzących książki. Łączy się to z okolicznością, iż organa administracji skarbowej, stając przed nawałem coraz większej pracy kontrolnej, nie są w stanie zbadać w czas księgowości znacznej ilości przedsiębiorstw, co opóźnia nadmiernie doręczanie nakazów płatniczych. Problemowi temu wypadnie poświęcić specjalną uwagę, gdyż opóźnienie wymiarów powoduje nie tylko nadmierne zadłużenie firm wobec Skarbu, lecz również obawę, iż należności Skarbu mogą z biegiem zbyt długiego czasu okazać się nieściągalnymi.

Z enuncjacji miarodajnych czynników oraz z prasy wiadomo jest Panom, iż powołana została do życia specjalna Komisja dla zbadania sprawy interwencjonizmu gospodarczego państwowego i prywatnego w celu ustalenia, w jakiej mierze należałoby usunąć niedomagania organizacyjne w zakresie życia przemysłowego. W Polsce istnieje bowiem bardzo szeroki zasięg środków interwencjonistycznych urzędowych, jak wysoka taryfa celna, reglementowanie wywozu i przywozu, indywidualnie przyznawane ulgi celne, polityka surowcowa itp., obok których rozwinął się szeroki interwencjonizm prywatny w postaci daleko posuniętej kartelizacji. Zadaniem tej komisji ma być opracowanie metod usprawnienia i reformy obecnie stosowanego interwencjonizmu gospodarczego, celem racjonalnego ich wykorzystania tak, by nadawały jednolity kierunek pracy poszczególnych przedsiębiorstw zgodnie z interesami Państwa, aby stosowano je w sposób należycie sprawny i fachowy i aby osiągnięcia ogólnych celów gospodarczych Państwa, wynikających z potrzeb obronności kraju, z po-

trzeb demograficznych itp., było umożliwione przez stosowanie interwencjonizmu w rozmiarach, nieprzekraczających koniecznej potrzeby i bez uciekania się do przedsiębiorczości państwowej. Ponieważ prace owej Komisji zostały podjęte, przedwczesne byłoby w tej chwili bardziej szczegółowe wypowiadanie się w powyższej sprawie. Fakt, że w skład tej Komisji wchodzą przedstawiciele życia gospodarczego — daje dostateczną gwarancję, że postara się ona podejść do zagadnienia całkowicie obiektywnie i z pełnym wyczuciem potrzeb zarówno ogólno-państwowych, jak i gospodarczych. Będąc przez Pana Ministra Przemysłu i Handlu powołany w charakterze członka do tej Komisji, będę miał możność zasięgania w poszczególnych kwestiach opinii zrzeszeń i organizacyj gospodarczych, pracujących na tutejszym terenie.

Dla zapewnienia normalnych warunków pracy produkcyjnej i jej ciągłości konieczne jest, aby uległo u nas zatamowaniu niezdrowe zjawisko strajków okupacyjnych, które szkodzą nie tylko przemysłowi, lecz własnym interesom robotników. Z chwilą wprowadzenia przymusowego arbitrażu wszelkie uzasadnienie strajków, jako jedynego środka obrony pracowników znikło. Niejednokrotnie również deklarowaliśmy, iż coraz większą troską napawać nas musi sytuacja finansowa Ubezpieczalni Społecznych. Chociaż życie gospodarcze i szerokie masy pracowników podlegających przymusowi ubezpieczeniowemu, ponoszą znaczne ciężary na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych, nastręczają się dzisiaj coraz istotniejsze wąpliwości, czy bez głębszych zmian organizacyjno-oszczędnościowych potrafią one zachować stan swojej równowagi finansowej tak, aby zapewnić mogły ubezpieczonym należne im świadczenia. Uważamy dlatego, iż żądanej przez wszystkich reformy systemu ubezpieczeń społecznych nie należy odsuwać, gdyż systemat ów domaga się urealnienia, co leży nie tylko w interesie życia gospodarczego lecz i przede wszystkim szerokich mas pracujących, objętych przymusem ubezpieczeniowym.

Przechodząc do spraw kredytowych, sądzę, iż w chwili obecnej na czoło wysuwa się sprawa wzmocnienia źródeł taniego kredytu długoterminowego, nieodzownego dla procesów inwestycyjnych i modernizacyjnych. Poza tym należałoby przeprowadzić akcję konwersyjną na odcinkach pominiętych dotychczas, co np. dotyczy 8%-wych funtowych obligacji Towarzystwa Kredytowego Polskiego Przemysłu. Oprocentowanie dolarowej transzy owych obligacji uległo obniżeniu, natomiast oprocentowanie transzy wypuszczonej w funtach sterlin-

gach nadal pozostało bez zmian, co dla szeregu przedsiębiorstw dłużniczych stanowi wraz z kosztami administracyjnymi obligacji stanowczo zbyt wielkie obciążenie. Równocześnie w celu upłynnienia rynku pieniężnego byłoby pożądane ponowne wznowienie terminu wymiany pożyczki narodowej na pożyczkę konsolidacyjną, gdyż szereg osób i firm z różnych przyczyn nie mogło w czas zgłosić w roku ubiegłym posiadanych papierów do konwersji, co obecnie okazuje się dla nich niepożądanym utrudnieniem.

Z szeregu bieżących prac Izby chciałbym wspomnieć, że szczególną uwagę poświęcamy dalszemu kontynuowaniu podjętej już w roku ubiegłym akcji podnoszenia wiedzy zawodowej kupiectwa. Cel ten chcemy osiągnąć przez organizowanie kursów dokształcających, których szereg uruchomiliśmy już w Łodzi i miastach okolicznych. Z tego miejsca zwracam się z apelem do sfer kupieckich naszego okręgu, aby wydatniej zainteresowały się owymi kursami, uczestnicząc w nich lub posyłając na nie swój personel, gdyż tylko przy owym zainteresowaniu będziemy mogli powiększyć liczbę kursów.

Licząc się z faktem, iż w Łodzi jako centrum życia przemysłowego i handlowego nieodzowne jest uruchomienie Wyższej Szkoły Handlowej, co zwłaszcza niezamożnym mieszkańcom miasta umożliwi kierowanie młodzieży na wyższe studia, postanowiliśmy aktywnie zainteresować się sprawą powołania do życia podobnej uczelni.

Na dzisiejszym posiedzeniu wypada mi niestety pożegnać radców, reprezentujących okręgi, które z dniem 1 kwietnia br. wyłączone będą z województwa łódzkiego, a tym samym z ram Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, chociaż radcowie ci zatrzymują swe mandaty nadal do końca kadencji Izby. Wprawdzie w imię wyższych konieczności państwowych zaszła potrzeba przekształcenia granic województwa, mimo dużej łączności interesów niektórych wydzielonych powiatów z Łodzią, daję wyraz przeświadczeniu, iż wyłączone powiaty mimo to dalej podtrzymają żywy i obustronnie potrzebny kontakt z życiem gospodarczym naszego okręgu, co odpowiadać będzie właśnie zasadzie organicznego uzupełnienia się poszczególnych obszarów R. P. Równocześnie będę wyrazicielem niewątpliwie ogólnej opinii, jeśli Panom Radcom wyłączonych powiatów szczerze podziękuje za ich dotychczasową współpracę dla dobra ogólnego reprezentowanych przez nich okręgów.

Kończąc moje krótkie uwagi, daję wyraz naszej wspólnej radości, iż polityka pokojowa Polski odniosła nowy i poważny sukces, jakim

jest zapoczątkowane w ostatnich dniach porozumienie z Litwą. Jako okręg wybitnie przemysłowo-gospodarczy chętnie korzystamy z możliwości ponownego nawiązania stosunków, jakie łączyły nas z rynkiem dzisiejszej Litwy. Jestem zaś przeświadczony, iż w drodze wzajemnej współpracy gospodarczej osiągnie się pozytywne korzyści dla obu krajów".

Przemówienie to Zebranie Plenarne przyjęło oklaskami.

Ad 3. Roczne zamknięcie rachunkowe Izby za rok 1937 zreferował dyrektor Izby inż. K. Bajer. Wobec rozesłania radcom zamknięcia rachunkowego wraz ze szczegółowymi wyjaśnieniami referent ograniczył się do uwag ogólnych, dotyczących tegoż zamknięcia oraz do wskazania na te cechy charakterystyczne, które znamionowały preliminarz budżetowy i wykonanie budżetu w związku z poprawą ogólnej sytuacji gospodarczej w Państwie, a tym samym w okręgu łódzkim. Biorąc za bazę porównawczą dwa ostatnie lata t. j. rok 1936 i 1937 dyrektor scharakteryzował istotniejsze zmiany, które znalazły swój wyraz zarówno po stronie dochodowej jak i rozchodowej budżetu Izby za rok 1937 (bez dodatkowego budżetu). W normalnym budżecie za rok 1936 dochody globalne preliminowano na sumę złotych 449.000.—, natomiast osiągnięto sumę zł. 629.901,60. W r. 1937 preliminowano dochód na kwotę o przeszło 25% większą, t. j. na zł. 574.000.—, w rezultacie zaś osiągnięto wpływy w wysokości złotych 765.081,70. Jak widać z powyższego polityka budżetowa Izby w ostatnich latach szła w zależności i w łączności z wpływami efektywnymi, kształtując się w sensie wybitnie zwyżkowym.

Z zamknięcia rachunkowego Izby za rok 1937, które równocześnie stanowi wykonanie budżetu za rok ubiegły, wynika, że po stronie dochodów 8 pozycji wykazuje nadwyżkę w kwocie zł. 191.181,70 co stanowi wzrost o 1/3 efektywnych preliminowanych wpływów za rok 1937. Z poszczególnych pozycji dochodowych zamknięcia rachunkowego za rok 1937 po wyeliminowaniu pozycji, które są mniej istotne, na uwagę zasługują:

Opłaty od podań o import towarów reglementowanych, które wzrosły o 67.566,50 zł. Rzucającą się w oczy jest ilość załatwianych spraw w tej dziedzinie i tak w r. 1936 wydział importowy Izby załatwił 16.175 podań o import towarów, a w r. 1937 ilość ta wzrosła prawie do 19.000.

Drugą pozycją, wykazującą większy wpływ ponad kwotę preliminowaną jest pozycja „opłaty inne". Na pierwszy rzut oka może

razić, że preliminowane kwoty zostały w tak znacznym stopniu przekroczone. Tłumaczy się jednak to tym, że w tej pozycji są wpływy nadzwyczajne, których nie będzie już w latach następnych. Są to dochody z opłat za lata ubiegłe od zaświadczeń eksportowych za zwrot cła oraz opłaty od zaświadczeń na kupno przędzy bawełnianej krajowej, które zostały zniesione.

Również wykazuje nadwyżkę w kwocie zł. 9.830,81 pozycja „odsetki od lokowanej gotowizny". Nadwyżka ta powstała m. in. ze zwiększenia się rezerw Izby, umieszczonych na kontach bankowych.

Z wpływów nadzwyczajnych najważniejsza pozycja podstawowa „dodatek do ceny świadectw przemysłowych" przekroczyła preliminowaną kwotę o zł. 53.877,90, co wskazywałoby na rzeczywistą poprawę sytuacji gospodarczej w okręgu łódzkim.

Jeżeli chodzi o porównanie wpływów zwyczajnych i nadzwyczajnych od początku powstania Izby, to w r. 1929 wpływy z dodatku do ceny świadectw przemysłowych wyniosły 508.208,11 zł., zaś w r. 1937 osiągnęły sumę zł. 443.877,90, przy czym w okresie od r. 1929 do roku 1934 wpływy z tego tytułu uległy wydatnemu zmniejszeniu, a po tym gwałtownej zniżce (1934 rok daje wpływ z tego źródła w sumie zł. 382.280,30). Natomiast od r. 1935 następuje zwyżka tych wpływów i obecnie osiągnięto kwotę ponad preliminowaną w r. 1937.

Wpływy zwyczajne Izby na przestrzeni tych lat wykazują jeszcze większą różnicę o tendencji wydatnie rosnącej. Łączy się to ze zwiększonym zakresem funkcji Izby, posiłkowaniem się sfer gospodarczych jej współpracą oraz zwiększeniem zakresu czynności poruczonych. Jeżeli bowiem w chwili pełnego uruchomienia Izby dochody zwyczajne w r. 1930 wyniosły zł. 52.209,45, to w r. 1937 wpływy z tego tytułu osiągnęły kwotę zł. 321.303,80. Cyfry te dokładnie ilustrują zasięg prac Izby na przestrzeni ostatnich lat.

Uwzględniając zatem łączną sumę nadwyżek strona dochodowa preliminarza budżetowego Izby za 1937 r. zamknięta została nadwyżką zł. 191.181,70.

O ile idzie z kolei o stronę rozchodową, to pozycje wydatków wykazują oszczędności w sumie dającej kwotę zł. 36.272,88 przy preliminowanej kwocie wydatków zł. 549.000.—.

Mówiąc o stronie rozchodowej preliminarza za 1937 r. zilustrować wypada, jak przedstawia się dział, dotyczący subwencjonowania życia gospodarczego przez Izbę (udział w utrzymywaniu szkół handlowych i przemysłowych, zapomogi i stypendia dla uczniów szkół handlo-

wych i przemysłowych, zasiłki na prace naukowe, nagrody konkursowe i podróże naukowe, zasiłki na popieranie rozwoju przemysłu i handlu (instytuty, wystawy itp.), badanie i popieranie eksportu). Otóż w r. 1931 na subwencje wydano zł. 32.500.—, co stanowi około 7% efektywnych wydatków Izby. Idąc poprzez lata 1931 do 1937, w których wydatki efektywne wynosiły zł. 632.227,12, na subwencje z tego tytułu wydała Izba zł. 176.633,17, co stanowi 28% efektywnych wydatków Izby, czyli na przestrzeni 7-miu lat, z chwilą poprawienia się finansów Izby, dział subwencji wzrósł 4-rokrotnie. Jeszcze większy wzrost subwencji wykaże rok 1938, gdyż w związku z uchwaleniem dodatkowego preliminarza subwencje będą już przekraczały 50% normalnych wydatków Izby. Jest to oczywiście rok wyjątkowy.

Reasumując dyrektor Izby stwierdził, iż zamknięcie rachunkowe Izby za rok 1937 zamyka się globalną nadwyżką w kwocie złotych 211.060,15, wynikającą z zaoszczędzonej kwoty na wydatkach w sumie zł. 36.272,88 i z nadwyżki wpływów w kwocie zł. 191.181,70. Od sumy tej potrącono już straty na papierach wartościowych, wynikłe na dzień 31 grudnia 1937 r. w wysokości zł. 16.394.—, powstałe z różnicy kursowej z przewalutowania 7% pożyczki stabilizacyjnej na złote i przy konwersji na 4½% wewnętrzną pożyczkę państwową.

Wreszcie w łączności ze sprawozdaniem z wykonania budżetu dyrektor Izby poinformował Plenarne Zebranie w ogólnych zarysach również o stanie majątku Izby, podając, że o ile według bilansu za rok 1936 majątek Izby łącznie z nieruchomością wynosił złotych 647.197,81, to majątek ten na dzień 31 grudnia 1937 r. wzrósł w stosunku do roku poprzedniego o niecałe 120 tys. zł., a to na skutek powiększenia funduszu rezerwowego Izby i zwiększenia wartości ruchomości.

Ponadto dyrektor zakomunikował, iż znajdujący się poza bilansem fundusz kasy emerytalnej Izby, który w r. 1936 wynosił złotych 137.104,33, w roku 1937 wzrósł o zł. 41.307,54 i obecnie wynosi zł. 178.411,87. Na przyrost ten składa się dotacja Izby w wysokości zł. 40.000.— i odsetki od lokowanej gotowizny w sumie zł. 1.307,54.

Reasumując dyrektor zaznaczył, że jest to najlepszy rok stanu finansowego Izby. Rok 1938 zapowiada się pod tym względem nie tak pomyślnie, gdyż z okręgu Izby odpadną z dniem 1. IV. br. 4 powiaty, a przyłączenie 6 innych powiatów, według projektu Rady Ministrów ma być uskutecznione dopiero w r. 1939. W związku z tym poza utratą dochodu od ceny świadectw przemysłowych odpadnie

Izbie z dniem 1. IV. br. także cały szereg dochodów zwyczajnych. Natomiast wręcz groźnie, chociaż może obawa ta jest przedwczesna, przedstawiać się będą wpływy z kart rejestracyjnych wzamian świadectw przemysłowy za rok 1940, jeżeli inkasowanie dodatku tego zostanie — jak to przewidują projekty rządowe — powierzone gminom.

Na zakończenie referatu w sprawie zamknięcia rachunkowego Izby, dyrektor poinformował Plenarne Zebranie o zmianach, dokonanych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w budżecie na rok 1938. Zmiany te polegają na wprowadzeniu oszczędności w kwocie 21 tys. zł. na rzecz izb rzemieślniczych. Suma powyższa stworzona została w ten sposób, że zł. 10.000.— więcej preliminowano we wpływach z dodatku do ceny od świadectw przemysłowych, w wydatkach zaś zostały zmniejszone następujące pozycje: preliminowaną sumę w pozycji „Konsultanci" zmniejszono z 15 tys. zł. na 14 tys. zł., w poz. „Remont gmachu, lokalu instalacje" skreślono z sumy 5.000.— zł. kwotę złotych 1.000.—, w poz. „Czasopisma, książki i mapy" zamiast preliminowanej kwoty zł. 15.000.— wstawiono sumę zł. 11.000.—; w poz. „Drobne wydatki" zmniejszono sumę zł. 2.000.— na zł. 1.500.—; w poz. „Wydawnictwa" skreślono zł. 3.000.—, czyli, że pozycja ta zamiast zł. 10.000.— opiewa na zł. 7.000.—; pozycję „Składki członkowskie Izby" zmniejszono z 11.000.— zł. na zł. 10.000.— i wreszcie w pozycji „Wydatki nieprzewidziane" zmniejszono kwotę zł. 1.790.— na zł. 1.290.—. W ten sposób wymienione sumy po stronie dochodowej i rozchodowej dają rezerwę na rzecz Izb Rzemieślniczych w kwocie zł. 21.000.—.

W związku z powyższym Dyrektor Izby w imieniu Prezydium zwrócił się do Plenum z prośbą o przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości zmian, poczynionych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w budżecie Izby na rok 1938.

Po referacie Dyrektora Izby zabrał głos radca Dobrzański, który w dłuższym przemówieniu przedstawił potrzebę wydatniejszego subsydiowania kursów dokształcania zawodowego chrześcijańskiego kupiectwa. Wydatkowana na ten cel w roku sprawozdawczym suma zł. 1.050.— jest zdaniem jego — nikła i nie może zaspokoić potrzeb, związanych z dokształcaniem kupców. Następnie poruszył sprawę sił fachowych dla organizowania kursów dokształcających i wypowiedział się za pozostawieniem zrzeszoniom kupieckim możności swobodnego organizowania odnośnych kursów. W końcu radca Dobrzański zgłosił dezyderat, aby sprawa subsydiów dla dokształcania kupiectwa chrześcijańskiego była w roku bieżącym jak najszerzej po-

traktowana przez przyznanie na ten cel większych sum, aniżeli w roku ubiegłym. Z kolei mówca poruszył sprawę szkolnictwa w Gdańsku, zgłaszając również dezyderat, aby odnośne subsydium dla Polskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku zwiększyć w roku bieżącym do sumy zł. 5.000.—.

Na zgłoszone przez radcę Dobrzańskiego dezyderaty, Przewodniczący wyjaśnił, iż nastawienie Izby w kierunku dokształcania idzie jak poprzednio, tak i teraz w jak najszerszym kierunku. Wszelka inicjatywa, która będzie wychodzić z kół kupieckich i zrzeszeń, będzie zawsze przez Prezydium i Izbę z życzliwością rozpatrywana. Odnośnie dezyderatu zwiększenia dotacji na szkolnictwo w Gdańsku Prezydium przekaże go Komisji Szkolnictwa Zawodowego do rozpatrzenia.

Radca Bartoszewicz zwrócił się do Prezydium i Plenum z apelem o przyznanie subwencji w wysokości zł. 5.000.— na rzecz Żeńskiego Gimnazjum Kupieckiego w Łodzi.

Z kolei zabrał głos radca Konarzewski i odczytał protokół Komisji Rewizyjnej następującej treści:

„W dniu 31 grudnia 1937 r. Komisja Rewizyjna, wybrana w myśl § 31 p. 3 drugiej części statutu Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi w składzie radców pp. T. Konarzewskiego i M. Tempelhofa, dokonała rewizji kasy i znalazła w gotowiźnie zł. 1.056,52 (złotych tysiąc pięćdziesiąt sześć i gr. 52), t. j. pozostałość zgodną z saldem raportu kasowego i dziennika kasowego.

Następnej rewizji dokonała Komisja Rewizyjna w dniu 11 marca 1938 r. Przed przystąpieniem do poszczególnych czynności wybrano na przewodniczącego Komisji radcę p. Tadeusza Konarzewskiego.

Komisja Rewizyjna w składzie radców pp. Aleksandra Znamięckiego, inż. Oskara Grossa oraz Józefa Jabłkowskiego dokonała sprawdzenia zamknięcia rachunkowego za 1937 r. dochodów i wydatków Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, przy czym stwierdziła:

a) że przy sprawdzaniu na wyrywki asygnat oraz poszczególnego materiału kasowego z zapisami w dziennikach żadnych uchybień nie dostrzeżono i że dane cyfrowe zawarte w księgach i dokumentach są zgodne z przedstawionym Komisji Rewizyjnej zestawieniem dochodów i wydatków oraz ze stanem majątkowym Izby po dzień 31-go grudnia 1937 r.,

b) że dochody Izby osiągnięte w r. 1937 w 9 pozycjach przewyższają preliminowane sumy o zł. 191.181,70, z czego wynika, iż wpływy w r. 1937 wykazują nadwyżkę w wysokości zł. 191.181,70, albowiem

preliminowano dochody w kwocie zł. 668.500.—, natomiast efektywne wpływy wyniosły zł. 859.681,70,

c) że wydatki Izby poczynione w r. 1937 w 28 pozycjach wykazują oszczędność w sumie zł. 36.272,88, bowiem efektywne wydatki wyniosły zł. 632.227,12, a preliminowano je w wysokości zł. 668.500.—,

d) że ogólna nadwyżka budżetowa w sumie zł. 211.060,15 do przelania na fundusz rezerwowy stanowi nadwyżkę dochodów nad wydatkami i wynika z nadwyżki ponad preliminowane

dochody	zł. 191.181,70
z oszczędności na wydatkach	„ 36.272,88
łącznie	zł. 227.454,58
mniej strata na papierach procentowych	„ 16.394,43
pozostaje	zł. 211.060,15

e) że bilans Izby po dzień 31 grudnia 1937 r., wykazujący w stanie czynnym i biernym kwoty zł. 1.763.192,89 oraz zł. 178.411,87 Funduszu Kasy Emerytalnej Izby, sporządzony został prawidłowo i zgodnie z pozostałościami odnośnych kont.

Z uwagi na powyższe Komisja Rewizyjna proponuje, aby Plenarne Zebranie Izby uznało zamknięcie rachunkowe Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi za 1937 rok za prawidłowe i udzieliło absolutorium Prezydium Izby".

Po odczytaniu protokółu Komisji Rewizyjnej, Przewodniczący poddał pod głosowanie wniosek tejże Komisji o zatwierdzenie rocznego zamknięcia rachunkowego Izby za rok 1937 i o udzielenie Prezydium Izby absolutorium. Wniosek powyższy Plenum przyjęło jednogłośnie, jak również przyjęło do zatwierdzającej wiadomości poprawki przeprowadzone przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w budżecie Izby za rok 1938.

A d 4. Dyrektor Izby, referując dodatkowy preliminarz, zaznaczył, iż z uwagi na rozesłany w tej sprawie materiał wraz z dodatkowymi wyjaśnieniami ogranicza się tylko do najważniejszych uwag. Przechodząc do meritum, referent podał, że stan rachunków funduszu rezerwowego Izby wykazuje na 31 grudnia 1936 roku sumę złotych 161.064,39, przelew zaś nadwyżki budżetowej za rok 1937 według zamknięcia rachunkowego wynosi kwotę zł. 211.060,15, czyli że w chwili obecnej przed uchwaleniem dodatkowego preliminarza, rezerwy Izby na rok 1938 wynoszą sumę zł. 372.124,54. Prezydium proponuje, aby z tej kwoty dokonać przelewu do dodatkowego preliminarza bud-

żetowego w sumie zł. 200.450.— na następujące wydatki: na wpłatę do funduszu emerytalnego zł. 10.000,— celem uzupełnienia jej do kwoty, która była na ten cel wyasygnowana w roku ubiegłym, na remunerację i zapomogi sumę zł. 3.000.—, celem wypłacenia świątecznej pensji urzędnikom Komisji Przywozowej Rady Handlu Zagranicznego oraz na odprawę st. woźnego Izby, który z dniem 1 kwietnia przechodzi na emeryturę ukończywszy 65 rok życia; na remont samochodu zł. 1.000,—, gdyż okazało się w międzyczasie, że samochód izbowy wymaga poważniejszych napraw; na pozycję za kontrolę i nadkontrolę przy eksporcie jaj, pierza i puchu zł 1.450, wreszcie dodatkowo na koszty reprezentacji kwotę zł. 3.000.—. W końcu największa pozycja, obejmująca zł. 182.000,— przeznaczona została na subwencje. Prezydium proponuje rozbicie tej sumy, jak następuje: powiększyć udział w utrzymaniu szkół handlowych i przemysłowych o zł. 70.000.—, przeznaczając z tej kwoty zł. 40.000,— na budowę gmachu Wolnej Wszechnicy Polskiej w Łodzi, a pozostałe zł. 30.000,— na powiększenie funduszu na szkolnictwo zawodowe, następnie przeznaczyć na budowę pomnika-gmachu im. Marszałka Józefa Piłsudskiego — 10.000.— złotych, a na popieranie rozwoju przemysłu i handlu kwotę złotych 100.000,—. Ta ostatnia suma ma stanowić zapoczątkowanie funduszu na budowę i urządzenie Instytutu Włókienniczego przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Łodzi. Wreszcie suma zł. 2.000.— przeznaczona została na „składki członkowskie Izby“ w związku z powiększeniem tychże składek na rzecz Związku Izb Przemysłowo-Handlowych oraz na Komitet Traktatowy. W zakończeniu powyższego referatu dyrektor Izby zgłosił w imieniu Prezydium wniosek o zatwierdzenie dodatkowego preliminarza budżetowego Izby na rok 1938.

Po referacie dyrektora Izby radca Gross zgłosił dwie rezolucje, uchwalone przez Komisję Szkolnictwa Zawodowego, a przyjęte przez Sekcję Handlową następującej treści:

Rezolucja 1. „W celu podniesienia produkcji polskiego przemysłu włókienniczego Izba podejmuje inicjatywę zorganizowania Instytutu Włókienniczego w Łodzi. Izba przeznacza na ten cel w swoim budżecie dodatkowym sumę zł. 100.000,— i uważa kwotę tę za pierwszą ratę na fundusz budowy gmachu i urządzenia omawianego Instytutu oraz jako zachętę do świadczeń na ten cel dla innych organizacyj gospodarczych.

Wobec powyższego Plenarne Zebranie Izby z dnia 23 marca 1938 roku uchwala zwrócić się do wszystkich organizacyj przemysłowych

i handlowych ze Związkiem Przemysłu Włókienniczego na czele oraz do samorządów gospodarczych okręgów przemysłowych włókienniczych — o deklarowanie na ten cel odpowiednich dotacyj".

Rezolucja 2. „W trosce o dopływ nowych wykwalifikowanych sił zarówno do handlu, jak i do przemysłu, Izba wszczęła starania, zmierzające do zorganizowania Wyższej Szkoły Handlowej w Łodzi. W związku z tym Izba preliminuje w budżecie dodatkowym na rok 1938 sumę zł. 30.000,— na budowę gmachu Wolnej Wszechnicy Polskiej w Łodzi, uzależniając wypłatę kwoty tej od warunków, że projektowana Wyższa Szkoła Handlowa znajdzie w nowym budynku W.W.P. nie tylko pomieszczenie, ale także wzamian za dotację Rektorat Wszechnicy udostępni słuchaczom Szkoły Handlowej wszystkie rozporządzalne pomoce naukowe, jak pracownie, laboratoria, bibliotekę itp. W związku z powyższym Komisja Szkolnictwa Zawodowego Izby proponuje, aby Prezydium Izby wyłoniło specjalną Komisję, która zajęłaby się sprecyzowaniem warunków, na jakich omawiana dotacja zostałaby oddana do dyspozycji Wolnej Wszechnicy Polskiej".

Wiceprezes Hertz, nawiązując do ostatniej rezolucji oświadczył w imieniu Sekcji Handlowej, że z uwagi na to, iż zarysowuje się szereg naglących potrzeb na rzec szkolnictwa zawodowego prosi w imieniu tejże Sekcji, na posiedzeniu której sprawy te były omawiane, o zmniejszenie zaproponowanego przez Prezydium subsydium dla Wolnej Wszechnicy Polskiej z 40.000.— zł. na 30.000,— zł. i o przelanie kwoty zł. 10.000,— na potrzeby szkół zawodowych.

Przewodniczący, zabierając w tej sprawie głos, zaznaczył, iż Prezydium zastanawiało się bardzo dokładnie i szczegółowo nad tym subsydium. Zasadniczo Wolna Wszechnica Polska, która jest wyższą szkołą, liczyła się ze znacznie większą dotacją Izby i Prezydium zamierzało początkowo dać 50.000,— zł., lecz nie mogąc pogodzić tej kwoty z potrzebami Izby, zredukowało ją do sumy 40.000,— zł. z tym, że brak 10.000,— zł. uzupełni w roku przyszłym. Wniosek Sekcji Handlowej o zmniejszenie dotacji do zł. 30.000 — pozostaje w pewnej kolizji z postulatem Izby, nakładającym na Wolną Wszechnicę Polską szereg zobowiązań. Kończąc przewodniczący zwrócił się do Plenum o utrzymanie subsydium dla Wolnej Wszechnicy Polskiej w wysokości proponowanej przez Prezydium.

Radca Rydzewski wskazał, że wniosek Sekcji Handlowej wiąże się z wnioskiem radców z Kalisza, wysuniętym na dzisiejszym posiedzeniu Sekcji o przyznanie na wykończenie gmachu gimnazjum ku-

pieckiego w Kaliszu sumy zł. 10.000.—. Wobec braku odpowiednich źródeł w budżecie dodatkowym, z których możnaby przyznać tę dotację, prosi Plenum o poparcie wniosku Sekcji Handlowej.

Radca Dobrzański wypowiada się za wnioskiem Sekcji Handlowej, przy czym zaznacza, iż usztywnienie sumy 175.000,— zł. na złotych 200.000,— preliminowanego budżetu — jest niewskazane. Przez pojęcie usztywnienia rozumie sprawy przesądzone. Z kolei podniósł, iż Wolna Wszechnica sprawami handlu dotychczas się nie zajmowała, natomiast potrzeba wykształcenia średniego kupiectwa jest rzeczą większej wagi i naglącą. Zdaniem mówcy należy w pierwszym rzędzie myśleć o szkole średniej, która dostarczy uczniów szkole wyższej, a po tym dopiero zastanawiać się nad subsydiowaniem szkoły wyższej. Mniejszą bowiem krzywdę wyrządzi Izba Wolnej Wszechnicy Polskiej, jeżeli przyzna jej mniej, niż gimnazjum kupieckiemu, któremu subsydium Izby dopomoże do wykończenia budynku i które przygotuje młodzież do studiów w Wyższej Szkole Handlowej.

Radca dr. Berkowicz, nawiązując do rezolucji, złożonych przez radcę inż. Grossa, oświadczył, iż powinny były one przejść przez Prezydium, lub też być zgłoszone jako wniosek radców. Następnie wypowiada się przeciwko zamieszczeniu w rezolucji apelu ze Związkiem Przemysłu Włókienniczego na czele w sprawie deklarowania dotacji na organizowanie Instytutu Włókienniczego w Łodzi, uważając, iż apel ten jest niepotrzebny i może on wywołać wprost odwrotne skutki.

Wiceprezes Babiacki podniósł, iż Sekcja Przemysłowa nie występuje w sprawie Wolnej Wszechnicy Polskiej ze specjalnym wnioskiem, ponieważ przyjmując dodatkowy budżet według przedłożenia Prezydium Izby, tym samym zaaprobowała wniosek Prezydium o udzielenie Wolnej Wszechnicy dotacji w kwocie zł. 40.000.—.

Wobec ukończenia dyskusji nad dodatkowym preliminarzem budżetowym Izby na rok 1938, przewodniczący poddał pod głosowanie wniosek Sekcji Handlowej o zmniejszenie dotacji dla Wolnej Wszechnicy Polskiej z 40.000,— złotych na 30.000,— złotych, przeznaczając tę różnicę na rzecz szkolnictwa zawodowego. W głosowaniu większość radców wypowiedziała się za wnioskiem.

Następnie Przewodniczący poddał pod głosowanie dodatkowy preliminarz budżetowy Izby na rok 1938 z uwzględnieniem przyjętej poprawki, za przyjęciem którego wypowiedziało się Plenum jednogłośnie.

Wiceprezes M. Hertz poruszył sprawę przemówienia senatora, a radcy Izby Aleksandra Heimana-Jareckiego, który na posiedzeniu w Senacie wystąpił przeciwko izbom przemysłowo-handlowym, określając, że są one dla życia gospodarczego tylko jeszcze jednym ogniwem, produkującym masę papierków i nakazów. Stanowisko, zajęte przez radcę Heimana-Jareckiego musi zdziwić każdego, kto zna i widział, ile pracy i fachowych wiadomości poświęcał on na terenie Izby, jako przewodniczący Komisji dla Skompensowania Handlu Bawełną. Surowy pogląd radcy Heimana-Jareckiego na działalność Izby nie odpowiada rzeczywistości i publiczne jego wygłaszanie w sposób tak drastyczny uważać należy za krzywdę dla samorządu gospodarczego, który wszystko czyni, aby ułatwić bytowanie i pracę przemysłowi. W tym samym przemówieniu wspomniał także senator Heiman-Jarecki o interwencjoniźmie, którego zwolennicy niewątpliwie cieszą się, że w p. Heimanie-Jareckim znaleźli nieoczekiwanego sojusznika. Nawiązując do tego muszę podkreślić, iż p. senator Heiman-Jarecki uprzytamnia sobie, że każde ściśnienie zakresu działalności samorządu gospodarczego pociągnie prędzej czy później ograniczenie samorządu w dziedzinie własnego przedsiębiorstwa.

W chwili tej, kiedy idą ataki na samorząd gospodarczy, powinniśmy się w naszej pracy zespolić i zrozumieć, że samorząd polega na obronie własnych interesów, jako też na zrozumieniu społecznego stanowiska, które każdy z nas zajmuje

Ad 5. Sprawę rozbudowy gmachu Izby referował dyrektor inż. K. Bajer, który wskazał, iż z dniem 1 kwietnia 1939 roku obszar działania Izby powiększy się przez przyłączenie sześciu powiatów. Prezydium, licząc się, że z dniem tym rozszerzy się znacznie zakres działalności Izby, uchwaliło przystąpić do rozbudowy gmachu. Rozbudowa ta szłaby w tym kierunku, że wybudowane zostałoby II piętro w oficynie oraz ewentualnie poprzeczny parterowy gospodarczy budynek wzdłuż granicy posesji, sąsiadującej od ulicy Piotrkowskiej. Według prowizorycznych obliczeń, sporządzonych przez architekta, na drugim nowowybudowanym piętrze mieściłoby się 6 pokoi, a na parterze przybyłoby 2 pokoje przez skasowanie mieszkania st. woźnego, razem pomieszczenia biur powiększyłyby się o 8 pokoi. Ponadto zbudowana byłaby nowa klatka schodowa, obsługująca oficynę. Koszt budowy podwyższenia II-go piętra według tymczasowych obliczeń wyniósłby, licząc za 1 m^3 zł. 35.— sumę około zł. 38.500.—, a dobudowa ewent. garażu z pomieszczeniem dla szofera zł. 7.500,—, t. j. razem zło-

tych 46.000.—. Niezależnie od powyższego Prezydium Izby proponuje, aby przy gmachu Izby wybudować schron dla celów L.O.P.G. Pomieszczenie schronu znajdowałoby się ze względu na fundamenty i przewody wodociągowo-kanalizacyjne pod podwórzem posesji, gdyż gmach Izby poza kotłownią i koksownią nie posiada dla tego celu odpowiedniego pomieszczenia. Koszt budowy schronu wyniesie około zł. 40.000.—. Ogólne zatem koszty rozbudowy gmachu i budowy schronu można liczyć na sumę około 90.000,— zł. Sprawa ta zasadniczego znaczenia winna znaleźć swój wyraz w uchwale Izby o konieczności rozbudowy gmachu Izby. Natomiast kwestia kosztorysu będzie przedmiotem obrad następnego Plenarnego Posiedzenia, które odbędzie się w czerwcu, gdyż wydatki związane z tą rozbudową muszą być zatwierdzone przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu. W związku z powyższym dyrektor Izby odczytał następujący wniosek Prezydium: „Plenarne Zebranie Izby upoważnia Prezydium do przeprowadzenia z funduszów własnych rozbudowy gmachu Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi przez nadbudowę II-go piętra i wybudowanie schronu oraz ewent. wybudowanie poprzecznej oficyny".

Wniosek ten w głosowaniu został przez Plenarne Zebranie jednogłośnie przyjęty.

Ad 6. Sprawę kupna ewent. wybudowania domu z kapitału, stanowiącego fundusz emerytalny pracowników Izby przedstawił wiceprezes Z. Fiedler, zaznaczając, iż fundusz emerytalny pracowników Izby, umieszczony w papierach procentowych państwowych poniósł swego czasu dość dotkliwe straty. W obecnej chwili fundusz ten wynosi zł. 178.411,87. Celem korzystniejszego ulokowania tegoż funduszu Prezydium powzięło myśl, aby kupić ewentualnie wybudować dom czynszowy i w związku z tym w imieniu Prezydium zgłosił następujący wniosek: „Plenarne Zebranie Izby upoważnia łącznie Prezesa i Dyrektora Izby do nabycia z Funduszu Emerytalnego pracowników Izby nieruchomości za cenę według ich uznania do wysokości 200.000,— złotych do zeznawania aktów kupna-sprzedaży, względnie przyrzeczenia kupna-sprzedaży z zadatkiem lub bez, do ewent. zeznania obligów z tytułu reszty szacunku, do zeznania odnośnych wniosków hipotecznych, przejęcia nabytej ruchomości w prawne i faktyczne posiadanie oraz do podejmowania wszelkich czynności z posiadaniem nieruchomości związanych, jak do budowy, rozbudowy itp.".

Przewodniczący poddał wniosek powyższy pod głosowanie. W wyniku głosowania wniosek przyjęty został jednogłośnie.

A d 7. W wolnych wnioskach radca dr Sembrat zgłosił w imieniu Sekcji Przemysłowej wniosek następującej treści: „Powołując się na ostatnie oświadczenie Pana Wicepremiera, że nie będzie stosowana zasada jakichkolwiek dalszych pozabudżetowych obciążeń przemysłu, oraz powołując się na pozytywne ustosunkowanie się przemysłu wełnianego do sprawy hodowli owiec w Polsce, Plenarne Zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi prosi Prezydium Izby o wszczęcie odpowiednich jak najenergiczniejszych kroków w obronie przemysłu wełnianego, zagrożonego przez projekty sfer rolniczych, które — według złożonych przez nich memoriałów — przewidują dalsze gospodarczo nieusprawiedliwione obciążenie koniecznego importu surowca wełnianego".

Poddany pod głosowanie wniosek powyższy został jednogłośnie przyjęty.

Następnie zabrał głos radca Roszak, który odczytał następujący wniosek nagły: „Plenarne Zebranie Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi stwierdza, że przewidziane w projekcie ustawy o opłatach rejestracyjnych od przedsiębiorstw i zajęć, przekazanie prawa poboru i wymiaru opłat rejestracyjnych samorządowi terytorialnemu wprowadza do systemu podatkowego wysoce niepożądaną dwutorowość w zakresie wymiaru i poboru, jednolicie dotychczas administrowanego podatku przemysłowego, a poza tym ze względów szczegółowo przedstawionych już czynnikom rządowym w toku dyskusji nad projektem może odbić się w sposób nader ujemny na punktualnym dopływie środków decydujących o funkcjonalnej sprawności izb.

W związku z powyższym Plenarne Zebranie daje wyraz opinii, że realizacja projektu nie będzie mogła się utrzymać w praktyce i wobec tego wzywa Prezydium do podjęcia akcji, mającej na celu pozostawienie państwowym władzom skarbowym wymiaru i poboru odnośnych opłat zastępujących dotychczasowe świadectwa".

Przewodniczący poddał pod głosowanie nagłość wniosku, za którą wypowiedziała się większość radców. Po uchwaleniu nagłości przystąpiono do merytorycznej dyskusji nad wnioskiem.

Radca Roszak, uzasadniając powyższy wniosek, wskazał, iż Izba Łódzka była inicjatorką zniesienia świadectw przemysłowych, przy czym kierowała się poglądem, że jako ekwiwalent — wchodziłoby w grę nieznaczne podwyższenie stawki podatku obrotowego. Tak pomyślany projekt zaakceptował Związek Izb, lecz czynniki rządowe nie zgodziły się na całkowite zlikwidowanie świadectw i wysunęły projekt

kart rejestracyjnych, od których opłata na rzecz izb miałaby być ściągana przez organa samorządu terytorialnego. Wnioskodawca wskazał, iż w tym stanie rzeczy zaistniałaby dwutorowość ściągania opłat skarbowych oddzielnie przez urzędy skarbowe i osobno przez zarządy miejskie lub gminy. Ponieważ, jak doświadczenie uczy, wpływy ściągane przez organa samorządu terytorialnego na rzecz Skarbu, czy też innych instytucyj, nie były im regularnie przekazywane, a nawet — jak się niejednokrotnie zdarzało, obracane były na potrzeby gmin, wpływy z tego źródła należne Izbie mogą być przez szereg miesięcy zamrożone, co odbijałoby się ujemnie na stanie finansowym izb i podrywało sprawność ich funkcjonowania. Poza tym mówca podkreślił, że przekazanie prawa ściągania wspomnianych opłat gminom pociągnie niewątpliwie za sobą konieczność rozbudowy aparatu administracyjnego, co znowu — z uwagi na istniejący i wyrobiony aparat skarbowy — uważać należy za zbyteczne i niepożądane. Dlatego też bezwzględnie należałoby z góry przewidzieć, iż przekazanie prawa poboru opłat rejestracyjnych samorządowi komunalnemu okazać się może nader ujemnym posunięciem i w związku z tym należałoby podjąć zdecydowane kroki o zmianę odnośnego przepisu.

Przewodniczący poddał wniosek radcy Roszaka i tow. pod głosowanie. Wniosek ów przyjęto jednogłośnie.

Przed zakończeniem posiedzenia radca Rydzewski, w imieniu radców m. Kalisza, którzy w przyszłości przejdą do Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, podziękował radcom i Prezydium za pożegnalne słowa, wypowiedziane przez przewodniczącego i oświadczył, że radcowie z terenu kaliskiego wynoszą z tego gmachu bardzo miłe wspomnienia harmonijnej współpracy i zrozumienia potrzeb, jakiego zawsze doznawał Kalisz w tutejszej Izbie. Wyniesione stąd bogate doświadczenie w zakresie handlu i przemysłu zużytkują radcowie miasta Kalisza na nowym terenie pracy społecznej dla dobra rozwoju handlu i przemysłu polskiego.

Na tym posiedzenie zakończono.

Przewodniczący:

(—) Dr F. Maciszewski

Protokólant:

(—) Mgr A. Słupczyński

Załącznik do protokółu
XXXVIII zwycz. Zebrania Plen. Izby

Dodatkowy
Preliminarz Budżetowy
Izby Przemysłowo-Handlowej
w Łodzi
na 1938 rok

—o—

DOCHODY

Dział	Paragraf	Pozycja	PRZEDMIOT	ZŁOTYCH w/g pozycji	ZŁOTYCH w/g paragrafu	ZŁOTYCH w/g działów
I			DOCHODY NADZWYCZAJNE			200.450.—
	6		Przelew z funduszu rezerwowego . .		200.450.—	
						200.450.—

WYDATKI

Dział	Paragraf	Pozycja	PRZEDMIOT	ZŁOTYCH w/g pozycji	w/g paragrafu	w/g działów
I			WYDATKI ZWYCZAJNE			13.000.—
			Wydatki osobowe			
	2		Ubezpieczenia		10.000.—	
		3	Wpłata do funduszu emeryt. Izby . .	10.000.—		
	3		Remuneracja i zapomogi		3.000.—	
II			Wydatki rzeczowe			1.000.—
	3		Środki lokomocji		1.000.—	
		2	Utrzymanie samochodu	1.000.—		
III			Wydawnictwa, subwencje i składki			182.000.—
	2		Subwencje		180.000.—	
		1	Udział w utrzymaniu szkół handlowych i przemysłowych	70.000.—		
		1a	Zasiłek na budowę gmachu im. Marsz. Józefa Piłsudskiego	10 000.—		
		4	Zasiłki na popieranie rozwoju przemysłu i handlu	100.000.—		
	3		Składki członkowskie Izby		2.000.—	
V			Wydatki wynikające z niżej wymienionych czynności zleconych			1.450.—
	2		Wydawanie zaświadczeń, dot. zwoln. od cła wyw. jaj		450.—	
	4		Wydawanie zaśw. dot. zwoln. od cła wyw. pierza i puchu		1.000.—	
VI			Wydatki różne			3.000.—
	1		Koszty reprezentacji		3.000.—	
						200.450.—

WYJAŚNIENIA
do dodatkowego preliminarza budżetowego Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi na 1938 rok.

Przelew z funduszu rezerwowego preliminowany został w wysokości zł. 200.450.— na powiększenie następujących kredytów:

1. Wpłata do funduszu emerytalnego Izby o złotych 10.000.— t.j. do łącznej sumy zł. 40.000.— wyrównując do kwoty z budżetu 1937 roku.

2. Remuneracja i zapomogi o zł. 3.000.— t.j. do łącznej sumy zł. 25.000.— w związku z udziałem w wypłacie pracownikom Komitetu Przywozowego Rady Handlu Zagranicznego gratyfikacji świątecznej oraz na jednorazową odprawę dla starszego woźnego przechodzącego w stan spoczynku.

3. Utrzymanie samochodu o zł. 1.000.— tj. do łącznej kwoty zł. 3.000.— na nieoczekiwany remont samochodu.

4. Udział w utrzymaniu szkół handlowych i przemysłowych o zł. 70.000.— t. j. do łącznej sumy złotych 120.000.—, w tym zł. 30.000.— na powiększenie subwencji dla szkół i zł. 40.000.— na budowę gmachu Wolnej Wszechnicy Polskiej w Łodzi.

5. Zasiłek na budowę gmachu im. Marszałka Józefa Piłsudskiego zł. 10.000.—

6. Zasiłki na popieranie rozwoju przemysłu i handlu o zł. 100.000.—, tj. do łącznej sumy zł. 130.000.— w związku z przeznaczeniem tej kwoty na zapoczątkowanie funduszu budowy i urządzenia Instytutu Włókienniczego w Łodzi.

7. Składki członkowskie Izby o zł. 2.000.—, t. j. do łącznej sumy zł. 12.000.— w związku z automatycznym zwiększeniem składek na rzecz Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. oraz na Komitet Traktatowy, wynikającym z klucza podziału pomiędzy Izby, opartego na wpływach dodatku do ceny świadectw przemysłowych za rok 1937.

8. Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego jaj o zł. 450.—, t.j. do łącznej sumy zł. 580.— z tytułu należności Związku Izb na rzecz inspekcji wywozu jaj za 1937 rok.

9. Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego pierza i puchu o złotych 1.000.—, t. j. do łącznej sumy zł. 1.200.— z tytułu należności Związku Izb udziału w kosztach utrzymania Głównego Inspektora Wywozu Pierza i Puchu za 1937 r.

10. Koszty reprezentacji o zł. 3.000.—, tj. do łącznej sumy zł. 13.000.— w związku ze zwiększonymi wydatkami Prezydium na reprezentację.

Stan rachunku funduszu rezerwowego Izby wykazuje:

pozostałość z 1936 roku	zł.	161.064,39
przelew nadwyżki budżetowej z 1937 roku	zł.	211.060,15
razem .	zł.	372.124,54

Po dokonaniu przelewu zł. 200.450.— rachunek funduszu rezerwowego Izby wyniesie kwotę zł. 171.674,54.

PROTOKÓŁ

XXXIX (ZWYCZAJNEGO) PLENARNEGO ZEBRANIA IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W ŁODZI

odbytego dnia 23 czerwca 1938 r. o godz. 18-ej

w lokalu Izby przy Al. Kościuszki Nr 4.

Obecnych 49 radców: Babiacki Edward, Bartoszewicz Witold, Dr. Berkowicz Henryk, Dr. Biederman Bruno, Bibergal Roman, Blumcwajg Maurycy, Bobkowicz Emilian, Dr. Bornet Juliusz, Buhle Karol Juliusz, Bursze Henryk, Chari Piotr, Chądzyński Karol, Degenstein Jakub, Dobrzański Tadeusz, Eitingon Naum, Ender Teodor, Fiedler Zygmunt, Fiszer Karol, Frankus Ryszard, Frycze Zygmunt, Geyer Robert, Gliksman Beniamin, inż. Gross Oskar, Heber Józef, Heiman-Jarecki Aleksander, Hertz Jakub, Hertz Mieczysław, inż. Hirszberg Emil, Holcgreber Wacław, Jabłkowski Józef, inż. Jasiński Edmund, Jaszuński Ignacy, Konarzewski Tadeusz, Kwaśniewski Lucjan, Lipiński Adam, Luboszyc Grzegorz, Dr. Maciszewski Feliks, Markon Kazimierz, Poznański Maurycy Ignacy, Remiszewski Antoni, Roszak Kazimierz, Rozenberg Lajb, Seipelt Paweł, Dr. Sembrat Stanisław, Sender Feliks, Tempelhof Maurycy, Wyszewiański Dawid, Znamięcki Aleksander, Zylberszpic Joachim.

Korespondenci: Brzeski Józef, Gierliński Czesław, Warszawski Szymon.

W posiedzeniu wziął udział Wojewoda Łódzki Henryk Józewski, delegat Ministra Przemysłu i Handlu, Józef Dembowski, oraz naczelnik wydziału przemysłowego Urzędu Wojewódzkiego, inż. Edward Głogowski.

Nieobecnych usprawiedliwionych 13 radców: Gliński Marian Wacław, Kamiński Jakub, Kotkowski Bolesław, Landsberg Władysław, Lewsztajn Juliusz, Librach Jakub, Mazur Chaim Lejzor, Milker Juliusz, Mokrski Lajb, Piasecki Marian, Pytlewski Stanisław, Dr. Rochlin Izrael, Wolman Gerszon.

Nieobecnych nieusprawiedliwionych 10 radców: Barciński Henryk, Gawartin Włodzimierz, Hauk Ludwik, Hertz Michał, Krauze Józef Wacław, Olszewski Marian, Pietrzycki Józef, Rozen Jonas, Rydzewski Stefan, Stefaniak Eugeniusz.

Biuro Izby: referenci — dr. Borst Karol, mgr. Kołakowski Konrad, mgr. Goliński Władysław, mgr. Bagiński Witold oraz kierownik biura Wajnert Tadeusz i księgowy Galicki Wacław.

Przy stole prezydialnym: Wojewoda Józewski Henryk, prezes Dr. Maciszewski Feliks, wiceprezesi — dr. Bornet Juliusz, Babiacki Edward, Fiedler Zygmunt, Hertz Mieczysław, dyrektor Izby — inż. Bajer Karol, wicedyrektorzy — dr. Sand Herbert, inż. Luciński Stefan i radca prawny adw. Felix Henryk.

Obradom przewodniczył prezes dr. Maciszewski Feliks, protokół prowadził mgr. Bagiński Witold.

Porządek dzienny:

1. Odczytanie protokółu z poprzedniego posiedzenia,
2. Komunikaty Prezydium,
3. Sprawozdanie z działalności Izby za rok 1937,
4. Zatwierdzenie dodatkowego preliminarza budżetowego, obejmującego koszty nadbudowy gmachu Izby oraz remont sali jej komisyjnych posiedzeń,
5. Uzupełnienie składu Komisji Podatkowej,
6. Wolne wnioski.

Posiedzenie otworzył Prezes Izby, stwierdzając na podstawie listy obecności quorum zdolne do powzięcia prawomocnych uchwał w sprawach objętych porządkiem dziennym. Przed przystąpieniem do obrad Przewodniczący powitał przybyłego na posiedzenie p. Wojewodę, dziękując, że był łaskaw przyjąć z prawdziwą gotowością jego zaproszenie, dając tym wyraz swoim dążeniom do jak najbliższego kontaktu z życiem gospodarczym, które jak to już poprzednio p. Wojewoda wyraził, uważa za nieodzowne ze względu na wydatne interesy kraju.

A d 1. Przechodząc do porządku dziennego, Przewodniczący stwierdził, że wobec niezgłoszenia poprawek do rozesłanego protokółu z poprzedniego posiedzenia, uważa go za przyjęty.

A d 2. Przechodząc do sprawozdania z wykonania uchwał ostatniego posiedzenia, Przewodniczący zakomunikował, że uchwalony przez Plenarne Zebranie w dniu 23 marca br. dodatkowy budżet na rok 1938 został przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu z małą poprawką zatwierdzony.

Nawiązując do rezolucji zgłoszonych przez radcę inż. Grossa, przewodniczącego Komisji Szkolnictwa Zawodowego, w przedmiocie Instytutu Włókienniczego i Wyższej Szkoły Handlowej w Łodzi, Przewodniczący zaznaczył, iż sprawy te są w toku prac. Natomiast co się tyczy wniosków radcy dr. Sembrata w kwestii zapobieżenia ewent. obciążeniu importu surowca wełnianego oraz radcy Roszaka o podjęcie akcji, mającej na celu pozostawienie państwowym władzom skarbowym wymiaru i poboru opłat od kart rejestracyjnych, wyjaśnił, że Izba wystąpiła w tych sprawach z odnośnymi postulatami do miarodajnych czynników. Wystąpienie jednak Izby w sprawie poruszonej przez radcę Roszaka nie odniosło skutku, gdyż odnośna ustawa w Dzienniku Ustaw Nr 34 z roku bieżącego przekazała pobór wspomnianych opłat samorządowi terytorialnemu. Również w toku prac znajdują się sprawy, dotyczące nadbudowy gmachu Izby oraz nabycia nieruchomości dla Funduszu Emerytalnego Pracowników Izbowych.

Z kolei zakomunikował, iż w dniu 14 maja Izba podejmowała pp. Wicepremiera i Ministra Skarbu inż. Eugeniusza Kwiatkowskiego, Ministra Przemysłu i Handlu Antoniego Romana, Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych Juliusza Poniatowskiego oraz pp. wiceministrów prof. dr. Alexandrowicza, dr. Rosego, Morawskiego, Wierusz-Kowalskiego oraz szereg wyższych urzędników, którzy przybyli w tym dniu do Łodzi dla wzięcia udziału w uroczystościach dnia włókienniczego w Łodzi.

Wreszcie Przewodniczący podał do wiadomości, że w dniach od 23 do 30 czerwca br. będzie trwał tydzień Ligi Morskiej i Kolonialnej, instytucji, której cele i działalność ze wszech miar zasługują na uznanie. W związku z tym zwrócił się do obecnych o poparcie akcji Ligi podczas owego tygodnia propagandowego.

A d 3. Przystępując do 3 punktu porządku dziennego Przewodniczący wygłosił następujące przemówienie:

„Wyrażające się w rosnącym poziomie produkcji, obrotów i cen oraz podsycane powszechną akcją zbrojeniową szybkie ożywienie koniunktury, które wraz z wydatną ogólną poprawą ekonomiczną cechowało gospodarczą sytuację świata jeszcze w początku roku 1937, uległo w jego połowie poważnemu zachwianiu. Wywołany m. in. obawą przed zniżką cen złota niepokój spowodował znaczną jego detezauryzację i podaż, czemu towarzyszył spadek cen oraz obrotów towarowych, które ulegając stopniowemu pogłębianiu wywołały gwałtowne załamanie się walorów giełdowych w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Ponieważ nie da się zaprzeczyć, że od rozwoju ekonomicznej sytuacji w Stanach Zjednoczonych zależy w znacznym stopniu przebieg koniunktury w Wielkiej Brytanii, która z kolei oddziaływa na kraje bloku szterlingowego i wiele innych, przeto wraz ze spadkiem giełdowych kursów w U.S.A. oraz powrotną falą tezauryzacji złota nastąpiło w świecie w końcu roku 1937 powszechne osłabienie aktywności gospodarczej. Było ono ponadto związane z komplikującą się pod wpływem zbrojnych konfliktów na Dalekim Wschodzie i na półwyspie Iberyjskim międzynarodową sytuację polityczną. Wprawdzie w końcu roku sprawozdawczego na skutek wprowadzonych ograniczeń produkcyjnych spadek cen światowych surowców uległ zahamowaniu, produkcja zaś przemysłowa w wielu krajach utrzymywała się na stosunkowo wysokim poziomie, niemniej pomyślny dotąd przebieg gospodarczej koniunktury świata uległ załamaniu, przeobrażając się w fazę recesji, która — co należy z naciskiem podkreślić — nie zdołała jednak w roku tym objąć polskiego gospodarstwa narodowego.

Rok bowiem 1937 zaznaczył się w Polsce silniejszym, aniżeli poprzednie lata pokryzysowe wzrostem produkcji, zatrudnienia i obrotów. Nie tylko publiczny, lecz i prywatny ruch inwestycyjny oraz zwiększenie siły nabywczej ludności, zwłaszcza wiejskiej dzięki poprawie cen artykułów rolnych oraz korzystniejszemu ich stosunkowi do cen wytworów przemysłowych — przyczyniły się do wzrostu wytwórczości przemysłów produkcyjnych i surowcowych. Liczba świadectw wykupionych przez przedsiębiorstwa przemysłowe w r. 1937 wzrosła do 253.000 wobec 235.00 w roku poprzednim, a przeciętna roczna ilość zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie oraz przemyśle przetwórczym i zakładach użyteczności publicznej wykazała prawie o 90 tysięcy osób więcej, aniżeli w roku 1936. Równocześnie stawki płac robotniczych uległy w wielu gałęziach znacznej zwyżce.

Rozbudowa aparatu produkcyjnego oraz prowadzone roboty inwestycyjne, przy polepszeniu zdolności nabywczej wsi, przyczyniły się do ożywienia obrotów handlowych, zwłaszcza na początku roku, kiedy na wzrost transakcji wywierała wpływ mocna w tym okresie tendencja cen na rynkach światowych. Wyrazem tego stanu rzeczy był znaczny wzrost przewozów kolejowych i to tak dalece, że w pewnych okresach odczuwany był przejściowy brak taboru (przewóz towarów na P.K.P. wzrósł z 57,8 milionów ton do 72,8 milionów ton w r. 1937). Ilość przedsiębiorstw handlowych nadal wzrastała, a liczba wykupionych świadectw przez tego rodzaju przedsiębiorstwa wzrosła z 449.000 do 476.000. Obroty handlu zagranicznego uległy znacznemu ożywieniu, związanemu zarówno ze zwiększonym przywozem, zwłaszcza surowców przemysłowych oraz maszyn i artykułów technicznych, spowodowanym wydatnym ruchem inwestycyjnym, jak i z eksportem, w zakresie którego obniżył się jednak znacznie wywóz zbóż i mąki. W rezultacie jednak silniejszy wzrost importu, aniżeli eksportu zdecydował o ujemnym saldzie bilansu handlowego w roku sprawozdawczym.

Polska produkcja przemysłowa w roku 1937 osiągnęła względnie przekroczyła najwyższy dotąd poziom wytwórczości z lat 1928/1929, podnosząc się w porównaniu z najniższym kryzysowym poziomem z 1932 roku o przeszło 55%, w stosunku zaś do roku 1936 — o 18%, a zatem postępując w tempie znacznie szybszym, aniżeli w r. 1936, który w porównaniu z rokiem 1935 wykazał zwyżkę w wysokości 8%. Jest przy tym rzeczą charakterystyczną, że rozwój produkcji dóbr spożywczych pozostawał pod przemożnym wpływem przebiegu koniunktury oraz wytwórczości we włókiennictwie, którego waga jest rozstrzygająca dla całości wytwarzania dóbr konsumcyjnych.

Pamiętać należy, że ceny surowców włókienniczych na przełomie lat 1936 i 1937 uległy znacznej zwyżce, pobudzając inicjatywę w kierunku wzrostu produkcji, która jednak już w końcu kwietnia roku ubiegłego załamała się wraz z cenami surowców, nieprzerwanie ulegających spadkowi do końca roku. Wprawdzie w trzecim kwartale rozmiary produkcji włókienniczej zyskały ponownie tendencję rosnącą (zjawisko zaobserwowane m. in. również w Niemczech), niemniej jednak była ona związana raczej z sezonowym okresem ożywienia. Ponieważ ceny surowców włókienniczych w listopadzie i grudniu osiągnęły jeden z najniższych w ciągu ostatnich lat poziomów, przeto wyłoniło się prawdopodobieństwo, że nie ulegną one dalszej

zniżce, co oczywiście zezwoliło na ponowne podjęcie produkcji w szerszym rozmiarze i co istotnie ujawnia wskaźnik przepracowanych robotniko-godzin w omawianym przemyśle w ostatnich dwóch miesiącach roku ubiegłego. Fakt ten jednak nie zdołał wpłynąć na ogólną poprawę oraz poziom wskaźnika dóbr spożywczych zarówno w IV-ym kwartale, jak i w całym roku 1937.

Przechodząc do zwięzłej oceny sytuacji gospodarczej okręgu łódzkiego w roku 1937, podnieść wypada, że według danych Głównego Urzędu Statystycznego stan uruchomienia wszystkich reprezentowanych w tym okręgu gałęzi przemysłu przetwórczego wykazał w porównaniu z rokiem poprzednim około 12% wzrostu, podczas gdy analogiczny wskaźnik dla całej Polski wyniósł 13,3%, co pozwala na stwierdzenie, iż ogólnie biorąc poprawa sytuacji we wszystkich gałęziach przemysłu przetwórczego okręgu łódzkiego nastąpiła w roku 1937 prawie w tych samych rozmiarach, co w całym Państwie. Według dorocznej ankiety Izby, obejmującej w niektórych gałęziach przemysłu nieco mniejszą ilość zakładów, aniżeli badania G. U. S., stan zatrudnienia wykazał bezmała 9%-towy wzrost (8,6), przy czym liczba zatrudnionych w końcu roku robotników była w r. 1937 o 12.800 większa, aniżeli w roku 1936. Liczba zaś przepracowanych w ciągu całego roku robotniko-dni podniosła się prawie o 3 miliony, przy czym na specjalną uwagę zasługuje fakt znacznego wzrostu zatrudnienia przemysłu budowlanego (+ 54,9%), skórzanego (+ 24,3%), drzewnego (+ 19,7%) i metalowo - maszynowego (+ 17,6%). Stan uruchomienia przemysłu włókienniczego okręgu łódzkiego wykazał w porównaniu z rokiem poprzednim tylko 7%-owy wzrost.

Pomyślny stosunkowo przebieg koniunktury w roku 1937 wyraził się we wzroście liczby robotniko-godzin przepracowanych w całym przemyśle włókienniczym, który wyniósł w Polsce 5,1% oraz 6,3% dla okręgu łódzkiego. Opierając charakterystykę sytuacji we włókiennictwie na podstawie przewiezionych z zagranicy względnie skonsumowanych surowców, stwierdzić należy, iż wagowo import ten obniżył się prawie o 1%, przy czym przywóz do Polski bawełny i odpadków wzrósł o 6,2%, podczas gdy przywóz wełny i odpadków wełnianych obniżył się prawie o 16%. Porównując z kolei wskaźnik wzrostu konsumcji surowców ze stanem uruchomienia oraz produkcji, nie można zauważyć rozbieżności pomiędzy nimi oraz wskaźnikiem importu surowców bawełnianych. Natomiast w odniesieniu do

surowców wełnianych, których spożycie w okręgu łódzkim wzrosło o 2%, stwierdzić należy, iż przy spadku importu mogło to jedynie nastąpić drogą znacznego zmniejszenia zapasów, co istotnie uwydatniło się w drugiej połowie ubiegłego roku na skutek spadku cen surowca. Pamiętać również należy, że spadek importu odpadków wełnianych (10%) oraz równoczesny wzrost ich konsumcji tłumaczy się nie tylko zużyciem zapasów, lecz również wzrostem zapotrzebowania odpadków krajowych. Zmniejszone spożycie w roku 1937 szmat odpowiada w przybliżeniu spadkowi ich importu, dla należytej jednak oceny sytuacji uwzględnić należy znakomity wzrost produkcji przędzy bawełnianej z domieszką sztucznych włókien ciętych oraz lnu i kotoniny. Według ankiety Izby rozmiary produkcji przędzy bawełnianej cienkoprzędnej nieznacznie przekroczyły poziom z roku 1936, podczas gdy produkcja przędzy z domieszką włókien ciętych oraz z domieszką lnu i kotoniny wzrosła ze 150 ton w 1936 roku do 3.160 ton, wartości przeszło 13 milionów złotych w roku 1937. Dążność do przestawienia się zatem włókienniczej produkcji przemysłowej z dotychczasowych źródeł zaopatrzenia na nowe — w myśl ustalonych na początku roku ubiegłego wytycznych — stała się faktem. Wprawdzie z braku dostatecznych ilości włókien ciętych trzeba było wykorzystać w roku ubiegłym możliwości przywozu (zresztą bezdewizowego) włókien ciętych z Włoch, niemniej jednak nastąpiło to na skutek niedostatecznego przygotowania pod względem produkcyjnym i kalkulacyjnym krajowych zakładów wytwórczych w tym zakresie, co jednak już w roku bieżącym zostało usunięte.

W rezultacie możemy stwierdzić, iż rok sprawozdawczy minął pod znakiem objawów postępu, przy czym na podkreślenie zasługuje fakt, iż postęp ów przejawił się również i pod względem strukturalnym. Wskutek zwiększonej rentowności produkcji zakłady przemysłowe podjęły bowiem szereg nakładów inwestycyjnych dla nieodzownego zmodernizowania aparatu produkcji, który uległ niezaprzeczonemu zaniedbaniu w latach kryzysu. Natomiast poprawa rentowności nierównomiernie ujawniła się w handlu, gdyż na skutek silnego napięcia konkurencji marża zarobkowa nadal była skromna w stosunku do kosztów handlowych.

Przechodząc z kolei do aktualnej sytuacji gospodarczej, zdaje mi się uzasadnione przypuszczenie, że obserwowana już w drugiej połowie roku ubiegłego recesyjna faza koniunkturalna w najpotężniejszych ośrodkach gospodarczych świata poczyna udzielać się również

polskiemu gospodarstwu narodowemu. Już na jednym z ostatnich plenarnych posiedzeń Izby pozwoliłem sobie wyrazić pogląd, iż ogólny cykl poprawy koniunktury w świecie wydawał się wówczas zmierzać ku końcowi, co nie dotyczyło jednak poprawy gospodarczej w Polsce, która rozpoczęła się później i nie osiągnęła wówczas tych rozmiarów, co w innych krajach. Pozwoliłem sobie również zalecić już wówczas przemysłowi włókienniczemu ostrożność w zakresie dalszych dyspozycji produkcyjnych, które w wypadku nienależytego dostosowania do możliwości konsumcyjnych mogłyby doprowadzić do zbyt raptownego i niepożądanego załamania. Wydaje mi się również i dzisiaj pożądane podkreślić, iż najbardziej czułą gałęzią przemysłu przetwórczego na wszelkiego rodzaju przejawy natury koniunkturalnej w skali światowej jest właśnie przemysł i rynek włókienniczy i dlatego też, opierając się na przebiegu koniunktury we włókiennictwie można i należy wyciągnąć wnioski natury ogólnej. Otóż celem uzasadnienia wyrażanych obaw pragnę stwierdzić, że o ile w okresie styczeń — kwiecień br. w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego rozmiary produkcji oraz obroty rynku handlowego nie tylko zresztą we włókiennictwie, lecz i w innych gałęziach przemysłu przetwórczego — kształtowały się na poziomie wyższym, to miesiąc maj i czerwiec wykazały wyraźne i niezależne od sezonowego charakteru zahamowanie wytwórczości tak, że półroczny bilans pracy przemysłu i handlu włókienniczego okaże się w sumie prawdopodobnie gorszy, aniżeli w roku ubiegłym.

Nie wdając się w szczegółową analizę występujących niepomyślnych objawów, przytoczę jedynie fakt nieoczekiwanego spadku zbytu wyrobów, przeznaczonych zwłaszcza dla wsi, objaw tzw. wydłużania się terminów wekslowych, idący w parze z falą zwrotów towarowych oraz znaczne, jak na obecny okres — zapasy gotowych wyrobów, jakie pozostały w handlu. I tutaj podnieść należy, że już w roku 1937 — jak zaznaczyłem, sytuacja handlu oraz przemysłu włókienniczego kształtowała się w sposób niejednolity, gdyż była bardziej korzystna dla przemysłu i niewątpliwie mniej pomyślna dla handlu. Wydaje mi się, iż w roku bieżącym trudna sytuacja handlu uległa dalszemu pogorszeniu, czego wyrazem są rosnące i niepokojące wypadki niewypłacalności. Szczególniej miało to ostatnio miejsce w okręgu lwowskim, gdzie ogłosiło upadłość około 17 firm handlowych włókienniczych na łączną sumę około 3 milionów złotych. Również w okręgach wołyńskich i Pińska odczuwa się trudności, które na

razie objawiają się w wzmożonej ilości protestów, żądaniach, przedłużenia terminów płatności i zwrotach towarowych.

Przystępując do najogólniejszego naświetlenia aktualnych zagadnień polityki gospodarczej, które równocześnie winny budzić szczególne zainteresowanie świata gospodarczego, wypada mi przede wszystkim podkreślić sprawę bezsprzecznie niepomyślnego kształtowania się naszego bilansu handlowego. Ujawniająca się od początku bieżącego roku bierność owego bilansu stała się ostatnio zjawiskiem, któremu niechybnie poświęcić trzeba baczną uwagę, gdyż konieczne jest zastosowanie w porę odpowiednich środków zaradczych. Nie ulega wątpliwości i z góry można było przewidzieć taki obrót sprawy, że w okresie poprawy koniunkturalnej nasz przywóz ulegnie częściowemu wzrostowi, w szczególności w dziale niezbędnych surowców i zapotrzebowania inwestycyjnego, niedającego się pokryć w kraju. Dlatego też częściowy wzrost pozycyj przywozowych jest zjawiskiem gospodarczo zdrowym i potwierdza fakt istnienia koniunktury.

Jeśli zanalizujemy cyfry naszego bilansu handlowego z roku bieżącego, okaże się, iż zwiększenie jego rozmiarów rzeczywiście przypada głównie na import nieodzownych środków produkcji i urządzeń inwestycyjnych, przy czym przywóz surowców nie wykazuje na ogół istotniejszej tendencji zwyżkowej, w niektórych zaś działach nawet uległ zmianom. Z tego też powodu przyjąć można, iż zagadnienie uaktywnienia naszego bilansu handlowego nie polega na dalszych ograniczeniach naszego przywozu, który i tak jest mały w skali europejskiej i ogranicza się przeważnie do najniezbędniejszych narzędzi produkcji i surowców, lecz punkt ciężkości sprawy przesuwa się przede wszystkim ku wzmożeniu eksportu. Oczywiście nie chcę twierdzić, aby w dziedzinie naszego importu nie istniały pewne niedociągnięcia, uzasadniające potrzebę rozważenia realnie możliwej racjonalizacji polityki przywozowej i niewątpliwie Izba nasza pełną uwagę poświęci i tej stronie zagadnienia.

O wiele poważniej i niepomyślniej przedstawia się sytuacja w dziedzinie wywozu, gdyż w roku bieżącym znacznie zmalało nasze saldo dodatnie w dziedzinie obrotów z krajami europejskimi, powiększyło się saldo w wymianie handlowej z krajami zamorskimi, odpadł nieomal całkowicie wywóz zboża, w ostatnich zaś czasach wskutek spadkowej tendencji cen na rynkach światowych siłą rzeczy kurczy się wartość wywozu, wobec zaś stanu niepewności, wywołanego ową zniżką cen, zagranica ociąga się z zawieraniem nowych transakcyj.

Pobieżna chociażby analiza przyczyn, które złożyły się na niepomyślne kształtowanie się naszego wywozu, świadczy, iż nader istotną rolę odgrywają m. in. czynniki zewnętrzne, których podłożem jest niekorzystne kształtowanie się koniunktury światowej. Jak wiadomo Panom, już w roku ubiegłym na specjalnie zwołanej w tym celu wielkiej naradzie eksportowej nakreślono program środków zaradczych, które należałoby zastosować celem uaktywnienia na szerszą skalę wywozu i zapewnienia tą drogą wzmożonym wysiłkom eksporterów polskich widoków większego powodzenia. Część zaleceń, ustalonych na owej naradzie, została wprawdzie zrealizowana, istnieje jednak szereg spraw, które czekają na swoje załatwienie. Wobec niekorzystnej zmiany sytuacji nastręcza się przede wszystkim ogólny wniosek, iż zakres pomocy dla eksportu pilnie i kategorycznie domaga się dzisiaj rozszerzenia. Czynniki rządowe uznają, że uaktywnienie bilansu handlowego sprowadza się w obecnej sytuacji przede wszystkim do sprawy zwiększenia zakresu ułatwień, które w dzisiejszych płynnych stosunkach sprzyjałyby nieodzownemu wzmożeniu ekspansji wywozowej. Z drugiej strony należy uznać, iż również sfery gospodarcze winny dzisiaj ujawnić maksymalną ruchliwość i przedsiębiorczość, aby podtrzymać, a nawet pogłębić istniejące możliwości eksportu.

Wobec kilkakrotnie przeze mnie wspomnianego niepomyślnego kształtowania się koniunktury na rynkach światowych, jednym z najważniejszych zagadnień staje się równocześnie sprawa organicznego podniesienia konkurencyjnej sprawności naszej produkcji i wymiany handlowej tak, aby odpowiadała ona wymogowi taniości. Faktem jest, iż w tej dziedzinie daliśmy się zdystansować i niewątpliwie należymy do grupy krajów zbyt drogo produkujących, zeszłoroczne zaś zwyżki płac roboczych niestety zamiast zbliżyć, oddaliły nas właśnie od stanu owej konkurencyjnej sprawności i taniości. Wszelkie posunięcia, które mogłyby spowodować dalsze podrożenie kosztów produkcji, byłyby dlatego ciosem, zmierzającym w kształtowanie się koniunktury. Dając wyraz temu poglądowi uważam, iż powinniśmy wprost przeciwnie raczej przyśpieszać dzisiaj realizację tych wszystkich posunięć, które mogłyby wpłynąć na organiczne potanienie produkcji. Dlatego też zgodnie z wielokrotnymi deklaracjami ogółu sfer gospodarczych uważam, iż nie powinno się narazić na dalszą zwłokę sprawy gruntowniejszej reformy naszego zbyt kosztownego systemu ubezpieczeń społecznych.

Jakkolwiek samorząd przemysłowo-handlowy wielokrotnie zabiegał o podjęcie owej reformy i przedstawił w tej sprawie swój program, w omawianej dziedzinie w ostatnich latach nie podjęto żadnych prac, co niewątpliwie uważać należy za poniechanie sprzeczne z nakazem wzmocnienia potencjału gospodarczego kraju. Niepodjęcie częściowej bodaj rewizji stanu rzeczy, istniejącego w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, występuje na jaw z tym większą dobitnością, jeśli się uwzględni, że w tak podstawowym dziale obciążeń publicznych, jaki stanowią świadczenia podatkowe, w imię nakazów gospodarczych zastosowano jednak częściowe ulgi i odciążenia, iż wskażę chociażby na zlikwidowanie podwójnego opodatkowania dochodów, wydzielanych przez osoby prawne oraz na ulgi inwestycyjne.

Truizmem stało się twierdzenie, że inicjatywa prywatna i praca produkcyjna wymaga dla swej ciągłości oraz wzmożenia atmosfery stabilizacji i pewności kalkulacyjnej. Kierując się tym zasadniczym względem, bylibyśmy dlatego przeciwni, aby tak ważne dla życia gospodarczego normy prawne, jakie stanowi prawo przemysłowe, uchwalane były przez ciała ustawodawcze w pośpiechu i bez dostatecznego uzgodnienia kierunku reformy z najbardziej zainteresowanymi czynnikami, tj. sferami przemysłowo-handlowymi. Uważamy bowiem, iż lepiej odroczyć na pewien jeszcze czas sprawę owej zmiany prawa przemysłowego i gruntownie uzgodnić, jakim przekształceniom należałoby je poddać w interesie życia gospodarczego, aniżeli podobne posunięcia ustawodawcze decydować w trybie przyśpieszonym, nieuzasadnionym nagłością zagadnienia.

W roku bieżącym należy stwierdzić znaczny postęp w użyciu krajowego sztucznego włókna przez przemysł bawełniany, gdyż zużycie tego włókna wyniesie już 8,3% ogółu surowca. Mimo pewnych braków technicznych tego włókna w porównaniu do bawełny, zużycie jego będzie mogło w najbliższych latach jeszcze wzrastać, o ile cena obecnie płacona, przekraczająca cenę bawełny o około 80%, ulegnie redukcji. Również w przemyśle wełnianym rozpoczęto w bieżącym roku stosować włókno sztuczne w postaci lenitalu, produkowanego w otwartej na wiosnę roku bieżącego fabryce „Polana". Natomiast szersze stosowanie kotoniny natrafia nadal na poważne trudności, gdyż żadna z powstałych fabryk kotonizacyjnych nie dostarcza dotąd włókna, któreby odpowiadało wymogom przez przemysł włókienniczy i kotonizacyjny wspólnie ustalonym. Mimo, że większość wielkich zakładów włókienniczych poświęciło już miliony złotych na pró-

by i urządzenia kotonizacyjne i mimo, że płacone przez przemysł bawełniany premie za zużycie kotoniny wynoszą równowartość zastępowanej kotoniną bawełny — ilość zwykłej kotoniny nie przekracza dotąd 2% ilości surowców. Dlatego sugerowanie przez różne sfery narzucenia przemysłowi bawełnianemu przymusu stosowania kotoniny lnianej w znacznie większych ilościach musiałoby się bardzo ujemnie pod każdym względem odbić na tym przemyśle. Natomiast należy dalej popierać próby ulepszeń technicznych w zakresie kotonizacji oraz wyczekać rezultatów zapoczątkowanej w b. roku przez Zrzeszenie Producentów Przędzy Bawełnianej próby uprawiania w Polsce konopi południowych.

W ostatnich czasach niejednokrotnie uprzytomnialiśmy sobie w tej sali konieczność pozytywnego ustosunkowania się do sprawy zdobywania surowców w drodze bezdewizowej oraz do realnego posunięcia naprzód problemu zwiększonego zastosowania krajowych surowców.

Zdajemy sobie sprawę, iż szereg kapitalnych względów przemawia za koniecznością stopniowego przestawiania się na coraz wydatniejsze zażywanie krajowych surowców zastępczych, posunięcia w tej mierze winny być jednak tak urzeczywistniane, aby nie podrażały one produkcji i nie wpływały zbytnio na podrożenie towaru, sprzedawanego na rynku wewnętrznym, hamując przez to i tak niewspółmiernie małą konsumcję ludności.

Zbliżając się do końca moich uwag, wypada mi stwierdzić, że w sytuacji obecnej, która wymaga wzmożonego wysiłku Państwa i całego społeczeństwa, aby wbrew fluktuacjom sytuacji światowej podtrzymać koniunkturę w Polsce, szczególnego znaczenia nabiera realizacja hasła rzuconego przez P. Wicepremiera Kwiatkowskiego w sprawie konsolidacji politycznej obywateli jako podstawowego warunku podniesienia ogólnej spoistości Państwa i narodu. Mogę z tego miejsca oznajmić, iż sfery gospodarcze Łodzi w całej rozciągłości uznają słuszność tezy, iż poprzez konsolidację polityczną stworzyć należy u nas warunki, stabilizujące równocześnie podłoże, na którym rozwija się prywatna ekspansja i twórczość gospodarcza Polski". (Oklaski).

Po wygłoszeniu przemówienia przez Prezesa, radca inż. Gross zgłosił następujący wniosek nagły:

„Plenarne Zebranie wzywa Prezydium Izby do poczynienia odpowiednich kroków u władz administracyjnych odnośnie złagodzenia wymagań władz w kierunku zbyt szybkiego upiększania i uporządkowania miasta.

Tempo żądań wywołuje niepotrzebną zwyżkę cen na niektóre artykuły i naraża niezamożnych obywateli na duże straty i przykrości".

Nawiązując do powyższego wniosku, Przewodniczący odpowiedział, iż na skutek otrzymanych poprzednio pisemnych wystąpień ze strony zrzeszeń gospodarczych Izba Przemysłowo-Handlowa zwróciła się już do Województwa o rozpatrzenie tego problemu i złagodzenie tempa wykonania tych prac, które zostały zarządzone. Jak widać z tego, Prezydium Izby wniosek ten już wzięło do wykonania i dalej będzie starało się go zrealizować.

Po przegłosowaniu nagłości wniosku Przewodniczący stwierdził, iż Plenum wniosek radcy inż. Grossa przyjęło jednomyślnie.

Ad 4. Referując sprawę dodatkowego preliminarza budżetowego Izby, dyr. inż. Bajer zaznaczył, że na ostatnim Plenarnym Posiedzeniu Izby, odbytym w dniu 23 marca b. r. uchwalono w zasadzie rozbudowę gmachu Izby, obejmującą nadbudowę II-go piętra bocznej oficyny, a to w związku z oczekiwanym powiększeniem zakresu prac Izby. Ustawa sejmowa bowiem postanowiła, iż z dniem 1 kwietnia 1939 r. do okręgu województwa łódzkiego, a tym samym do okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi włączone będą 4 powiaty z województwa warszawskiego i 2 powiaty bez paru gmin południowych z województwa kieleckiego, przez co terytorialny zakres działalności Izby znakomicie wzrośnie. Prezydium więc — wywiązując się z poleconego mu przez Plenarne Zebranie zadania — przedstawia Panom dodatkowy preliminarz budżetowy na r. 1938, drugi już w okresie bieżącym.

Z kolei Dyrektor Izby uzasadnił powiększenie budżetu, stwierdzając, iż z powodu otrzymania przez Izbę w międzyczasie nakazu wyasfaltowania podwórza zachodzi konieczność powiększenia globalnej sumy budżetu o kwotę niezbędną do tego celu. Ze względu na to, że nie ma na posesji Izby dużego ruchu ciężarowego i nie potrzeba tak trwałej nawierzchni, projektuje się wzamian wyasfaltowania podwórze wybetonawać kosztem 5.000,— złotych. W związku z tym preliminowana suma 58.000 zł. zostaje powiększona do 63.000,— zł. przy czym gros wydatków będzie stanowiła nadbudowa gmachu Izby w kwocie zł. 53.500,—. Poza tym Dyrektor Izby wyjaśnił, że o ile na poprzednim posiedzeniu przybliżona kwota kosztorysu wynosiła złotych 40.000,—, to tylko dlatego, że suma ta nie obejmowała żadnych dodatkowych urządzeń, jak dachu żelazo-betonowego, instalacji centralnego ogrzewania, które muszą być nowe, bo obecne nie będą mogły obsłużyć nowych ubikacyj, instalacji oświetleniowej i dzwonko-

wej, oraz rezerwy na przekroczenie kosztorysu w sumie około złotych 3.000.—. Z tych powodów kosztorys ogólny uległ powiększeniu. W związku z powyższym wyjaśnieniem również zwiększona została w wydatkach rzeczowych suma zł. 4.500.— do zł. 9.500.—. Przy okazji tej Dyrektor Izby zwrócił uwagę na fakt, że przelewając kwotę złotych 63.000.— z funduszu rezerwowego na dodatkowy budżet, tym samym zostanie uszczuplony kapitał rezerwowy Izby, który ze złotych 174.674,54 spadnie w ten sposób do zł. 111.674.54.

Na zakończenie swych uwag referent zakomunikował Plenum, iż przy zatwierdzaniu projektu oficyny spotkała Izbę niespodzianka. Kiedy bowiem zgłoszono plany do zatwierdzenia na budowę, mającą być przedłużeniem II-go piętra, Inspekcja Budowlana Zarządu Miejskiego w Łodzi dała — ku zdziwieniu Izby — odpowiedź odmowną. W sprawie tej Izba wniosła już rekurs do Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi i jest nadzieja, że stan, który się wytworzył, uniemożliwiający prawidłową działalność Izby, będzie również argumentem przemawiającym za pomyślnym załatwieniem sprawy tej na terenie Urzędu Wojewódzkiego, a to tym bardziej, że — zdaniem Izby — nie można stosować do nadbudowy przepisów § 20 i 23 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1938 roku, na które w swej decyzji odmownej powołały się władze budowlane I-ej instancji, gdyż budowla ta nie jest wznoszeniem nowego budynku, lecz nadbudową gmachu istniejącego i wyrównaniem II-go piętra.

Plenum dodatkowy preliminarz na rok 1938 przyjęło jednomyślną uchwałą.

Ad 5. Sprawę tę zreferował Wiceprezes Babiacki, proponując w imieniu Sekcji Przemysłowej na miejsce wakujące w Komisji Podatkowej radcę Karola Buhlego, co Plenum jednogłośnie przyjęło.

Ad 6. W wolnych wnioskach zabrał głos radca senator Heiman-Jarecki, który nawiązując do komunikatu Prezesa zaznaczył, że rozeszły się po Łodzi alarmujące pogłoski o pewnych posunięciach Rządu co do kotoniny. Nie wiadomo — stwierdza mówca — w jakim zakresie odpowiadają one rzeczywistości, w każdym razie jest to sprawa dla włókiennictwa b. poważna i wprowadza dość duże niebezpieczeństwo, oczywiście nie tylko dla przemysłu przędzalniczego, ale i przetwórczego, opierającego swą produkcję na przędzy wyrabianej w przędzalniach. To co do mnie doszło — zaznacza mówca — przedstawia się w ten sposób, że ma być postanowiony przymus domieszki kotoniny w pewnym określonym procencie. Zdaje się, iż kwestii tej poświę-

ciliśmy na terenie Łodzi w Związku i w Izbie b. wyczerpujące debaty. Cały szereg doświadczeń jest w toku, szczególnie próby obejmujące konopie południowe. Mówcy wydaje się, że w tym stanie sprawy projekt rządowy jest przekreśleniem doświadczeń przemysłu i cięciem generalnym przedwczesnym, mogącym spowodować niepożądane rezultaty na całej linii, a zwłaszcza na rynku surowców i w cenach własnych przędzalń oraz w gatunkach przędzy. W związku z tym zgłosił senator Heiman-Jarecki rezolucję:

„Walne Zebranie prosi Prezydium o przeciwdziałanie tego rodzaju przedwczesnym decyzjom na terenie centralnych organów w Warszawie".

Nawiązując do powyższego wniosku, Przewodniczący stwierdził, iż zdaniem jego, co już w komunikacie swym zaznaczył, wszelkie ewolucje w zużyciu kotoniny muszą iść b. ostrożnie, aby nie naruszać interesów przemysu przędzalniczego i przetwórczego oraz nie naruszać równowagi produkcji przemysłowej. Jednakowoż żądanie ze strony czynników urzędowych idzie w tym kierunku, aby powiększyć procentowe zużycie kotoniny. Przewodniczący wyraził przy tym nadzieję, iż dzięki stanowisku p. Ministra Przemysłu i Handlu sprawa ma być tak postawiona, iż jeśli trzeba będzie zużyć tyle kotoniny ile się wyprodukuje, to z drugiej strony pewnego rodzaju zabezpieczeniem interesów producentów będzie fakt, że kotonina musi odpowiadać warunkom, ustalonym wspólnie z przetwórcami kotoniny, a nawet ma być wyłoniona specjalna komisja arbitrażowa, której zadaniem będzie ustalać, czy zgłaszane zażalenia są uzasadnione czy nie.

Reasumując swoje wywody przewodniczący stwierdził, że ze strony Prezydium Izby, jak i Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej wszystko co można zrobiono, lecz zaznaczył, że według jego informacji i wiadomości, sprawa zwiększenia użycia kotoniny jest prawdziwą i na to Prezydium wpływu mieć nie będzie.

Rezolucję zgłoszoną przez radcę Heimana-Jareckiego przyjęto w głosowaniu jednomyślnie.

Na tym posiedzenie zakończono.

Przewodniczący:

(—) Dr F. Maciszewski

Protokólant:

(—) Mgr. W. Bagiński

Załącznik do protokółu
XXXIX zwycz. Zebrania Plen. Izby

Dodatkowy
Preliminarz budżetowy
Izby Przemysłowo-Handlowej
w Łodzi
na 1938 rok

DOCHODY

Dział	Paragraf	Pozycja	PRZEDMIOT	ZŁOTYCH w/g pozycji	ZŁOTYCH w/g paragrafu	ZŁOTYCH w/g działów
1			DOCHODY NADZWYCZAJNE			
	6		Przelew z funduszu rezerwowego . .			58 000.—
						58.000.—

WYDATKI

Dział	Paragraf	Pozycja	PRZEDMIOT	ZŁOTYCH w/g pozycji	w/g paragrafu	w/g działów
			WYDATKI ZWYCZAJNE			
II			Wydatki rzeczowe			4.500.—
	1a		Nieruchomość		4.500.—	
		3	Remont gmachu, lokalu, instalacje .	4.500.—		
			WYDATKI NADZWYCZAJNE			
VII			Budowle			53.500.—
	1a		Nadbudowa gmachu Izby		53 500.—	
						58.000.—

WYJAŚNIENIA

do dodatkowego preliminarza budżetowego Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi na 1938 rok.

Przelew z funduszu rezerwowego preliminowany został w wysokości zł. 58.000.— na powiększenie następujących kredytów:

1. Remont gmachu, lokalu, instalacje o zł 4.500,—, t. j. do łącznej sumy zł. 8.500.— na gruntowne odnowienie sali komisyjnych posiedzeń oraz ułożenie nowych posadzek dębowych.

2. Nadbudowa gmachu Izby. Preliminowana suma zł. 53.500.— przeznaczona została na nadbudowę drugiego piętra oficyny.

Stan rachunku funduszu rezerwowego Izby wykazuje pozostałość z 1937 roku **zł. 174.674,54.**

Po dokonaniu przelewu zł. 58.000.— rachunek funduszu rezerwowego Izby wyniesie kwotę zł. 116.674,54.

PROTOKÓŁ

XL (NADZWYCZAJNEGO) ZEBRANIA PLENARNEGO IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W ŁODZI

odbytego w dniu 30 września 1938 r. o godz. 12-ej
w lokalu Izby przy Al. Kościuszki Nr 4
dla wyboru delegatów do Zgromadzenia Okręgowego na okręgi: 15, 16, 17, 18, 21, 22 i 23.

Obecnych 47 radców: Babiacki Edward, Barciński Henryk, Bartoszewicz Witold, dr. Biederman Bruno, Blumcwajg Maurycy, dr. Bornet Juliusz, Bursze Henryk, Chądzyński Karol, Eitingon Naum, Fiedler Zygmunt, Fiszer Karol, Frankus Ryszard, Frycze Zygmunt, Gawartin Włodzimierz, Geyer Robert, Gliński Marian Wacław, inż. Gross Oskar, Hauk Ludwik, Heber Józef, Hertz Jakub, Hertz Mieczysław, inż. Hirszberg Emil, Holcgreber Wacław, Jabłkowski Józef, inż. Jasiński Edmund, Jaszuński Ignacy, Konarzewski Tadeusz, Krauze Józef Wacław, Kwaśniewski Lucjan, Landsberg Władysław, Librach Jakub, Lipiński Adam, Luboszyc Grzegorz, dr. Maciszewski Feliks, Milker Juliusz, Mokrski Lajb, Olszewski Marian, Poznański Maurycy Ignacy, Pytlewski Stanisław, Roszak Kazimierz, Rozen Jonas, Rozenberg Lajb, Seipelt Paweł, Stefaniak Eugeniusz, Tempelhof Maurycy, Znamięcki Aleksander, Zylberszpic Joachim.

Nieobecnych usprawiedliwionych 7 radców: dr. Berkowicz Henryk, Buhle Karol Juliusz, Chari Piotr, Hertz Michał, Mazur Chaim Lejzor, Remiszewski Antoni, dr. Sembrat Stanisław.

Nieobecnych nieusprawiedliwionych 18 radców: Bibergal Roman, Bobkowicz Emilian, Degenstein Jakub, Dobrzański Tadeusz, Ender Teodor, Gliksman Beniamin, Heiman-Jarecki Aleksander, Kamiński Jakub, Kotkowski Bolesław, Lewsztajn Juliusz, Markon Kazimierz,

Piasecki Marian, Pietrzycki Józef, dr. Rochlin Izrael, Rydzewski Stefan, Sender Feliks, Wolman Gerszon, Wyszewiański Dawid.

Prezydium Izby: prezes dr. Feliks Maciszewski, wiceprezesi: Babiacki Edward, dr. Bornet Juliusz, Fiedler Zygmunt, Hertz Mieczysław.

Obradom przewodniczył prezes dr. Feliks Maciszewski.

Ważnie zgłoszeni kandydaci na okręg 15.

1.	Bajer Karol Inż.	Łódź
2.	Biedermann Bruno Dr.	„
3.	Bursze Henryk	„
4.	Durski Roman	„
5.	Wróblewski Adam Inż.	„
6.	Holcgreber Wacław	„
7.	Konarzewski Tadeusz	„
8.	Krotoszyński Zygmunt	„
9.	Lipiński Antoni	„
10.	Librach Jakób	„
11.	Lipiński Adam	„
12.	Piątkowski Józef	„
13.	Rathe Zygmunt	„
14.	Stachlewski Edmund	„
15.	Ulejski Jan Inż.	„
16.	Weinstein Izydor	„

Wybrano delegatami wszystkich zgłoszonych kandydatów bez głosowania (§ 18 ust. 2).

1.	Bajer Karol Inż., dyrektor Izby P.-H., Łódź, P.O.W. 1	ur.	1889
2.	Biederman Bruno Dr., przem., Łódź, Kilińskiego 2	„	1878
3.	Bursze Henryk, dyrektor fabryki, Łódź, Malwowa 3	„	1885
4.	Durski Roman, dyrektor fabryki, Łódź, Sadowa 25	„	1895
5.	Wróblewski Adam, inż. ruchu K.E.Ł., Łódź, Trębacka 3	„	1882
6.	Holcgreber Wacław, kupiec, Łódź, Południowa 28	„	1895
7.	Konarzewski Tad., bankowiec, Łódź, Pl. Dąbrowskiego 3	„	1878
8.	Krotoszyński Zygmunt, kupiec, Łódź, Południowa 76,	„	1873
9.	Lipiński Antoni, przemysłowiec, Łódź, Zgierska 69	„	1872
10.	Librach Jakub, przemysłowiec, Łódź, Pomorska 38	„	1875
11.	Lipiński Adam, kupiec, Łódź, Pl. Wolności 9	„	1878
12.	Piątkowski Józef, kupiec, Łódź, Pl. Wolności 4	„	1876

13. Rathe Zygmunt, kupiec, Łódź, Narutowicza 18 „ 1877
14. Stachlewski Edmund, kupiec, Łódź, Pomorska 28 „ 1883
15. Ulejski Jan Inż., dyr. Zarz. Tel., Łódź, Orzeszkowej 9 „ 1887
16. Weinstein Izydor, kupiec, Łódź, Narutowicza 30 „ 1879

Ważnie zgłoszeni kandydaci na okręg 16.

1. Błaszczyk Jan Łódź
2. Bobkowicz Emilian „
3. Chari Piotr „
4. Chądzyński Karol „
5. Frankus Ryszard „
6. Heiman-Jarecki Aleksander „
7. Jabłkowski Józef „
8. Jaszuński Ignacy „
9. Lewsztajn Juliusz „
10. Olszewski Marian „
11. Poznański Maurycy „
12. Seipelt Paweł „
13. Znamięcki Aleksander „

Wybrano delegatami wszystkich zgłoszonych kandydatów bez głosowania (§ 18 ust. 2).

1. Błaszczyk Jan, kupiec, Łódź, Piotrkowska 93 ur. 1882
2. Bobkowicz Emilian, kupiec, Łódź, Gdańska 74 „ 1903
3. Chari Piotr, kupiec, Łódź, Piotrkowska 37 „ 1891
4. Chądzyński Karol, kupiec, Łódź, Piotrkowska 165 „ 1868
5. Frankus Ryszard, przem., Łódź, Al. Kościuszki 53 „ 1897
6. Heiman-Jarecki A., przem., Łódź, Piotrkowska 125 „ 1886
7. Jabłkowski Józef, bankowiec, Łódź, Piotrkowska 121 „ 1886
8. Jaszuński Ignacy, kupiec, Łódź, Piotrkowska 64 „ 1873
9. Lewsztajn Juliusz, kupiec, Łódź, Wólczańska 37 „ 1881
10. Olszewski Marian, kupiec, Łódź, Piotrkowska 121 „ 1893
11. Poznański Maurycy, przem., Łódź, Śródmiejska 36 „ 1881
12. Seipelt Paweł, przem., Łódź, Nawrot 4 „ 1883
13. Znamięcki Aleksander, prok. firm., Łódź, Sienkiewicza 67 „ 1885

Ważnie zgłoszeni kandydaci na okręg 17.

1. Barciński Henryk Łódź
2. Bornet Juliusz Dr. „

3.	Fiedler Zygmunt	Łódź
4.	Geyer Robert	„
5.	Gross Oskar Inż.	„
6.	Jasiński Edmund Inż.	„
7.	Kotkowski Bolesław	„
8.	Maciszewski Feliks Dr.	„
9.	Roszak Kazimierz	„

Wybrano delegatami wszystkich zgłoszonych kandydatów bez głosowania (§ 18 ust. 2).

1.	Barciński Henryk, przem., Łódź, Kilińskiego 177	ur. 1876
2.	Bornet Juliusz Dr., przem., Łódź, Piotrkowska 260	„ 1876
3.	Fiedler Zygmunt, przemysłowiec, Łódź, Orla 17/19	„ 1882
4.	Geyer Robert, przemysłowiec, Łódź, Piotrkowska 282	„ 1888
5.	Gross Oskar, Inż., kupiec, Łódź. Narutowicza 107	„ 1888
6.	Jasiński Edmund, Inż., przem., Łódź, Sienkiewicza 34	„ 1886
7.	Kotkowski Bolesław, przem., Łódź, Dowborczyków 18	„ 1886
8.	Maciszewski Feliks, Dr., przem., Łódź, Targowa 65	„ 1884
9.	Roszak Kazimierz, kupiec, Łódź, Narutowicza 107	„ 1880

Ważnie zgłoszeni kandydaci na okręg 18.

1.	Czerski Tadeusz, Inż.	Zgierz
2.	Gierliński Czesław	Łęczyca
3.	Horak Adolf	Ruda Pabianicka
4.	Hordliczka Wilhelm	Leśmierz
5.	Pruchnik Stanisław, Inż.	Zgierz
6.	Pieczyrak Stanisław	„
7.	Świderski Jakub	Aleksandrów Łódzki
8.	Walasik Władysław	Ruda Pabianicka
9.	Wyczyński Wojciech	Ozorków
10.	Zdziennicki Feliks	Tuszyn

Wybrano delegatami wszystkich zgłoszonych kandydatów bez głosowania (§ 18 ust. 2).

1.	Czerski Tad., inż., prokur. f., Zgierz, f-ma „Boruta“	ur. 1902
2.	Gierliński Czesław, kupiec, Łęczyca, Ozorkowska 4	„ 1887
3.	Hordliczka Wilhelm, przem., Leśmierz, pow. łęczycki	„ 1864
4.	Horak Adolf, przem., Ruda Pabianicka	„ 1880
5.	Pruchnik St., Inż., dyr. elektr., Zgierz, Targowa 14	„ 1879

6.	Pieczyrak Stanisław, przem., Zgierz, Piłsudskiego 6	ur. 1901
7.	Świderski J., kupiec, Aleksandrów k/Łodzi, Wiatraczna 17	„ 1875
8.	Walasik Władysław, przem., Ruda Pab., Bolesława 3	„ 1890
9.	Wyczyński W., inż. ruchu, Ozorków, Listopadowa 39	„ 1879
10.	Zdziennicki Feliks, dyr. banku, Tuszyn	„ 1888

Ważnie zgłoszeni kandydaci na okręg 21.

1.	Broniatowski Henryk, Dr.	Pabianice
2.	Ender Teodor	„
3.	Luboszyc Grzegorz	Zduńska-Wola
4.	Kwiram Jan	Łask
5.	Pabisiak Walery	Pabianice
6.	Pruski Włodzimierz	Łopatki, poczta Łask
7.	Sokołowski Leszek	Pabianice
8.	Siądalski Tadeusz	Sieradz
9.	Tabaczyński Józef	Łask
10.	Wagner Jan	Warta
11.	Zgagacz Stanisław	Łask

Wybrano delegatami wszystkich zgłoszonych kandydatów bez głosowania (§ 18 ust. 2).

1.	Broniatowski Henryk, Dr., dyr. fabr. chem., Pabianice, Św. Roch 9	ur. 1876
2.	Ender Teodor, przem., Pabianice	„ 1893
3.	Luboszyc Grzegorz, przem., Zduńska Wola, Piłsudskiego	„ 1892
4.	Kwiram Jan, kupiec, Łask	„ 1900
5.	Pabisiak Walery, kupiec, Pabianice, Zamkowa 12	„ 1896
6.	Pruski Włodzimierz, przem., Łopatki, poczta Łask	„ 1881
7.	Sokołowski Leszek, przem., Pabianice, Zamkowa 2	„ 1899
8.	Siądalski Tadeusz, kupiec, Sieradz, Legionów 2	„ 1892
9.	Tabaczyński Józef, kupiec, Łask, Pl. 11 Listopada 30	„ 1892
10.	Wagner Jan, kupiec, Warta	„ 1886
11.	Zgagacz Stanisław, kupiec, Łask, Kościuszki 3	„ 1885

Ważnie zgłoszeni kandydaci na okręg 22.

1.	Brzeski Józef	Piotrków Trybunalski
2.	Dobrzański Tadeusz	„ „
3.	Grochowski Edmund	Brzeziny

4. Hampus Mieczysław — Tomaszów Mazowiecki
5. Hertz Michał — „ „
6. Idziak Józef — Piotrków Trybunalski
7. Jagodziński Antoni — Tomaszów Mazowiecki
8. Karasiński Leszek — Koluszki
9. Landsberg Władysław — Tomaszów Mazowiecki
10. Pruski Stanisław — „ „
11. Krzembosz Stefan — Osiny, pow. Głowno

Wybrano delegatami wszystkich zgłoszonych kandydatów bez głosowania (§ 18 ust. 2).

1. Brzeski Józef, dyr. banku, Piotrków Tryb., Legionów 15 ur. 1884
2. Dobrzański T., przem., Piotrków Tryb., Słowackiego 30 „ 1880
3. Grochowski Edmund, kupiec, Brzeziny, św. Anny 16 „ 1882
4. Hampus M., przem., Tomaszów Maz., św. Tekli „ 1891
5. Hertz Michał, dyr. zakł. przem., Tomaszów Maz. „ 1867
6. Idziak Józef, kupiec, Piotrków Tryb., Czarneckiego 8 „ 1892
7. Jagodziński A., kupiec, Tomaszów Maz., Dworcowa 7 „ 1897
8. Karasiński Zenon, przem., Koluszki, Brzezińska 27 „ 1893
9. Landsberg Władysław, przem., Tomaszów Maz. „ 1888
10. Pruski Stanisław, kupiec, Tomaszów Maz., P.O.W. 1 „ 1888
11. Krzembosz Stefan, dyr. f. „J. Norblin“, Osiny, p. Głowno „ 1883

Ważnie zgłoszeni kandydaci na okręg 23.

1. Falencki Włodzimierz — Radomsko
2. Inż. Hartel Jan — Działoszyn
3. Hajdukiewicz Tadeusz — Radomsko
4. Karczewski Marian — „
5. Pągowski Wacław — „
6. Podlewski Wacław — „
7. Pytlewski Stanisław — Działoszyn
8. Sulikowski Stanisław — Wieluń

Wybrano delegatami wszystkich zgłoszonych kandydatów bez głosowania (§ 18. ust. 2).

1. Falencki Włodz., Radomsko, Narutowicza 4, dyr. tow. met., ur. 1891
2. Inż. Hartel Jan, Działoszyn, pow. Wieluń, „ 1892
3. Hajdukiewicz Tadeusz, Radomsko, św. Rozali 26, przemysł., „ 1896
4. Karczewski Marian, Radomsko, Reymonta 10, kupiec, „ 1906
5. Pągowski Wacław, Radomsko, Reymonta 2, kupiec, „ 1892

6. Podlewski Wacław, Radomsko, Limanowskiego 10, kupiec, „ 1897
7. Pytlewski St., Działoszyn, przemysłowiec, „ 1864
8. Sulikowski Stanisław, Wieluń, Kaliska 2, przemysł., „ 1892

Sprostowań do protokółów nie zgłoszono. Protokóły przyjęto jednogłośnie.

Przewodniczący Plenarnego Zebrania
Prezes
(—) Dr F. Maciszewski

Protokólant:
(—) J. W. Krauze

PROTOKÓŁ

XLI (ZWYCZAJNEGO) PLENARNEGO ZEBRANIA IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W ŁODZI

odbytego dnia 27 października 1938 r. o godzinie 18-ej
w lokalu Izby przy Al. Kościuszki Nr 4.

Obecnych 48 radców: Babiacki Edward, Barciński Henryk, Bartoszewicz Witold, Dr. Biederman Bruno, Bibergal Roman, Blumcwajg Maurycy, Bobkowicz Emilian, Dr. Bornet Juliusz, Buhle Karol Juliusz, Bursze Henryk, Chari Piotr, Chądzyński Karol, Degenstein Jakub, Dobrzański Tadeusz, Fiedler Zygmunt, Fiszer Karol, Frankus Ryszard, Gawartin Włodzimierz, Gliksman Beniamin, Gliński Marian Wacław, inż. Gross Oskar, Heber Józef, Hertz Michał, Hertz Mieczysław, Holcgreber Wacław, Jabłkowski Józef, Kamiński Jakub, Konarzewski Tadeusz, Kotkowski Bolesław, Krauze Józef Wacław, Kwaśniewski Lucjan, Librach Jakub, Lansdberg Władysław, Lipiński Adam, Luboszyc Grzegorz, Dr. Maciszewski Feliks, Mazur Chaim Lejzor, Mokrski Lajb, Olszewski Marian, Pytlewski Stanisław, Remiszewski Antoni, Roszak Kazimierz, Rozenberg Lajb, Seipelt Paweł, Sender Feliks, Dr. Sembrat Stanisław, Znamięcki Aleksander, Zylberszpic Joachim.

Korespondenci: Brzeski Józef, Gierliński Czesław, Nehring Stanisław, Schweikert Robert, Warszawski Szymon.

W posiedzeniu udział wziął Dyrektor Izby Skarbowej w Łodzi Dr. Rzadkiewicz Michał.

Nieobecnych usprawiedliwionych 12 radców: Dr. Berkowicz Henryk, Ender Teodor, Hauk Ludwik, Heiman-Jarecki Aleksander, inż. Hirszberg Emil, Jaszuński Ignacy, Lewsztajn Juliusz, Markon Kazimierz, Milker Juliusz, Piasecki Marian, Tempelhof Maurycy, Wolman Gerszon.

Nieobecnych nieusprawiedliwionych: 12 radców: Eitingon Naum, Frycze Zygmunt, Geyer Robert, Hertz Jakób, inż. Jasiński Edmund, Pietrzycki Józef, Poznański Maurycy Ignacy, dr. Rochlin Izrael, Rozen Jonas, Rydzewski Stefan, Stefaniak Eugeniusz, Wyszewiański Dawid.

Biuro Izby: referenci: Dr. Karol Borst, mgr. Konrad Kołakowski mgr. Władysław Goliński oraz Kierownik Biura Tadeusz Wajnert i księgowy Władysław Jastrzębski.

Przy stole prezydialnym: Prezes Dr. Maciszewski Feliks, wiceprezesi — Dr. Bornet Juliusz, Babiacki Edward, Fiedler Zygmunt, Hertz Mieczysław, Dyrektor Izby — inż. Bajer Karol, wicedyrektorzy — dr. Sand Herbert, inż. Luciński Stefan i radca prawny adw. Felix Henryk.

Obradom przewodniczył prezes dr. Maciszewski Feliks, protokółował mgr. Słupczyński Aleksander.

Porządek dzienny:

1. Przyjęcie protokółu z poprzedniego posiedzenia,
2. Komunikaty Prezesa,
3. Uchwalenie preliminarza budżetowego Izby na rok 1939,
4. Wybór Komisji Rewizyjnej dla sprawdzenia zamknięcia rachunków Izby za rok 1938,
5. Zmiana regulaminu Sądu Polubownego,
6. Wybór arbitrów Sądu Polubownego na rok 1939,
7. Wolne wnioski.

Posiedzenie otworzył Prezes Izby, stwierdzając na podstawie listy obecności quorum zdolne do powzięcia prawomocnych uchwał w sprawach objętych porządkiem dziennym. Przed przystąpieniem do obrad Przewodniczący powitał przybyłego na posiedzenie Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi dr. Michała Rzadkiewicza, dziękując, że był łaskaw przybyć na posiedzenie, czym dał wyraz swego zainteresowania życiem gospodarczym i pracami Izby.

Ad 1. Przechodząc do porządku dziennego, Przewodniczący stwierdził, że wobec niezgłoszenia poprawek do rozesłanego protokółu z poprzedniego posiedzenia, uważa go za przyjęty.

Ad 2. Przystępując do drugiego punktu Prezes wygłosił następujące przemówienie:

„Od czasu, gdy w czerwcu na Zebraniu Plenarnym Izby w uwagach moich próbowałem scharakteryzować ówczesną sytuację oraz horoskopy, jakie nastręczały się wtedy przy uwzględnieniu zarówno

momentów gospodarczych, jako też położenia politycznego w Europie, sytuacja uległa tak istotnym przemianom, iż wypada w najkrótszym bodaj zarysie zdać sobie sprawę z drogi, którą przebyliśmy w tym stosunkowo krótkim, lecz wyjątkowym czasie. Po sierpniu, który minął pod znakiem pomyślnego kształtowania się koniunktury gospodarczej oraz sytuacji na rynku pieniężnym, we wrześniu w niepokojący sposób poczęła się komplikować sytuacja polityczna w Europie i jak wszyscy o tym wiemy wydawało się już, iż naprawdę grozi konflikt zbrojny, który pożogą swoją objąłby całą Europę.

W tych niepewnych czasach życie gospodarcze w Polsce szło jednak dalej normalnym swoim torem, jeśli zaś ujawniać poczęły się pierwsze istotniejsze zakłócenia, to raczej przyszły one z zewnątrz. Część bowiem dostawców zagranicznych, zaopatrujących nas w surowce, uległa stanowi nerwowości i zaczęła odwoływać przesyłki skierowanego już do nas surowca, co odciąć mogło nasze życie gospodarcze od źródła dotychczasowego zaopatrzenia surowcowego. Nie będę uogólniał nastręczających się z tym wniosków, faktem jest jednak, iż doświadczenia minionego okresu w każdym razie uwypukliły ze szczególną dobitnością, jak istotne znaczenie posiada sprawa stworzenia i posiadania w kraju dostatecznych rezerw surowcowych, pozwalających swobodnie przetrwać okres przejściowego zmniejszania dostaw.

Konflikt zbrojny w Europie udało się zażegnać, równocześnie zaś wskutek zdecydowanej postawy Rządu, opartej o jednomyślną wolę społeczeństwa odzyskaliśmy Śląsk Zaolziański, przy czym włączenie go w ramy Rzeczypospolitej zawdzięczamy faktowi, iż nie oglądaliśmy się na pomoc zewnętrzną, lecz w myśl wskazań naszego wielkiego Wodza Narodu liczyliśmy tylko na siebie samych.

Niewątpliwie znane są już Panom dane i cyfry, które świadczą, jak w wydatnym stopniu uprzemysłowiona Ziemia Zaolziańska podnosi potencjał gospodarczy Polski. Odzyskanie jednak Ziemi Zaolziańskiej nakłada na nas teraz obowiązek możliwie rychłego ułatwienia jej warunków harmonijnego zespolenia z organizmem Rzeczypospolitej. Dzisiaj zatem, gdy minęły dni świątecznej radości, całą uwagę skupić należy na codziennym trudzie racjonalnego rozwiązania splotu administracyjno-gospodarczych problemów jakie nastręcza inkorporacja Ziemi Zaolziańskiej. Również i okręgowi naszemu przypada stosunkowo poważna rola w tej mierze, a to jako dostawcy wyrobów włókienniczych dla ludności o stosunkowo wysokim standarcie potrzeb i przyzwyczajeń. Sądzę, iż nasze warsztaty pracy dały dowód

zrozumienia sytuacji, gdyż celem zapobieżenia brakom i komplikacjom w zakresie zaopatrzenia ludności zaolziańskiej bezpośrednio po wejściu wojska na odzyskane ziemie, szereg firm przemysłowych w Łodzi uznał, iż ciąży na nich obowiązek zorganizowania możliwie sprawnie ujętego kontaktu z tym najmłodszym rynkiem odbiorczym Rzeczypospolitej. Postanowienia te zostały rychło wprowadzone w czyn.

W pamiętnych dniach, które przeżyliśmy we wrześniu, niewątpliwie i w naszym życiu gospodarczym zarysowały się jednak objawy nerwowości, jakkolwiek nie przybrały one tych rozmiarów, jakie wystąpiły na jaw w poszczególnych państwach zagranicznych, gdzie całokształt życia od razu stanął pod znakiem psychozy wojennej. Jako objaw owej niewątpliwie dezorganizującej nerwowości wymienić należy w szczególności zjawisko wycofywania wkładów z instytucyj bankowych, które przejawiło się na terenie całego kraju i którego świadkami byliśmy również w naszym ośrodku przemysłowym. Jak to już jednak wyjaśniono ze strony autorytatywnej, bankowość polska w owych ciężkich dniach ze znakomitym wynikiem zdała egzamin swojej sprawności.

Do poglądu tego możemy przyłączyć się bez żadnych zastrzeżeń. Równocześnie zaś wypada stwierdzić, że bankowości prywatnej w najdalej idącym stopniu poszły na rękę centralne instytucje bankowe z naszą instytucją emisyjną na czele, co szczególnie w pozytywnej formie ujawniło się na terenie łódzkim. Właśnie też dzięki tej skoordynowanej współpracy udało się opanować sytuację bez żadnych ujemnych konsekwencyj dla życia gospodarczego i jego potrzeb kredytowych, chociaż patrząc dzisiaj z perspektywy stwierdzić można, iż przy mniej energicznym opanowaniu sytuacji niewątpliwie grozić mogły w życie gospodarcze wrzynające się komplikacje. Przemysł, pozbawiony możliwości kredytowych mógł bowiem znaleźć się w obliczu trudności, związanych z wypłatą zarobków robotniczych z wszystkimi ujemnymi skutkami, jakie powstałyby stąd w dziedzinie socjalnej. Nie będę rzecznikiem sztucznego optymizmu, jeśli dam wyraz poglądowi, iż obecnie po przezwyciężeniu wszystkich owych przejściowych zakłóceń tętno życia gospodarczego ujawnia dalsze ożywienie, gdyż sytuacja walutowa i finansowa jest znów zupełnie normalna, zapewniając życiu gospodarczemu warunki spokojnej pracy.

W okresie sprawozdawczym zanotować należy jeszcze jeden fakt, który posiada nie tylko dla naszego okręgu gospodarczego, ale i dla całego kraju pierwszorzędną wagę. Mianowicie w dniu 26 września

bież. roku miało miejsce otwarcie w Gdyni instytucji arbitrażu bawełny, będącej początkiem pełnej giełdy bawełnianej. Instytucja ta została powołana do życia przez Zrzeszenie Interesantów Handlu Bawełną, do którego powstania walnie przyczyniły się łódzki przemysł bawełniany i handel bawełną. Instytucja ta, ciesząca się jak najdalej idącym poparciem władz rządowych i wszystkich sfer zainteresowanych w handlu tym tak ważnym surowcem, została oparta na silnych podstawach finansowych, które jej zapewnią trwałość. Zwracam się z gorącym apelem do przedstawicieli przemysłu i handlu bawełną, aby zawierając umowy o zakup bawełny nie zapominali, że mamy obecnie własną instytucję arbitrażową i bezwzględnie żądali poddania umów arbitrażowi w Gdyni.

Reasumując te wszystkie przemiany, których widownią był omówiony przeze mnie okres czasu, należy stanowczo stwierdzić, iż wyszliśmy z niego wzmocnieni wewnątrz i na zewnątrz, co równocześnie podciągnąć winno wzwyż również i nasze życie gospodarcze.

Potwierdzenie tego poglądu możemy znaleźć m. in. w kształtowaniu się koniunktury włókiennictwa. Przechodząc do oceny jej przebiegu możemy już obecnie stwierdzić, iż rok 1938 pod względem łącznych osiągnięć prawdopodobnie okaże się bardziej pomyślny, aniżeli rok 1937, który — jak wiadomo — wykazał najwyższy dotąd poziom wytwórczości poczynając od roku 1928.

Jeżeli weźmie się pod uwagę zmodyfikowany wskaźnik produkcji przemysłu włókienniczego, to od roku 1923—1937 wzrósł on z 97,6% na 108%, przyjmując jako podstawę wyjściową, tj. za 100 rok 1928. Natomiast w roku bieżącym tenże wskaźnik — jedynie w kwietniu i maju — był nieco niższy, aniżeli przeciętny dla całego roku 1937, w innych zaś miesiącach kształtował się na poziomie znacznie wyższym, osiągając np. w marcu nienotowaną dotychczas normę 128,5%. Poprawa sytuacji gospodarczej, którą potwierdzić może wskaźnik produkcji, ustalony przez Instytut Badania Koniunktur Gospodarczych i Cen, znajduje również swe odzwierciadlenie w danych posiadanych przez Izbę Przemysłowo-Handlową, a naświetlających w pierwszym rzędzie dynamikę produkcji i konsumcji w obrębie okręgu łódzkiego.

Tak więc produkcja przędzy bawełnianej wzrosła w ciągu 3-ch kwartałów roku bieżącego w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego o 2,7%, konsumcja zaś jej w tymże czasie wzrosła o 6,1%, w rezultacie w końcu ubiegłego miesiąca ujawnił się znaczny spadek zapasów w porównaniu z tymże miesiącem roku ubiegłego. Również

zbyt przędzy wełnianej czesankowej w kraju uległ silnemu zwiększeniu, wzrósł bowiem w roku bieżącym o przeszło 32% w porównaniu z 3-ma kwartałami roku 1937. Ponieważ produkcja tejże przędzy wzrosła w mniejszym stopniu, bo tylko o 14%, przeto zapasy i tego półfabrykatu obniżyły się znacznie w końcu września.

Na tle owych danych cyfrowych, świadczących o pomyślnym przebiegu koniunktury we włókiennictwie stwierdzić można w szczególności, iż sezon letni upłynął dla włókiennictwa łódzkiego pod znakiem zwiększonej konsumcji wyrobów bawełnianych, wełnianych i jedwabnych i to zarówno w dziedzinie tkanin, jak i artykułów dzianych. Przyczynił się do tego obok czynnika przygotowawczego, jakim był pomyślny stan pogody, notowany z różnych stron wzrost zapotrzebowania idący w parze z częściową poprawą siły nabywczej konsumentów, nie wyłączając wiejskich. W rezultacie składy wyrobów gotowych letnich zostały w wielkim stopniu opróżnione i odciążone, a w konsekwencji zniknęła obawa, iż mogą one — jak to dawniej często bywało — zaciążyć na rynku w następnym sezonie produkcyjnym.

Na taki obrót sprawy wpłynęła w pewnym stopniu w końcu okresu sezonowego również i powściągliwość w zakresie dyspozycyj produkcyjnych, jaka podyktowana była wówczas prawdopodobnie niepewnością co do dalszego kształtowania się ogólnej koniunktury światowej.

Przechodząc z kolei do oceny sezonu zimowego, podnieść należy, iż do pracy produkcyjnej owego sezonu przemysł przystąpił w roku bieżącym stosunkowo wcześnie i to z energią, świadczącą, iż wspomniane pomyślne zakończenie sezonu letniego stanowiło bodziec, zachęcający do zwiększenia produkcji. Wystarczy stwierdzić, iż stan uruchomienia wielkiego przemysłu włókienniczego w sierpniu i wrześniu b. r., a więc w okresie głównych przygotowań wykazał przeszło 4%-owy wzrost w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego, przy czym rozmiary owego wzrostu ujawniły się specjalnie silnie w przemyśle wełnianym.

O ile chodzi o charakterystykę cen, to w ślad za przeprowadzoną obniżką cen przędzy bawełnianej uległ analogicznej redukcji również cennik wyrobów gotowych, co zbiegło się z faktem, iż wskutek spadku poziomu cen produktów rolnych, ujawniająca się poprawa możliwości zbytu na rynku wiejskim uległa zahamowaniu.

Na przebieg koniunktury ogólnej w ubiegłym kwartale wpłynęła oczywiście niesprzyjająco ostatnia dekada m. września, która pozosta-

wała pod znakiem rosnącego wówczas stanu nerwowości, związanej z sytuacją polityczną. W tygodniu poprzedzającym ostateczne wyjaśnienie położenia wskutek zwycięstwa stanowiska, jakie w sprawie rewindykacji Ziemi Zaolziańskiej reprezentował Rząd Polski, również i we włókiennictwie przejawiał się w niewielkich zresztą rozmiarach stan wyczerpania, co wpłynęło hamująco na nasilenie obrotów. Poza tym zarysowywać się zaczęły możliwości pewnych komplikacyj co do normalnego zaopatrzenia w surowce, a to z przytoczonych przeze mnie poprzednio przyczyn, wywołanych próbami dostawców zmierzających do przejściowego przerwania dostaw surowcowych. Dziś jednak owe zakłócenia stanowią już tylko wspomnienie przeszłości i uwzględniając obecny bieg produkcji i obrotów, jako też przytoczone poprzednio cyfry, dotyczące dotychczasowego przebiegu koniunktury w roku bieżącym z góry już przyjąć można, iż ogólny bilans roku 1938 będzie dodatni i wykaże elementy dalszej poprawy w stosunku do roku 1937.

Ujemnie natomiast ocenić należy wyniki, osiągnięte na polu eksportowym, gdyż wywóz z okręgu łódzkiego obniżył się w ciągu 3-ch kwartałów rb. o blisko 36% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. Nie wdając się w analizę przyczyn, które złożyły się na powyższy zresztą nieodosobniony fakt, który dotyczy również okręgu bielskiego i białostockiego, pragnę nadmienić. że dzięki podjętej w ostatnich tygodniach przez Izbę Przemysłowo-Handlową inicjatywie przemysł i handel włókienniczy przystąpił do realizacji szeregu konkretnych poczynań, zmierzających do intensyfikacji eksportu.

Niewątpliwie wskutek przyłączenia Sudetów i ich wysoko postawionego przemysłu włókienniczego do Rzeszy Niemieckiej, wydatnej zmianie ulec może odtąd na rynkach światowych układ stosunków konkurencyjnych w dziedzinie włókiennictwa, gdyż w całym szeregu artykułów odpadnie dotychczasowa konkurencja czechosłowacka, otwartą zaś jest kwestia, czy i w jakim stopniu poszczególne rynki kontynuować będą pracę z przemysłem, który odtąd wszedł w skład organizmu i gospodarki Rzeszy. Wprawdzie można przyjąć, iż w związku z owymi przemianami otwierają się dla włókiennictwa polskiego nowe perspektywy, jednak mylny byłby pogląd, iż wyłączenie z konkurencji dotychczasowego przemysłu czeskiego automatycznie już zapewnić może nam nowe rynki zbytu. Nastręczające się w tej mierze wątpliwości wymagają nakładu poważnej pracy, ruchliwości

i inicjatywy dlatego też, doceniając znaczenie nowych perspektyw wywozowych należy się liczyć, iż wykorzystanie ich możliwe jest tylko przy znacznej naszej aktywności.

Jakkolwiek więc wywóz włókienniczy w roku bieżącym dość poważnie się obniżył, można jednak na przyszłość raczej optymistycznie oceniać widoki jego dalszego kształtowania się. Zestawiając ten prognostyk z faktem, iż sytuacja zbytu na rynku wewnętrznym kształtuje się pomyślnie, sądzę, iż włókiennictwo i w ogóle nasz okrąg liczyć może nadal na pomyślny przebieg koniunktury. Poza tym wskazać można na dodatkowe perspektywy zwiększenia się siły nabywczej rynku wewnętrznego w miarę jak w wyniku podjętych w tej mierze posunięć polityki gospodarczej ceny płodów rolnych poprawią się i rentowność rolnictwa dozna wskutek tego wydatniejszego wzmocnienia.

Przytoczone możliwości koniunkturalne winny być dla nas bodźcem do zwiększenia energii w celu podniesienia gospodarczego naszego kraju.

Ad. 3. Preliminarz budżetowy Izby na rok 1939 zreferował dyrektor Izby, inż. K. Bajer. Na wstępie dyrektor zaznaczył, iż omawiany preliminarz jest preliminarzem jubileuszowym, gdyż w marcu 1939 roku upływa 10 lat od ukonstytuowania się Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, po czym wyjaśnił, że przedstawiony w tej sprawie materiał skonstruowany jest — jak to ma miejsce zresztą rok rocznie — w ten sposób iż dla porównania każda pozycja budżetowa zawiera jednocześnie cyfry budżetu roku ubiegłego oraz sumy wydatkowane za okres 9-ciu miesięcy roku bieżącego; na tych ostatnich nie można jednak opierać się w całej pełni ze względu na to, że niektóre z nich są wydatkowane regularnie miesięcznie, inne zaś — jak np. subwencje na prowadzenie szkół handlowych i przemysłowych — wypłacane są dopiero z końcem roku.

Dla ogólnego scharakteryzowania preliminarza budżetowego Izby na rok 1939 referent wskazał, iż odbiega on od budżetów z lat ubiegłych, a to ze względu na zmianę konfiguracji województwa łódzkiego, a tym samym okręgu Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi. Od kwietnia bowiem 1938 ze składu województwa łódzkiego wyłączone zostały 4 powiaty, zaś z dniem 1 kwietnia 1939 roku przyłączonych zostanie 6 powiatów, a to: z województwa warszawskiego powiat kutnowski, skierniewicki, łowicki i rawski, a z województwa kieleckiego — powiat konecki i opoczyński, bez Skarżyska i paru wsi,

które pozostaną w dotychczasowych granicach administracyjnych województwa kieleckiego. W porównaniu z okresem do 1 kwietnia 1938 roku zakres działalności Izby ulegnie zatem rozszerzeniu, zwłaszcza że powiaty: skierniewicki, kutnowski i łowicki są w dużym stopniu uprzemysłowione. W konsekwencji zmiany te, dotyczące zasięgu działalności Izby, znajdują swój wyraz w układzie projektowanego preliminarza budżetowego.

Po wyjaśnieniach powyższych dyrektor Izby przeszedł do omawiania strony dochodowej budżetu, zaznaczając, iż nie będzie referował i motywował zmian wszystkich pozycyj, a zwróci tylko uwagę na te, które wymagają bliższych wyjaśnień.

W dziale pozycyj dochodowych, które odbiegają od pozycji zeszłorocznych należy wskazać na spadek wpływów z tytułu „Opłaty od świadectw pochodzenia towarów“, wobec czego w roku bieżącym w imię oględności preliminuje się 5.000,— zł., czyli o zł. 2.000,— mniej od roku ubiegłego. Natomiast pozycję „Opłaty od zaświadczeń paszportowych“ zwiększono o kwotę zł. 500,— z uwagi na dotychczasowe wpływy przewyższające preliminowaną kwotę w budżecie na rok 1938.

W pozycji „Opłaty od podań o import towarów reglamentowanych“ preliminuje się kwotę 150.000,— zł., utrzymując ją na poziomie roku 1938. Wprawdzie w pozycji tej osiągnięto w roku bieżącym za okres 9-ciu miesięcy kwotę 143.263.— zł., co wskazywałoby, iż z końcem roku wpływy te przewyższą sumę 150.000.— zł., lecz ze względu na to, że pozycja ta podlega różnym fluktuacjom wskazana jest przezorność, która przemawia za utrzymaniem jej w preliminarzu w dotychczasowej wysokości.

Pozycję „Inne opłaty“ zwiększono z 20.000.— zł. na 30.000,— licząc na zwiększone własne wpływy w związku z rozszerzeniem działalności Izby w dziedzinie zaświadczeń na skutek przyłączenia 6-ciu powiatów z województwa warszawskiego i kieleckiego.

Następnie powiększona została również pozycja „Odsetki od lokowanej gotowizny“ o kwotę 5.000,— zł. w związku z lokatą większych funduszów Izby.

Główna pozycja, na której opierają się dochody Izby, tj. „Wpływy z dodatku do ceny świadectw przemysłowych“ preliminowana jest w kwocie o 50.000,— zł. większej, niż w roku 1938, tj. w kwocie złotych 450.000,—. Zwiększenie tej pozycji uzasadniają wpływy tegoroczne, które dotychczas są o 27.675.— zł. większe od sumy przewidywanej w budżecie na rok 1938, oraz przypuszczalne wpływy z tegoż źród-

ła za trzy kwartały z tych powiatów, które po dniu 1 kwietnia 1939 roku przyłączone zostaną do województwa łódzkiego, a tym samym do okręgu Izby. Pozostałe pozycje strony dochodowej nie wymagają bliższych wyjaśnień.

W ten sposób strona dochodowa preliminarza budżetowego Izby na rok 1939 zamyka się sumą zł 658.350,—, która w porównaniu do strony dochodowej budżetu normalnego z roku 1938 jest wyższa o złotych 63.750,—.

Przechodząc z kolei do strony rozchodowej preliminarza budżetowego, dyrektor Izby wskazał, iż w pozycji „Urzędnicy" preliminuje się obecnie o 12.600.— zł. więcej, licząc się m. in. z potrzebą zwiększenia etatów urzędniczych, a to w związku ze spodziewanym zwiększeniem zakresu pracy Izby na skutek przyłączenia z dniem 1 kwietnia 1939 r. 6-ciu powiatów, o których była już mowa na wstępie referatu.

Z tych względów preliminuje się w poz. „Dietariusze" kwotę 21.600,— zł., która w porównaniu z pozycją budżetu z roku 1938 jest większa o 2.400,— złotych.

Pozycja „Konsultanci itp.", obejmująca koszty porad fachowych specjalnych, opłaty za udzielanie informacji o stanie firm i ich solidarności oraz żetony, wypłacane członkom specjalnych komisji dla kontroli cen faktur i członkom Regionalnego Komitetu Przewozowego zmniejszona została w stosunku do budżetu na rok 1938 o złotych 4.000,—.

Zwiększenie pozycji 1 i 2 objętej § „Ubezpieczenia" o łączną sumę 2.000,— zł. związane jest z wysokością stawek obowiązujących oraz ze zwyżką składek ubezpieczeniowych, jaka ma nastąpić z dniem 1-go kwietnia 1939 roku.

W pozycji „Remuneracje i zapomogi" preliminuje się o złotych 1.000.— więcej ze względu na to, że przewidziana jest w roku przyszłym zwiększona ilość etatów urzędniczych.

Pozycja „Utrzymanie porządku, opał, woda itp.", oraz pozycja „Światło, utrzymanie porządku w lokalu" zwiększona została każda z nich o 500.— zł., czyli razem o zł. 1.000.—, co tłumaczy się zwiększeniem tych wydatków w związku z rozbudową gmachu.

W porównaniu z budżetem normalnym na rok 1938 została wydatnie zwiększona pozycja „Remont gmachu, lokalu i instalacji". W pozycji tej preliminuje się obecnie o 11.000.— zł. więcej, która to kwota przewidziana jest na poważniejsze remonty gmachu (elewacji wewnętrznej) oraz na betonowanie podwórza, którego nie można było

dokonać w roku bieżącym ze względu na przeprowadzaną nadbudowę II-go piętra budynku Izby.

Wydatki w poz. „Inwentarz" zwiększone zostały z 5.000.— na 10.000.— zł., a to ze względu na potrzebę umeblowania lokali biurowych, które zostaną dobudowane oraz na kupno maszyn do pisania i liczenia.

Celem zakupienia koniecznych dzieł naukowych dla Izby, zwiększono poz. „Czasopisma, książki i mapy" o 4.000.— zł., preliminując na ten cel sumę zł. 15.000.—.

Pozycję „Utrzymanie samochodu" zwiększono o 1.000.— złotych, przeznaczając sumę tę na kupno nowych 6-ciu opon oraz na przeprowadzenie niezbędnego remontu samochodu.

W pozycji „Udział w utrzymaniu szkół handlowych i przemysłowych" preliminowała Izba w roku 1938 w budżecie normalnym kwotę 50.000.— zł. W roku przyszłym Prezydium preliminuje kwotę 60.000.— złotych, czyli o 10.000.— więcej z przeznaczeniem jej na koszty organizacyjne Wyższej Szkoły Handlowej w Łodzi.

Wydatnie zwiększona została również pozycja „Zasiłki na prace naukowe, nagrody konkursowe itp.", a to z 7.000.— zł. na zł. 12.000.—. Kwota ta przewidziana jest na pokrycie wydatków, związanych z wykonywaniem pod egidą Izby pracy pod tyt. „Wieś łódzka". Praca ta będzie miała na celu zilustrowanie sytuacji i warunków bytowania ludności wiejskiej w okręgu przemysłowym łódzkim oraz określenie wpływu tego okręgu na wieś łódzką w przeciwstawieniu do ujęcia tego zjawiska w okręgu czysto rolniczym, które opisane zostało w pracy dr. Kacprzaka p. t. „Wieś płocka".

Pozycję „Koszty reprezentacji" pozostawiono w dotychczasowej wysokości w związku z obchodem 10-lecia Izby.

Pozycję „Koszty podróży urzędników Izby" zwiększono z 14.000 na 15.000.— zł. w związku z koniecznością częstych wyjazdów służbowych przy czym przeznaczono na podróże w kraju zł. 12.000.—, a na podróże zagraniczne zł. 3.000.—.

Licząc się z realnym wydatkiem w pozycji „Zwrot kosztów członkom Izby" zwiększono pozycję tę o 3.000.— zł.

Nową pozycją w preliminarzu budżetowym Izby na rok 1939, a powtarzającą się co 5 lat jest pozycja „Koszty wyborów". Na ten cel preliminuje się kwotę 20.000.— zł. Kwota ta obejmuje koszty wyborów radców Izby, które przeprowadzone będą w roku 1939, oraz

wydatki związane z zaktualizowaniem katastru przemysłowego, na zasadzie którego ma być sporządzony spis wyborców.

Pozostałe pozycje rozchodowe utrzymane zostały na poziomie zeszłorocznym, lub też nie wymagają bliższych wyjaśnień. Ogółem suma preliminowanych wydatków na rok 1939 wynosi kwotę zł. 653.350, wobec czego pozostaje rezerwa budżetowa w kwocie 5.000.— zł.

W rezultacie po zreferowaniu preliminarza dyrektor Izby zgłosił wniosek Prezydium o zatwierdzenie zamierzeń budżetowych Izby na rok 1939 w brzmieniu przedstawionym przez Prezydium oraz o udzielenie temuż Prezydium pełnomocnictw do wprowadzenia w nim ewentualnych takich zmian i uzupełnień, jakie okażą się niezbędne i potrzebne na skutek zaleceń władzy nadzorczej.

Nad zreferowanym przez dyrektora Izby preliminarzem budżetowym Przewodniczący otworzył dyskusję.

Radca Librach wyraził pogląd, iż wydatkowana suma około 7.500 złotych z preliminowanej na rok 1938 kwoty 35.000.— zł. na popieranie eksportu jest za mała. Pożądanym jest aby na ten cel przeznaczone fundusze zużyć w jak najszerszym zakresie.

W odpowiedzi radcy Librachowi Przewodniczący wyjaśnił, iż dotychczas Izba nie miała większych zgłoszeń na wydatkowanie powyższej kwoty. Z sumy tej jak dotąd pokrywała Izba koszty wyjazdów pionierskich i gdzie tylko nadarzy się sposobność Izba zawsze przychodzi pod tym względem z pomocą. Po największej jednak części firmy same bezpośrednio załatwiają sprawy eksportowe, nie mniej jednak zarówno Prezydium jak i Komisja Eksportowa weźmie ten dezyderat pod uwagę.

Wobec tego, że nikt więcej głosu w sprawie preliminarza budżetowego nie zabierał — Przewodniczący poddał wniosek Prezydium dotyczący uchwalenia preliminarza budżetowego na rok 1939 i udzielenia Prezydium pełnomocnictw do wprowadzenia w nim ewentualnych zmian — pod głosowanie, w wyniku którego Plenarne Zebranie Izby jednogłośnie uchwaliło przedstawiony budżet na rok 1939 oraz udzieliło wspomnianych wyżej pełnomocnictw.

Ad 4. Przewodniczący zgłosił w imieniu Prezydium wniosek o wybranie Komisji Rewizyjnej dla sprawdzenia zamknięć rachunkowych Izby za rok 1938 w składzie dotychczasowym, tj.: inż. Oskar Gross, Józef Jabłkowski, Tadeusz Konarzewski, Maurycy Tempelhof i Aleksander Znamięcki. Wniosek przyjęto jednogłośnie.

Ad 5. Referuje wicedyrektor Izby dr. H. Sand. Referent wyjaśnił, iż przy Izbie istnieje Sąd Polubowny, który posiada regulamin zgodny w głównych zarysach konstrukcyjnych z regulaminami innych Izb. Dotychczasowe doświadczenie nie wykazało potrzeby merytorycznych zmian regulaminu. Jeżeli jednak dzisiaj zachodzi potrzeba dokonania dwóch poprawek, to podyktowane są one zasadą decyzji prawnej. Pierwsza zmierza do dostosowania obecnego brzmienia regulaminu w części, dotyczącej podstaw prawnych do istniejącej sytuacji prawnej, która wskutek wydania jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta R. P. o izbach przemysłowo-handlowych nadałaby przepisowi art. 1 regulaminu odmienne brzmienie. Druga poprawka posiada charakter podyktowany względami poprawności czysto prawniczej. Odnośny bowiem artykuł drugiej części statutu Izby nie określał ilości sędziów-arbitrów, a pozostawiał to do uregulowania regulaminowi dla sądu arbitrów. Ilości sędziów nie określił również obowiązujący regulamin, wobec czego była luka, a ilość 30 sędziów obowiązywała tylko via facti. Chodzi więc zatem o poprawkę, która legalizowałaby dotychczasowy stan rzeczy. Następnie wicedyrektor dr. H. Sand odczytał projekt poprawek do regulaminu Sądu Polubownego Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi w brzmieniu następującym: „ § 1. Na podstawie art. 4 p. 12 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 15 lipca 1927 roku o izbach przemysłowo - handlowych w brzmieniu podanym w załączniku do obwieszczenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 17 kwietnia 1936 roku (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 335) oraz na podstawie § 21 II-ej części statutu Izby, działa przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Łodzi Sąd Polubowny". „§ 6 ust. 1. Sąd Polubowny składa się z sędziów wybranych przez Plenarne Zebranie w liczbie do 30 na okres przewidziany w statucie Izby".

Przewodniczący poddał zaprojektowane zmiany do regulaminu Sądu Polubownego pod głosowanie, w wyniku którego Plenarne Zebranie przyjęło je jednogłośnie.

Ad 6. Przewodniczący, przystępując z kolei do p. 6 obrad, zgłosił w imieniu Prezydium wniosek o powołanie do Sądu Polubownego Izby na rok 1939 następujących arbitrów: dr. Biederman Bruno, Biebergal Roman, Chari Piotr, Ender Karol, Glugla Franciszek, Ostroróg Gorzeński Jan, Gutman Stanisław, Klawe Wacław, Konarzewski Tadeusz, Krauze Józef Wacław, Landsberg Władysław, Lewsztajn Juliusz, Markon Kazimierz, adw. Markowicz Adolf, inż. Michaelis Bronisław, Monitz Kazimierz, adw. Osiecki Józef, adw. Pawłowski Stani-

sław, Rozental Paweł, Roszak Kazimierz, dr. Sender Stanisław, Seipelt Paweł, Szulte Herman, Tempelhof Maurycy, adw. Wolski Jerzy, Wyszewiański Dawid, adw. Zejda Eugeniusz". Wniosek powyższy przyjęto jednogłośnie.

Ad. 7. Ponieważ wolnych wniosków nie zgłoszono i porządek dzienny został wyczerpany, Przewodniczący — zamykając posiedzenie — zwrócił się do radców z apelem, aby — ze względu na ważność wyborów do Sejmu, które w najbliższych dniach będą miały miejsce, oraz ze względu na ważność zadań, jakie stoją przed Sejmem i Senatem — zarówno Panowie Radcowie, jak i wszyscy przemysłowcy i kupcy okręgu Izby — wzięli udział gremialny w wyborach do ciał ustawodawczych.

Na tym posiedzenie zakończono.

Przewodniczący:

(—) Dr. F. Maciszewski

Protokólant:

(—) Mgr. A. Słupczyński

Załącznik do protokółu
XLI zwycz. Zebrania Plen. Izby

PRELIMINARZ BUDŻETOWY
Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi na 1939 rok

DOCHODY

Dział	Paragraf	Pozycja	PRZEDMIOT	ZŁOTYCH Wpływy do 30. IX. 1938 r.	ZŁOTYCH W/g budżetu na 1938 r.	ZŁOTYCH Projekt prelim. budż. na 1939 r.
I			WŁASNE DOCHODY IZBY			
			Dochody zwyczajne			
	1		Dochody z opłat			
		1	Opłaty od świadectw pochodzenia towarów	4.074,70	7.000.—	5.000.—
		2	Opłaty od zaświadczeń paszportowych	2.220.—	2.000.—	2.500.—
		3	Opłaty od podań o import towarów reglamentowanych	143.265,50	150.000.—	150.000.—
		4	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwrotu cła przy wywozie masła . .	—	—	—
		5	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego masła	—	—	—
		6	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego jaj	105.—	125.—	—
		7	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwrotu cła przy wywozie lnu . . .	—	—	—
		8	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego szczeciny, włosia i sierści . . , .	—	—	—
		9	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego pierza i puchu	806,63	375.—	750.—
		10	Opłaty inne	32.300,11	20.000.—	30.000.—
	2		Dochód z nieruchomości			
		1	Czynsz	—	—	—
		2	Wpływy dodatkowe	—	—	—
	3		Dochód z wydawnictw	41,80	100.—	100.—
	4		Dochód z agend specjalnych Izby .	—	—	—
		1	Biuro kolejowe	—	—	—
		2	Biuro celne	—	—	—
		3	. . . .	—	—	—
	5		Odsetki od lokowanej gotowizny . .	15.527,05	15.000.—	20.000.—
			Dochody nadzwyczajne			
	6		Przelew z funduszu rezerwowego .	260.450.—	D. 260.450.—	—
	7		Pożyczka	—	—	—
	8		Sprzedaż nieruchomości	—	—	—
II			DODATEK DO CENY ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH	427.675,01	400.000.—	450.000.—
			Razem . . .	886.465,80	855.050.—	658.350.—

WYDATKI

Dział	Paragraf	Pozycja	PRZEDMIOT	ZŁOTYCH Wydatki do 30. IX. 1938	W/g budżetu na 1938 r.	Projekt prelim. budż. na 1939 r.
I			WYDATKI ZWYCZAJNE			
			Wydatki osobowe			
	1		Płace			
		1	Urzędnicy (ustaleni i nieustaleni) .	157.550.—	221.280.—	233 880.—
		2	Dietariusze	11.850.—	19.200.—	21.600.—
		3	Konsultanci i t. p.	11.958,58	14.000.—	10.000.—
		4	Woźni i gońcy (z dodatkiem na umundurowanie)	11.905,10	20.000.—	20.000.—
	2		Ubezpieczenia			
		1	Na wypadek choroby	2.605,11	4.000.—	4.250.—
		2	Inne ubezpieczenia	6.834,78	9.500.—	11 250.—
		3	Wpłata do funduszu emeryt. Izby .	40.000.—	30.000.— D.10.000.—	30 000.—
	3		Remuneracje i zapomogi	11.518,50	22.000.— D. 3.000.—	26.000.—
II			Wydatki rzeczowe			
	1		Lokal			
		1	Czynsz za lokal biurowy i wynajem sali	—	—	—
		2	Światło, opał, utrzymanie porządku .	—	—	—
		3	Remont	—	—	—
		4	Podatek	—	—	—
	1a		Nieruchomość			
		1	Utrzymanie porządku, opał, woda i t. p.	3.852,84	7.000.—	7.500.—
		2	Światło, utrzymanie porządku w lokalu	2.829,59	5.000.—	5.500 —
		3	Remont gmachu, lokalu, instalacje .	8.988,14	4.000.— D. 9.500.—	15.000.—
		4	Ubezpieczenia i podatki	1.099,53	2.000.—	2.000.—
	2		Wydatki biurowe			
		1	Materiały piśmienne	3.465,25	6.000.—	6.000.—
		2	Druki i ogłoszenia	2.936,80	5.000 —	5.000.—
		3	Porto i opłaty telegraficzne	2.791,94	4.000 —	4.000.—
		4	Opłaty telefoniczne	4.968,61	7.500.—	7.500.—
		5	Inwentarz (kupno i naprawa) . . .	4.827,75	5.000.—	10.000.—
		6	Czasopisma, książki i mapy	6.490,64	11.000.—	15.000 —
		7	Drobne wydatki	844,68	1.500.—	1.500.—
	3		Środki lokomocji			
		1	Kupno samochodu		D. 1.000.—	
		2	Utrzymanie samochodu	1.790,20	2.000.—	4.000.—
			do przeniesienia . . .	299.108,04	423.480.—	439.980.—

WYDATKI

Dział	Paragraf	Pozycja	PRZEDMIOT	ZŁOTYCH Wydatki do 30 IX.1938 r.	W/g budżetu na 1938 r.	Projekt prelim. budż. na 1939 r
			z przeniesienia . . .	299.108,04	423.480.—	439.980.—
III			Wydawnictwa, subwencje, składki			
	1		Wydawnictwa	4.638,75	7.000.—	7.000.—
	2		Subwencje			
		1	Udział w utrzymaniu szkół handlowych i przemysłowych	51.950.—	50 000.— D. 70.000.—	60.000.—
		1a	Zasiłek na budowę gmachu im. Marsz. J. Piłsudskiego	10.000.—	D. 10.000.—	—
		2	Zapomogi i stypendia dla uczniów szkół handlowych i przemysłowych	2.140.—	5.000.—	5.000.—
		3	Zasiłki na prace naukowe, nagrody konkursowe, podróże naukowe . .	685,40	7.000.—	12 000.—
		4	Zasiłki na popieranie rozwoju przemysłu i handlu (instytuty, wystawy itp.)	4.041,40	30 000.— D.100.000.—	30.000.—
		5	Badanie i popieranie eksportu . .	7.119,77	35.000 —	35.000.—
	3		Składki członkowskie Izby . , . .	10.076.—	10.000.— D. 2.000.—	11.000.—
IV			Agendy specjalne Izby			
	1		Biura, instytuty, pokazy	—	—	—
		1	Biuro kolejowe	—	—	—
		2	. . . .	—	—	—
	2		Ekspozytura Izby	—	—	—
V			Wydatki, wynikające z niżej wymienionych czynności zleconych			
	1		Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego masła	—	—	=
	2		Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego jaj	442.—	130.— D 450.—	—
	3		Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwrotu cła przy wywozie lnu. .	—	—	—
	4		Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego pierza i puchu	659.—	200.— D. 1.000.—	750.—
			do przeniesienia . . .	390.860,36	751.260.—	600.730.—

WYDATKI

Dział	Paragraf	Pozycja	PRZEDMIOT	ZŁOTYCH Wydatki do 30 IX.1938 r.	W/g budżetu na 1938 r.	Projekt prelim. budż. na 1939 r.
			z przeniesienia . . .	390.860,36	751.260.—	600.730 —
VI			Wydatki różne			
	1		Koszty reprezentacji	5.441,45	10.000.—	10.000 —
	2		Koszty podróży urzędników Izby . .	8.091,15	14.000.—	15.000.—
	3		Zwrot poniesionych kosztów członkom Izby	4.368,10	4.000.—	7.000 -
	4		Spłata długów	—	—	—
	5		Odsetki	—	—	—
	6		Pokrycie deficytu funduszu emerytalnego	—	—	—
	7		Wydatki nieprzewidziane	280,80	1.290.—	620.—
			WYDATKI NADZWYCZAJNE			
VII			Budowle			
	1		Budowa gmachu, kupno nieruchomości	—	—	—
	1a		Nadbudowa gmachu Izby	970,69	D.53.500.—	—
	2		Kapitalny remont gmachu	—	—	—
VIII			Koszty wyborów	—	—	20.000.—
			Rezerwa budżetowa	21 000. –	21.000.—	5.000.—
			Razem . . .	431.012,55	855.050.—	658.350.—

D. — Dodatkowe preliminarze budżetowe Izby zatwierdzone pismami Min. Przemysłu i Handlu z dnia 12. V. 1938 r L. O. E. II 5/10 oraz z dnia 5. IX. 1938 r. L. O. E. II 5/13.

PROTOKÓŁ

XLII (NADZWYCZAJNEGO) PLENARNEGO ZEBRANIA IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W ŁODZI

odbytego dnia 15 listopada 1938 r. o godzinie 18-ej
w lokalu Izby przy Al. Kościuszki Nr 4.

Obecnych 45 radców: Barciński Henryk, Bartoszewicz Witold, Dr. Berkowicz Henryk, Dr. Biederman Bruno, Blumcwajg Maurycy, Dr. Bornet Juliusz, Bursze Henryk, Chądzyński Karol, Degenstein Jakub, Dobrzański Tadeusz, Eitingon Naum, Ender Teodor, Fiedler Zygmunt, Fiszer Karol, Frankus Ryszard, Frycze Zygmunt, Geyer Robert, Gliński Marian-Wacław, Hauk Ludwik, Heber Józef, Hertz Jakub, Hertz Michał, Hertz Mieczysław, inż. Hirszberg Emil, Kamiński Jakób, Konarzewski Tadeusz, Kwaśniewski Lucjan, Landsberg Władysław, Lipiński Adam, Luboszyc Grzegorz, Milker Juliusz, Mokrski Lajb, Pietrzycki Józef, Poznański Maurycy Ignacy, Pytlewski Stanisław, Remiszewski Antoni, Roszak Kazimierz, Rozen Jonas, Seipelt Paweł, Sender Feliks, Dr. Sembrat Stanisław, Stefaniak Eugeniusz, Tempelhof Maurycy, Znamięcki Aleksander, Zylberszpic Joachim.

Nieobecnych usprawiedliwionych 16 radców: Babiacki Edward, Bibergal Roman, Bobkowicz Emilian, Gawartin Włodzimierz, Gliksman Beniamin, inż. Gross Oskar, Heiman-Jarecki Aleksander, Jabłkowski Józef, Jaszuński Ignacy, Kotkowski Bolesław, Lewsztajn Juliusz, Dr. Maciszewski Feliks, Markon Kazimierz, Piasecki Marian, Wyszewiański Dawid.

Nieobecnych nieusprawiedliwionych 11 radców: Buhle Karol-Juliusz, Chari Piotr, Holcgreber Wacław, inż. Jasiński Edmund, Krauze Józef-Wacław, Librach Jakub, Mazur Chaim Lejzor, Rochlin Izrael, Rozenberg Lajb, Rydzewski Stefan, Wolman Gerszon.

Biuro Izby: referenci: Cunge Stanisław, mgr. Słupczyński Aleksander, mgr. Bagiński Witold, Kierownik Biura Tadeusz Wajnert.

Przy stole prezydialnym: wiceprezesi Dr. Juliusz Bornet, Zygmunt Fiedler i Mieczysław Hertz, Dyrektor Izby inż. Karol Bajer, Wicedyrektor inż. Stefan Luciński i radca prawny Henryk Felix.

Obradom przewodniczył wiceprezes Fiedler Zygmunt, protokółował mgr. Słupczyński Aleksander.

Porządek dzienny:

1. Powzięcie definitywnej uchwały w sprawie nabycia nieruchomości i przejęcia w związku z tym długów hipotecznych, ciążących na nieruchomości oraz zaciągnięcia obligów.
2. Ustalenie dodatkowego preliminarza budżetowego Izby na rok 1938 dla pokrycia kosztów kupna nieruchomości.
3. Wolne wnioski.

Posiedzenie otworzył Wiceprezes Izby Fiedler Zygmunt, stwierdzając na podstawie listy obecności dostateczne quorum dla powzięcia prawomocnych uchwał w sprawach objętych porządkiem dziennym. Z kolei zaznaczył, iż z uwagi na to, że dzisiejsze posiedzenie jest posiedzeniem nadzwyczajnym, protokół z ostatniego Plenarnego Zebrania Izby podany będzie Panom Radcom do wiadomości przy zaproszeniach na następne Plenarne Zebranie — po czym oddał głos Dyrektorowi Izby.

Ad. 1. Sprawę kupna domu zreferował Dyrektor Izby, inż. K. Bajer. Powołując się na uchwałę Plenarnego Zebrania Izby z dnia 23 marca 1938 r. w sprawie kupna domu dla Funduszu Emerytalnego pracowników Izby, referent zaznaczył, iż w wykonaniu tej uchwały Izba ogłosiła dwukrotnie w łódzkiej prasie, że poszukuje do kupna nowego domu czynszowego.

Niezależnie od tego zwróciła się do szeregu osób o wskazanie jej odpowiedniego obiektu. Na skutek powyższych ogłoszeń wpłynął do Izby cały szereg ofert, obejmujących zarówno domy stare, jak i nowe w cenach od 300.000.— do 890.000.— zł.

Celem rozpatrzenia wniesionych ofert i obejrzenia domów oraz dla przeprowadzenia niezbędnych pertraktacyj z odnośnymi właścicielami Prezydium wyłoniło Komisję złożoną z pp. Wiceprezesów Z. Fiedlera i M. Hertza, powołując do niej również — z uwagi na to, że dom ma stanowić składową część Funduszu Emerytalnego Pracowników Izby — urzędnika Izby mgr. Aleksandra Słupczyńskiego.

Komisja ta rozpatrzyła zgłoszone oferty i po obejrzeniu domów przez Wiceprezesa Z. Fiedlera i mgr. A. Słupczyńskiego oraz zaproszonego w tym celu arch. Begalego zakwalifikowała do kupna dwa domy, a to: jeden przy ul. Kopernika 18, drugi zaś przy ul. Żeromskiego nr. 61.

Wszczęte pertraktacje o kupno domu przy ul. Kopernika nie dały rezultatów, wobec czego Komisja podjęła rozmowy o kupno nieruchomości położonej przy ul. Żeromskiego 61, w wyniku których ustalono warunki nabycia i przyjęto jako ostateczną cenę kupna-sprzedaży tejże nieruchomości kwotę 416.000.— zł.

Omawiana nieruchomość składa się z dwóch budynków, a to domu frontowego o parterze i 3-ch piętrach oraz poprzecznej oficyny również o parterze i 3 piętrach i wolna jest przez 13 lat od podatków od nieruchomości i podatku dochodowego. Budynek frontowy został na wiosnę 1936 roku wykończony i zawiera 16 mieszkań dwu i jednopokojowych z kuchniami i wygodami (4 = 1 pokój z kuchnią, 12 = 2 pokoje z kuchnią). W budynku tym nie ma centralnego ogrzewania. Roczny dochód brutto wynosi 18.330.— zł.

Drugi budynek —oficyna poprzeczna — wykonany został jesienią 1937 roku i obejmuje 13 mieszkań, przeważnie 3 i 2 pokoje z kuchnią (4 = 3 pokoje z kuchnią, 6 = po 2 pokoje z kuchnią, 1 = 2-pokojowy bez kuchni i 1 pokój pojedyńczy), z wszelkimi wygodami. W budynku tym znajduje się centralne ogrzewanie, a dochód roczny brutto z niego wynosi 21.030.— zł. Jak widać z powyższego ceny pokoi wahają się od 62,50 zł. do 68.— zł., wliczając w to należność za ogrzewanie i kanalizację, co wskazuje, iż czynsz za mieszkania jak na tutejsze stosunki nie jest wygórowany.

Na nieruchomości tej figuruje hipotecznie zabezpieczony dług na rzecz Banku Gospodarstwa Krajowego w kwocie 116.000.— zł. z kaucją 23.200.—, płatny w ciągu 34½ lat, z oprocentowaniem w wysokości 7%. Zaznaczyć jednak należy, iż z uwagi na to, że jest to pożyczka budowlana właściciel nieruchomości płaci tylko zasadniczo 4%. Raty amortyzacyjne tego długu łącznie z oprocentowaniem i dodatkiem administracyjnym wynoszą rocznie 6.841.— zł. W sprawie powyższego długu zwróciła się już Izba do Banku Gospodarstwa Krajowego o zezwolenie na jego przejęcie.

Ponadto obciążona jest wspomniana nieruchomość kaucją w wysokości 120.000.— zł. w złocie na rzecz firmy „Vöslauska Fabryka

Przędzy Czesankowej w Bielsku", z której to kwoty Izba po porozumieniu się z wymienioną firmą, przejmuje na siebie do zapłaty kwotę złotych 50.000.— przy czym reszta kaucji zostanie wykreślona. Suma ta pozostanie na hipotece przy oprocentowaniu 7% z tym, iż spłacona ona będzie najdalej do dnia 31 stycznia 1940 roku.

Odciągając powyższe długi hipoteczne w sumie 116.000.— złotych i 50.000.— złotych, czyli razem 166.000.— złotych od ceny kupna 416.000.— zł. przypadałoby do wypłaty sprzedającym przy akcie kupna suma 250.000.— lecz i od tej sumy odejdzie kwota w wysokości około 25.000.— zł. pobrana naprzód od lokatorów przez właścicieli nieruchomości tytułem komornego.

W rezultacie więc sprzedający winni otrzymać przy akcie kupna kwotę około 225.000.— zł.

Ponieważ zezwolenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu na lokatę gotówki opiewa na sumę 200.000.— zł., Izba ustaliła ze sprzedającymi sposób wypłaty w tej formie, iż przy akcie kupna wypłaci im złotych 200.000.—, a pozostałą kwotę 25.000.— do dnia 1. lipca 1939 roku.

Dochodowo przedstawia się powyższa nieruchomość następująco:

Cena domu wynosi 416.000.— zł. Dochód roczny brutto wynosi 39.360.— zł., co stanowi 9,4%.

Po odtrąceniu wydatków związanych z utrzymaniem nieruchomości w dotychczasowej wysokości, nie licząc obsługi długów, pozostaje netto 32.519.— zł., co stanowi 7.58%.

Jeżeli zaś odliczy się raty roczne B.G.K. w sumie 6.841.— zł., oraz wydatki na utrzymanie nieruchomości w kwocie 6.809.— zł., czyli razem sumę zł. 13.650.—, pozostanie netto 25.710.— zł., co stanowi w stosunku do ceny nabycia 416.000.— zł. 6,18%.

Po upływie 13 lat dochód netto wprawdzie się zmniejszy do 5% od wyłożonej gotówki, lecz z drugiej strony nastąpi przyrost wartości majątku przez spłatę długu B.G.K. i innych.

Nawiązując do powyższego referatu, Dyrektor Izby zgłosił następujący wniosek Prezydium:

„Plenarne Zebranie Izby uchwala nabyć nieruchomość w cenie do wysokości zł. 416.000.—, przy czym upoważnia łącznie Prezesa i Dyrektora Izby, względnie jednego z Wiceprezesów i Zastępców Dyrektora do zapłaty na poczet ceny kupna gotówką zł. 200.000.—, do przejęcia z tytułu reszty szacunku długów hipotecznych, obciążających ewent. daną nieruchomość i do zeznania obligów hipotecznych, lub innych z tego tytułu, do zeznania aktu kupna-sprzedaży i odnośnych

wniosków hipotecznych, przejęcia nabytej nieruchomości w prawne i faktyczne posiadanie oraz do podejmowania wszelkich czynności związanych z nabyciem i posiadaniem nieruchomości“.

Po udzieleniu przez Dyrektora Izby dodatkowych wyjaśnień na zapytania niektórych radców, Przewodniczący poddał wniosek powyższy pod głosowanie. Wniosek przyjęto jednogłośnie.

Ad. 2. Referując sprawę objętą tym punktem, Dyrektor Izby zaznaczył, iż z nabyciem nieruchomości łączą się koszty jak: opłaty stemplowe, sądowe, honorarium rejenta itp., które w danym wypadku wyniosą ponad zł. 30.000.—. Sprzedawcy zobowiązali się ponieść $^1/_3$ część kosztów rejenta i opłat stemplowych, wobec czego na Izbę przypadnie $^2/_3$ kosztów w wysokości około 26.000.— zł.

Ponieważ w budżecie swoim na rok 1938 Izba nie przewidywała odpowiednich funduszów na ten cel, zachodzi konieczność przeniesienia na pokrycie odnośnych kosztów z Funduszu Rezerwowego do dodatkowego budżetu Izby na rok 1938 kwoty zł. 26.000.— do Działu VII § 1 na pozycję „Budowa gmachu, kupno nieruchomości itp.“.

W związku z tym Dyrektor Izby zgłosił wniosek Prezydium, który brzmi jak następuje:

„Plenarne Zebranie Izby uchwala przenieść z Funduszu Rezerwowego do dodatkowego preliminarza budżetowego Izby na rok 1938 do działu VII § 1 na pozycję „Budowa gmachu, kupno nieruchomości itp.“ — sumę zł. 26.000.— dla pokrycia wydatków, związanych z nabyciem czynszowej nieruchomości w Łodzi“.

Z uwagi na to, że w sprawie tej nikt głosu nie zabierał, Przewodniczący poddał wniosek pod głosowanie, w wyniku którego został przyjęty jednogłośnie.

Ad. 3. Wolnych wniosków nie było. Na tym posiedzenie zakończono.

Przewodniczący:

(—) Fiedler Zygmunt

Protokólant:

(—) Mgr. Aleksander Słupczyński

CZĘŚĆ II

SPRAWOZDANIE
z działalności
Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi w roku 1938

A. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Prezydium.

W okresie sprawozdawczym Prezydium odbyło 14 posiedzeń, poświęconych rozpatrzeniu spraw, zastrzeżonych w myśl postanowień statutu jego kompetencji.

W zakresie działalności o charakterze opiniodawczym Prezydium, opierając się na opinii właściwych komisyj, ustalało stanowisko Izby łódzkiej w odniesieniu do szeregu projektów z dziedziny ustawodawczej, nadesłanych Izbie celem oświadczenia się, a omówieniu których poświęcona jest m. in. część szczegółowa niniejszego sprawozdania.

Za pośrednictwem swoich delegatów Prezydium uczestniczyło w pracach Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P., biorąc udział w poszczególnych zebraniach oraz ustalając stanowisko Izby łódzkiej w kwestiach zasadniczych, które objęte były porządkiem dziennym 6-ciu Zebrań Związku Izb. W chronologicznej kolejności zebrania owe odbyły się: 1) w dniu 18 stycznia w Warszawie (przy czym m. in. rozpatrywana była sprawa reformy podatku przemysłowego), 2) w dniu 5 lutego w Warszawie (poświęcone w dalszym ciągu wyłącznie sprawie reformy podatku przemysłowego), 3) w dniu 4 kwietnia w Katowicach (porządek dzienny m. in. obejmował kwestię Powszechnej Wystawy Krajowej w 1944 roku), 4) w dniu 7 maja w Poznaniu (m. in. omawiane były sprawy: reformy prawa przemysłowego, Centralnego Okręgu Przemysłowego oraz akcji uprzemysłowienia kraju i stworzenia rodzimego przemysłu okrętowego), 5) w dniu 5 września we Lwowie (rozpatrywana była sprawa programu i organizacji Kongresu Izb w 1939 roku, ponadto omówiono rezultaty badań organizacji handlu wewnętrznego i utworzenia przy Związku Izb biura studiów nad dystrybucją towarów) oraz 6) w dniu 16 grudnia w Katowicach (omawiane były m. in. wyniki prac Komisji do Zbadania Interwencjonizmu w zakresie przemysłowym, szereg projektów rządowych z dziedziny ustawodawczej, sprawa usprawnienia admini-

stracji handlu zagranicznego oraz kwestia mającej się odbyć w roku przyszłym Konferencji Importowej). Nadmienić wypada, że Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi była referentką szeregu wymienionych powyżej zagadnień. Ponadto Prezydium bieżąco ustalało stanowisko Izby łódzkiej w zakresie zagadnień, które stanowiły przedmiot prac organów wyłonionych przez Związek Izb, względnie współdziadziałających z nim, co dotyczy m. in. Rady Handlu Zagranicznego i działających w jej ramach Komitetów, Komisji Obrotu Towarowego, Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Izby Handlowej itp.

Sprawy o znaczeniu ogólnym.

W związku z coraz większą aktualnością problemu stosowania krajowych surowców włókienniczych Prezydium wystąpiło do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem w sprawie utworzenia przy Izbie referatu dla sprawy zastępczych surowców stosowanych we włókiennictwie. Jednakże w toku wykonywania tejże uchwały Prezydium, Ministerstwo powołało do życia w formie odrębnej Delegaturę Ministerstwa Przemysłu i Handlu dla spraw Włókienniczych w Łodzi, oddając kierownictwo tej instytucji p. inż. J. Dembowskiemu, nacz. wydz. przem. Min. Przem. i Handlu.

Na skutek zarządzenia Pana Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 22 grudnia 1937 roku utworzony został przy Izbie łódzkiej fundusz na popieranie surowców krajowych, na który składają się opłaty pobierane przy udzielaniu niskocelnych kontyngentów na bawełnę od wszystkich krajowych importerów tego surowca. Poza tym w Izbie łódzkiejześrodkowane były w dalszym ciągu opłaty od importu bawełny na cele specjalne.

Omawiany wyżej problem surowców zastępczych w polskim przemyśle włókienniczym skłonił Prezydium w okresie sprawozdawczym do przedsięwzięcia prac nad powołaniem do życia Instytutu Włókienniczego, placówki naukowo-badawczej. Zadaniem przyszłego Instytutu byłoby przeprowadzanie badań naukowo-technicznych, jako też prób i analiz dla bieżącej produkcji włókienniczej. Celem posunięcia omawianej sprawy na tory realne, Prezydium uznało za konieczne niezwłoczne wyłonienie Komitetu Organizacyjnego, którego zadanie polegałoby na przeprowadzaniu prac przygotowawczych. Przewodniczącym Komitetu został z urzędu Prezes Izby, zaś w skład jego weszli wiceprezesi E. Babiacki i dr. J. Bornet, dyrektor Izby oraz

przedstawiciele ważniejszych gałęzi przemysłu i zainteresowanych ministerstw. Celem zapoznania się z organizacją i pracami podobnych Instytutów na terenie państw obcych Prezydium za pośrednictwem swoich delegatów przeprowadzało odnośne badania we Francji, Belgii, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii oraz we Włoszech.

Równocześnie prowadzone były prace przygotowawcze w łonie Komitetu Organizacyjnego nad uruchomieniem Wyższej Szkoły Handlowej w Łodzi. Przewodniczącym wyżej wspomnianego Komitetu wybrany został wiceprezes Z. Fiedler. Wypracowaniem programu Szkoły, uwzględniającego postulaty handlu i przemysłu jak również potrzeby łódzkiego okręgu włókienniczego, zajmowała się podkomisja wyłoniona z Komitetu Organizacyjnego. W dniu 7 kwietnia roku sprawozdawczego delegacja Komitetu w osobach wiceprezesów Z. Fiedlera i M. Hertza oraz dyrektora inż. K. Bajera i prof. H. Weigta złożyła Panu Ministrowi Prof. Dr. W. Świętosławskiemu sprawozdanie z przebiegu dotychczasowych prac jako też przedstawiła argumenty przemawiające za koniecznością stworzenia w Łodzi omawianej placówki.

Wobec krystalizującego się ostatecznie w łonie samorządu gospodarczego stanowiska w przedmiocie przedłożeń rządowych dotyczących t. zw. małej reformy podatkowej, ze względu na istotne zastrzeżenia, jakie wywołuje projekt rządowy w przedmiocie opłat rejestracyjnych oraz zmiany zasad ustawy o podatku obrotowym, jako też z uwagi na nieproporcjonalnie wysoki ekwiwalent, który wypadłoby życiu gospodarczemu uiścić za zlikwidowanie świadectw w obecnych warunkach, Prezydium wypowiedziało się za koncepcją przejściowego zreformowania świadectw w kierunku uzależnienia ich ceny od przeciętnych sum obrotu.

Z uwagi na fakt, że przepisy ordynacji podatkowej nie rozwiązują szeregu kwestii nastręczających się w związku z działalnością Komisji Odwoławczych przy Izbach Skarbowych, Prezydium stwierdziło potrzebę wyświetlenia w drodze specjalnej ankiety skierowanej do zrzeszeń gospodarczych, jakie postulaty i wnioski nasuwają się w przedmiocie znormalizowania i usprawnienia trybu działalności tych Komisji.

W związku z rozpowszechniającym się gospodarczo niezdrowym objawem samowolnego, nieodpowiadającego warunkom umowy — zwracania fabrykantom względnie hurtownikom towarów włókienniczych, Prezydium uznało za konieczne powołanie do życia specjalnej

komisji, składającej się z przedstawicieli przemysłu i handlu, której zadaniem byłoby rozpatrywanie sporów powstałych na tle t.zw. „zwrotów towarowych" oraz prowadzenie listy firm dopuszczających się nieprawidłowości w tym zakresie. O podjęciu powyższej akcji Prezydium postanowiło poinformować ogół Izb Przemysłowo-Handlowych.

Wobec faktu, że działalność Izby Przemysłowo-Handlowej oraz łódzkiej Izby Skarbowej zazębia się na szeregu odcinków, Prezydium stwierdziło potrzebę pogłębienia istniejącego już między obiema instytucjami kontaktu. Z uwagi na powyższe Prezes Izby odbył konferencję z p. dyrektorem Izby Skarbowej, w ramach której to konferencji omówiona została kwestia metod wzajemnej dalszej współpracy oraz poszczególne sprawy bieżące.

W łączności z zapowiedzią jaką Związek Izb Przemysłowo-Handlowych złożył wobec Ministerstwa Przemysłu i Handlu, iż zażalenia dostawców zagranicznych na importerów polskich rozpatrywane będą na terenie Izb przez specjalne organa komisyjne, składające się z radców danej Izby, Prezydium uchwaliło, iż w wypadkach gdy przeprowadzone dochodzenie ustali winę importera, kwalifikującą go do czasowego lub trwałego pozbawienia praw importerskich — biuro Izby w miarę potrzeby zasięgać będzie opinii 3-ch radców z listy sędziów arbitrów.

Ponadto wobec stwierdzenia w wyniku przeprowadzonej ankiety okoliczności (vide sprawy importowo-dewizowe), iż większość importerów w zawieranych kontraktach poddaje ewent. spory pod rozstrzygnięcie Izb Handlowych bądź też instytucyj arbitrażowych zagranicznych, Prezydium na wniosek Komisji Polityki Gospodarczej uznało za pożądane podjęcie odpowiednich kroków celem realizacji zasady, iż spory te winny być rozpatrywane przez Sąd Polubowny Izby łódzkiej.

Wobec projektowanej przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu reorganizacji kontroli cen towarów importowanych, zmierzającej do powierzenia powyższej kontroli jednocześnie izbom przemysłowo-handlowym i Polskiemu Instytutowi Rozrachunkowemu, Prezydium uznało za konieczne wystąpienie Izby łódzkiej w omawianej sprawie na terenie Międzyizbowej Komisji Obrotu Towarowego, a to z uwagi na okoliczność, iż projektowana reorganizacja wprowadziłaby w praktyce niepożądaną dwutorowość kontroli, gdyż w tych samych firmach przeprowadzałyby ją Izby, a z kolei P. I. R. Uwzględniając charakter

prawny P.I.R.-u, jako też izb przemysłowo-handlowych oraz kierując się względami celowości i potrzebą koncentracji czynności kontrolnych, Prezydium uznało, iż kontrolę ową winien przeprowadzać wy łącznie jeden czynnik, tj. bądź P. I. R., bądź też Izby.

Wobec faktu, że poszczególne firmy importowe nie wywiązują się z obowiązków obywatelskich jak np. opodatkowanie się na rzecz pomocy zimowej, podpisanie umowy zbiorowej itp., Regionalny Komitet Przywozowy skierował do Prezydium wniosek o stosowanie do tychże firm ewent. sankcyj w postaci nieudzielania przydziałów importowych. Po zapoznaniu się z powyższym wnioskiem, Prezydium zdecydowało wspomniane wyżej ewent. sankcje zastosować po każdorazowym zbadaniu sprawy z tym, że rzeczą organizacji wchodzących w skład R.K.P. będzie przedstawienie Prezydium konkretnych dowodów, świadczących o zarzuconym niedopełnieniu obowiązków obywatelskich. Pod względem przedmiotowym w zakres owych obowiązków postanowiono w zasadzie włączyć również sprawę udzielania praktyk wakacyjnych.

W związku z wnioskiem Komisji Polityki Gospodarczej w sprawie projektowanego scentralizowania importu bawełny, przeznaczonej dla celów handlowych i powierzenia wyłącznego prawa importu tej bawełny instytucji społecznej, pozostającej pod kontrolą czynnika urzędowego, Prezydium postanowiło przeciwstawić się wspomnianej wyżej koncepcji w formie zdecydowanej.

Równocześnie Prezydium wypowiedziało się przeciwko stosowaniu w praktyce niepożądanego rozdrabniania kontygentów na bawełnę dla firm handlowych.

W dniu 14 maja roku sprawozdawczego odbyło się w Łodzi i Pabianicach szereg uroczystości przemysłowych. Na uroczystości powyższe zaproszeni zostali przedstawiciele Rządu z Panem Premierem dr. F. Sławoj-Składkowskim oraz Panem Wicepremierem inż. Eug. Kwiatkowskim na czele.

Cykl wspomnianych uroczystości zapoczątkowało poświęcenie kamienia węgielnego Biblioteki im. Marszałka Piłsudskiego, ufundowanej przez Związek Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim dla utrwalenia pamięci Wskrzesiciela Polski. Na placu budowy Biblioteki nastąpiło powitanie gości przyjezdnych przez przedstawicieli władz i sfer gospodarczych. Z kolei goście wyjechali do Pabianic, gdzie uczestniczyli w poświęceniu fabryki S. A. „Polana“, pierwszej w Pol-

sce placówki produkującej syntetyczną wełnę, zwaną „lanitalem". Poświęcenia zarówno Biblioteki jak i „Polany" dokonał J. E. Ksiądz Biskup Dr. Włodzimierz Jasiński. Z kolei nastąpiło zwiedzenie zakładów przemysłowych firmy Krusche i Ender w Pabianicach.

W czasie pobytu przedstawicieli Rządu w Łodzi odbyły się na terenie Izby rozmowy czynników resortowych z przemysłowcami zainteresowanymi w podjęciu inwestycji na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego, jak również zorganizowana została pod przewodnictwem Pana Wicepremiera inż. Eug. Kwiatkowskiego konferencja w sprawach włókienniczych. W ramach owej konferencji wygłoszony został szereg referatów m. in. Prezesa Izby na temat zaopatrzenia w surowce przemysłu włókienniczego oraz Dyrektora Izby o mającym powstać w Łodzi Instytucie Włókienniczym.

W konferencji powyższej udział wzięli przedstawiciele Rządu, Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi w osobach Pana Wojewody Al. Hauke-Nowaka i Wicewojewody S. Wendorffa, Prezydium i Dyrekcja Izby oraz Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim oraz przedstawiciele sfer gospodarczych. Celem przygotowania dezyderatów okręgu, którym Prezes Maciszewski dał wyraz w swoim referacie, zwołane zostało w okresie poprzedzającym dzień konferencji posiedzenie Prezydium z przewodniczącymi Komisyj izbowych.

W zakresie organizacji i administracji handlu eksportowego Prezydium w początkach roku sprawozdawczego wystąpiło do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem zmierzającym do centralizacji szeregu agend sprawujących kontrolę nad eksportem włókienniczym, z tym, że Izba przejęłaby funkcje pełnione przez Delegaturę Państwowego Instytutu Eksportowego w Łodzi z równoczesnym jednak utrzymaniem działalności Komisji Standaryzacyjnej Produkcji Eksportowej Przemysłu Włókienniczego w Łodzi.

W okresie sprawozdawczym Prezydium w dalszym ciągu poświęcało baczną uwagę sprawom związanym z intensyfikacją eksportu. M. in. Prezydium na wniosek Komisji Eksportowej przyznało Stowarzyszeniu Fabrykantów Wyrobów Hafciarskich i Koronkarskich w Kaliszu subsydium dla przedstawicieli tego Stowarzyszenia na wyjazd do Paryża w celu nawiązania kontaktu z amerykańskimi importerami koronek i haftów. Z kolei Prezydium przyznało subsydium na wyjazd wysłannika Izby, udającego się do Stanów Zjednoczonych w celu

dokonania badań nad strukturą amerykańskiego handlu importowego w zakresie włókiennictwa oraz dalszego zbadania możliwości eksportu do U.S.A. W czerwcu roku sprawozdawczego Prezydium uznało potrzebę zorganizowania i sfinansowania wyjazdu misji badawczej na rynki skandynawskie, przy czym w misji owej udział wziął kierownik wydziału eksportowego Izby oraz przedstawiciele kilku poważniejszych firm łódzkich. Misja powyższa miała za zadanie ustalić możliwości wywozu łódzkich wyrobów włókienniczych na te rynki. Wreszcie Prezydium partycypowało w kosztach wyjazdu Korespondenta Izby Warszawskiej, który udał się do Chile w celu zapoznania się z możliwościami wymiany polsko-chilijskiej.

W związku z przypadającymi w roku sprawozdawczym wyborami do Sejmu i Senatu, Prezydium zgłosiło kandydatów na delegatów do zgromadzeń okręgowych, mających dokonać z kolei wyboru kandydatów na posłów do Sejmu R. P. Poza tym Prezes Izby w przemówieniu swym na Zebraniu Plenarnym w dniu 27 października zwrócił się z apelem do PP. radców, aby z uwagi na ważność wyborów oraz zadań, jakie stoją przed Sejmem i Senatem, wzięli gremialny udział w wyborach do ciał ustawodawczych.

W łączności z nakazami, jakie w przedmiocie t. zw. „akcji porządkowej“ doręczono przedsiębiorstwom fabrycznym, Prezydium postanowiło interweniować w Urzędzie Wojewódzkim w sprawie ustalenia sposobu pogodzenia owego postępowania nakazowego z możliwościami sfer zainteresowanych.

Wydana przez dr. M. Kacprzaka praca p. t. „Wieś płocka“, odtwarzająca sytuację wsi ziemi płockiej, z inicjatywy wiceprezesa M. Hertza nasunęła Prezydium Izby myśl podjęcia i sfinansowania prac zmierzających do zbadania tego zagadnienia na terenie wsi okręgu łódzkiego. Praca taka opublikowana drukiem — zdaniem Prezydium — byłaby ciekawym dokumentem porównawczym, wykazującym wpływ osiedla przemysłowo-handlowego na wieś polską.

W łączności z powyższym Prezydium powołało do życia Komitet Redakcyjny z wiceprezes M. Hertzem na czele, do którego ponadto zaproszeni zostali przedstawiciele zainteresowanych instytucyj.

Wobec stwierdzonego przez Komisję Szkolnictwa Zawodowego zupełnego braku podręczników i książek pomocniczych dla szkół zawodowych, Prezydium uchwaliło ogłosić konkurs na napisanie podrę-

cznika z zakresu towaroznawstwa włókienniczego, ustalając w tym celu trzy nagrody pieniężne.

W związku z faktem, iż część przedsiębiorstw zrzeszonych w organizacjach gospodarczych okręgu, mimo skierowanych apeli nie zgodziła się na udzielenie praktyk wakacyjnych absolwentom szkół wyższych, Prezydium wskazało firmom za pośrednictwem odnośnych organizacyj niewłaściwość podobnego postępowania.

W roku sprawozdawczym w dalszym ciągu otwarta była kwestia zatwierdzenia statutów służbowego i emerytalnego pracowników Izby. Wobec odmiennego stanowiska, jakie w kwestii poszczególnych postanowień statutu służbowego zajęło Ministerstwo Przemysłu i Handlu, sprawy te były przedmiotem konferencji Prezesów Izb. W związku z powyższym Prezydium wyraziło pogląd, iż zagadnienie powyższe winno być traktowane jako podlegające wewnętrzno-izbowej decyzji i tym samym nie nadające się do schematycznego uzgadniania w płaszczyźnie ogólno-izbowej. Przesłany w sierpniu roku sprawozdawczego przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu projekt statutu emerytalnego Prezydium przekazało Komisji Statutowo-Regulaminowej do rozpatrzenia.

Wzwiązku ze spodziewanym zatwierdzeniem statutu emerytalnego, Prezydium w trosce o zabezpieczenie przyszłości pracownikom Izby postanowiło nabyć dla przyszłego Funduszu Emerytalnego nieruchomość w postaci domu czynszowego, lokując w ten sposób istniejące już fundusze. Sprawa powyższa sfinalizowana została w końcu roku sprawozdawczego, ponieważ zaś posiadane środki okazały się niewystarczające, Prezydium otworzyło przyszłemu Funduszowi potrzebny kredyt chwilowy z Funduszów Izby.

Celem ułatwienia personelowi Izby opanowania języków obcych, Prezydium postanowiło zorganizować kursy języka angielskiego i francuskiego, z tym, że Izba pokryje koszty uczestnictwa w kursie tym urzędnikom, którzy wykażą się później pomyślnie złożonym egzaminem. W omawianych wyżej kursach wzięło udział 21 osób spośród personelu Izby.

Podobnie jak w roku ubiegłym Prezydium zwróciło się z apelem do zrzeszeń gospodarczych okręgu w sprawie poparcia akcji pomocy zimowej bezrobotnym i najbiedniejszym, przy czym zamiast życzeń świątecznych i noworocznych Prezydium wyasygnowało odpowiedni datek na powyższy cel.

W n i o s k i w p r z e d m i o c i e w y b o r ó w s ę d z i ó w h a n d l o w y c h, r z e c z o z n a w c ó w i t. p. o r a z b e z p o ś r e d n i e o p i n i e d l a w ł a d z s ą d o w y c h i p o d a t k o w y c h.

Na życzenie Sądu Okręgowego i na podstawie wniosków Komisji Mandatowej, Prezydium ustaliło listę kandydatów na sędziów handlowych.

Na miejsce ś. p. inż. P. Rumpla, delegata Izby do Komitetu Rozbudowy Regionu Łódzkiego oraz Tymczasowej Rady Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Prezydium zgłosiło kandydaturę p. Tadeusza Pągowskiego.

Na życzenie Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi Prezydium uchwaliło listę kandydatów na członków i zastępców wojewódzkich i powiatowych Komisyj Cen Artykułów Pierwszej Potrzeby.

Do Tymczasowej Komisji Rewizyjnej Ubezpieczalni Społecznej w Łodzi Prezydium desygnowało 6 członków i 3 zastępców.

Na zapytanie Okręgowej Targowiskowej Komisji Nadzorczej w Łodzi Prezydium wskazało przedstawiciela Izby dla uzupełnienia składu owej Komisji w Łęczycy.

Po zapoznaniu się z wnioskiem specjalnej podkomisji, Prezydium Izby ustaliło kandydatury na członków i zastępców Komisji Odwoławczej dla Łodzi.

Wreszcie w wypadkach zapytań ze strony władz sądowych, Prezydium współdziałało w ustalaniu opinii o użyteczności gospodarczej firm ubiegających się o otwarcie postępowania układowego, władzom skarbowym zaś udzielało opinii w przedmiocie umorzenia zaległości podatkowych w wypadkach uzasadnionych faktem zawarcia układu z wierzycielami, sądowi rejestrowemu zaś o zakwalifikowanie poszczególnych przedsiębiorstw jako prowadzonych w mniejszym lub większym rozmiarze.

Na początku roku sprawozdawczego przesłano do użytku władz skarbowych nową listę biegłych dla celów podatkowych, obejmującą kilkaset nazwisk, w ciągu roku zaś w miarę potrzeby listę ową dodatkowo uzupełniano.

S p r a w y b u d ż e t o w e.

W zakresie gospodarki budżetowej omówionej szczegółowo w protokółach Zebrań Plenarnych, należy dodatkowo nadmienić, iż Prezes Izby na mocy przysługujących Mu uprawnień dokonał w budżecie Izby na rok 1939 następujących virements:

z działu I, § 1, poz. 4 — „Woźni i gońcy" . . . zł. 2.250
a) do działu I, § 1, poz. 3 — „Konsultanci" . zł. 2.250
z działu III, § 2, poz. 1 — „Zasiłki na prace naukowe, nagrody konkursowe i podróże naukowe" . . . . „ 4.500
b) do działu III, § 2, poz. 1 — „Udział w utrzymaniu szkół handlowych i przemysłowych" . . . . „ 4.500
z działu VI, § 2 „Koszty podróży urzędników Izby" „ 2.000
c) do działu VI, § 3 „Zwrot poniesionych kosztów członkom Izby" . . . . „ „ 2.000

Kierując akcją subwencyjną, Prezydium, niezależnie od dotacyj omawianych w dziale poświęconym sprawom Szkolnictwa Zawodowego, przyznało szereg subsydiów na cele związane z życiem gospodarczym, a mianowicie:

1. Polskiemu Komitetowi Normalizacyjnemu w Warszawie . . . . zł. 2.000
2. Poradni Zawodowej Tow. „Patronat nad Młodzieżą Rzemieślniczą i Przemysłową w Łodzi" . . . . „ 1.500
3. Zarządowi Miejskiemu; Komitetowi Odbudowy przy Tow. Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w Łodzi . . . . „ 1.000
4. Muzeum Techniki i Przemysłu na dział włókienniczy „ 500
5. Towarzystwu Przyjaciół Młodzieży Akademickiej Komitet Wojewódzki Łódzki (na akcję opieki nad praktykantami wakacyjnymi) . . . . „ 500
6. Komitetowi Organizacyjnemu 1-go Polskiego Lotu Stratosferycznego . . . . „ 500
7. Naczelnej Organizacji Inżynierów R. P., subwencja na wydawnictwo Księgi Kongresowej . . . . . „ 500
8. Naczelnej Radzie Stowarzyszenia Techników R. P. na koszty organizacji kongresu . . . . „ 250
9. Wojewódzkiemu Komitetowi Walki o Śląsk za Olzą w Krakowie . . . . „ 250
10. Polskiemu Związkowi Zachodniemu, Obwód Łódzki na akcję zmierzającą do podniesienia stanu gospodarczego pogranicza częstochowsko - wieluńskiego . . „ 200
11. Komitetowi Chłodnictwa przy Min. Przem. i Handlu „ 200

12. Komitetowi Międzynarodowych Wykładów Akademickich . . . . „ 100
13. Lidze Drogowej . . . . „ 100
14. Polskiemu Towarzystwu Statystycznemu . . . „ 100

Agendy reprezentacyjne.

W związku z uroczystościami przemysłowymi, które miały miejsce w Łodzi w dniu 14 maja roku sprawozdawczego, Prezydium podejmowało zaproszonych gości śniadaniem we własnym gmachu. W śniadaniu udział wzięli przedstawiciele Rządu z Panem Wicepremierem Inż. Eug. Kwiatkowskim na czele, przedstawiciele lokalnych władz państwowych i miejskich, świata gospodarczego, a ponadto przedstawiciele Ambasady Włoskiej w Warszawie oraz goście zagraniczni.

Podobnie jak w roku ubiegłym wyznaczone zostało w Łodzi na dzień 1 i 2 grudnia Zebranie Komitetu Przywozowego Rady Handlu Zagranicznego. Prezydium podejmowało członków owego Komitetu oraz przybyłych na inne posiedzenia międzyizbowe gości — śniadaniem i obiadem we własnym gmachu.

Wreszcie w okresie sprawozdawczym Prezydium podejmowało Konsulów Honorowych R. P. oraz radców handlowych szeregu placówek konsularnych polskich. W związku z powyższym Prezydium organizowało i ułatwiało kontakt z eksporterami okręgu, zainteresowanymi sprawą obrotu towarowego z odnośnymi krajami.

Sąd Arbitrów.

Stosownie do przepisów art. 4 pkt. 12 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 15 lipca 1927 roku o izbach przemysłowo-handlowych, Zebranie Plenarne wybrało w dniu 27 października roku sprawozdawczego arbitrów Sądu Polubownego Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi na rok 1939 w składzie 28 osób, w czym 23 osoby spośród sfer gospodarczych oraz 5-ciu adwokatów. Na tym samym Zebraniu Plenarnym zmieniono regulamin Sądu Polubownego, dostosowując treść jego do przepisów jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta R.P. o izbach Przemysłowo-Handlowych oraz do przepisów II-ej części Statutu Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi.

W roku sprawozdawczym Sąd Arbitrów załatwił dwie sprawy pozostałe z roku ubiegłego. Nowe sprawy nie wpłynęły.

Funkcje sekretarza Sądu Arbitrów pełnił specjalnie w tym celu przydzielony urzędnik Izby.

2. Sekcje.

A. Sekcja Przemysłowa.

W okresie sprawozdawczym Sekcja odbyła 3 posiedzenia. Na posiedzeniu odbytym dnia 23 marca 1938 roku Sekcja rozpatrzyła sprawy, figurujące na porządku dziennym XXXVIII (zwyczajnego) Zebrania Plenarnego.

Po dyskusji w przedmiocie gospodarki finansowej Izby, Sekcja postanowiła wypowiedzieć się za zatwierdzeniem zamknięcia rachunkowego Izby za rok 1937 i udzieleniem Prezydium absolutorium z tytułu wykonania budżetu za wspomniany okres.

Następnie Sekcja uchwaliła głosować za przyjęciem dodatkowego preliminarza budżetowego Izby na rok 1938 według przedłożenia Prezydium oraz za wnioskiem, dotyczącym rozbudowy gmachu Izby i zużycia kwot funduszu emerytalnego pracowników Izby na nabycie domu czynszowego.

Wreszcie postanowiono poprzeć rezolucję, zgłoszoną przez radcę dr. Sembrata w sprawie konieczności podjęcia kroków przeciwko projektowi obciążenia importu wełny specjalną opłatą.

Posiedzenie odbyte dnia 23 czerwca 1938 roku Sekcja poświęciła sprawom, figurującym na porządku dziennym XXXIX (zwyczajnego) Zebrania Plenarnego.

Po przedyskutowaniu dodatkowego preliminarza budżetowego Izby na rok 1938, przeznaczonego na rozbudowę gmachu Izby, Sekcja postanowiła głosować za jego przyjęciem.

Z kolei Sekcja, zgodnie z wnioskiem Prezydium, postanowiła uzupełnić skład Komisji Podatkowej przez powołanie do niej radcy Karola Buhlego.

Na posiedzeniu odbytym dnia 27 października Sekcja rozpatrzyła sprawy, objęte porządkiem dziennym XLI (zwyczajnego) Plenarnego Zebrania.

Po dyskusji Sekcja uchwaliła przyjąć preliminarz budżetowy Izby na rok 1939 w brzmieniu, przedłożonym przez Prezydium.

W dalszym ciągu postanowiono poprzeć kandydatury do Komisji Rewizyjnej, odpowiadające jej dotychczasowemu składowi.

Wreszcie Sekcja oświadczyła się za uchwaleniem projektowanych zmian regulaminu Sądu Polubownego oraz za przyjęciem wniosku Prezydium w przedmiocie wyboru arbitrów wymienionego Sądu na rok 1939.

B. Sekcja handlowa.

W okresie sprawozdawczym Sekcja odbyła 3 posiedzenia. Na pierwszym, odbytym w dniu 23 marca Sekcja rozpatrzyła sprawy objęte porządkiem dziennym XXXVIII (zwyczajnego) Zebrania Plenarnego.

Po zapoznaniu się z wynikami gospodarki finansowej Izby Sekcja wypowiedziała się za udzieleniem Prezydium absolutorium z tytułu wykonania budżetu za ubiegły rok budżetowy 1937. Następnie Sekcja postanowiła uchwalić dodatkowy preliminarz budżetowy Izby na rok 1938 z poprawką w dziale subwencji na Wolną Wszechnicę Polską, zmniejszając pozycję tę o zł. 10.000.— z przeznaczeniem kwoty wymienionej na szkolnictwo zawodowe. W końcu Sekcja uchwaliła poprzeć na Plenarnym Zebraniu wniosek Prezydium w przedmiocie rozbudowy gmachu Izby oraz zużycia sum z funduszu emerytalnego pracowników Izby na budowę ewent. kupno domu czynszowego.

Na następnym posiedzeniu w dniu 23 czerwca przedmiotem obrad były sprawy figurujące na porządku dziennym XXXIX (zwyczajnego) Zebrania Plenarnego. Na wstępie Sekcja przyjęła do wiadomości treść komunikatów Prezydium, jakie będą zgłoszone na Plenarnym Zebraniu, następnie Sekcja postanowiła przenieść na Plenum dyskusję nad sprawozdaniem z działalności Izby za rok 1937 oraz uchwaliła głosować za zatwierdzeniem dodatkowego preliminarza budżetowego Izby na 1938 rok, obejmującego koszty nadbudowy gmachu Izby oraz remont sali komisyjnych posiedzeń. Ponadto Sekcja uchwaliła poprzeć nagły wniosek radcy inż. Grossa o wystąpienie Prezydium Izby do czynników administracyjnych w przedmiocie złagodzenia tempa zarządzeń policyjnych w sprawie remontów nieruchomości. W końcu Sekcja uchwaliła głosować za kandydaturą radcy Buhlego do Komisji Podatkowej.

Na ostatnim posiedzeniu swoim, odbytym w dniu 27 października, a obejmującym sprawy figurujące na porządku dziennym XLI (zwyczajnego) Zebrania Plenarnego Sekcja postanowiła Komisję Rewizyjną do sprawdzenia zamknięć rachunkowych Izby na rok 1938 pozostawić w dotychczasowym składzie. Następnie Sekcja uchwaliła głosować za projektem zmiany regulaminu Sądu Polubownego przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, postanawiając jednocześnie jego skład osobowy na rok 1939 pozostawić bez zmian. W końcu Sekcja po zapoznaniu się z preliminarzem budżetowym Izby na rok 1939 uchwaliła głosować za nim na Plenum.

3. Komisja Mandatowa.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 4 posiedzenia.

Na pierwszym posiedzeniu w dniu 11 lutego Komisja rozpatrzyła listy kandydatów na sędziów handlowych, zgłoszone przez zrzeszenia gospodarcze oraz wybrała Podkomisję dla ustalenia listy biegłych przy Izbie dla Sądów i władz państwowych.

Na drugim posiedzeniu, które odbyło się tego samego dnia w terminie późniejszym, dokonano wyboru kandydatów na sędziów handlowych na podstawie listy osób, ustalonej na posiedzeniu poprzednim.

Przedmiotem trzeciego posiedzenia w dniu 27 września była sprawa rozpatrzenia list kandydatów na członków Komisji Rewizyjnej do Ubezpieczalni Społecznej w Łodzi.

Czwarte posiedzenie, które odbyło się w tym samym dniu, poświęcone było wyborom tychże kandydatów.

4. Komisja Polityki Gospodarczej.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 7 posiedzeń. Na posiedzeniu w dniu 10 stycznia Komisja wysłuchała sprawozdania z wycieczki gospodarczej do Włoch, która miała na celu umożliwienie fachowcom przemysłu włókienniczego zaznajomienie się z postępami technicznymi w zakresie włókiennictwa, a w szczególności w dziedzinie stosowania syntetycznych włókien ciętych i kotoniny. Poza tym Komisja rozpatrzyła wniosek w sprawie załatwienia zatargów, wynikających na tle dostaw surowców i półfabrykatów pochodzenia zagranicznego. Wniosek ten przekazano referatowi prawnemu do zbadania i zreferowania na następnym posiedzeniu Komisji.

W dniu 10 lutego Komisja wysłuchała referatu jednego z radców w sprawie 5-dniowego tygodnia pracy i po przeprowadzeniu dyskusji dała wyraz opinii, że zgłoszony wniosek wymaga szczegółowego rozpatrzenia oraz umotywowania. Wniosek ten powinien być wniesiony i poparty przez organizację gospodarczą. Następnie Komisja przyjęła do wiadomości sprawozdanie z przebiegu 2-ch konferencji, odbytych na terenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawie popierania produkcji i zbytu wełny krajowej. Celem opracowania materiałów, dotyczących tego zagadnienia wyłoniono specjalną podkomisję.

Na posiedzeniu w dniu 14 marca Komisja rozpatrzyła projekt obciążenia importu wełny specjalną opłatą na cele popierania produkcji

i zbytu wełny krajowej, wypowiadając się przeciwko wprowadzeniu tego rodzaju opłat. Równocześnie Komisja uchwaliła zwrócić się do Prezydium Izby o podjęcie akcji, zmierzającej do poparcia stanowiska, zajętego w tej sprawie przez Związek Zrzeszeń Polskiego Przemysłu Włókienniczego. Wniosek w sprawie zaopatrywania przemysłu przetwórczego w przędzę wełnianą czesankową dla eksportu pośredniego Komisja uchwaliła przesłać Konwencji Przędzalń Wełny Czesankowej celem zajęcia stanowiska. Poza tym Komisja ustosunkowała się negatywnie do zgłoszonego wniosku w sprawie zmiany nomenklatury poz. 594 pkt. 10 taryfy celnej i zaproponowała przeredagowanie wniosku w tym kierunku, aby nie kolidował on z postanowieniem umów handlowych.

W dniu 30 czerwca Komisja zaopiniowała dezyderaty okręgu łódzkiego, dotyczące kontyngentów na wywóz artykułów włókienniczych na Litwę oraz zajęła stanowisko wobec projektu ograniczenia importu taśm gremplowych. Poza tym Komisja przedyskutowała wniosek, dotyczący warunków wykonywania zamówień na dostawę artykułów włókienniczych dla Intendentury.

W dniu 18 sierpnia Komisja rozpatrzyła sprawę przydziału bawełny dla firm handlowych, zaopatrujących w ten surowiec mniejsze przędzalnie odpadkowe i wigoniowe oraz fabryki waty. Komisja wypowiedziała się przeciwko projektowanemu scentralizowaniu importu bawełny dla wymienionych wyżej celów. Następnie Komisja przyjęła do wiadomości wniosek zgłoszony przez zainteresowane firmy okręgu łódzkiego w sprawie opiniowania podań o ulgę celną na przędzę mohairową, wielbłądzią i przędzę z włosia zwierzęcego.

Na posiedzeniu w dniu 19 września Komisja zaopiniowała wnioski w sprawie rewizji niektórych pozycji w dziale włókienniczym taryfy celnej. W szczególności Komisja wypowiedziała się za wprowadzeniem zmian nomenklatury w pozycjach, obejmujących odpadki bawełniane, końce wełny czesanej oraz szmaty — w kierunku uproszczenia formalności, związanych z odprawą celną tych surowców. Poza tym Komisja rozpatrzyła wniosek, dotyczący sposobu załatwiania kwestii spornych, jakie wynikają na tle dostaw surowców i półfabrykatów pochodzenia zagranicznego. We wniosku powyższym Komisja wyraziła pogląd, iż wspomniane kwestie sporne winny być załatwiane w drodze arbitrażu Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, przy czym należałoby wykorzystać dla omawianego celu istniejącą przy

Izbie instytucję sądu arbitrów, dostosowując jej regulamin do nowoprojektowanego zakresu działania.

W dniu 2 grudnia Komisja rozpatrzyła sprawę stosowania sztucznych włókien ciętych w przędzalniach zgrzebnych i dała wyraz opinii, że przy obniżeniu obecnych cen na wspomniane włókna krajowy przemysł zgrzebny mógłby je stosować w stopniu większym niż dotychczas. Obowiązek stosowania włókien syntetycznych powinien być powszechny, przy czym realizacja tego zagadnienia będzie możliwa w drodze powiązania zakupów włókien syntetycznych z importem wełny pranej, odpadków wełnianych i szmat. Poza tym Komisja zaznajomiła się z projektem rewizji niektórych pozycyj działu włókienniczego taryfy celnej. Celem opracowania wniosków, dotyczących poszczególnych grup wymienionego działu, wyłoniono 6 podkomisji, a mianowicie: bawełnianą, jedwabną , lnianą, wyrobów dzianych oraz koronek i haftów.

5. Komisja Eksportowa.

Komisja Eksportowa Izby odbyła w roku sprawozdawczym 9 posiedzeń.

Na posiedzeniu w dniu 4 stycznia Komisja zaznajomiła się z projektem nowej instrukcji o kompensacyjnych transakcjach wiązanych oraz zatwierdziła uwagi i zastrzeżenia opracowane i uprzednio zgłoszone przez biuro Izby w porozumieniu z Przewodniczącym Komisji. W sprawie rozpisanej przez Radę Handlu Zagranicznego ankiety o działalności istniejących branżowych związków eksportowych, mającej na celu ustalenie poglądu co do konieczności powołania do życia tego rodzaju związku w przemyśle włókienniczym, Komisja nie uznała za możliwe utworzenie takiej organizacji w okręgu łódzkim, podkreślając jednakże potrzebę powoływania do życia porozumień branżowych, mających na celu prowadzenie jednolitej polityki sprzedaży na rynkach za granicą. Z kolei Komisja ustosunkowała się pozytywnie do wniosku Związku Fabrykantów Wyrobów Hafciarskich i Koronkarskich w Kaliszu w przedmiocie uzyskania subsydium na wyjazd 2-ch przedstawicieli tego Związku do Paryża celem nawiązania kontaktu z amerykańskimi importerami haftów i koronek, produkowanych przez członków tegoż Związku.

Kolejne posiedzenie Komisji Eksportowej w dniu 18 stycznia poświęcone było wysłuchaniu referatu, jaki wygłosił Minister Pełno-

mocny i Poseł R. P. w Teheranie p. S. Hempel na temat kształtowania się stosunków handlowych polsko-irańskich. Referat powyższy uwzględniał w szczególności zagadnienie systemu reglamentacji dewizowej w Iranie oraz warunki, pod jakimi zawierać należy nowe transakcje eksportowe.

W dniu 8 lutego Komisja uchwaliła szereg postulatów pod adresem Państwowego Instytutu Eksportowego, których realizacja usunąć by mogła trudności, na jakie napotykać począł wywóz włókienniczy do niektórych krajów europejskich. Ponadto Komisja zajęła się szczegółowo sprawą eksportu wyrobów dzianych, wysuwając w tej mierze konkretne wnioski pod adresem Komisji Standaryzacyjnej. Wreszcie Komisja omówiła sprawę czynnego obrotu uszlachetniającego przędzą sprowadzaną do wyrobu rękawiczek dzianych, wskazując na trudności, z jakimi obrót ten jest związany i polecając biuru Izby wystąpienie z odnośnymi wnioskami pod adresem władz resortowych.

Kolejne posiedzenie Komisji w dniu 23 lutego poświęcone było wszechstronnemu omówieniu sytuacji wytworzonej w dzedzinie eksportu włókienniczego z okręgu łódzkiego. Pragnąc ustalić horoskopy tegoż eksportu na najbliższą przyszłość Komisja obradowała w szerszym gronie specjalnie w tym celu zaproszonych przedstawicieli najbardziej zainteresowanych poważnych firm eksportowych okręgu łódzkiego. W posiedzeniu wziął udział również Delegat Państwowego Instytutu Eksportowego w Łodzi. W obszernej dyskusji zdołano ustalić w sposób szczegółowy stan faktyczny, wytworzony w dziedzinie eksportu włókienniczego oraz wysunięto szereg środków zaradczych, jakie zdaniem Komisji należałoby zastosować celem intensyfikacji zahamowanego eksportu.

Na posiedzeniu w dniu 10 marca Komisja zaznajomiła się z przebiegiem prac Komisji Standaryzacyjnej Produkcji Eksportowej Przemysłu Włókienniczego, zmierzających do wprowadzenia zasadniczych zmian w strukturze oraz organizacji sprawowanej przez nią kontroli nad wywozem włókienniczym. Ze swej strony Komisja Eksportowa wysunęła szereg postulatów, mających na celu dalsze usprawnienie wspomnianych wyżej prac Komisji Standaryzacyjnej.

W dniu 30 września Komisja Eksportowa obradowała nad sytuacją, wytworzoną w zakresie eksportu odzieży, a to w łączności z zamierzoną likwidacją Syndykatu Eksportu Odzieży. Po szczegółowym omówieniu całokształtu sprawy Komisja ustaliła główne wytyczne, które posłużyć miały za podstawę do opracowania przez Państwowy

Instytut Eksportowy w Warszawie nowych ram organizacyjnych dla wywozu odzieży za granicę.

W związku ze zmianą układu polityczno-gospodarczego w Środkowej Europie Komisja Eksportowa uchwaliła na posiedzeniu w dniu 12 października program konkretnych prac, jakie wykonać winna Izba celem skłonienia sfer eksportowych okręgu łódzkiego do wykorzystania wyłonionych niewątpliwie pomyślnych możliwości dla eksportu włókienniczego okręgu łódzkiego.

Na posiedzeniu w dniu 7 listopada poruszona została ponownie sprawa powołania do życia eksportowych domów handlowych, przy czym przedyskutowano przy udziale przedstawiciela Stowarzyszenia Kupców m. Łodzi zasady, na jakich oparte mają być preferencje przyznawane tego rodzaju placówkom handlowym, a to celem popierania inicjatywy prywatnej w tym zakresie.

Wreszcie na ostatnim w roku sprawozdawczym posiedzeniu Komisji w dniu 16 grudnia omówiono przy udziale przedstawicieli fabryk sztucznych włókien trudności, na jakie napotyka t. zw. eksport pośredni przędzy sztuczno-jedwabnej oraz ustalono zasady współpracy pomiędzy dostawcą przędzy i przemysłem przetwórczym. Równocześnie wskazano główne techniczne warunki, na jakich winna opierać się owa współpraca.

6. Komisja Podatkowa.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 6 posiedzeń.

Na posiedzeniu odbytym dnia 27 stycznia Komisja przyjęła do wiadomości informacje o ostatecznym stanowisku samorządu gospodarczego, zajętym w sprawie projektów małej reformy podatkowej. Po wysłuchaniu sprawozdania w powyższej kwestii Komisja stwierdziła potrzebę podjęcia interwencji na terenie Izby Skarbowej w kierunku przestrzegania przez urzędy skarbowe kryteriów, jakie w przedmiocie wykupienia świadectw przemysłowych kategorii handlowej ustaliła Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi. Następnie Komisja omówiła szereg zagadnień natury buchalteryjno-podatkowej, a ponadto stwierdziła potrzebę księgowania faktur w księdze pomocniczej. Wreszcie Komisja w sposób wstępny ustosunkowała się do wniosków w przedmiocie rewizji listy biegłych, w sprawie zaś sporządzania wykazów odbiorców i dostawców stwierdziła potrzebę wystąpienia o przedłużenie terminu ich dostarczenia władzom skarbowym. W końcu Komisja omówiła szereg spraw natury bieżącej.

Na posiedzeniu w dniu 30 marca Komisja rozpatrzyła całokształt kwestii, związanych z wewnętrznym trybem postępowania Komisji Odwoławczych, przy czym ustaliła wytyczne owego postępowania, które jakkolwiek nie ustalone w drodze ustawowych norm odpowiadałyby ogólnym zasadom, stosowanym w ciałach kolektywnych i ew. posiadały charakter regulaminu.

Z kolei Komisja rozpatrzyła kwestię potrzeby ujawnienia w księgach dostawcy nazwisk odbiorców w razie sprzedaży za zaliczeniem na okaziciela frachtu kolejowego oraz sprawę podatkowego traktowania dzierżawy przedsiębiorstw wzgl. krosien, gdy czynsz dzierżawny zależny jest od wysokości produkcji. W dalszym ciągu posiedzenia Komisja przedyskutowała we wstępny sposób sprawę wprowadzenia uproszczeń w zakresie sporządzania wykazu odbiorców i dostawców przez przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe oraz ustaliła wymogi dla wykupna I-ej kat. świadectw przez przedsiębiorstwa sprzedaży cukru. W końcu Komisja przyjęła do wiadomości uwagi Izby w sprawie projektu okólnika, dotyczącego sporządzania inwentarzy w przedsiębiorstwach, prowadzących księgi handlowe, oraz rozważyła postulaty i środki mające na celu przyśpieszenie trybu wymiarów dla płatników prowadzących księgi handlowe.

Na posiedzeniu w dniu 19 maja Komisja ustaliła, iż zaopiniowanie rozporządzeń wykonawczych w przedmiocie ustaw podatkowych, składających się na t. zw. małą reformę podatkową, aktualne stanie się po uprzystępnieniu samorządowi gospodarczemu w grę wchodzących projektów.

Z kolei Komisja ustaliła w podstawowych zarysach zasady, na jakich oprzeć należałoby instytucję zryczałtowania podatku dochodowego.

Następnie Komisja stwierdziła potrzebę dokładnego wyświetlenia całokształtu kwestii, łączących się w praktyce wymiarowej ze sposobem badania ksiąg handlowych, co zezwolić winno na ustalenie wniosków, w jaki sposób możnaby przyśpieszyć tryb doręczania nakazów płatniczych płatnikom, prowadzącym owe książki.

W toku dalszych obrad Komisja wymieniła poglądy w sprawie stosowania w praktyce art. 21 ust. 5 ustawy o podatku dochodowym w stosunku do spółek, zależnych od kapitału zagranicznego, ustaliła wymogi, które winny decydować o wykupieniu świadectwa I kategorii świadectw przemysłowych dla handlu pierzem i puchem, jako też ustosunkowała się do szeregu spraw bieżących.

Na posiedzeniu w dniu 13 września Komisja stwierdziła potrzebę wcześniejszego wyjednania projektów rozporządzeń wykonawczych w przedmiocie ustaw o podatku obrotowym oraz o opłatach rejestracyjnych, aby zapewnić samorządowi gospodarczemu możliwość szczegółowego zaopiniowania owych projektów. Z kolei Komisja stwierdziła potrzebę podjęcia dalszych starań o uproszczenie systemu przedstawiania władzom skarbowym wykazów odbiorców i dostawców, rozpatrzyła kwestię poboru opłat stemplowych od spedytorskich kwitów przesyłkowych dla towarów, oddawanych spedytorom do przewozu, ustaliła opinię w przedmiocie kwalifikowania czynności, polegającej na farbowaniu i formowaniu pończoch, stwierdziła potrzebę wyjaśnienia sprawy poboru podatku drogowego oraz wypowiedziała się za podjęciem dochodzeń w sprawie ustalenia wykazów kandydatów, jakich zgłosić wypadnie Izbie w łączności z upływającą kadencją Komisji Odwoławczej.

Poza tym Komisja zdecydowała na najbliższym posiedzeniu szczegółowo ustalić uwagi i postulaty, nastręczające się w sprawie akcji wymiarowej w roku bieżącym, przy czym osobno postanowiono wyświetlić jakie nasuwają się doświadczenia i dezyderaty w zakresie posługiwania się biegłymi w akcji wymiarowej.

Na posiedzeniu, odbytym w dniu 28 września przy współudziale zreszeń gospodarczych, Komisja zapoznała się z uwagami i postulatami, jakie nastręczają się w przedmiocie akcji wymiarowej i odwoławczej w wyniku doświadczeń roku bież.

Na posiedzeniu odbytym dnia 9 listopada Komisja rozpatrzyła projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku obrotowym i zaakceptowała nastręczające się w tej sprawie poprawki i uzupełnienia.

Z kolei Komisja wyłoniła Podkomisję celem ustalenia listy kandydatów na członków i ich zastępców do Komisji Odwoławczej na m. Łódź oraz rozpatrzyła postulaty, łączące się z kwiestią usprawnienia działalności Komisyj Odwoławczych.

Wśród spraw bieżących Komisja rozpatrzyła m. in. kwestię ryczałtowego określenia wysokości wydatków, ponoszonych przy wyjazdach służbowych, wobec czego podlegałyby one potrąceniu z dochodu bez potrzeby ich udowadniania.

W końcu nadmienić wypada, że w okresie sprawozdawczym funkcjonowały Podkomisje Komisji Podatkowej, mające na celu dorocz-

ną rewizję listy biegłych, ustalanie listy kandydatów na członków Komisyj Odwoławczych oraz wydawanie opinii, czy firmy, które wniosły podania do Sądu Okręgowego o uznanie ich za prowadzone w mniejszym rozmiarze, istotnie posiadają ów charakter.

7. Komisja Finansowo-Kredytowo-Ubezpieczeniowa.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 4 posiedzenia.

Na posiedzeniu odbytym w dniu 14 marca Komisja rozpatrzyła sprawy, związane z bieżącą polityką finansowo-kredytową oraz sprecyzowała uwagi i postulaty w tej mierze. Z kolei Komisja omówiła rolę Komunalnych Kas Oszczędności jako czynnika, zasilającego w kredyt kupiectwo i drobny przemysł, oraz sprawę rejestracji tych kas. Ponadto przedmiotem rozważań Komisji była sprawa projektu ustawy o rejestrowym zastawie na maszynach oraz kwestia zarzutów dotyczących niewłaściwego wywiązywania się odbiorców łódzkich wobec zagranicznych dostawców-kredytodawców. Wreszcie Komisja omówiła szereg spraw bieżących.

Na posiedzeniu w dniu 26 kwietnia Komisja rozpatrzyła przedstawione Izbie wątpliwości, nastręczające się w przedmiocie okólnika Komisji Dewizowej Nr. 7, dotyczącego uprawnień przedstawicieli handlowych firm zagranicznych. Z kolei Komisja omówiła aktualną sytuację rynku pieniężnego, rozpatrzyła sprawę wznowienia działalności emisyjnej Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi oraz konwersji poszczególnych papierów wartościowych. W końcu przedmiotem obrad była kwestia funkcjonowania na terenie Łodzi wywiadowni kredytowych oraz szereg spraw natury bieżącej.

Na posiedzeniu odbytytm dnia 3 czerwca Komisja rozpatrzyła 2 wnioski w sprawie udzielenia z funduszów Izby zapomogi kasom bezprocentowego kredytu.

Na posiedzeniu odbytytm w dniu 3 października Komisja rozpatrzyła aktualną sytuację rynku pieniężnego oraz zarejestrowała przebieg wypadków, jakie przed wyjaśnieniem się sytuacji politycznej w Europie, a w szczególności przed odzyskaniem ziemi zaolziańskej przez Polskę zaszły na rynku łódzkim w dziedzinie ogólno-gospodarczej, zwłaszcza pieniężno-kredytowej. Z kolei Komisja ustosunkowała się do zagadnienia finansowania spółdzielni produkcyjnych przez Fundusz Pracy oraz przyjęła do wiadomości tryb postępowania, jaki Izba stosować będzie wobec importerów, którzy nieprawidłowo

i w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami traktują sprawę rozliczeń z zagranicznymi dostawcami.

W końcu omówiono zasady, na jakich opiera się przeredagowany projekt o zastawie rejestrowym na maszynach, silnikach i pędniach oraz rozpatrzono sprawy bieżące.

8. Komisja Statutowo-Regulaminowa.

W roku sprawozdawczym Komisja odbyła trzy posiedzenia.

Na pierwszym posiedzeniu w dniu 16 marca Komisja rozpatrzyła poprawki do statutu służbowego pracowników Izby, wniesione przez Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Opieki Społecznej.

Drugie posiedzenie, którego przedmiotem była również sprawa statutu służbowego pracowników Izby, odbyło się w dniu 4 lipca. Na posiedzeniu tym Komisja rozpatrzyła powyższy statut w ostatecznej redakcji proponowanej przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu. Ustosunkowując się pozytywnie do większości przepisów, wprowadzonych przez Ministerstwo Opieki Społecznej, Komisja wypowiedziała się jednak przeciwko postanowieniom, dotyczącym umów służbowych, zawieranych przez Prezydium z dyrektorami Izb oraz przeciwko przepisom, wprowadzającym obowiązek zatwierdzania wysokości diet przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, jako też przeciwko ujednoliceniu zasad ich obliczania.

Na ostatnim posiedzeniu w dniu 16 września Komisja rozpatrzyła projekt statutu emerytalnego pracowników Izby w brzmieniu ustalonym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, zgłaszając do niego szereg poprawek natury merytorycznej i formalnej.

9. Komisja Prawno-Administracyjna.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 8 posiedzeń.

Na pierwszym posiedzeniu w dniu 18 stycznia Komisja rozpatrzyła projekt zarządzenia Ministerstwa Opieki Społecznej w sprawie ustalenia taryfy składek w ubezpieczeniu od wypadków. Do projektu powyższego Izba zgłosiła szereg uwag merytorycznych natury gospodarczej.

Przedmiotem obrad drugiego posiedzenia w dniu 22 lutego był projekt majątkowego prawa małżeńskiego. Komisja ustosunkowała się pozytywnie do powyższego projektu, zgłaszając do niego uwagi natury prawnej.

Trzecie posiedzenie odbyło się dnia 5 maja. Na posiedzeniu tym Komisja przeprowadziła dyskusję nad sprawą koncesjonowania przemysłu cukru skrobiowego.

Trzy następne posiedzenia w dniach 17, 20 i 23 maja Komisja poświęciła rozpatrzeniu projektu noweli do prawa przemysłowego, opracowanej przez Podkomisję Związku Izb Przemysłowo-Handlowych.

Na siódmym posiedzeniu, które odbyło się 11 sierpnia Komisja rozpatrzyła projekt zarządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, uchwalony przez Radę Przyboczną przy Tymczasowym Prezydencie m. Łodzi o urządzaniu podwórzy w posesjach na terenie m. Łodzi. Z kolei Komisja przedyskutowała projekt okólnika Ministerstwa Przemysłu i Handlu o udzielaniu informacji przez zrzeszenia gospodarcze oraz projekt koncesjonowania przemysłu radiowego i projekt zarządzenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu o udzielaniu zamówień na dostawy i roboty szkołom zawodowym.

Na ostatnim posiedzeniu w dniu 15 grudnia Komisja debatowała nad rządowymi projektami ustaw: o ograniczeniu nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach, o porozumieniach kartelowych, o spółkach udziałowych, o sądach ubezpieczeń społecznych i o nadzorze nad działalnością ubezpieczeniową. Do projektów tych Izba zgłosiła szereg uwag natury prawnej i gospodarczej, które omówione zostały w części szczegółowej sprawozdania.

Ponadto na posiedzeniach Komisji opiniowano statuty zrzeszeń gospodarczych.

10. Komisja Szkolnictwa Zawodowego.

W roku sprawozdawczym Komisja Szkolnictwa Zawodowego odbyła 7 posiedzeń.

Na pierwszym posiedzeniu w dniu 9 lutego zostały rozpatrzone i zaopiniowane projekty programów nadesłanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. Projekty powyższe dotyczyły wytycznych dla autorów programów gimnazjum graficznego oraz wytycznych dla autorów programów szkół dokształcających handlowych. Poza tym Komisja rozpatrzyła i zaopiniowała podania o subwencję na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem kursów dokształcających dla kupiectwa oraz podania o zasiłki na prowadzenie szkół zawodowych w okręgu łódzkim.

Na odbytym w dniu 21 marca posiedzeniu Komisja rozpatrzyła dwa wnioski o przyznanie subwencji na budowę gmachu Wolnej

Wszechnicy Polskiej w Łodzi oraz na budowę i urządzenie gmachu projektowanego Instytutu Włókienniczego w Łodzi. Następnie Komisja przedyskutowała i zgłosiła swoje uwagi do projektu statutu Rad Opiekuńczych Państwowych Szkół Zawodowych, który został nadesłany Izbie do zaopiniowania przez Ministerstwo W. R. i O. P. Ponadto Komisja dała wyraz opinii, iż wobec dającego się poważnie odczuwać braku podręczników i książek pomocniczych dla szkół zawodowych należy przyjść z pomocą szkolnictwu i zachęcić autorów do pisania wspomnianych podręczników przez ustanowienie nagrody i ogłoszenie konkursu. Na zakończenie Komisja ustosunkowała się pozytywnie do szeregu podań organizacji gospodarczych o subwencję na przeprowadzenie kursów dokształcających dla kupców.

Przedmiotem obrad Komisji w dniu 13 kwietnia była sprawa hospitowania szkół zawodowych przez przedstawicieli samorządu gospodarczego oraz sprawa wskazania Ministerstwu W. R. i O. P. odpowiednich kandydatów na recenzentów książek szkolnych w zakresie przedmiotów zawodowych. Ponadto Komisja zaopiniowała projekt wytycznych dla autorów programów liceum chemicznego i przyjęła do zatwierdzającej wiadomości ogłoszenie o konkursie na napisanie podręcznika dla szkół zawodowych p. t. „Materiałoznawstwo włókiennicze".

Na czwartym z kolei posiedzeniu, które odbyło się w dniu 7 września Komisja obradowała nad sprawą Kupieckiego Instytutu Wiedzy Zawodowej. Komisja ustosunkowała się do wyżej wymienionej placówki pozytywnie, dając wyraz jednocześnie poglądowi, iż należy poprzeć materialnie prace Instytutu związane z akcją dokształcania zawodowego kupiectwa na terenie okręgu łódzkiego. Na zakończenie Komisja zajęła się zagadnieniem braku nauczycieli w szkołach zawodowych i przedyskutowała sprawę środków, mających na celu zapobieżenie odpływowi sił fachowych nauczycielskich ze szkół zawodowych. Ponadto Komisja rozpatrzyła i zaopiniowała kilka podań o subsydia.

Na porządku dziennym posiedzenia Komisji w dniu 7 października oprócz podań o subwencję na prowadzenie szkół zawodowych rozpatrzono podania kandydatów do stypendiów Izby w roku akademickim 1938/39 dla słuchaczów wyższych szkół technicznych i handlowych. Komisja dała wyraz opinii, iż wyżej wymienione stypendia należy przyznać 3 studentom wyższych szkół zawodowych, którzy dotychczas ze stypendiów tych korzystali.

Posiedzenie Komisji odbyte w dniu 2 listopada było poświęcone rozpatrzeniu szeregu zagadnień dotyczących prac wstępnych związanych z projektowanym przez Ministerstwo W. R. i O. P. ustaleniem sieci szkół zawodowych. Następnie Komisja przedyskutowała projekt wytycznych dla autorów programów liceów hotelarskich, zgłaszając do wymienionego projektu swoje uwagi, oraz rozpatrzyła zagadnienie bezrobocia wśród absolwentów Państwowej Szkoły Techniczno-Przemysłowej w Łodzi. Na zakończenie Komisja zaopiniowała 3 podania o subwencję na pokrycie kosztów, związanych z przeprowadzeniem kursów dokształcających zawodowych dla kupiectwa.

Na ostatnim w roku sprawozdawczym posiedzeniu, które odbyło się w dniu 2 grudnia Komisja dokonała podziału sum preliminowanych na szkolnictwo zawodowe okręgu łódzkiego, przeznaczając odpowiednie subsydia dla szkół i kursów zawodowych w sumie globalnej 61.000 złotych.

Komisja dała przy tym wyraz opinii, iż w roku szkolnym 1939/40 należy ufundować jedno stypendium dla słuchacza Wolnej Wszechnicy Polskiej w Łodzi oraz ponadto przyznała w roku szkolnym 1938/39 stypendium dla studenta Wydziału Mechanicznego Politechniki Warszawskiej. Poza tym w związku z akcją dostarczania podręczników szkołom handlowym Komisja uchwaliła przeznaczyć kwotę złotych 500.— jako zachętę dla autora, który napisze jeden z brakujących podręczników dla szkół handlowych.

11. Komisja Komunikacyjna.

Komisja Komunikacyjna odbyła w okresie sprawozdawczym trzy posiedzenia. Na posiedzeniu w dniu 1 marca Komisja rozpatrzyła projekt ustawy o miejscowościach letniskowych oraz projekt wystąpienia do Ministerstwa Komunikacji w sprawie stosowania taryf specjalnych przy przewozie towarów adresowanych na banki. Poza tym Komisja zaopiniowała wniosek, dotyczący bonów kilometrowych oraz omówiła zagadnienie motoryzacji, a w szczególności zwiększenie produkcji samochodów w kraju.

W dniu 11 kwietnia Komisja rozpatrzyła wnioski w sprawie zmian regulaminu przewozów towarowych, a następnie przedyskutowała i ustosunkowała się do projektu zmiany przepisów, dotyczących przedsiębiorstw autobusowych. W końcu Komisja omówiła projekt dostosowania obszaru ważności okręgowych biletów kolejowych do obszarów

okręgów izb przemysłowo-handlowych oraz kwestię wprowadzenia 15-dniowych biletów okręgowych.

Na posiedzeniu w dniu 2 czerwca Komisja przy współudziale rzeczoznawców rozpatrzyła projekt zarządzenia Ministerstwa Komunikacji w sprawie umów bocznicowych. Do projektu tego zgłoszono szereg uwag, a w szczególności co do skali opłat bocznicowych, zatrzymania przesyłek w drodze i t. p. Poza tym zaproponowano uzgodnienie terminu, w którym stacja obsługująca zgłasza się na bocznicę po odbiór wagonów — z terminami wolnymi od opłaty postojowego, które są przewidziane w ogólnych postanowieniach taryfowych.

12. Komisja Racjonalizacji Przemysłu i Handlu.

W okresie sprawozdawczym Komisja Racjonalizacji Przemysłu i Handlu odbyła jedno posiedzenie w dniu 24 maja, na którym zapoznała się ze stanem prac ankietowych, przeprowadzonych przez Izbę w przedmiocie struktury handlu włókienniczego oraz dystrybucji węgla. Komisja uznała, iż po zakończeniu prac, dotyczących obrotu towarami włókienniczymi, celowe byłoby ogłoszenie ich drukiem.

Z kolei Komisja rozpatrzyła kwestionariusz, przygotowany przez biuro Izby celem ustalenia stanu faktycznego w zakresie nieuczciwej konkurencji oraz nastręczających się w związku z tym wniosków w przedmiocie nowelizacji ustawy w tej materii.

Wreszcie Komisja rozważyła poszczególne zagadnienia, łączące się z przebiegiem akcji inwestycyjnej i modernizacyjnej w okręgu łódzkim.

Osobnym zagadnieniem, którym zajmowała się Komisja, była sprawa nieuzasadnionych zwrotów towarowych, stanowiących coraz silniej zaznaczający się objaw nieprawidłowości w funkcjonowaniu aparatu handlowego włókiennictwa.

Komisja postanowiła przekazać rozpatrzenie powyższego problemu oraz sprawę znalezienia środków zaradczych specjalnej Podkomisji, której wybór powierzono Prezydium Izby w porozumieniu z przewodniczącym względnie wiceprzewodniczącym Komisji.

Rzeczona Podkomisja, ukonstytuowana w składzie radców: Gliksmana Beniamina, Jaszuńskiego Ignacego, Kamińskiego Jakuba, Lewsztajna Juliusza, Dr. Sembrata Stanisława oraz pp.: Guhla Henryka, Oberländera Emila i Restla Jerzego — odbyła dwa posiedzenia w dniu 14 i 28 czerwca.

Na posiedzeniu w dniu 14 czerwca Podkomisja zapoznała się ze stanem sprawy, stwierdzając konieczność ustalenia środków zaradczych, zmierzających do zlikwidowania zjawiska zwrotów towarowych, jako podkopujących bezpieczeństwo i pewność obrotu artykułami włókienniczymi.

W toku dyskusji Podkomisja wysunęła koncepcję opracowania jednolitych dla handlu włókienniczego warunków transakcji, wykluczających zwroty poza wypadkami przewidzianymi w Kodeksie Handlowym — oraz projekt powołania do życia Komisji Rozjemczej, której zadaniem byłoby rozstrzyganie sporów, powstałych na tle zwrotów, ewent. prowadzenie rejestru firm, nadużywających prawa zwrotów.

Na posiedzeniu w dniu 28 czerwca Podkomisja rozważyła projekt ankiety, mającej na celu wprowadzenie jednolitych klauzul, wykluczających nieuzasadnione zwroty oraz omówiła dalsze wytyczne rozpoczętej akcji, stwierdzając, iż winna się ona opierać na płaszczyźnie postanowień dobrowolnych.

Wspomnieć wreszcie należy, iż w dniu 25 stycznia odbyło się ostatnie posiedzenie zespołu biegłych Komisji, powołanych w związku z prowadzonymi przez Izbę badaniami struktury handlu włókienniczego. Na wspomnianym posiedzeniu przedyskutowano sprawę podstaw kalkulacyjnych handlu włókienniczego.

B. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.

1. Ogólna polityka gospodarcza.

Sprawy surowcowe.

Wśród zagadnień wysuwających się na czoło polityki gospodarczej Państwa, doniosłą rolę w roku sprawozdawczym odgrywała kwestia zaopatrzenia przemysłu w surowce. Uznając wagą gospodarczą powyższego problemu, Izba poświęciła mu jak największą uwagę, starając się w swych pracach uwzględnić zarówno ogólno-gospodarcze potrzeby surowcowe z punktu widzenia całokształtu gospodarstwa narodowego, jako też potrzeby i możliwości zainteresowanego przemysłu.

Szczególną uwagę Izba zwróciła na zagadnienie racjonalizacji zaopatrzenia przemysłu w surowce zagraniczne, a to w związku z Konferencją Importową zwołaną z inicjatywy Pana Ministra Przemysłu i Handlu. Opracowanie referatów i wniosków w zakresie usprawnienia i potanienia przywozu surowców włóknistych t. j. bawełny, wełny, odpadków, szmat, juty i jedwabiu naturalnego, Związek Izb powierzył dyrektorowi Izby łódzkiej. Odnośne prace poprzedzone drobiazgowymi badaniami stanowiły przedmiot kilkakrotnych rozważań z przedstawicielami zainteresowanego przemysłu i handlu. W wymienionych referatach dyrektor Izby omówił szczegółowo właściwości i cechy poszczególnych surowców, ich zastosowanie, organizację i strukturę handlu międzynarodowego surowcami włókienniczymi, scharakteryzował aparat przetwórczy i importowy w Polsce, a wreszcie skonkretyzował szereg wniosków, których realizacja mogłaby skutecznie przyczynić się do usprawnienia i potanienia importu, a tym samym do odciążenia bilansu handlowego na odcinku włókienniczym. Referaty i wnioski po uzgodnieniu ich treści w łonie Komitetu Organizacyjnego Konferencji Importowej stano-

wiły materiał dyskusyjny wspomnianej Konferencji. Z pośród powyższych wniosków jako ważniejsze wymienić należy następujące tezy, zgłoszone w referatach w sprawie importu bawełny, wełny, szmat oraz jedwabiu naturalnego:

1. Najtańszy i najdogodniejszy sposób zaopatrzenia przemysłu włókienniczego w surowce zapewnić może swoboda w wyborze źródła ich zakupu, w związku z czym należałoby znieść system kontyngentowania kierunkowego;
2. Celem udostępnienia przemysłowi i handlowi polskiemu korzyści, wynikających przy zakupach dokonanych w odpowiednich momentach należałoby system kontyngentowania zmienić w tym kierunku, by importerzy mogli nabywać surowiec na dłuższy okres czasu, a to przez przedłużenie okresów kontyngentowych;
3. Należałoby wyłączyć od udziału w kontyngentach przywozowych importerów nie wywiązujących się należycie ze swych zobowiązań wobec dostawców, jako też firmy importujące drobne ilości surowców, które to firmy z reguły muszą przepłacać zakupywane zagranicą surowce;
4. Należałoby stworzyć warunki umożliwiające należyty rozwój placówkom samodzielnego handlu importowego w tym sensie, aby w szerszym niż dotąd zakresie mogły one obsługiwać przemysł;
5. Koniecznym byłoby uruchomienie tanich kredytów, które umożliwiłyby importerom dogodny zakup surowca;
6. Wobec niedostatku zapasów surowcowych należy dążyć do ich uzupełnienia, tak, aby mogły one starczyć na dłuższy okres czasu i zapewniły przemysłowi ciągłość pracy produkcyjnej;
7. W interesie bilansu płatniczego należałoby dążyć, aby transporty surowców pochodzące z krajów, z którymi Polska utrzymuje komunikację okrętową, sprowadzane były drogą morską i to statkami polskimi. W tym celu należy usprawnić i potanić przewozy morskie.

Trzy ostatnie tezy obok postulatu przedłużenia okresów kontyngentowych uwzględnione zostały również w referacie, dotyczącym importu juty, który zresztą obejmował tezy inne z uwagi na to, że import ten odbywa się w odmiennych warunkach, aniżeli wyżej wzmiankowanych surowców.

Jeśli chodzi o zagadnienie zastąpienia importu surowców włóknistych surowcami krajowymi, Izba współdziałała przy realizowaniu zasady wiązania przywozu surowców zagranicznych z obowiązkiem zakupu surowców rodzimych. Zasada ta zastosowana została w roku sprawozdawczym na odcinku wełny krajowej, której zapasy, nagromadzone na jarmarkach, miały być w drodze wiązania importu z obowiązkiem zakupu zlikwidowane. W związku z powyższym począwszy od połowy roku sprawozdawczego Izba dokonywała podziału zgłaszanych na aukcje ilości wełny krajowej pomiędzy importerów okręgu łódzkiego proporcjonalnie do wartościowych przydziałów wełny zagranicznej. Jeśli chodzi o cięte włókna syntetyczne, obowiązkowi ich zakupu podlegały w roku sprawozdawczym wyłącznie przędzalnie bawełniane cienkoprzędne, przy czym podział globalnego kontyngentu powyższych włókien uskuteczniany był przez Zrzeszenie Producentów Przędzy Bawełnianej.

W przedmiocie możliwości wzmożenia przerobu kotoniny zaznaczyła się natomiast w roku sprawozdawczym poważna różnica zdań. Sfery rolnicze i samoistne wytwórnie kotoniny stały na stanowisku, iż wobec trudności, na jakie natrafia w przemyśle włókienniczym zbyt kotoniny, należałoby wprowadzić ustawowy obowiązek domieszki kotoniny do przędzy bawełnianej w ilości 10%. Natomiast przemysł wyrażał pogląd, iż kotonina pod względem technicznym nie jest jeszcze dostosowana do potrzeb przemysłu, poza tym zaś kalkuluje się zbyt drogo w porównaniu z bawełną. W tych warunkach zagadnienie winno być — jego zdaniem — zrealizowane nie w drodze przymusu, lecz w sposób ewolucyjny i to przez poczynienie prób i badań nad możliwością stosowania tańszej kotoniny konopnej. W łączności z tym Izba, opierając się na opinii przemysłu swego okręgu, w początku roku sprawozdawczego zajęła negatywne stanowisko wobec projektu Towarzystwa Lniarskiego w Wilnie, które wystąpiło do czynników miarodajnych o wprowadzenie przymusu stosowania 10%-ej domieszki kotoniny. W opinii swej Izba oświadczyła, że nie są jeszcze ukończone próby w przemyśle, mające na celu stwierdzenie do produkcji jakich artykułów kotonina mogłaby mieć zastosowanie bez uszczerbku dla jakości tych artykułów. Poza tym Izba zaznaczyła, iż wprowadzenie przymusu byłoby niezwykle utrudnione wobec nieuregulowania szeregu zagadnień natury organizacyjnej i handlowej, jak np. sprawa jednolitych norm standaryzacyjnych dla kotoniny i przędzy wykonanej przy jej stosowaniu, sprawa zmiany

obowiązujących cen przędzy bawełnianej i t. p. Poza tym Izba podkreśliła konieczność wstrzymania się ze stosowaniem przymusu do czasu stwierdzenia wyników, jakie dadzą próby z produkcją kotoniny, uzyskanej z konopi, zasianych w Małopolsce Wschodniej na rachunek Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej.

Podobny pogląd Izba reprezentowała na posiedzeniu, zwołanym w grudniu roku sprawozdawczego przez Sekcję Przemysłową Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Na posiedzeniu tym przedstawiciele Izby stwierdzili, iż przymus stosowania kotoniny w zbyt szerokim zakresie obciążyłby w pierwszym rzędzie tkaniny gatunkowo niższe, gdyż wysokie gatunki tkanin w dalszym ciągu musiałyby być produkowane z bawełny. Wskutek tego ceny tkanin, przeznaczonych dla najuboższej warstwy konsumentów kalkulowałyby się zbyt drogo, co w konsekwencji doprowadziłoby do spadku konsumcji wyrobów włókienniczych.

Sprawa wzmożenia spożycia kotoniny, sztucznych włókien wiskozowych i lanitalu była przedmiotem konferencji, odbytej przy współudziale przedstawicieli Izby z dyrektorem departamentu Ministerstwa Przemysłu i Handlu p. Zygmuntem Łojko. Na konferencji tej przedyskutowano sprawę rozszerzenia zasady obowiązku zakupu wymienionych surowców oraz ustalono przybliżone cyfry ich konsumcji, przypadające na poszczególne gałęzie przemysłu włókienniczego.

Do najistotniejszych posunięć, mających decydujące znaczenie dla sprawy wzmożenia spożycia krajowych surowców włóknistych zaliczyć należy inicjatywę Izby w sprawie uruchomienia Badawczego Instytutu Włókienniczego. Szczegóły w tej sprawie Izba podaje na innym miejscu niniejszego sprawozdania. Tu stwierdzić należy, że myślą przewodnią tej inicjatywy było m. in. powołanie do życia instytucji o charakterze naukowym, która na podstawie badań zarówno laboratoryjnych jak i praktycznych w sposób objektywny rozwiązywałaby najaktualniejsze zagadnienia techniczne w zakresie produkcji włókienniczej. Badania nad zagadnieniami zastępczych surowców włókienniczych w programie prac Instytutu wysunięte zostaną na pierwszy plan, dzięki czemu przemysł będzie mógł zaprzestać nieskoordynowanych eksperymentów, przeprowadzanych dotychczas przez poszczególne zakłady we własnym zakresie. Obecna forma dociekań badawczych obok wysokich kosztów, z jakimi jest związana, ma również i tę ujemną stronę, iż badania przeprowadzane są z różnym powodzeniem,

wskutek czego zdania poszczególnych przedsiębiorstw o możliwościach stosowania włókien krajowych w zależności od osiągniętych wyników są rozbieżne i w rezultacie utrudniają realizację najpilniejszych zadań na odcinku surowcowym.

Wreszcie wspomnieć należy, iż Izba, przywiązując dużą wagę do korzyści, wynikających z bezpośredniej obserwacji doświadczeń innych krajów w dziedzinie stosowania surowców zastępczych, wzięła udział przez swego przedstawiciela w podróży badawczej zorganizowanej przez p. delegata Ministra Przemysłu i Handlu dla Spraw Włókienniczych w Łodzi. Wycieczka powyższa, będąca zasadniczo dalszym ciągiem poprzednich podróży badawczych, z których jedną zorganizowała w 1937 roku Izba łódzka, miała na celu zbadanie postępów, jakie poczyniła wytwórczość kotoniny w krajach produkcji konopi t. j. w Jugosławii i Włoszech. Sprawozdanie z powyższego wyjazdu zostało opracowane wspólnie przez uczestników wycieczki.

Korzystając z pobytu delegacji w Mediolanie, przedstawiciel Izby zwiedził znajdujący się tam instytut badawczy p. n.: „Regia Stazione Sperimentale per le industrie della carta e delle fibre tessili vegetali ed artificiali", zaznajamiając się z jego organizacją i urządzeniami oraz działalnością instytutu, w szczególności w dziedzinie włókien zastępczych. Opierając się na wynikach prac instytutu włoskiego stwierdzić można, iż objektywną i miarodajną ocenę zagadnienia możliwości przerobu surowców zastępczych będzie mógł wydać jedynie projektowany i zainicjowany przez Izbę Włókienniczy Instytut Badawczy.

Doceniając znaczenie zagadnień surowcowych w polityce gospodarczej Państwa, Związek Izb wystąpił do poszczególnych placówek samorządowych z wnioskiem o stworzenie specjalnej komisji, która zajęłaby się badaniami w zakresie zaopatrzenia przemysłu w surowce. Wypowiadając się za stworzeniem tego rodzaju komisji, Izba stwierdziła, że prace jej winny objąć zagadnienia produkcji i przerobu surowców pochodzenia krajowego, a także sprawy dotyczące racjonalnej gospadarki odpadkowej, przy czym przedmiotem badań winno być wzmożenie konsumcji krajowych surowców naturalnych i syntetycznych, racjonalne zużytkowanie zarówno krajowych jak zagranicznych surowców oraz produktów odpadkowych, uzyskiwanych w przemyśle przetwórczym.

Następnie Izba zaopiniowała opracowaną przez Związek Izb listę towarów mających być przedmiotem badań Komisji Surowcowej.

Listę powyższą Izba rozszerzyła, włączając do niej szereg ważnych surowców w dziale włókienniczym. Wreszcie wspomnieć należy, iż na terenie Związku Izb stworzona została w roku sprawozdawczym Komisja dla Spraw Gospodarki Odpadkowej. Ponieważ prace obu Komisji zazębiają się w wielu wypadkach, gdyż niejednokrotnie produkty odpadkowe są równocześnie ważnymi surowcami dla innej gałęzi produkcji, Izba wypowiedziała się za połączeniem obu Komisji celem skoordynowania odnośnych prac i nadania im jednolitego kierunku.

W końcu roku sprawozdawczego Izba na zlecenie ostatnio wymienionej Komisji przystąpiła do badania gospodarki odpadkowej w przemyśle włókienniczym, przy czym stwierdziła, że przemysł zużywa wszelkie odpadki, które nadają się do dalszej przeróbki we włókiennictwie. Natomiast zastrzeżenia nastręcza zbiórka szmat, przeznaczonych do przeróbki w przemyśle włókienniczym. Prace nad tym zagadnieniem, będącym przedmiotem szczegółowych badań Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, nie zostały w roku sprawozdawczym sfinalizowane.

Konferencja z przedstawicielami Rządu pod przewodnictwem Pana Wicepremiera E. Kwiatkowskiego, poświęcona sprawom gospodarczym okręgu łódzkiego.

Z okazji uroczystości przemysłowych przybyli do Łodzi w dniu 14 maja roku sprawozdawczego przedstawiciele Rządu z Panem Wicepremierem E. Kwiatkowskim na czele. Oprócz Pana Wicepremiera w uroczystościach tych wzięli udział z Ministerstwa Skarbu: Wiceminister Kajetan Morawski, Dyrektorowie Departamentów: Wiktor Martin, dr. Lubowicki Jerzy; z Ministerstwa Przemysłu i Handlu:Minister Antoni Roman, Wiceminister dr. Adam Rose, Dyrektorowie Departamentów: płk. Szmoniewski Tadeusz, Konopski Stefan i Naczelnik Molenda St.; z Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych: Minister Poniatowski Juliusz, Wiceminister Michał Wierusz-Kowalski i Dyrektor Czesław Bobrowski; z Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: Wiceminister prof. dr. Jerzy Alexandrowicz; przedstawiciele władz administracyjnych: Wojewoda Aleksander Hauke-Nowak, Wicewojewoda Stefan Wendorff, Naczelnik inż. E. Głogowski i Naczelnik dr. St. Wrona.

Cykl uroczystości zapoczątkowało poświęcenie kamienia węgielnego Biblioteki im. Marszałka Piłsudskiego. Następnie odbyło się poświęcenie fabryki Sp. Akc. „Polana“ Pabianice, produkującej wełnę syntetyczną t. zw. lanital. W końcu w gmachu Izby Przemysłowo-Handlowej odbyła się pod przewodnictwem Pana Wicepremiera E. Kwiatkowskiego konferencja, poświęcona sprawom gospodarczym okręgu łódzkiego.

Na konferencji tej Prezes Izby dr. Feliks Maciszewski wygłosił referat, w którym omówił sytuację przemysłu włókienniczego w roku 1937 oraz w pierwszym kwartale roku sprawozdawczego, podkreślając, że w omawianych okresach w przemyśle włókienniczym zaznaczył się silniejszy, aniżeli w poprzednich latach pokryzysowych wzrost produkcji, zatrudnienia i obrotów. Przechodząc do oceny sytuacji na odcinku eksportowym, Prezes Izby stwierdził, iż eksport włókienniczy w okresach sprawozdawczych kształtował się mniej pomyślnie, zwłaszcza pod względem strukturalnym. Nastąpił tu spadek wywozu artykułów gotowych (konfekcji, tkanin) przy równoczesnym wzroście wywozu półfabrykatów (przędzy wełnianej czesankowej), co częściowo wyrównało spadek wyrobów gotowych i konfekcjonowanych. Wśród przyczyn, które wpłynęły na powyższy stan rzeczy, wymienić należy wzmożoną konkurencję przemysłów włókienniczych innych krajów, trudności na tle zwyżek celnych, wprowadzonych w niektórych krajach, stanowiących dotychczas chłonne rynki zbytu dla przemysłu łódzkiego, oraz pewne utrudnienia, wynikające z wzmożonego stosowania włókien zastępczych przy produkcji wyrobów włókienniczych, co podwyższa elementy kalkulacyjne kosztów własnych. Pomimo niesprzyjającej sytuacji na odcinku eksportowym, rentowność przedsiębiorstw włókienniczych uległa na ogół w okresach sprawozdawczych wzrostowi, co wynika z poprawy ogólnej sytuacji na rynku wewnętrznym. Tej też okoliczności przypisać należy, iż w granicach swoich możliwości finansowych przedsiębiorstwa starały się podjąć szereg nieodzownych nakładów inwestycyjnych i modernizacyjnych, aby stopniowo naprawić zaniedbania i poniechania doby kryzysowej. W końcu Prezes dr. F. Maciszewski omówił potrzeby okręgu łódzkiego w dziedzinie zaopatrzenia surowcowego i polityki zastępczych surowców włókienniczych.

Drugi referat wygłosił Dyrektor Izby K. Bajer, w którym uzasadnił konieczność powołania do życia Instytutu Włókienniczego i omówił w zarysach ogólnych plan organizacji tej placówki. Pod-

kreślając, że Izba łódzka przeznaczyła w roku 1938 na budowę i organizację Instytutu Włókienniczego zł. 100.000.—, referent stwierdził, że realizacja powyższego projektu stała się wysoce aktualna z chwilą, gdy nastąpiła poprawa sytuacji gospodarczej i gdy w interesie uaktywnienia bilansu handlowego i wzmożenia obronności kraju przemysł polski stanął wobec problemu zastąpienia surowców pochodzenia zagranicznego surowcami krajowymi. Scentralizowanie badań naukowych w dziedzinie surowców zastępczych, ulepszanie metod produkcji, jej racjonalizacja we wszystkich fazach wytwórczości włókienniczej, przeprowadzanie badań naukowo-technicznych oraz wykonywanie prób i analiz dla bieżącej produkcji włókienniczej — będą stanowiły główny zakres prac Instytutu Włókienniczego. Z czynności, które wysuwają się na pierwszy plan przed przystąpieniem do właściwej organizacji tej placówki naukowo-badawczej będzie: 1) gromadzenie funduszów na ten cel i 2) przygotowanie odpowiedniego zastępu pracowników Instytutu. Fundusz, z którym możnaby rozpocząć organizację Instytutu da się określić w przybliżeniu kwotą 500.000 zł., potrzebną na budowę i urządzenie gmachu oraz skompletowanie aparatury laboratoryjnej i biblioteki. Celem posunięcia omawianej sprawy na tory realne, należy niezwłocznie wyłonić Komitet organizacyjny, którego zadaniem będzie przeprowadzenie prac przygotowawczych. W skład Komitetu powinni wejść przedstawiciele ważniejszych gałęzi przemysłu włókienniczego, Izby Przemysłowo-Handlowej, a ponadto przedstawiciele zainteresowanych Ministerstw .

Trzeci referat wygłosił Dyrektor Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim, dr. Henryk Berkowicz, który omówił zagadnienia surowcowe, inwestycyjne oraz sprawę ustosunkowania się przemysłu do nowopowstałych placówek przemysłu włókienniczego na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego.

W końcu Wiceprezes Izby Hertz Mieczysław poruszył sprawę pomocy dla mającej powstać w Łodzi Wyższej Szkoły Handlowej.

Pan Wicepremier E. Kwiatkowski przyjął do wiadomości sprawozdanie i dezyderaty, zgłoszone przez referentów i zamknął posiedzenie.

Akcja zniżki cen przędzy bawełnianej i tkanin.

W związku z przeprowadzoną w roku sprawozdawczym obniżką cen przędzy bawełnianej Ministerstwo Przemysłu i Handlu podjęło

akcję, zmierzającą do równoległego potanienia cen tkanin i wyrobów bawełnianych w handlu, tak by obniżka cen przędzy dotarła do konsumentów wyrobów gotowych. W powyższej sprawie odbyła się w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie konferencja przy udziale przedstawicieli Centralnego Związku Przemysłu Polskiego i stołecznych stowarzyszeń kupieckich oraz Izby łódzkiej. Na posiedzeniu powyższym przedstawiciel Izby łódzkiej złożył sprawozdanie o sytuacji na rynku włókienniczym, zaznaczając, iż ze względów koniunkturalnych ceny standartowych artykułów włókienniczych w przemyśle i handlu hurtowym uległy obniżeniu zanim wprowadzona została obniżka cen przędzy, wskutek czego ponowne redukowanie cen tkanin bawełnianych wpłynęłoby na pogorszenie rentowności przemysłu i handlu.

W wyniku przeprowadzonej dyskusji reprezentanci naczelnych organizacji kupiectwa uznali za możliwe zalecić swym członkom natychmiastowe obniżenie cen artykułów bawełnianych w granicach od 1—5%, w zależności od gatunku i rodzaju artykułu. W związku z tym organizacje te skierowały do swych członków apel, wzywający do obniżenia cen odnośnych wyrobów w powyższych granicach i do uwidocznienia obniżki w oknach wystawowych. Zgodnie z powyższym stanowiskiem naczelnych organizacji kupiectwa, Izba ze swej strony zwróciła się do stowarzyszeń kupieckich swego okręgu z wezwaniem do współdziałania w przeprowadzanej akcji obniżania cen.

2. Organizacja zbytu wewnętrznego.

Targi i wystawy.

Z pośród ważniejszych spraw, dotyczących krajowych targów i wystaw gospodarczych, jakimi w roku sprawozdawczym zajmował się samorząd gospodarczy, wymienić należy projekt zorganizowania Polskiej Wystawy Powszechnej w 1944 roku. Przy dyskutowaniu powyższego projektu na terenie samorządu gospodarczego Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu wysunęła propozycję, by wymieniona wystawa ze względów oszczędnościowych i gospodarczych odbyła się częściowo w Poznaniu, częściowo zaś w Warszawie, z tym, że w pierwszym mieście wystawiony byłby dział gospodarczy, w drugim zaś kulturalno-historyczny i rządowy. Do powyższego projektu Izby poznańskiej — Izba łódzka ustosunkowała się negatywnie, stwierdzając, iż podział wystawy wpłynąłby ujemnie na jej powodzenie, gdyż

zwiedzenie jej w dwóch ośrodkach byłoby dla szerszych warstw społeczeństwa ze względów na wyższe koszty podróży oraz z uwagi na położenie Poznania zbyt kosztowne i uciążliwe. Wychodząc z tych założeń, Izba stwierdziła, iż projektowana wystawa winna być zorganizowana jako całość w jednym mieście tak, aby mogła zobrazować cołokształt dorobku Polski zarówno w dziedzinie gospodarczej, jak i kulturalno-artystycznej, które to przejawy życia narodowego ściśle są ze sobą związane i nie dają się w sposób schematyczny podzielić. W konsekwencji Izba wypowiedziała się za urządzeniem wystawy w Warszawie, która dzięki swemu centralnemu położeniu, wyglądowi i wyposażeniu zarówno w hotele jak i miejsca rozrywkowe, niewątpliwie zdoła ściągnąć wiekszą liczbę zwiedzających z kraju i zagranicy aniżeli jakiekolwiek inne miasto w Polsce. Powyższe względy zadecydowały o tym, że omawianą wystawę postanowiono zorganizować w stolicy.

Poza tym Izba wydała opinię w sprawie projektu urządzenia Dorocznej Wystawy Radiowej. Jakkolwiek wymieniona impreza kolidowała swym terminem z Targami Wschodnimi, Izba wypowiedzała się jednak za jej zorganizowaniem, wychodząc z założenia, iż odmienny charakter obu imprez wyklucza, by kolizja terminów mogła ujemnie wpłynąć na wyniki wystaw.

Wreszcie nadmienić należy, iż Izba, podobnie jak w poprzednich latach, pozostawała w kontakcie z instytucjami Targów Poznańskich, Lwowskich i Katowickich oraz innymi imprezami o charakterze wystawowym lub targowym, starając się zainteresować nimi sfery gospodarcze okręgu łódzkiego przez zamieszczenie w swym komunikacie informacyjno-prasowym odpowiednio zredagowanych informacji i wzmianek.

Poza tym Izba udzieliła pomocy zgłaszającym się do niej przedstawicielom targów, dostarczając im adresów przedsiębiorstw swego okręgu oraz wszelkiego rodzaju informacji.

Sprawa jarmarków wełnianych w Łodzi.

Już w poprzednim sprawozdaniu Izba doniosła, iż wniosek jej w sprawie utworzenia w Łodzi aukcji wełny krajowej nie zdołał uzyskać aprobaty innych placówek samorządu gospodarczego na terenie Związku Izb. Zdecydowanie negatywne stanowisko zajmowała w omawianej sprawie Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu, obawiająca się uszczuplenia podaży wełny na jarmarkach poznańskich.

W interesie wzmożenia produkcji i spożycia wełny krajowej Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi oraz Łódzka Izba Rolnicza w dalszym ciągu jednak podtrzymywały zajęte poprzednio w powyższej sprawie stanowisko, które podane zostało do wiadomości Ministerstwa Przemysłu i Handlu w opinii Związku Izb, wyrażonej w sprawie utworzenia jarmarków wełny w Łodzi. W związku z powyższym Ministerstwo Przemysłu i Handlu zadecydowało utworzenie powyższych jarmarków w 1939 roku.

3. Reglamentacja przywozu.

I. Sprawy importowe.

Okres sprawozdawczy charakteryzuje dalsze wzmożenie prac, związanych z reglamentacją przywozu zarówno w dziale opniodawczym jak i wykonawczym. Wzrost ten przypisać należy nie tylko ożywieniu na odcinku importowym w porównaniu z drugim półroczem 1937 roku, lecz także i dalszej decentralizacji przy wydawaniu pozwoleń przywozu, objawiającej się w licznych zleceniach Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Komitetu Przywozowego Rady Handlu Zagranicznego, przekazujących Izbie szereg spraw do całkowitego załatwienia. Nawet w okresie niepewnej sytuacji politycznej ogólnoeuropejskiej w miesiącach wrześniu i października 1938 roku nie notowano spadku ilości wpływających podań importowych, lecz wprost przeciwnie — firmy raczej dążyły do powiększenia zapasów surowcowych.

I. Prace Izby w dziale opiniodawczym skierowane były przede wszystkim do ułatwienia i usprawnienia zadań Regionalnego Komitetu Przywozowego. W tym celu Izba opracowała dalszy materiał ankietowy, który dotyczył importu następujących artykułów: samochody osobowe, motocykle, części kołowców, maszyny do pisania, tkaniny wełniane.

W odniesieniu do surowców i półfabrykatów włókienniczych oraz artykułów spożywczo-kolonialnych i tłuszczy Izba posiłkowała się materiałem ankietowym z roku 1937, uzupełnionym przez dane Izby co do przydziałów firm w roku ubiegłym.

Niezależnie od wyników ankietowych Izba każdorazowo opracowywała dla Regionalnego Komitetu Przywozowego materiał do posiedzeń z wyszczególnieniem następujących danych: rodzaj i charakter przedsiębiorstwa, przydział w okresie poprzedzającym, zapotrzebowanie na dany okres, ciągłość importu, ponadto w niektórych wypad-

kach: skład osobowy firmy, jej ewentualną działalność eksportową oraz uzasadnione reklamacje względnie wyjaśnienia firmy.

Zgodnie z powziętą uchwałą Regionalny Komitet Przywozowy w oparciu o materiały dostarczane przez Izbę, odmawiał przyznawania przydziałów względnie wstrzymywał ich wykonanie w następujących wypadkach:

1) niesolidności firmy w stosunku do zagranicznego dostawcy, co miało miejsce, gdy Izba po szczegółowym zbadaniu sprawy stwierdziła złą wolę importera. Najczęściej notowanym zjawiskiem było niewywiązywanie się z kontraktów zarówno co do odbioru towaru, jak i regulowania należności;
2) niewykorzystywania pozwoleń przywozu zwłaszcza na ciasne kontyngenty, co objawiało się najczęściej w powtarzanych a nie uzasadnionych podaniach o prolongaty pozwoleń.

   Badań co do wykorzystywania pozwoleń przywozu Izba nie przeprowadzała jedynie w miesiącach wrześniu i październiku, kiedy to na skutek niepewnej sytuacji politycznej rząd francuski wprowadził oficjalny zakaz wywozu szeregu artykułów surowcowych i gdy firmy angielskie z własnej inicjatywy wstrzymały wysyłkę transportów.
3) Niewywiązywania się przez firmy z obowiązku zakupu wełny krajowej przy imporcie wełny i odpadków zagranicznych. W wykazach zapotrzebowań na wełnę i odpadki biuro Izby podawało każdorazowo ilości wełny krajowej, zlecone firmom do zakupu oraz ilości nabyte przez firmę.

Należałoby podkreślić jeszcze, iż tutejszy Regionalny Komitet Przywozowy dokonywał nie tylko podziału kontyngentów wykonywanych regionalnie, lecz także kontyngentów wykonywanych centralnie, co bardziej jeszcze potwierdza fakt doceniania przez Komitet Przywozowy Rady Handlu Zagranicznego korzyści decentralizacji.

Regionalny Komitet Przywozowy odbył w roku sprawozdawczym ogółem 32 posiedzenia, przy czym trudności, na jakie napotykał rozdział kontyngentów regionalnych, sprowadzały się głównie do tego, że zbyt szczupły przydział globalny, zwłaszcza w drugim półroczu, uniemożliwiał racjonalne zaopatrzenie importerów w niezbędny do dalszego przerobu surowiec względnie półfabrykat.

II. Prace Izby w dziale wykonawczym charakteryzuje dalsze powiększenie się ilości załatwianych przez Izbę podań, co uwydatnia poniższe zestawienie porównawcze za okres od 1930 do 1938 roku:

w roku 1930	—	772	podań
„ 1931	—	764	„
„ 1932	—	2.335	„
„ 1933	—	4.669	„
„ 1934	—	5.851	„
„ 1935	—	6.372	„
„ 1936	—	16.175	„
„ 1937	—	18.905	„
„ 1938	—	19.459	„

Na ogólną sumę wniesionych w roku sprawozdawczym podań Izba wydała 9.552 pozwolenia przywozu, co w porównaniu z rokiem 1937 wykazuje wzrost o 900 sztuk.

Wydane przez Izbę pozwolenia opiewały na następujące miejsca odprawy celnej:

Urząd Celny	Ilość pozwoleń
Bogumin	2
Bielsko	13
Bydgoszcz	1
Gdańsk	56
Katowice	20
Kraków	8
Lwów	4
Leszno	71
Łódź	7.924
Lubliniec	51
Porty Polskie	1.110
Powanków	3
Poznań	1
Przemyśl	1
Ruda-Śląsk	1
Sosnowiec	155
Warszawa	92
Zbąszyń	15
Zduny	17
Zebrzydowice	7
Razem	9.552 sztuk

Niezależnie od przekazanych Izbie w roku 1937 do regionalnego wykonania przydziałów z kontyngentów według 5-ciu zasadniczych grup, a mianowicie:

1) kontyngent Dyrektora Izby,
2) kontyngent na bezdewizowe drobne przesyłki,
3) kontyngent niemiecki liberalny,
4) kontyngent na wełnę surową i czesaną dla członków Konwencji Przędzalń Wełny Czesankowej w Polsce,
5) kontyngenty regionalne według ustalonej przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu listy —

Izba wydawała pozwolenia przywozu na dodatkowy przydział wagowy w odniesieniu do kontyngentów wartościowych po uprzednim ustaleniu na podstawie faktur, kontraktów, deklaracji celnych i t. p., że w ramach przyznanego jej przydziału wartościowego firma ma możność sprowadzenia większej ilości towaru.

Ponadto Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Komitet Przywozowy Rady Handlu Zagranicznego w licznych wypadkach zlecały Izbie ostateczne załatwienie spraw i wydawanie pozwoleń przywozu. Miało to miejsce przy sprawach szczególnie pilnych oraz w odniesieniu do pozakontyngentowych przydziałów na surowce włókiennicze na cele produkcji eksportowej. W tym ostatnim wypadku przekazywanie Izbie spraw pozwoleń przywozowych należy uważać już za regułę.

W odniesieniu do przydziałów na cele eksportowe procedura otrzymywania pozwolenia przywozu uległa na skutek licznych wystąpień Izby wydatnemu skróceniu, przy czym tryb postępowania ustalony został instrukcją Ministerstwa Przemysłu i Handlu Nr. HZ. XVI-5/5549 z dnia 1 września 1938 roku.

Instrukcja ta nakłada na Izbę obowiązek stwierdzenia korzyści gospodarczych z proponowanej przez firmę transakcji importowo-eksportowej, co Izba przeprowadziła drogą skrupulatnego badania posiadanych przez firmę zamówień eksportowych, ustalając na ich podstawie ilości surowca niezbędne do ich wykonania. W odniesieniu do tych tranzakcji Izba zobowiązuje się do przeprowadzenia kontroli nad eksportem firmy. Jedynie w wypadku, gdy firma zgłosi gotowość do krycia należności za sprowadzony surowiec ze swego konta dewizowego „E", Izba zwolniona jest z kontroli, wówczas jednak przypada Izbie konieczność ustalenia wartości dewiz na koncie firmy.

Niejednokrotnie również Izba, po stwierdzeniu konieczności natychmiastowego wydania pozwolenia przywozu na artykuł nie objęty listą regionalnych kontyngentów, zwracała się telefonicznie do Ministerstwa Przymysłu i Handlu celem uzyskania upoważnienia na załatwienie sprawy we własnym zakresie, co też z reguły następowało

Ruch korespondencyjny za rok 1938 w dziale reglamentacji przywozu zamyka się cyfrą 10.223 spraw, którym nadano dalszy bieg.

Przy pracach wykonawczych trudności, na jakie napotykało biuro Izby, były spowodowane stałym kurczeniem się, zwłaszcza w drugim półroczu 1938 roku, kontyngentów na surowce włókiennicze przy równoczesnej zasadniczej zmianie kierunkowości importu.

Tutejszy przemysł wełniany zaopatrywał się dotychczas w surowce na rynkach angielskich (Australia, Nowa Zelandia, Cape oraz Unia Południowej Afryki) względnie belgijskich, skąd miał możność otrzymania w każdej porze roku wszelkich niezbędnych gatunków na ustalonych warunkach kredytowych. Wydatne ograniczenie tych rynków na korzyść krajów Południowej Ameryki (Argentyna, Urugwaj i Chili) postawiło przemysł wełniany w obliczu następujących trudności:

1) techniczne — ograniczona zdolność przędna wełen amerykańskich (do Nr. 40) oraz minimalna rozpiętość gatunków,

2) cena — wysoka oraz znacznie wyższe koszty dodatkowe, jak fracht morski i lądowy, asekuracja, robocizna — powodowane bardzo niskim rendement wełny argentyńskiej.

Brak kredytu oraz pomocy bankowej na rynkach Południowej Ameryki.

3) Sezonowość — znacznie krótszy sezon zakupów z porównaniu z innymi rynkami, kolidujący z możliwościami zakupu w odniesieniu do czasokresów kontyngentowych.

Izba, zdając sobie sprawę, że przesunięcie kierunkowości importu w myśl życzeń przemysłu jest sprzeczne z wytycznymi polityki dewizowo-gospodarczej, nakłaniała jednak firmy do przestawienia się na rynki południowo-amerykańskie, przy czym należy podkreślić, że akcja Izby w tym kierunku odniosła pożądane rezultaty, co znalazło wyraz w całkowitym wykorzystywaniu kontyngentów na wyżej wymienione kraje.

II. Sprawy importowo-dewizowe.

Działalność Izby na odcinku spraw importowo-dewizowych polegała podobnie jak w roku poprzednim przede wszystkim na wykonywaniu czynności, związanych z przekazem dewiz z tytułu importu towarów. Uregulowanie Instrukcją Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 25. XI. 1937 r. w sposób generalny trybu postępowania przy załatwianiu wymienionych powyżej spraw, pozwoliło w roku spra-

wozdawczym Izbie na stosowanie dalszych uproszczeń, mających na celu ustabilizowanie stosunków w zakresie reglamentacji dewizowej oraz urealnienie kontroli cen, zmierzającej do przeciwdziałania ewentualnym nadużyciom przepisów wspomnianej reglamentacji.

I. Kontrola cen, stanowiąca gros prac Izby, przeprowadzana była w trzech kolejnych etapach: A) jako kontrola wstępna przy opiniowaniu podań o zezwolenie na przywóz, B) jako kontrola wtórna przy poświadczaniu faktur o wartości wyższej od wartości towaru, objętej pozwoleniem przywozu i C) jako kontrola ostateczna po całkowitym uregulowaniu przez importera należności z tytułu transakcji importowej.

A. Kontrola wstępna przeprowadzana była przez Izbę w sposób następujący: Deklarowane przez importera ceny, uzasadnione fakturą pro-forma, porównywane były z danymi Izby co do cen rynkowych, wymienionego w fakturze towaru z kraju pochodzenia, w którym importer miał dokonać zakupu. Chcąc uzyskać możliwie szczegółowe w tym względzie dane, Izba poczęła gromadzić materiały, które dały aktualny serwice cen na artykuły masowo na rynek tutejszego okręgu sprowadzane. Na wspomniany serwice Izby składały się następujące materiały:

1) Notowania giełdowe,
2) Notowania, ogłaszane w pismach branżowych (Textil-Zeitung i The Wool Record),
3) Cenniki firm zagranicznych nadsyłanych bezpośrednio do Izby na jej życzenie,
4) Cenniki firm krajowych przodujących w poszczególnych branżach,
5) Opinie rzeczoznawców towarowych.

Od wymienionego trybu postępowiania stosowano niekiedy pewne odchylenia, nie przestrzegano bowiem obowiązku przedkładania faktur pro-forma dla surowców, a więc wełny surowej, wełny pranej, wełny czesanej, odpadków wełnianych, szmat, i tłuszczów w wypadku, gdy wartość deklarowana przez importera nie przekraczała średnich norm wypośrodkowanych przez Izbę na dany gatunek surowca. Stanowisko Izby w tym wypadku uzasadnione było okolicznością, iż: 1) stosunkowo długi okres czasu, dzielący termin wniesienia podania od terminu otrzymania pozwolenia przywozu (około 4-ch do 5-ciu tygodni) stwarza duże trudności w ustaleniu z góry gatunku czy ceny towaru oraz w uzyskaniu odnośnej faktury pro-forma;

2) istnienie szeregu kontyngentów umownych na wymienione powyżej surowce dla poszczególnych krajów powoduje fakt, iż importer zakupuje względnie finalizuje transakcję po otrzymaniu zawiadomienia o przydziale, unikając w ten sposób przykrych niespodzianek w postaci transportów niepokrywających się z posiadanymi pozwoleniami przywozu i powodujących zaleganie surowca na składzie wolnocłowym.

Przy składaniu podań o wartości minimalnej około 500 zł. oraz gdy podania składały instytucje państwowe i samorządowe (Szkoła Techniczna, Muzeum Przyrodnicze, Zarząd Miejski) kontrola wstępna była mniej ścisła i posiadała charakter raczej formalny.

B. Kontrola wtórna uregulowana instrukcją Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 25. XI. 1937 r. zlecała Izbie: 1) Poświadczanie faktur importowych:

a) za towar sprowadzony na podstawie pozwoleń przywozu, wydanych z kontyngentów wagowych i wartościowych w wypadku przekroczenia przeciętnej względnie globalnej wartości pozwolenia,
b) za towar sprowadzony na podstawie ulg celnych i konwencyjnych.

2) Sprawy przekazu dewiz przez osoby trzecie.

Ad 1) Poświadczanie faktur przeprowadzane było w pierwszym rzędzie w oparciu o serwice cen, którym Izba posługuje się przy kontroli wstępnej. Odnośnie surowców i półfabrykatów włókienniczych Izba z reguły korzystała z pomocy zespołu rzeczoznawców branżowych, którzy opinię swoją wyrażali kolegialnie. Przy pomocy wspomnianych rzeczoznawców Izba ustaliła, iż ceny surowców, sprowadzanych na warunkach cif port polski wykazują nadwyżkę około 15% ponad notowania angielskie. Praca ta pozwoliła Izbie na ścisłe uchwycenie kosztów ubocznych, obciążających transport towaru, zakupionego na aukcjach angielskich lub bezpośrednio u producenta angielskiego na warunkach loco miejsce załadowania. Ogółem odbyło się w roku sprawozdawczym 51 posiedzeń wspomnianego zespołu rzeczoznawców.

Niezależnie od wspomnianych prac zasięgała Izba opinii Izb Przemysłowo-Handlowych w Anglii (Bradford) i w Belgii (Verviers) co do cen i gatunków poszczególnych partii o cenie odbiegającej od poziomu cen rynkowych rynku zakupu.

Całkowite przejęcie przez Izbę z dniem 1. VIII. 1938 r. załatwiania spraw przekazu dewiz firm zrzeszonych w Konwencji Przędzalń Weł-

ny Czesankowej w Polsce skłoniło Izbę do powołania analogicznego zespołu rzeczoznawców przemysłu czesankowego, rekrutującego się z fachowców firm konwencyjnych.

A d 2) Sprawy przekazu dewiz przez osoby trzecie załatwiało biuro Izby w sposób następujący: A) gdy importer przy wnoszeniu podania o zezwolenie na przywóz prosił o umieszczenie w pozwoleniu klauzuli, iż przekazu dokona w jego imieniu centrala zakupu lub dom agenturowy, Izba uzależniała pozytywne załatwienie wniosku firmy od przedłożenia kontraktu, który powyższą okoliczność uzasadniał. B) Gdy o przekaz dewiz przez osobę trzecią występowała firma już po otrzymaniu pozwolenia przywozu, motywując powyższe niemożnością podjęcia towaru lub innymi ważnymi względami, Izba uzależniała wydanie odnośnej klauzuli od:

a) przedłożenia dowodów uzasadniających powody nieprzyjęcia towaru przez importera,
b) przedłożenia pisma firmy wysyłającej stwierdzającego, iż powody nieprzyjęcia towaru uznała za uzasadnione i zwolniła importera z kontraktu.

Wszystkie sprawy załatwiane były sukcesywnie w miarę ich napływu, przy czym cyfrowo praca Izby wyraziła się następująco:

Wydano zaświadczeń dewizowych stosownie do postanowień instrukcji Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 25. XI. 1937 r. ogółem 4.728.

W tym:	poświadczeń fakturowych	zezw. na przekaz na os. trzecią	razem
w styczniu	418	12	430
w lutym	372	39	411
w marcu	494	25	519
w kwietniu	343	19	362
w maju	325	32	357
w czerwcu	448	28	476
w lipcu	344	57	401
w sierpniu	386	52	438
w wrześniu	275	28	303
w październiku	269	24	293
w listopadzie	345	22	367
w grudniu	338	33	371
Razem	4.357	371	4.728

Mniejszy napływ spraw w miesiącach wrześniu i październiku roku sprawozdawczego należy tłumaczyć wytworzoną w tym okresie sytuacją polityczną oraz przejęciem przez Polski Instytut Rozrachunkowy spraw przekazu dewizowego do b. Państwa Związkowego Austrii i Okręgu Sudeckiego w ramach clearingu, wynikającego z umowy gospodarczej polsko-niemieckiej oraz w związku z umową rozrachunkową z Czechosłowacją.

C. Kontrolę ostateczną przeprowadzała Izba stosownie do postanowień instrukcji Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 31. V. 1938 roku, działając bądź z własnej inicjatywy, bądź na życzenie Komitetu Przywozowego Rady Handlu Zagranicznego względnie Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Wymienioną kontrolę przeprowadzano w sposób następujący: do firmy kierowano specjalnie w tym celu zaangażowanego biegłego księgowego, który po dokonaniu ekspertyzy buchalteryjnej pobierał z upoważnienia Izby próby towaru. Próby te skolei poddawano ekspertyzie towarowej. Uzyskany w ten sposób materiał służył Izbie jako podstawa do badania transakcji importowej nie tylko pod względem formalnym, ale i merytorycznym.

II. Równolegle do prac przeprowadzanych we własnym zakresie na terenie okręgu łódzkiego, współpracowała Izba na odcinku kontroli cen z Międzyizbową Komisją Obrotu Towarowego i Komitetem Przywozowym Rady Handlu Zagranicznego. Praca ta wyraziła się w szeregu wystąpień i referatów Izby odnośnie kontroli importu, związanego z nim transferu dewiz i projektowanej współpracy z Polskim Instytutem Rozrachunkowym. Izba, opierając się na zdobytym doświadczeniu, stała na stanowisku urealnienia systemu kontroli we wszystkich okręgach w oparciu o metody pracy u siebie stosowane. W wyniku wystąpienia Izby łącznie z Izbą warszawską uchwalił Podkomitet Ogólny Komitetu Przywozowego Rady Handlu Zagranicznego w dniu 28. VII. 1938 r. wydawanie aktualnego biuletynu cen, rozkładając ciężar opracowania cen poszczególnych grup towarowych na zainteresowane Izby i organizacje.

Izbie łódzkiej zlecono opracowanie serwice‘u cen surowców włókienniczych, które to opracowanie Izba przesyła na początku każdego okresu kontyngentowego do Komitetu Przywozowego. Wydawane biuletyny cen służą jako materiał porównawczy przede wszystkim przy przeprowadzaniu kontroli wstępnej. Projekt Związku Izb, dotyczący zamierzonej współpracy Izb z Polskim Instytutem Rozrachun-

kowym na odcinku kontroli cen zawiera większość postulatów w referatach Izby wysuwanych (vide sprawy kredytowe i dewizowe).

III. Unieważnienie okólnika Nr. 7 Komisji Dewizowej w przedmiocie uprawnień dewizowych przedstawicieli handlowych firm zagranicznych i zastąpienia go nowym tekstem z dnia 18. III. 1938 r. skłoniło Izbę do rozpisania komunikatu do wszystkich firm agenturowych. Wspomniany komunikat, omawiając postanowienia nowego okólnika Komisji Dewizowej, wskazał na konieczność uzyskania nowych zaświadczeń, uprawniających do dokonywania inkasa w imieniu zleceniodawcy zagranicznego, przekazu dewiz w imieniu importera, dokonywania potrąceń z sum zainkasowanych na poczet prowizji, kosztów handlowych i transportu. Izba każdorazowo uzależniała wydanie zaświadczenia od przedłożenia korespondencji i kontraktów, które całkowicie uzasadniały charakter przedstawicielski ubiegających się o zaświadczenia firm. Równocześnie z wydawanymi zaświadczeniami Izba parafowała księgi handlowe tym przedstawicielom firm zagranicznych, którzy nie prowadzili prawidłowej księgowości i założyli specjalne księgi zgodnie z wymogami okólnika Nr. 7. Ogółem wydano w roku sprawozdawczym poczynając od 1. V. 1938 r. — 68 zaświadczeń dla agentów.

IV. Celem uzyskania możliwie objektywnych kryteriów do swej pracy w dziedzinie reglamentacji dewizowej oraz związanej z tym wymiany towarowej Izba rozpisała następujące ankiety do wszystkich firm importowych okręgu łodzkiego:

1) ankietę, dotyczącą warunków, na jakich odbywa się wymiana towarowa. Ankieta ta pozwoliła Izbie na zorientowanie się na jakich warunkach zawierają firmy łódzkie transakcje importowe, szczególnie jakie są przeciętne warunki kredytowe, warunki transportu i zastrzeżone miejsce ewentualnych sporów sądowych. Materiał powyższy posłużył ponadto do szeregu wystąpień na terenie Międzyizbowej Komisji Obrotu Towarowego oraz jako jeden z przyczynków do referatu na Konferencję Importową.

2) ankietę w sprawie cen na skóry baranie owłosione,

3) ankietę w sprawie cen na wzory tkanin, sprowadzane w abonamencie.

Zgodnie z przewidywaniami Izby, materiały dwóch ostatnich ankiet wykazały, iż na odcinku kształtowania się cen na skóry baranie owłosione i wzory tkanin daje się zaobserwoać brak fluktuacji, — ceny utrzymują się na jednym poziomie bez znacznych odchyleń.

Umożliwiło to Izbie zmechanizowanie czynności przy kontroli cen (kontrola wstępna i wtórna) w odniesieniu do obydwu wymienionych artykułów.

Reasumując powyższe należy podkreślić, iż rozwój stosunków w dziedzinie obrotów dewizowych ujawnił dalszą stabilizację i poszedł w kierunku zdecydowanej decentralizacji, co wyraziło się w powierzeniu Izbom całej kontroli cen. Fakt ten wpłynął niewątpliwie na skrócenie okresu załatwiania spraw i urealnił kontrolę przez powierzenie jej Izbom, jako organizacjom mającym najbliższy kontakt z importerami.

4. Sprawy eksportowe.

Podobnie, jak w latach ubiegłych również w roku sprawozdawczym prace Izby Przemysłowo-Handlowej w dziedzinie eksportu rozpatrywać należy pod kątem propagandowo-badawczym oraz organizacyjnym.

I. Akcja propagandowo-badawcza.

Już w roku 1937 na czele rynków zamorskich, na których koncentrować się poczęło zainteresowanie polskich sfer eksportowych — stanęły Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Szereg podjętych w roku tym przez Izbę prac, zmierzających do wykorzystania wszelkich możliwości, jakie na rynku tym się wyłoniły, był w roku 1938 nadal kontynuowany. Zwłaszcza w ostatnim kwartale roku sprawozdawczego w łączności ze zmianami natury geopolitycznej, jakie zaszły w Środkowej Europie Izba uznała za konieczne rozszerzenie i pogłębienie zakresu omawianych prac, mających za końcowy cel wzmożenie eksportu przede wszystkim włókienniczego na rynek amerykański. Już na początku roku sprawozdawczego Izba postanowiła wydelegować do Nowego Yorku i ewentualnie do Kanady p. S. Markusa, który w charakterze subsydiowanego przez Izby w Łodzi i w Warszawie agenta handlowego otrzymał zadanie ogólnego zbadania możliwości wywozowych przede wszystkim w zakresie włókiennictwa na rynki północno-amerykańskie. W związku z powyższym wyjazdem Izba zgromadziła niezbędne materiały, które posłużyły za wytyczne dla prac wspomnianego agenta. M. in. Izba poleciła p. Markusowi szczegółowo zbadać strukturę amerykańskiego włókienniczego handlu importowego. Omawiana podróż badawcza pozwoliła na nawiązanie kontaktu z poważnymi firmami importo-

wymi oraz na zorientowanie się co do przyszłych możliwości, których należało oczekiwać z chwilą poprawy na tym rynku ogólnej sytuacji koniunkturalnej, uchodzącej podczas pobytu wysłannika w Ameryce za niepomyślną. Zebrane przez wysłannika materiały zostały w ciągu krótkiego czasu przez Izbę należycie opracowane. Również na początku roku sprawozdawczego powrócił ze swej kilkumiesięcznej podróży po Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej agent handlowy firm okręgu łódzkiego p. A. Gliksman, który przy materialnej pomocy, udzielonej mu przez Izbę, zdołał przywieźć poważne zamówienia dla reprezentowanych przez siebie firm na dostawę szali i chustek wełnianych.

Działalność akwizycyjna tego rodzaju agentów okazała się na terenie Stanów Zjednoczonych nader skuteczna, albowiem mimo panującej do połowy roku dekoniunktury na omawianym rynku napływać poczęły do firm okręgu łódzkiego dodatkowe zamówienia na niektóre specjalne towary, jak dywany, chodniki, firanki, a zwłaszcza na sztuczne baranki. Ponadto zapoczątkowano w tym czasie próby zbytu płaszczy męskich i damskich na omawianym rynku.

Do należytego oświetlenia całokształtu spraw, związanych z eksportem do U. S. A. przyczyniło się w roku sprawozdawczym utworzenie w Nowym Yorku Delegatury Związku Izb, której prace uzupełniały utrzymywany stale przez Izbę kontakt z Konsulatem R. P. oraz z Izbą Polsko-Amerykańską w Nowym Yorku. Wreszcie w okresie sprawozdawczym bawili w Łodzi przedstawiciele wielu firm amerykańskich (i kanadyjskich), którzy interesowali się zakupem galanterii włókienniczej oraz odzieży, przy czym Izba szczegółowo informowała ich o możliwościach wywozowych okręgu, kierując do odpowiednich firm celem nawiązania bezpośrednich stosunków handlowych. Zainteresowanie importerów amerykańskich dotyczyło głównie dzianych rękawiczek bawełnianych i sztucznojedwabnych; w rezultacie w końcu roku sprawozdawczego na skutek napływu zamówień odnośne firmy produkujące rękawiczki rezygnować musiały z przyjmowania dalszych zleceń z zagranicy.

Niezależnie od powyższego Izba wykorzystała podróż jednego ze swych radców do U. S. A. w kierunku należytego opracowania niektórych zagadnień, związanych z eksportem pewnych wyrobów włókienniczych na ten rynek. Wyrazem poważnego zainteresowania, jakie zdołała Izba wzbudzić wśród najszerszych sfer eksportowych okręgu łódzkiego rynkami amerykańskimi jest znaczny udział, jaki

zgłosił przemysł włókienniczy w Wystawie Nowojorskiej, przypadającej wprawdzie na rok 1939, do której jednak przygotowania rozpoczęte zostały już w końcu r. 1938. Gestia w tym zakresie przypadła w porozumieniu z Centralnym Komisariatem Wystawy Izbie łódzkiej, która zgromadziła obfite eksponaty polskiej wytwórczości włókienniczej, zbierając je nie tylko z okręgu łódzkiego lecz również bielskiego oraz warszawskiego.

W końcu zaznaczyć należy, iż na ogół propagandowo-badawcze prace Izby nad zdobywaniem rynku U. S. A. łączyły się pośrednio z pogłębieniem stosunków z Kanadą, czego dowodem jest m. in. fakt, iż w wyniku podjętych przez Izbę starań szereg firm okręgu łódzkiego zgłosił akces do udziału w Międzynarodowej Wystawie Kanadyjskiej w Toronto dla zaznajomienia importowych sfer kanadyjskich z możliwościami wywozowymi polskiego przemysłu włókienniczego. Ponadto Izba udzieliła szczegółowych informacji i instrukcji wysłannikowi Rady Handlu Zagranicznego p. I. Hornowi, który w połowie roku wyjechał do Kanady dla pogłębienia stosunków handlowych Polski z powyższym krajem.

Eksport włókienniczy do E g i p t u — w przeciwieństwie do nader pomyślnych wyników roku 1937 — w roku sprawozdawczym doznał poważnego zahamowania, na co złożyło się wiele przyczyn wewnętrzno-gospodarczych, jakie ujawniły się na omawianym rynku. Tym niemniej Izba nadal utrzymywała żywy kontakt zarówno z Poselstwem R. P. w Kairze, jak i z firmami okręgu łódzkiego, zainteresowanymi w eksporcie na rynek egipski. Firmom tym Izba udzielała wszelkiej pomocy oraz udostępniała materiały, zezwalające na szybką orientację co do zmian, zachodzących oraz mogących nastąpić na wymienionym rynku w związku z zapowiedzianą reglamentacją i kontyngentowaniem importu wyrobów włókienniczych.

Przykładowo przytoczyć wypada, iż w związku z faktem podniesienia w kwietniu przez władze egipskie cła na importowane tkaniny Izba wystąpiła z inicjatywą, by mający swe siedziby w Łodzi przedstawiciele egipskich bawełnianych domów eksportowych poczynili starania u swoich mocodawców, zmierzające do złagodzenia niekorzystnej dla polskiego eksportu włókienniczego sytuacji. Akcja odnośnych firm zbiegła się z analogicznymi poczynaniami powołanej w tym czasie do życia Polsko-Egipskiej Izby Handlowej w Warszawie, która w swoich pracach organizacyjnych korzystała z szerokiego poparcia sfer przemysłowo-handlowych, udzielonego jej za pośrednic-

twem Izby w Łodzi. Wreszcie w końcu roku sprawozdawczego bawił w Łodzi przedstawiciel jednej z poważniejszych firm odbiorczych egipskich, który poczynił zakupy tkanin bawełnianych, korzystając z pomocy, udzielonej mu przez Izbę.

Również pod koniec roku wyłoniła się sprawa należytego wykorzystania wytworzonej na rynku egipskim sytuacji na tle wprowadzonej reglamentacji oraz zasady kontyngentowanego importu tkanin bawełnianych do tego kraju. Izba wszczęła natychmiast badania nad nowymi warunkami zbytu, pozostając w ścisłym kontakcie z Poselstwem R. P. w Kairze oraz P. I. E. w Warszawie.

Niezależnie od normalnego zakresu prac w dziedzinie propagandowo-badawczej nad intensyfikacją eksportu do Południowej i Środkowej Afryki, który na skutek panujących na tych rynkach niepomyślnych warunków koniunkturalnych był w r. 1938 nieco mniejszy niż w roku poprzednim, Izba w połowie roku podjęła energiczne kroki, zmierzające do usunięcia dodatkowych przeszkód, na jakie natrafiać począł wywóz niektórych wyrobów włókienniczych na omawiane rynki. Jako jeden z przykładów wspomnianych trudności przytoczyć wypada fakt stosowania przez tamtejsze urzędy wyższej stawki celnej do importowanych z okręgu łódzkiego chustek, zawierających rzekomo sztuczny jedwab oraz syntetyczne włókno. W porozumieniu z Konsulatem R. P. w Cape Town oraz Państwowym Instytutem Eksportowym w Warszawie udało się częściowo złagodzić wytworzoną w tym zakresie sytuację, dzięki czemu eksport chustek nie uległ poważniejszemu zahamowaniu.

Nie mniejszą troską aniżeli w r. 1937 otaczała Izba sprawy eksportu z okręgu łódzkiego do Indyj Holenderskich. Ponieważ w związku z zawarciem układu kontyngentowego polsko-holenderskiego ujawniły się nowe możliwości wywozu różnego rodzaju tkanin bawełnianych do Indyj Holenderskich, Izba pozostawała w stałym kontakcie z zainteresowanymi firmami swego okręgu, ustalając, w jakiej mierze przypadające z tytułu zawartej umowy korzyści są realizowane. Stwierdzić niestety wypada, iż konkurencja japońska oraz włoska nie zezwoliły w roku sprawozdawczym na osiągnięcie pozytywnych rezultatów prowadzonej pod egidą Izby pracy akwizycyjnej na tych rynkach.

W odniesieniu do Indyj Brytyjskich wspomnieć należy, iż w łączności z pobytem w Łodzi w r. 1937 agenta konsularnego w Bombaju, p. Setha, Izba kontynuowała w roku sprawozdawczym

odpowiednią akcję, skłaniając firmy swego okręgu do przesłania kolekcji oraz eksponatów dla Ruchomej Wystawy Prób i Wzorów, jaką w Indiach zorganizował w roku sprawozdawczym wspomniany agent.

W początkach października bawił w Łodzi p. J. Nowakowski, który przed udaniem się na placówkę konsularną do Singapore odbył z firmami eksportowymi okręgu łódzkiego pod egidą Izby szereg konferencji o charakterze informacyjnym.

Daleko posunięta reglamentacja dewizowa w Iranie nie zezwoliła w roku sprawozdawczym na wznowienie działalności eksportowej firm okręgu łódzkiego na powyższy rynek, niemniej jednak, uwzględniając przyszłe możliwości obrotów handlowych ze wspomnianym krajem, Izba uznała za celowe skorzystać z urlopowego pobytu w kraju Ministra Pełnomocnego i Posła R. P. w Teheranie p. S. Hempla, by zaprosić go do Łodzi celem bezpośredniego przeprowadzenia rozmów z firmami zainteresowanymi w obrocie polsko-irańskim. Ponadto na specjalnym posiedzeniu Komisji Eksportowej oraz w licznym gronie przedstawicieli firm okręgu łódzkiego pan Poseł wygłosił referat na temat kształtowania się stosunków handlowych polsko-irańskich oraz szczegółowo oświetlił zagadnienie aktualnego systemu reglamentacji dewizowej w Iranie.

Na początku roku sprawozdawczego przebywał w Łodzi Poseł R. P. w Rio de Janeiro, p. T. Skowroński, który przed udaniem się na nowo obejmowaną placówkę w Brazylii zaznajomił się szczegółowo w toku zwołanych przez Izbę konferencji — z postulatami oraz możliwościami eksportowymi okręgu łódzkiego, ponadto zaś z planem przemysłu okręgu łódzkiego, zmierzającym do założenia w Brazylii własnych plantacji bawełny.

Z kolei Izba udzieliła pomocy radcy handlowemu Poselstwa R. P. w Buenos Aires, p. Marczyńskiemu, który podczas pobytu w Łodzi odbył szereg konferencji na temat importu wełny argentyńskiej do Polski oraz eksportu gotowych wyrobów do Argentyny.

Wreszcie Izba udzieliła szeregu konkretnych informacji p. W. Markowskiemu, który w charakterze korespondenta Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie udał się na stały pobyt do Chile i pragnął przed wyjazdem zaznajomić się ze strukturą oraz możliwościami eksportowymi przemysłu włókienniczego okręgu łódzkiego. Po przybyciu na miejsce p. Markowski złożył szereg raportów oraz pozo-

stawał w kontakcie z Izbą, opracowując tamtejszy rynek pod kątem rozszerzenia polskich możliwości wywozowych.

Z kolei wspomnieć wypada o czynionych przez firmy okręgu łódzkiego przy czynnym współudziale Izby próbach penetracji na rynek australijski, zwłaszcza w zakresie niektórych wyrobów galanterii włókienniczej. Niestety, próby powyższe dotychczas pozytywnych wyników nie dały.

Jeśli chodzi o rynki europejskie, Izba poczyniła szereg ułatwień inż. J. Nieciengiewiczowi, który po zaznajomieniu się z możliwościami wywozowymi okręgu łódzkiego udał się z ramienia Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego na Litwę.

Również do zakresu akcji propagandowo-badawczej zaliczyć wypada stałe badania nad wykorzystywaniem kontyngentów importowych, przyznanych Polsce przez Holandię, zwłaszcza w zakresie włókiennictwa.

Z kolei w połowie roku sprawozdawczego Izba przeprowadziła ankietę, mającą na celu ustalenie przyczyn, które spowodowały niewykorzystywanie kontyngentów na tkaniny wełniane i bawełniane w układzie polsko-greckim.

Z chwilą ustalenia list kontyngentowych, stosowanych przez Rumunię dla importu z Polski Izba opracowała odnośne materiały pod kątem widzenia interesów eksportowych okręgu łódzkiego, inspirując odpowiednie firmy do wzmożonej działalności akwizycyjnej.

Wobec zahamowaniu eksportu niektórych wyrobów włókienniczych do Szwajcarii Izba przeprowadziła szczegółowe dochodzenia celem ustalenia środków zaradczych, na podstawie których zaprojektowane zostały odpowiednie zmiany w układzie rozrachunkowym polsko-szwajcarskim.

Wreszcie specjalną uwagę poświęciła Izba w roku sprawozdawczym rynkom skandynawskim, które były badane przez kierownika Wydziału Eksportowego jej biura w ciągu specjalnej podróży do Szwecji, Norwegii i Finlandii. Podróż powyższa miała na celu ustalenie, czy i w jakiej mierze oraz przy pomocy jakich środków udałoby się wzmóc wywóz wyrobów włókienniczych z okręgu łódzkiego na wspomniane rynki. W wyniku przeprowadzonych badań, delegat Izby zdołał ustalić, iż poza znaczną konkurencją ze strony przemysłu włókienniczego innych państw eksportujących, jedną z zasadniczych trudności, stojących na przeszkodzie rozwoju polskiego eksportu na powyższe rynki jest niedostateczne ich opraco-

wanie. Uzyskane w czasie podróży badawczej obfite materiały stanowiły przedmiot instruujących rozmów z poszczególnymi firmami okręgu łódzkiego, które bądź z rynkami tymi już pracowały, bądź też pragnęły przystąpić do ich penetracji. Podkreślić wypada, że w podróży oprócz delegata Izby wzięli udział przedstawiciele poważniejszych firm okręgu łódzkiego. Zaznaczyć ponadto należy, że omawiane badania prowadzone były w ścisłym porozumieniu oraz przy współpracy polskich placówek w Sztokholmie, Oslo i Helsinkach. W wyniku tych badań oraz w związku z nawiązaniem stosunków z tamtejszymi sferami importowymi napływać poczęły do Izby zapytania poszczególnych firm szwedzkich, norweskich i fińskich, które pragnąc ustalić, w jakiej mierze włókiennicze artykuły polskiego pochodzenia nadają się dla rynków skandynawskich, prosiły o nadsyłanie im odpowiednich materiałów, co też uskuteczniały firmy okręgu łódzkiego. Ponadto dotychczasowi przedstawiciele niektórych firm okręgu łódzkiego na wymienionych rynkach również ujawniać poczęli zwiększoną ruchliwość, czego wyrazem było żądanie dodatkowych kolekcji i wzorów, przeznaczonych na nadchodzący sezon.

Do zakresu prac propagandowo-badawczych Izby zaliczyć trzeba także specjalną akcję, mającą na celu wykorzystanie wszystkich możliwości, jakie w końcu roku sprawozdawczego wyłoniły się na tle zmian w konfiguracji politycznej i gospodarczej Środkowej Europy.

Omawiane prace miały przebieg następujący: W myśl uchwał, podjętych w tej mierze przez Komisję Eksportową, Izba zapraszała do swego biura kolejno przedstawicieli wszystkich najpoważniejszych firm eksportowych okręgu łódzkiego i w toku konferencyj, odbytych z poszczególnymi współwłaścicielami lub kierownikami tychże firm, wyjaśniła istotę wytworzonej sytuacji, informując się ze swej strony zarówno o podjętych w ostatnim czasie przez nie poczynaniach, jak i o odnośnych zamierzeniach na najbliższą przyszłość. W toku rozmów zanalizowano działalność agentów posiadanych przez firmy na poszczególnych rynkach, ustalając równocześnie, iż do agentów nie ujawniających dostatecznej prężności firmy wystosują odpowiednie okólniki, żądając od nich zwiększonej aktywności. Ponadto Izba skłoniła szereg firm do natychmiastowego wyjazdu ich kierowników sprzedaży na niektóre zagraniczne rynki zbytu, celem zorientowania się na miejscu co do wytworzonej sytuacji oraz poczynienia niezbędnych kroków w kierunku zwiększenia akwizycji zamówień. Wreszcie Izba zażądała od omawianych firm złożenia jej w ciągu 2-ch tygodni

zwięzłego, lecz rzeczowego sprawozdania co do środków, jakie (niezależnie od zaproponowanych przez Izbę) podjęły celem wzmożenia działalności eksportowej.

Prócz wspomnianych rozmów indywidualnych Izba zwołała specjalną wspólną konferencję wszystkich firm, które dotąd trudniły się eksportem w sposób dorywczy, aby zilustrować im dotychczasową ekspansję eksportową przemysłów konkurencyjnych oraz wskazać na szereg konkretnych możliwości, jakie wyłoniły się ostatnio na tle nowej konfiguracji polityczno-gospodarczej w Środkowej Europie.

Ponadto podczas konferencji o charakterze informacyjnym z naciskiem podkreślono konieczność wzmożenia akcji eksportowej w łączności z kształtowaniem się polskiego bilansu handlowego, zwłaszcza gdy chodzi o przemysł włókienniczy, którego praca na skutek importu surowców z zagranicy posiada wielki wpływ na wspomniany układ bilansu handlowego Państwa. Skierowany pod adresem zebranych apel spotkał się ze zrozumieniem, gdyż firmy zobowiązały się również w ciągu 2-ch tygodni zawiadomić Izbę o poczynionych przez nie krokach celem wykorzystania wytworzonej sytuacji. Wreszcie Izba oddała do dyspozycji zainteresowanych wszystkie posiadane materiały, które istotnie w dniach ostatnich firmy te zaczęły wykorzystywać.

W końcu Izba skierowała do większych firm swego okręgu, które w ciągu ostatnich lat w ogóle nie eksportowały, okólnik z żądaniem możliwie odwrotnego wyjaśnienia, jakie przyczyny złożyły się na fakt, iż nie zdołały one dotąd podjąć działalności wywozowej zagranicę.

W wyniku wzmożonej w ten sposób z inicjatywy Izby ruchliwości poszczególnych firm eksportowych oraz na skutek wznowionych usiłowań i zabiegów ich zagranicznych przedstawicieli i agentów, przemysłem włókienniczym okręgu łódzkiego zaczęły w sposób wydatny interesować się kraje importowe, związane z tych lub innych względów z przemysłami konkurencyjnymi. Ze swej strony polski przemysł włókienniczy poczynił szereg kroków, zmierzających do wykorzystania wytworzonej sytuacji, w rezultacie czego zdołał uzyskać zamówienia na dostawę różnego rodzaju towarów zarówno na rynki europejskie, jak i zamorskie. Ponieważ wzmożona akcja akwizycyjna prowadzona była przez przemysł włókienniczy w porozumieniu z samorządem gospodarczym, Izba złożyła czynnikom miaro-

dajnym szczegółowe sprawozdanie zarówno ze swej działalności w tym zakresie, jak i wytworzonej na odcinku eksportu włókienniczego sytuacji. Przy sposobności Izba wysunęła szereg postulatów zarówno natury zasadniczej, jak i formalnej, których realizacja — jej zdaniem — mogłaby przyczynić się do dalszego rozwoju eksportu włókienniczego.

Dla celów propagandy polskiej wytwórczości Izba wykorzystała pobyt w Łodzi gospodarczej delegacji Rządu Mandżuko w liczbie 30 członków z Ministrem Handlu i Finansów na czele, która zwiedziła szereg poważnych przedsiębiorstw przemysłowych oraz wysłuchała na zebraniu w lokalu Izby specjalnie przygotowanego obszernego referatu na temat struktury gospodarczej okręgu łódzkiego.

II. Organizacja eksportu.

Dążąc stale do usprawnienia aparatu, kontrolującego standaryzowany wywóz wyrobów włókienniczych, Izba wystąpiła na początku roku sprawozdawczego do P. Ministra Przemysłu i Handlu z uzasadnionym wnioskiem, zmierzającym do reorganizacji toku prac poszczególnych organów tegoż aparatu (Komisji Standaryzacyjnej, Delegatury Państwowego Instytutu Eksportowego oraz Izby Przemyłowo-Handlowej w Łodzi). Odpowiednio umotywowane wnioski Izby zmierzały do jak najdalej idącego uproszczenia prac manipulacyjnych, związanych z omawianą kontrolą i to drogą ześrodkowania wielotorowych dotąd funkcyj wyłącznie w biurze Izby, która przejęłaby w ten sposób agendy P. I. E. Postulat ten nie został jednak w roku sprawozdawczym zrealizowany.

Wyrazem stałej troski Izby o sprawne funkcjonowanie aparatu standaryzacyjnego, mającego poważny wpływ na całokształt akcji, prowadzonej nad intensyfikacją eksportu włókienniczego, były dwukrotne w roku sprawozdawczym wystąpienia Izby z umotywowanymi wnioskami, zmierzającymi do wprowadzenia zmian w obowiązujących standartach włókienniczych. M. in. celem należytego oświetlenia sytuacji w eksporcie włókienniczym z okręgu łódzkiego Izba opracowała szczegółowe materiały statystyczne, obrazujące strukturę tegoż eksportu pod kątem widzenia jego kierunkowości, co zezwoliło na ustalenie, w jakiej mierze wywóz włókienniczy kierowany jest na rynki wolnodewizowe oraz clearingowe, ponadto zaś na europejskie i pozaeuropejskie. Na podstawie powyższych materiałów Izba zakoń-

czyła prace nad wnioskami, zmierzającymi do wprowadzenia organizacyjnych zmian w niektórych dziedzinach standaryzowanego eksportu włókienniczego, które to wytyczne przedstawione zostały Komisji Standaryzacyjnej i na podstawie jej wniosków realizowane w drodze zarządzeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Ponadto w toku współpracy z Komisją Standaryzacyjną Produkcji Eksportowej Przemysłu Włókienniczego Izba niezależnie od bieżąco składanych wniosków opiniowała szereg zagadnień oraz wysuwanych przez poszczególne działy przemysłu i handlu eksportowego postulatów, zmierzających do zmiany zasad standaryzowanego i kontrolowanego eksportu, mających na celu jego usprawnienie oraz intensyfikację. M. in. na podkreślenie zasługuje załatwienie w tym czasie spraw eksportowych, wyłonionych na tle przyłączenia Austrii do Rzeszy. W tym samym kierunku szły prace badawcze Izby nad organizacją standaryzowanego wywozu tkanin bawełnianych do Indii Holenderskich, który to eksport uległ w tym czasie załamaniu.

Do tegoż zakresu zaliczyć wypada sprawę reorganizacji reglamentowanego wywozu konfekcji, a to w związku z zapoczątkowaną likwidacją Syndykatu Eksportu Odzieży. Izba, kierując się podjętymi w tej mierze uchwałami Komisji Eksportowej, wystąpiła do Państwowego Instytutu Eksportowego z konkretnymi wnioskami, ustalającymi wytyczne, na podstawie których odbywać się ma w przyszłości kontrolowany wywóz gotowej odzieży zagranicę.

Z kolei Izba wystąpiła do Komisji Stadaryzacyjnej Produkcji Eksportowej Przemysłu Włókienniczego z wnioskami, zmierzającymi do uregulowania wywozu niektórych wyrobów włókienniczych na rynek U. S. A. (np. rękawiczek), a to celem zapobieżenia niewłaściwym metodom, jakie mogły nastąpić w wypadku dopuszczenia do działalności wywozowej firm nieodpowiedzialnych lub niedostatecznie przygotowanych do tego rodzaju masowego eksportu.

Ponadto Izba przeprowadziła wyrywkową kontrolę szeregu firm okręgu łódzkiego, eksportujących wyroby włókiennicze, czy zgodnie ze stawianymi przez Komisję Standaryzacyjną Produkcji Eksportowej Przemysłu Włókienniczego wymogami prowadzą one prawidłowe księgi handlowe.

W łączności zaś z przeszkodami natury produkcyjnej, na jakie napotykał wywóz włókienniczy do Austrii i Szwajcarii, Izba wszczęła kroki, zmierzające do ich usunięcia. Wysunięte przez Izbę w porozu-

mieniu z Komisją Standaryzacyjną postulaty zostały następnie częściowo zrealizowane przez Państwowy Instytut Eksportowy.

W dziedzinie współpracy z Radą Handlu Zagranicznego Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi brała intensywny udział w posiedzeniach Komitetu Wywozowego Rady w sprawie wytworzenia warunków, sprzyjających powstawaniu w Polsce domów eksportowych. Na posiedzeniach tych Izba referowała i motywowała wnioski, nastręczające się w zakresie poruszonego zagadnienia, przy czym Komitet Wywozowy przychylił się do stanowiska i sugestii Izby.

W łączności z prerogatywami, jakie przyznało Ministerstwo przy podziale ustalonych kontyngentów firmom, importującym towary z zagranicy, a równocześnie trudniącym się eksportem, Izba przystąpiła do sporządzenia specjalnej listy owych firm z wyszczególnieniem tych, które eksportują dorywczo oraz uprawiają eksport stale. Odnośne listy Izba przesłała Radzie Handlu Zagranicznego.

Ponadto Izba brała żywy udział w obradach połączonych Prezydiów Komitetów Rady Handlu Zagranicznego R. P., która na zlecenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu zajęła się szczegółowo problemem intensyfikacji bilansu handlowego. Odpowiedni referat na temat sytuacji i wzmożenia eksportu włókienniczego przygotowała Izba łódzka, której ponadto powierzono szczegółowe opracowanie wniosków i wytycznych, ustalonych na omawianych konferencjach.

Z kolei Izba przygotowała w roku sprawozdawczym szczegółową odpowiedź na rozesłaną z inspiracji Ministerstwa Przemysłu i Handlu przez Radę Handlu Zagranicznego ankietę w sprawie dotychczasowej działalności istniejących na terenie okręgu łódzkiego branżowych związków eksportowych. Ustalając w tej mierze swą opinię, Izba dała wyraz poglądowi, że tworzenie nowych organizacji zawodowych, obejmujących zwłaszcza dziedzinę eksportu włókienniczego, wydaje się nieaktualne.

Natomiast Izba popierała działalność istniejących porozumień cennikowych. Przykładowo w omawianym czasie na kolejnym, zwołanym pod egidą Izby zebraniu porozumienia eksporterów szali i chustek, poświęconym omówieniu wyników podróży subsydiowanego przez Izbę agenta eksportowego do U. S. A., wchodzące w rachubę firmy ustaliły w zakresie działania porozumienia szereg zmian, dotyczących systemu oraz oferowanych cen sprzedaży szali na rynkach zagranicznych. Działalność porozumienia eksporterów omawianej

gałęzi produkcji pokrywała się z wytycznymi, ustalonymi przez konsulaty R. P. zagranicą oraz Izbę.

Ponadto Izba zaopiniowała w tymże okresie nadesłany za pośrednictwem Rady Handlu Zagranicznego ministerialny projekt nowej instrukcji o kompensacyjnych transakcjach wiązanych, która miała umożliwić tego rodzaju transakcje, zawieszone od sierpnia 1937 roku. Wkrótce jednak projekt instrukcji został przez Ministerstwo wycofany.

Zgodnie z podjętą przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu inicjatywą, zmierzającą do dalszego uregulowania organizacyjnej strony aparatu sprzedaży firm polskich, eksportujących zwłaszcza na rynki zamorskie, Izba rozpisała ankietę, mającą na celu dokładne ustalenie dotychczasowej działalności przedstawicieli firm okręgu łódzkiego na rynkach zagranicznych oraz zakres ich kompetencji. Wyniki ankiety zostały opracowane w jednolitą całość.

Izba opracowała również szczegółowy referat na temat zapoczątkowania oraz rozwoju eksportu nici gumowych oraz lalek celuloidowych z okręgu łódzkiego. Referat ten wszedł w skład zbiorowej pracy, podjętej przez Radę Handlu Zagranicznego na wniosek Ministerstwa Przemysłu i Handlu, które pragnęło w tym czasie zorientować się co do dotychczasowych wyników trwającej od kilku lat akcji popierania eksportu, zwłaszcza artykułów przemysłowych.

W roku sprawozdawczym wyłoniło się zagadnienie ustalenia zasad, jakimi kierować się winny poszczególne zrzeszenia branżowe przy podziale pomiędzy swych członków kontyngentów wywozowych na niektóre artykuły pochodzenia rolno-hodowlanego (jaja, pierze, drób bity, gęsi, mączka ziemniaczana). Izba wzięła udział w specjalnym posiedzeniu Podkomitetu Kontyngentowego Rady Handlu Zagranicznego, który na życzenie Ministra Przemysłu i Handlu zaopiniował nadesłany przez wspomniane zrzeszenia projekt, przy czym na wniosek Izby uwzględniono szereg poprawek.

Wreszcie Izba zbadała w tym czasie problem importu i eksportu jelit, ustalając wytworzony w tym zakresie w okręgu łódzkim stan faktyczny, a to celem zaopiniowania wniosku, wysuniętego na Radzie Handlu Zagranicznego przez Polski Związek Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych.

Izba zajmowała się również sprawą podziału kontyngentów na wywóz niektórych artykułów (pierze i puch, jelita) do Niemiec, co wymagało przeprowadzenia ścisłych obliczeń wywozu, dokonanego w ciągu lat ostatnich przez poszczególne wchodzące w grę firmy.

Wiele uwagi poświęcała Izba przygotowaniom materiałów (opracowując t. zw. postulaty ofensywne), służących za podstawę do rokowań o umowy handlowe z państwami importującymi wyroby, produkowane w okręgu łódzkim. Odnośne opracowania Izba — przeważnie w bardzo krótkim czasie — przesyłała Komitetowi Traktatowemu R. H. Z. Z tej dziedziny prac Izby przytoczyć np. wypada, iż w związku ze zmianami, wprowadzonymi do układu polsko-greckiego oraz w łączności z ustaleniem zasady rozrachunkowej z Grecją, Izba wystąpiła do Państwowego Instytutu Eksportowego z odnośnym wnioskiem w sprawie dopuszczenia do wywozu towarów, które zamówione zostały przed wejściem w życie nowego układu. Sprawa ta znalazła należyte rozstrzygnięcie po linii życzeń zainteresowanych firm.

Wobec trudności, na jakie napotykać począł w roku sprawozdawczym import niektórych surowców włókienniczych, Izba skutecznie interweniowała w poszczególnych wypadkach na rzecz firm, posiadających zamówienia eksportowe celem należytego zaopatrzenia ich w potrzebny w tym wypadku surowiec. M. in. Izba wystąpiła z wnioskiem, zmierzającym do złagodzenia zasady, w myśl której tego rodzaju surowce uzyskiwać mogą jedynie firmy eksportujące na rynki wolnodewizowe. Izba podkreśliła w swoim wystąpieniu, iż szereg firm mimo, że sprowadza surowiec z krajów wolnodewizowych, trudni się eksportem wyrobów gotowych zarówno na rynki wolnodewizowe jak i clearingowe i że zbyt rygorystyczne względnie sztywne stosowanie wspomnianej wyżej zasady całkowicie zahamuje eksport na rynki clearingowe, co nie leży w interesie ogólno-gospodarczym.

W łączności z wzrastającymi możliwościami wywozu niektórych artykułów włókienniczych, zwłaszcza do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej wyłonił się problem, czy istniejące w danej gałęzi przemysłu firmy będą mogły podołać wielkości napływających oraz spodziewanych zamówień. Tak np. problem ten stał się aktualny w odniesieniu do eksportu bawełnianych rękawiczek dzianych, których wzmożone zapotrzebowanie w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej skłoniło szereg firm do ustalenia o ile konieczne są dodatkowe inwestycje w postaci maszyn dziewiarskich. Izba po stwierdzeniu konieczności poczynienia odnośnych inwestycyj poparła wystąpienie zainteresowanych firm w celu szybkiego uzyskania zezwolenia na przywóz tychże maszyn.

W związku ze wzrostem zapotrzebowania na dziane rękawiczki bawełniane na rynku Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej Izba

pozostawała w ścisłym kontakcie z producentami omawianych rękawiczek okręgu łódzkiego, informując się szczegółowo o przebiegu prowadzonych pertraktacji z przybywającymi do Łodzi przedstawicielami firm amerykańskich. W sprawach tych Izba pozostawała w kontakcie z Delegaturą Związku Izb w Nowym Yorku oraz Izbą Przemysłowo-Handlową w Warszawie.

Przedmiotem wielokrotnych konferencyj z poszczególnymi firmami była w roku sprawozdawczym sprawa kompensacyjnego eksportu do Egiptu wyrobów włókienniczych za import bawełny z tego kraju. Zaznaczyć jednak należy, iż wyznaczone przez odnośną instrukcję dla tego rodzaju transakcji warunki importu bawełny okazały się zbyt uciążliwe i w praktyce mało życiowe, wobec czego realizacja planu kompensacyjnego obrotu z Egiptem natrafiała na trudności.

W toku współpracy z Komisją Obrotu Towarowego Izba przeprowadziła na jej życzenie dochodzenie w sprawie działalności niektórych firm okręgu łódzkiego, eksportujących na rynek angielski meble gięte. Wyniki dochodzeń wraz z konkretnymi wnioskami, zmierzającymi do usunięcia występujących niepomyślnych objawów na rynku angielskim w zakresie importu mebli giętych, przedłożone zostały wspomnianej Komisji.

Wreszcie w końcu roku sprawozdawczego, kontynuując akcję nad wzmożeniem eksportu tkanin wełnianych czesankowych oraz sztuczno-jedwabnych, Izba badała możliwości dostosowania krajowych warunków i cen sprzedaży niezbędnych do tego celu półfabrykatów do poziomu cen i warunków obrotu przędzą czesankową oraz sztucznojedwabną za granicą. W wyniku przeprowadzonych z inicjatywy Izby konferencyj, w których udział wzięli przedstawiciele bezpośrednio zainteresowanych działów przemysłu, produkującego wspomniane półfabrykaty z jednej strony oraz przedstawicieli t. zw. przemysłu przetwórczego z drugiej, ustalone zostały zasadnicze wytyczne, w kierunku których winna iść realizacja wysuniętych przez obie strony postulatów dla osiągnięcia jak najwydatniejszych efektów na tym odcinku pośredniego eksportu włókienniczego.

5. Reglamentacja wywozu rolno-hodowlanego.

Jaja. W roku sprawozdawczym Izba wydała 5 zaświadczeń na bezcłowy wywóz półwagonowych transportów jaj za granicę jedynej firmie w Kaliszu. Poczynając od 1-go kwietnia 1938 roku, t. j.

z chwilą dołączenia powiatu kaliskiego do województwa poznańskiego Izba przestała dokonywać kontroli tej gałęzi eksportu.

Pierze i puch. Izba nadal sprawowała w roku sprawozdawczym nadzór nad eksportem pierza i puchu, dokonywanym — po przyłączeniu powiatu kaliskiego do woj. poznańskiego — tylko przez 2 firmy eksportowe (1 w Łodzi i 1 w Radomsku). Izba wydała w roku 1938 ogółem 37 zaświadczeń na bezcłowy wywóz pierza, który osiągnął z okręgu łódzkiego ok. 100.000 zł.

Gęsi. W roku sprawozdawczym istniało w okręgu łódzkim 5 zarejestrowanych firm, trudniących się eksportem żywych gęsi do Niemiec w ramach przydzielonych im przez Zrzeszenie Eksporterów Drobiu i Ubocznych Artykułów Rolnych kontyngentów wywozowych. W połowie roku specjalnie wyłoniona przez Radę Handlu Zagranicznego Komisja szczegółowo zbadała zakres działania każdej z firm, ustalając ich kwalifikacje, które posłużyły za podstawę do podziału kontyngentów na przyszłość.

Inne. W roku sprawozdawczym została wpisana na wniosek Izby do rejestru eksporterów polędwic, boczków peklowanych i szynek w puszkach nowopowstała wytwórnia tych wyrobów w Łodzi.

6. Sprawy traktatowe.

Wydarzenia natury politycznej, jakie zaszły w roku sprawozdawczym na terenie Europy, wpłynęły wydatnie na zmianę warunków międzynarodowej wymiany towarowej i spowodowały konieczność rewizji i uzupełnień niektórych umów gospodarczych, zawartych przez Polskę. Należy tu w pierwszym rzędzie wymienić umowy gospodarcze z Rzeszą Niemiecką, Czecho-Słowacją i Litwą.

Działalność Izby w zakresie prac dotyczących rokowań handlowych przeprowadzonych zarówno z wymienionymi wyżej krajami, jak i z szeregiem innych państw, polegała na gromadzeniu potrzebnych danych w dziedzinie celnej i kontyngentowej przy opracowaniu odnośnych postulatów okręgu łódzkiego.

Umowa gospodarcza z Rzeszą Niemiecką. W okresie pierwszych 8-miu miesięcy okresu sprawozdawczego wymiana towarowa polsko-niemiecka odbywała się na podstawie umowy gospodarczej z dnia 4 listopada 1935 roku przedłużonej w dniu 20 lutego 1937 roku na okres dwóch lat, t. j. do końca lutego 1939 roku.

Po przyłączeniu Austrii do Rzeszy Niemieckiej rozpoczęto w pierwszych dniach kwietnia roku sprawozdawczego rokowania handlo-

we polsko-niemieckie, które zakończone zostały podpisaniem w dniu 1 lipca 1938 roku nowych układów gospodarczych. Układy te weszły w życie z dniem 1 września 1938 roku i ustaliły polityczno-handlowe ramy dla obrotu towarowego między Polską i Niemcami wraz z dotychczasowym terytorium austriackim. Wymieniona umowa gospodarcza zawiera wzajemną klauzulę największego uprzywilejowania pod względem celnym oraz szereg wzajemnie udzielonych konwencyjnych zniżek celnych. Zniżki celne udzielone przez Polskę są — z nielicznymi wyjątkami — powtórzeniem stawek konwencyjnych, które obowiązywały na podstawie traktatu handlowego polsko-austriackiego z roku 1933 i które stosowane były również przy imporcie towarów pochodzenia niemieckiego. Stawki preferencyjne przyznane w roku 1933 Austrii automatycznie wygasły. Poza tym umowa gospodarcza podpisana w dniu 1 lipca 1938 roku z Rzeszą Niemiecką zawiera szereg postanowień, określających warunki weterynaryjne przy przywozie do Niemiec artykułów hodowlanych oraz dotyczących wykonywania czynności handlowych przez kupców, przemysłowców i komiwojażerów, świadectw pochodzenia, jak również i innych formalności związanych z wzajemnym obrotem towarowym.

Zawarty równocześnie układ płatniczy ustanawia rozrachunek dla wszelkich płatności z tytułu obrotów towarowych. Po stronie polskiej rozrachunek prowadzi Polski Instytut Rozrachunkowy, po stronie niemieckiej — Niemiecka Kasa Rozrachunkowa. Na podstawie wymienionego układu podlegają clearingowi również prowizje i koszty podróży handlowych, opłaty patentowe i licencje, koszty robocizny w obrocie uszlachetniającym i reparacyjnym oraz rabaty, bonifikaty i odszkodowania z tytułu obrotu towarowego. Ustalony poprzednio kurs przeliczeniowy marki niemieckiej na złote polskie (100 RM = 212 zł.) został nadal utrzymany; rozliczenia należności w szylingach austriackich — w myśl układu — postanowiono dokonywać po kursie 100 szyl. austr. = 99 zł. Kontrolę wykonywania zawartych układów powierzono Komisjom Rządowym, które zbierać się mają co kwartał celem ustalenia planu wymiany towarowej w taki sposób, aby równowaga płatności w rozrachunku była utrzymana.

Po przyłączeniu do Rzeszy Niemieckiej krajów Sudeckich, należących poprzednio do Czecho-Słowacji, wyłoniła się konieczność ponownego zrewidowania umowy gospodarczej polsko-niemieckiej. Odnośne rokowania były przeprowadzone przy końcu roku sprawozdawczego we Frankfurcie nad Menem i w Berlinie, nie zostały jednak

w roku 1938 zakończone. W rokowaniach tych brał udział z ramienia Komitetu Traktatowego m. in. dyrektor Izby inż. K. Bajer.

Rokowania handlowe z Czecho-Słowacją. Wskutek zmian terytorialnych, jakie zaszły w październiku 1938 roku na terenie republiki Czecho-Słowackiej struktura gospodarcza tego kraju uległa przeobrażeniu. Przyłączenie do Polski Śląska Zachodniego wywołało konieczność uregulowania całokształtu spraw gospodarczych, dotyczących wzajemnej wymiany towarowej, a w szczególności zapewnienia zbytu niektórych surowców, półfabrykatów i gotowych wyrobów pochodzenia polskiego na terytorium Czecho-Słowacji. Doraźne załatwienie tych zagadnień znalazło wyraz w t. zw. umowie generalnej, zawartej na krótki termin i następnie przedłużonej. Rokowania w tym przedmiocie nie zostały jednak w okresie sprawozdawczym zakończone.

Traktat handlowy z Litwą. W marcu roku sprawozdawczego nawiązane zostały stosunki dyplomatyczne z Litwą, co stworzyło podstawę do unormowania warunków współpracy gospodarczej między obu krajami. Rokowania handlowe polsko-litewskie doprowadziły w końcu grudnia ub. roku do podpisania traktatu handlowego. Traktat ten zawiera klauzulę największego uprzywilejowania i przewiduje zniżkę celną okresową na ryby słodkowodne, przywożone z Litwy.

Układ kontyngentowy określa rodzaj i ilość towarów, które wchodzą w rachubę przy wymianie między obu krajami. Ponieważ przyznany Polsce kontyngent wywozowy na tkaniny bawełniane dotyczył tkanin wysoko gatunkowych, Izba skierowała do Rady Handlu Zagranicznego wniosek w sprawie rozszerzenia wspomnianego kontyngentu również na tkaniny bawełniane o wadze 1 mtr. kwadratowego powyżej 100 gramów.

Układ handlowy z Francją. Obroty handlowe między Polską i Francją unormowane zostały traktatem handlowym podpisanym w dniu 22 maja 1937 roku. W myśl postanowień układu kontyngentowego wartość wywozu francuskiego do Polski ustalono na 80% wywozu polskiego do Francji. Nad utrzymaniem wspomnianego wyżej stosunku czuwa polsko-francuska komisja mieszana, która w okresach kwartalnych zbiera się celem ustalenia wyników obustronnej wymiany towarowej w okresie poprzednim i wprowadzenia ewentualnych poprawek w rozmiarach kontyngentów. W pracach przygotowawczych, które poprzedzały posiedzenia tej komisji, Izba brała udział,

zgłaszając Komitetowi Traktatowemu Rady Handlu Zagranicznego postulaty okręgu łódzkiego.

Układ kontyngentowy z Danią. W związku z rokowaniami kontyngentowymi z Danią Izba przedstawiła Komitetowi Traktatowemu dezyderaty okręgu łódzkiego w sprawie kontyngentów eksportowych do tego kraju, a w szczególności kontyngentów na odzież, przędzę wełnianą czesankową, kapelusze i stożki oraz żołądki cielęce. Przeprowadzone rokowania nie wprowadziły poważniejszych zmian do układu kontyngentowego z okresu poprzedniego.

Poza wymienionymi wyżej sprawami Izba opracowała i przedstawiła Komitetowi Traktatowemu postulaty okręgu nastręczające się w związku z rokowaniami handlowymi z Jugosławią, Holandią, Italią i Węgrami.

W końcu nadmienić należy, że w grudniu 1938 roku ustalone zostały między Polską i Z.S.R.R. ogólne zasady przyszłych układów handlowych, zaś rokowania handlowe rozpoczęte zostały w styczniu 1939 roku. Z uwagi na duże możliwości importowe, dotyczące podstawowego surowca dla przemysłu włókienniczego — bawełny oraz ze względu na możliwości eksportowe w zakresie towarów włókienniczych Izba w grudniu roku sprawozdawczego przystąpiła do zbierania materiałów negocjacyjnych.

7. Sprawy celne.

Projekt zmiany przepisów prawa celnego.

W związku z projektem znowelizowania prawa celnego Izba przesłała Radzie Handlu Zagranicznego uwagi w powyższej sprawie. W szczególności Izba podkreśliła konieczność sprecyzowania, kto może załatwiać formalności celne przy odprawie towaru na oddziałach urzędów celnych oraz w przedsiębiorstwach, do których w myśl projektowanych przepisów może być przekazywany towar celny do dalszej czynności urzędowej. Następnie Izba dała wyraz opinii, że koncesje na załatwianie formalności celnych winny być wydawane na określony czas, nie krótszy jednak niż 10 lat. Przed zawieszeniem lub cofnięciem koncesji powinny być podane do wiadomości agentowi celnemu zarzuty oraz zapewniona możność udzielenia wyjaśnień. Poza tym Izba wypowiedziała się za uzupełnieniem odnośnego przepisu ustawy w kierunku umożliwienia stronie asystowania przy ponownej rewizji, o ile w tej kwestii zostanie zrobione zastrzeżenie w zgło-

szeniu celnym. W końcu Izba wypowiedziała się przeciwko skreśleniu przepisu, określającego obowiązek przedsiębiorcy składowego w przedmiocie ubezpieczenia towaru od kradzieży z uwagi na to, że publiczny skład celny ponosi odpowiedzialność za należności celne od towarów, których ubytek nastąpił wskutek kradzieży. Projektowana zmiana przepisów prawa celnego nie była przeprowadzona w okresie sprawozdawczym.

Sprawa rewizji poszczególnych pozycji taryfy celnej.

W związku z projektem rewizji nomenklatury i stawek celnych w niektórych pozycjach działu włókienniczego taryfy celnej Izba, uzupełniając swoje wnioski z roku poprzedniego, przesłała Ministerstwu Przemysłu i Handlu uwagi w powyższej sprawie. W szczególności Izba wypowiedziała się za skreśleniem uwagi Nr. 2 w poz. 561 tar. celnej, która to uwaga przewiduje dodatkową opłatę celną za przędzę z jedwabiu naturalnego na szpulkach, kartonach itp., o wadze powyżej 20 g., t. j. za przędzę dla celów przemysłowych.

W poz. 571 t. c. Izba zaproponowała skreślenie wyrazu „vistra“, gdyż nazwa ta dotyczy wyłącznie jednego rodzaju włókien sztucznych ciętych. W tejże pozycji Izba zaprojektowała wprowadzenie zniżki na włókna cięte octanowe w granicach zniżki dla tego rodzaju włókien pochodzenia wiskozowego. Izba zaznaczyła, że przędziwo octanowe stosuje się jako domieszkę przy produkcji przędzy manipulowanej i przy wyrobie przędzy wyłącznie z tych włókien. Ponieważ przy barwieniu włókna jedwabiu octanowego bądź nie przyjmują barwnika, bądź też zabarwiają się w inny sposób aniżeli włókna wiskozowe, otrzymuje się efekty, które pozwalają na urozmaicenie wzorów, a przez to na szersze zastosowanie włókien ciętych wiskozowych pochodzenia krajowego.

Następnie Izba wypowiedziała się za wprowadzeniem zniżki celnej — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu — na odpadki włókien sztucznych w tych wypadkach, kiedy krajowe fabryki nie mogą dostarczyć przemysłowi tego rodzaju odpadków.

Izba podkreśliła również potrzebę wprowadzenia zniżonego cła — za pozwoleniem Ministerstwa Skarbu — na przędzę z jedwabiu sztucznego octanowego, który nie jest wytwarzany w kraju.

Treść uwagi do tekstu konwencyjnego poz. 590 pkt. 1 tar. celnej winna — zdaniem Izby — ulec zmianie w tym kierunku, aby import

końców wełny czesanej, przeznaczonych do poszarpania na surowiec włóknisty do dalszej produkcji, był wolny od cła bez względu na długość tych końców wełny. W analogiczny sposób należałoby uzupełnić poz. 606 tar. celnej w odniesieniu do odpadków niedoprzędu bawełnianego.

Rewizja rozporządzenia o zniżkach celnych.

Komitetowi Traktatowemu Rady Handlu Zagranicznego Izba przesłała uwagi w sprawie rewizji rozporządzenia o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła. Izba dała wyraz opinii, że wykaz Nr. 1 wymienionego wyżej rozparządzenia, obejmujący zniżki celne stosowane za pozwoleniem Ministra Skarbu, należałoby uzupełnić przez dodanie:

„Nie wyrabiane w kraju względnie wyrabiane w niedostatecznej ilości lub jakości części maszyn włókienniczych jak również zmontowane komplety tych części opłacają 10% cła normalnego (autonomicznego)“.

Izba wskazała, że wobec wzrastającego postępu techniki zachodzi często potrzeba zastąpienia w posiadanych maszynach części lub kompletów tych części przy pozostawieniu starego szkieletu. Obowiązujące rozporządzenie o ulgach celnych przewiduje wydatne zniżki dla nowych maszyn włókienniczych, natomiast nie zawiera przepisu, zezwalającego na stosowanie zniżek celnych przy imporcie części zamiennych.

Równocześnie Izba wypowiedziała się za skreśleniem w wykazie Nr. 1 rozporządzenia o zniżkach celnych przędzy bawełnianej do wyrobu sieci rybackich, sieci do rybołóstwa i tkanin bawełnianych do wyrobu opon samochodowych. Wniosek ten Izba uzasadniła potrzebą zapewnienia rozwoju i zatrudnienia zainteresowanym gałęziom przemysłu krajowego, produkującym omawiane artykuły.

Wyjaśnienia taryfikacyjne.

Departamentowi Ceł Ministerstwa Skarbu Izba udzieliła opinii w sprawie definicji przędzy wełnianej w przystosowaniu zewnętrznym do detalicznej sprzedaży. Izba podkreśliła, że za tego rodzaju przędzę uważa się przędzę wełnianą bieloną, barwioną lub melanżową nitkowaną z dwu lub więcej nitek przędzy pojedyńczej numeru 28 i mniej numeracji metrycznej:

a) w kłębkach o wadze 5,10, 20, 50 gramów lub wielokrotności 50 gramów,

b) w pasemkach o długości 10 metrów,

c) w pasmach o wadze 50 gramów lub wielokrotności 50 gramów; pasma podzielone są na pasemka o wadze 10 gramów i mogą być przewiązane. Przędza w pasmach powyżej 100 gramów, nieregularnie przewiązana, nie uważa się za przędzę przystosowaną do detalicznej sprzedaży.

Obrót uszlachetniający bierny tkaninami jedwabnymi.

Ministerstwu Przemysłu i Handlu Izba przesłała opinię w sprawie projektowanego ograniczenia w zakresie obrotu uszlachetniającego biernego tkaninami z jedwabiu naturalnego i udzielania pozwoleń na wywóz do druku za granicę jedynie tkanin po t. zw. „wygotowaniu", a nie jak dotychczas tkanin surowych. Zarządzenie powyższe miałoby na celu pomniejszenie kosztów uszlachetnienia za granicą i zwiększenia zatrudnienia wykończalni krajowych, które przeprowadzałyby czynności „wygotowania" tkanin przed wysłaniem ich za granicę do druku i wykończenia. Przyjmując pod uwagę, że czynności związane z drukowaniem tkanin jedwabnych, a mianowicie wygotowanie, farbowanie i drukowanie — muszą być wykonane w odpowiednich warunkach technicznych, Izba dała wyraz opinii, że czynności przygotowawcze powinny być w zasadzie wykonywane przez wykończalnię, która ma drukować i wykończyć tkaninę, gdyż tylko w tych warunkach odnośna wykończalnia może przyjąć odpowiedzialność za ostateczny wynik uszlachetnienia towaru. Z tej też przyczyny Izba wypowiedziała się przeciwko generalnemu ograniczeniu pozwoleń na wywóz za granicę tkanin jedwabnych do druku w tym kierunku, aby z obrotu uszlachetniającego mogły korzystać jedynie tkaniny „wygotowane". Przychylając się do opinii Izby, Ministerstwo zaniechało wprowadzenia omawianego ograniczenia.

Temuż Ministerstwu Izba zgłosiła wniosek w sprawie zmiany stosunku ilości tkanin jedwabnych drukowanych w kraju i za granicą. Stosowanie ustalonej w roku 1936 relacji, według której zainteresowane firmy powinny drukować w kraju 70% swej produkcji tkanin przeznaczonych do druku, natrafiało w praktyce na duże trudności, gdyż krajowe drukarnie nie mogły wykonać całego szeregu deseni

drukarskich na tkaninach jedwabnych, w szczególności za pomocą druku maszynowego. Dlatego też Izba zaproponowała zmianę omawianej relacji według projektu uzgodnionego przez zainteresowane strony, idącego w tym kierunku, aby 40% tkanin jedwabnych drukowanych było w kraju, a 60% za granicą.

Przychylając się do wniosku Izby Ministerstwo Przemysłu i Handlu zaakceptowało powyższy projekt.

Zagadnienia natury celno-przywozowej.

Na zlecenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu Izba przeprowadziła badania, dotyczące rozmiarów krajowej produkcji sukna cylindrowego do maszyn przędzalniczych, jakości produkowanego artykułu oraz możliwości ew. wyeliminowania importu tego sukna. Wyniki przeprowadzonej ankiety przedyskutowane na specjalnej konferencji przy udziale rzeczoznawców wykazały, że opinia co do jakości sukna cylindrowego pochodzenia krajowego nie jest jednolita. Jako ujemną stronę sukna krajowego podnoszono w pierwszym rzędzie jego małą elastyczność, następnie niedostateczną trwałość, brak odporności na wysokie ciśnienie oraz niejednakową grubość na całej powierzchni. Tym niemniej jednak prawie wszystkie firmy podkreśliły wydatną poprawę sukna krajowego w latach ostatnich, co sprawiło, że niektóre zakłady przemysłu włókienniczego stosują wyłącznie sukno krajowe. Przyjmując powyższe pod uwagę, Izba stwierdziła, że sukno cylindrowe pochodzenia krajowego nadaje się przy produkcji niższych i średnich numerów przędzy, jest jednak nieco mniej trwałe, niż sukno pochodzenia zagranicznego. O ile natomiast idzie o sukno stosowane przy produkcji wyższych numerów przędzy (Nr. 60 i wyżej) to zainteresowane przędzalnie w dążeniu do ulepszenia wytwarzanych gatunków przędzy stosują prawie wyłącznie sukno zagraniczne. W związku z powyższym Izba dała wyraz opinii, że import sukna cylindrowego należałoby ograniczyć do gatunków niewyrabianych w kraju w odpowiedniej jakości względnie ilości. Ogólne zapotrzebowanie roczne na sukno cylindrowe zagraniczne określono:

dla przemysłu bawełnianego około 1.600 kg.
dla przemysłu wełnianego około 400 kg.

W okresie sprawozdawczym Izba kontynuowała rozpoczętą w okresach poprzednich akcję w kierunku ograniczenia importu szpulek dla przemysłu włókienniczego. Artykuł ten produkowany jest

w kraju w gatunkach nie ustępujących szpulkom pochodzenia zagranicznego, jednak niedostateczna ochrona celna ułatwia import i uniemożliwia wykorzystanie zdolności produkcyjnej omawianej gałęzi produkcji krajowej.

Izba również wypowiedziała się za obniżeniem kontyngentu na przywóz taśm gremplowych pod warunkiem jednak, że krajowe wytwórnie produkujące taśmy skrócą wydatnie terminy dostaw.

Wobec wzmożonego importu tiosiarczanu sodu i wynikającej stąd konieczności ograniczenia krajowej produkcji tego artykułu, Izba poparła wniosek zainteresowanej firmy przemysłowej okręgu łódzkiego w sprawie ograniczenia przywozu tiosiarczanu sodu.

Ministerstwu Przemysłu i Handlu Izba przesłała opinię w sprawie całkowitego ograniczenia importu tkaniny bawełnianej t. zw. organdyny, która odznacza się trwałym, nie ustępującym po praniu usztywnieniem. Tkaninę tego rodzaju, po przeszło dwuletnim okresie prób i doświadczeń, wypuściła na rynek jedna z łódzkich firm przemysłowych, przy czym rodzaj usztywnienia tkaniny odpowiada całkowicie wymaganiom rynku.

Izba natomiast wypowiedziała się przeciwko projektowi uzależnienia wydawania pozwoleń na przywóz barytu (szpatu ciężkiego) od wylegitymowania się przez importera dowodem zakupu szpatu krajowego w wysokości co najmniej 30% zapotrzebowania przedsiębiorstwa. Stanowisko swoje Izba uzasadniła tym, że szpat krajowy nie nadaje się do produkcji wyższych gatunków farb malarskich. Również negatywnie ustosunkowała się Izba do wniosków w sprawie ograniczenia przywozu lamp rowerowych i kuchenek naftowo-spirytusowych, a to z uwagi na niedostateczną jakość tych artykułów pochodzenia krajowego.

Kontyngenty niskocelne na bawełnę i odpadki bawełninane.

Delegatowi Ministra Przemysłu i Handlu do Spraw Włókienniczych Izba przedstawiła uwagi w sprawie projektu scentralizowania importu bawełny przeznaczonej dla firm handlowych, które zaopatrują drobny przemysł zgrzebny, wigoniowy i odpadkowy oraz fabryki waty i powierzenia wyłącznego prawa importu tej bawełny instytucji społecznej pod kontrolą czynników rządowych. Izba wskazała, że import bawełny dla wymienionych celów handlowych dotyczy głównie

bawełny wschodnio-indyjskiej, którą zakupuje się na podstawie t. zw. typów, co wymaga z jednej strony szczegółowej znajomości zapotrzebowania rynku, z drugiej zaś — dokładnej selekcji źródeł zakupu. Stopień ryzyka, związanego z zakupem bawełny indyjskiej po z góry ustalonych cenach zwiększa się wobec faktu, że krajowe firmy handlowe zmuszone są udzielać odbiorcom kredytu, a to ze względu na słabą podstawę finansową niektórych przedsiębiorstw przemysłowych, które nie mogą pokrywać rachunków przy odbiorze bawełny. W tych warunkach zaopatrywanie drobnego i średniego przemysłu w bawełnę jest możliwe jedynie przez firmy handlowe, które posiadają dokładną znajomość branżową, duże doświadczenie i dysponują odpowiednimi kapitałami, umożliwiającymi dokonywanie transakcji. Poza tym Izba podkreśliła, że powierzenie wyłącznego importu bawełny jednej instytucji społecznej wyeliminowałoby całkowicie konkurencję w danej dziedzinie handlu, co w konsekwencji mogłoby spowodować dyktowanie cen i warunków sprzedaży na niekorzyść odbiorców. W związku z powyższym Izba wypowiedziała się przeciwko zrealizowaniu omawianego projektu, jako gospodarczo nieuzasadnionego. Należy zaznaczyć, że w okresie sprawozdawczym nie były wprowadzone żadne zmiany w systemie rozdziału kontyngentów na bewełnę dla firm handlowych.

Projekt jednolitej taryfy dla składów celnych.

Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych Izba przesłała uwagi w sprawie ujednostajnienia taryfy opłat w publicznych składach celnych. Izba zaznaczyła, że nadesłany jej do zaopiniowania wzór taryfy zredagowany jest w sposób właściwy i przejrzysty, natomiast wysokość stawek zawartych w tym projekcie nie odpowiada warunkom łódzkiego ośrodka przemysłowego, opierającego swą produkcję na surowcach importowanych. Uznając potrzebę ujednostajnienia wspomnianych opłat, Izba przesłała Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych projekt taryfy dostosowany do potrzeb okręgu łódzkiego.

Czynności opiniodawcze.

W ciągu roku sprawozdawczego Izba opiniowała podania firm nie należących do Zrzeszenia Producentów Przędzy Bawełnianej o udzielenie zniżek celnych przy imporcie bawełny i odpadków bawełnianych. Projekty przydziału niskocelnych kontyngentów na wymienio-

ne wyżej surowce Izba przesyłała co dwa miesiące Delegatowi Ministra Przemysłu i Handlu do Spraw Włókienniczych. Poza tym Izba potwierdzała faktury na omawiane surowce.

Izba zaopiniowała 215 podań o ulgi celne na maszyny niewyrabiane w kraju, na szmaty jednobarwne dla firm handlowych i na towary korzystające ze zniżek celnych na podstawie zezwolenia Ministra Skarbu. Poza tym Izba wydała 230 zaświadczeń na zastosowanie zniżki celnej na towary wyszczególnione w liście Nr. 2 rozporządzenia o zniżkach celnych. W końcu Izba wydała 790 zaświadczeń, wymaganych przez Urząd Celny przy zwalnianiu od cła szmat jednobarwnych sprowadzanych przez firmy przemysłowe.

8. Sprawy skarbowe.

I. Podatek przemysłowy.

Uwagi w sprawie projektu ustawy o podatku obrotowym.

W początkach roku sprawozdawczego Izba jako referentka sprawy opracowała uwagi w sprawie projektu ustawy o podatku obrotowym, które przedstawione zostały przez Związek Izb Ministerstwu Skarbu. Przede wszystkim Izba podniosła, iż nastręczają się daleko idące wątpliwości, czy wskazane byłoby przejście do nowej definicji zawartej w art. 1 projektu.

W wyniku szczegółowego uzasadnienia Izba doszła do konkluzji, iż najwłaściwszym rozwiązaniem, odpowiadającym równocześnie zasadzie stabilizacji stosunków, jest zachowanie obecnej definicji z pewnymi tylko modyfikacjami. W interesie nieuszczuplania dotychczasowych wpływów z tytułu państwowego podatku przemysłowego od obrotu Izba przeciwstawiła się nowym zwolnieniom i ulgom podatkowym, których celem w myśl wyjaśnienia zawartego w motywach jest popieranie intensyfikacji gospodarki rolnej.

Z analogicznych względów jako też w imię równomierności warunków konkurencyjnych Izba wypowiedziała się za włączeniem w ramy opodatkowania komunalnych kas oszczędności.

Z kolei Izba wypowiedziała się za wyraźnym sprecyzowaniem przepisów w przedmiocie eksportu pośredniego jako też podniosła potrzebę dodatkowego wprowadzenia przepisu osobno ustalającego, iż wolne są od podatku obrotowego wynagrodzenia z tytułu transakcji

eksportowych, uzyskane przez wspólne biura sprzedaży, komisantów, agentów i. t. p.

O ile idzie o przepisy, dotyczące zwolnienia z podatku obrotowego rzemiosła, handlu obnośnego, rozwoźnego oraz jarmarcznego, Izba oświadczyła się za wprowadzeniem przepisu, iż zwolnienie podatkowe obowiązuje pod warunkiem, że obroty roczne nie przekraczają określonej sumy. Wysuwając ten postulat, Izba zauważyła, iż dotychczas całkowite zwolnienie od podatku obrotowego handlu obnośnego i rozwoźnego jako też handlu jarmarcznego bez względu na wysokość osiągniętych obrotów — stanowi nieuzasadnione premiowanie prymitywniejszych form obrotu na niekorzyść handlu osiadłego, obciążonego wyższymi kosztami organizacyjnymi.

Z kolei Izba dała wyraz opinii, iż bez względu na okoliczność, czy nastąpi zniesienie świadectw przemysłowych czy też nie — należałoby w mocy pozostawić przewidziane w art. 8 zwolnienie z podatku obrotowego pomocników podróżujących i t. p., jako też powinno się utrzymać dotychczasowy przepis w przedmiocie zwolnienia z podatku obrotowego transakcji giełdowych.

O ile idzie o przepisy, określające podstawę wymiaru podatku, Izba podniosła, iż stanowi ją odpłata należna za obroty, będące przedmiotem podatku. Pod pojęciem owej odpłaty rozumieć trzeba należność płatną w gotówce jako też skredytowaną lub ustaloną w drodze zamiany na inną rzecz lub świadczenie. Jeśli w roku podatkowym nie istnieją jeszcze dane, umożliwiające określenie wysokości należności, stanowiącej obrót podatkowy, to podstawę jego stanowić winna odpłata, rzeczywiście otrzymana w roku podatkowym.

Uważając za celowe dostosowanie przepisów ustawy o podatku przemysłowym w zakresie opodatkowania pośredników handlowych do określeń prawa handlowego, a to przez przyjęcie umowy agencyjnej, Izba z drugiej strony zdecydowanie wypowiedziała się przeciwko pogarszaniu obecnych zasad opodatkowania agentów, co nastąpiłoby, gdyby w życie wszedł projektowany przepis, który zamierza ulegalizować stan wytworzony postanowieniem § 25 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego, jakkolwiek postanowienie owo w bezsporny sposób sprzeczne jest z przepisami obowiązującej ustawy. Dlatego też Izba zauważyła, iż pozostawić należy w mocy zasadę dotychczasowej ustawy, iż agent opłaca podatek od pełnego obrotu zamiast od prowizji w wypadku, gdy posiada sprzedane towary w konsygnacji oraz działa w imię i na rachunek osób, nieopłacających podatku przemysłowego.

Poza tym celem ułatwienia krajowemu rolnictwu i przemysłowi możliwości zaopatrywania się w niezbędne surowce i półwyroby, należałoby idąc po linii dopiero co sformułowanego wniosku wprowadzić przepis, iż za obrót uważa się jednak zawsze tylko wynagrodzenie agenta za pośrednictwo przy sprzedaży posiadanych przez niego w konsygnacji surowców i półwyrobów, niezbędnych dla rozwoju rolnictwa lub przemysłu krajowego, których wykaz ustala Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z resortowymi Ministrami po uprzednim wysłuchaniu opinii samorządu gospodarczego.

W dalszym ciągu Izba zgodnie z wielokrotnie już uzasadnianymi wnioskami oraz zapowiedzią Ministerstwa podniosła, iż należałoby wyraźnie w ustawie przewidzieć możliwość potrącenia bonifikacji przyznanych po upływie roku obrotowego, jako też zachować przepis dotychczasowej ustawy, iż nie stanowią elementu opodatkowania odsetki prolongacyjne przy transakcjach kredytowych.

Wreszcie Izba stwierdziła, iż z uwagi na wieloletnie kwestie wątpliwe i sporne, jakie nastręczały się w przedmiocie określenia, co stanowi podstawę podatku u spedytorów, w razie zmiany ustawy należałoby co najmniej w ustawodawczej formie utrwalić zasadę, której daje wyraz okólnik L. D. V. 38008/4/36 z 3 lipca 1936 r., gdyż stanowczo zapobiec należy ponownemu stanowi niepewności prawnej w tej dziedzinie.

Z uwagi na fakt, iż konstrukcja stawek podatkowych stanowi niewątpliwie jedno z najistotniejszych zagadnień, łączących się ze sprawą zmiany ustawy o podatku przemysłowym, Izba w całej rozciągłości podtrzymała stanowisko, jakiemu dała wyraz w ubiegłym okresie.

Izba stwierdziła równocześnie, iż całkowicie niemożliwe jest wyeliminowanie z ustawy obecnego ust. 2 art. 7, normującego kwestię postępowania w wypadkach, gdy w grę wchodzi wyjaśnienie sprawy, czy przedsiębiorstwo handlowe sprzedaje towar po uprzednim przerobieniu go czy też przerób ów mieści się w ramach t. zw. czynności przygotowawczych.

Wreszcie Izba zgodnie z wielokrotnie zajmowanym stanowiskiem stanowczo wypowiedziała się przeciwko rozszerzaniu ulg podatkowych dla spółdzielni, wobec czego w zdecydowany sposób wystąpiła przeciwko projektowi uważając, iż w mocy pozostawić należy p. 3 art. 40 obowiązującej ustawy.

Poza tym Izba zaproponowała szereg innych poprawek do projektu.

Ustawę o podatku obrotowym opublikowano w Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 34 pod poz. 292 z r. 1938.

Rozporządzenie wykonawcze do nowej ustawy o podatku obrotowym.

Po ogłoszeniu w maju 1938 r. tekstu zmienionej ustawy o podatku obrotowym aktualna stała się kwestia przygotowania projektu rozporządzenia wykonawczego do owej zmienionej ustawy.

Projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku obrotowym Ministerstwo Skarbu przesłało Związkowi Izb do zaopiniowania pod koniec roku, przy czym na terenie Związku referat w tej sprawie poruczono Izbie Przemysłowo-Handlowej w Łodzi. W łączności z tym Izba łódzka szczegółowo rozpatrzyła projekt, wnosząc szereg uwag.

W uwagach swych, zgłoszonych Min. Skarbu do projektu rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku obrotowym, samorząd gospodarczy na wstępie zaznaczył, iż wobec zerwania w nowej ustawie z metodą enumeracyjnego wyliczania, kto podlega podatkowi i zastąpieniem jej ogólną zasadą, dotyczącą określenia przedmiotu opodatkowania — nieodzowne byłoby, celem uniknięcia wszelkich wątpliwości — wyraźne podkreślenie w rozporządzeniu wykonawczym, iż przedmiot opodatkowania stanowią tylko takie świadczenia rzeczy lub usług, które równocześnie odpowiadają 4-em podstawowym warunkom ustawowym. Za warunki owe poczytać należy fakt, iż a) świadczenie jest prywatno-prawne, b) zawodowe, c) odpłatne i d) wykonane na obszarze Państwa.

Przechodząc do poszczególnych paragrafów projektu, samorząd gospodarczy podniósł m. in. konieczność ustalenia, iż nie uważa się za świadczenie zawodowe sprzedaży całego przedsiębiorstwa, jak również części majątku, niestanowiącego przedmiotu ani obrotu ani też produkcji przedsiębiorstwa.

Natomiast Związek Izb stwierdził, iż sprzedaż towarów i innych rzeczy, stanowiących przedmiot produkcji lub obrotu danego przedsiębiorstwa, dokonana w związku z likwidacją przedsiębiorstwa lub w drodze egzekucji, ma charakter zawodowy.

O ile idzie o kwestię obrotów między dwoma organami, instytucjami lub zakładami, działającymi na rachunek Państwa, Związek

Izb dał wyraz opinii, iż podlegać one winny podatkowi, jeśli przedmiotem świadczącym jest organ, instytucja lub zakład, będący przedsiębiorstwem państwowym, nieposiadającym odrębnej osobowości prawnej.

Z kolei zgłoszono zastrzeżenia w przedmiocie przepisów projektowanego rozporządzenia, normujących kiedy przedsiębiorstwo zagraniczne samodzielnie uiszczać powinno podatek obrotowy w Polsce. W dalszym ciągu Związek Izb wskazał na potrzebę rozszerzenia pojęcia kredytu długoterminowego oraz zwolnienia od podatku wynagrodzeń, uzyskanych przy eksporcie za czynności komisu i pośrednictwa. Podobnie należy wyłączyć z obrotów, osiągniętych z wynagrodzeń za ekspedycję, wszelkie rzeczywiście poniesione na rachunek klienta (zleceniodawcy) i należycie udowodnione wobec władz skarbowych koszty, związane z wykonaniem umowy ekspedycji, jak np. koszty przewozu obcymi środkami przewozowymi, wydatki na opłacenie cła, składowego, ubezpieczenia, ekspertyzy towaru, opłat portowych, przeładunkowych i t. p. Stawiając tak kwestię, Związek Izb zauważył równocześnie, iż punkt ciężkości sprawy nie polegałby na tym, czy ekspedytor, pracujący za ryczałtowym wynagrodzeniem, szczegółowo co do wszelkich wydatków rozlicza się z klientem, lecz czy potrafi on wobec władz skarbowych swoimi księgami handlowymi należycie udowodnić sumy wszelkich wydatków, poniesionych na rachunek klienta.

Wreszcie należałoby wyeliminować z obrotu podatkowego szereg opłat, jak opłaty na Fundusz Pracy, opłaty stemplowe, a ponadto podatek obrotowy.

Przy określaniu obrotów komisowych Związek Izb podkreślił, iż dla uniknięcia wszelkich wąpliwości interpretacyjnych w praktyce pożądane byłoby wyraźne przytoczenie w rozporządzeniu wykonawczym, iż w każdym razie „okolicznością, która nie stanowi przeszkody dla uznania stosunku komisowego w rozumieniu ustawy jest fakt prowadzenia operacji na rachunek własny tymi samymi towarami, które równocześnie stanowią przedmiot sprzedaży komisowej".

Z analogicznych względów Związek Izb wskazał na potrzebę utrwalenia w rozporządzeniu wykonawczym nadal aktualnej, a przez dotychczasowe orzecznictwo ustalonej zasady poniższej treści:

„Jeśli agent posiada w konsygnacji towary osób, nieopłacających podatku od obrotu i niezależnie od pośrednictwa przy sprzedaży z owego składu konsygnacyjnego pośredniczy przy sprzedaży towa-

rów tego samego rodzaju i tej samej firmy w taki sposób, iż dostawa ich nie odbywa się z owego składu konsygnacyjnego, lecz bezpośrednio przez firmę, dla której działa — to obrotem agenta za takie pośrednictwo jest jego prowizja".

Samorząd gospodarczy wypowiedział się przeciwko stosowaniu wyższej stawki t. j. 3% od obrotów ze sprzedaży materiałów oraz maszyn lub ich części w celu użycia ich do budowy lub montażu urządzeń technicznych, dokonywanych przez sprzedającą firmę, oraz od obrotów przedsiębiorstw budowlanych.

Wreszcie Związek Izb zgłosił uwagi, dotyczące sposobu uiszczania zaliczek na podatek oraz wypowiedział się przeciwko specjalnemu uprzywilejowaniu spółdzielni, które w myśl projektu korzystałyby z ulg podatkowych nawet w wypadku prowadzenia ksiąg nieprawidłowych lub nierzetelnych. Rozporządzenie nie zostało ogłoszone w roku sprawozdawczym.

Projekt rozporządzenia o ulgach w podatku obrotowym.

Samorząd gospodarczy m. in. na zasadzie uwag Izby łódzkiej przesłał Ministerstwu Skarbu uwagi do projektu rozporządzenia o ulgach w podatku obrotowym, przy czym powołując się na memoriał z 1937 r. podniósł, iż w szczególności dalej aktualne jest obniżenie stawek dla tych działów przemysłu i handlu, które pod rządami obecnie obowiązującej ustawy o państwowym podatku przemysłowym od obrotu obciążone są zbyt dotkliwie, a którym również i nowa ustawa nie zapewniła wydatniejszego odciążenia podatkowego. Poza tym samorząd gospodarczy zgłosił wnioski w sprawie ustalenia ulgowej stawki dla tych poszczególnych działów obrotów, gdzie usilnie przemawiają za tym względy gospodarcze lub ogólne nakazy polityki ekonomicznej.

W szczególności o ile idzie o wnioski, zgłoszone przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Łodzi, wskazać należy, iż samorząd gospodarczy wystąpił w zakresie handlu m. in. o zwolnienie od podatku na okres 3-letni sprzedaży na giełdach zbożowych ziemiopłodów, dopuszczonych do obrotów giełdowych.

Poza tym kierując się okolicznością, iż ekonomicznie słabsze przedsiębiorstwa, związane z produkcją rolną, leśną, hodowlaną, jako też sprzedające artykuły, przy których marża zarobku jest minimalna

(mąka, węgiel, drzewo opałowe) nie mogą prowadzić ksiąg handlowych, a z drugiej strony narażone są na konkurencję w postaci bezpośredniej sprzedaży powyższych artykułów przez włościaństwo i jego organizacje, Związek Izb zaproponował, aby stawkę od obrotów w grę wchodzących przedsiębiorstw obniżyć do 1,25%, o ile obrót ich nie przekracza 50.000 zł.

Nawiązując do poprzednich wystąpień, Związek Izb podkreślił, iż obok zrealizowanego postulatu w sprawie obniżki stawki dla hoteli, nieodzowne jest przyznanie przedsiębiorstwom gastronomicznym stawki 2,1%, gdyż przewidziana w projekcie stawka 3% byłaby zbyt wysoka.

Wobec faktu, że w § 5 rozporządzenia wykonawczego ustalone zostały warunki, pod jakimi u spedytorów przyjmować się będzie jako podstawę wymiaru efektywne ich wynagrodzenie jako obrót, jakkolwiek klienteli wystawiają rachunki ryczałtowe, Związek Izb wskazał, iż odnośne postanowienia ulgowe, przewidziane w projekcie, zwężają treść obowiązujących postanowień okólnika z dnia 3. VII. 1936 r., wydanego na podstawie przedstawień samorządu gospodarczego. Gdyby zatem nie zostały uwzględnione zasadnicze postulaty Związku Izb, zgłoszone do projektu rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku obrotowym, stałoby się nieodzowne zachowanie w pełnej rozciągłości postanowień dotychczasowego okólnika z dnia 3. VI. 1936 r., który okazał się celowy z punktu widzenia gospodarczego, poza tym zaś — ze względu na ustalone w nim wymogi — umożliwiał na podstawie ksiąg spedytorów dokładne skontrolowanie, jakie wydatki uznać należy jako poniesione na rachunek klientów, chociaż wystawiane są rachunki ryczałtowe.

Przechodząc do propozycji w przedmiocie ulg dla przedsiębiorstw przemysłowych, wskazać należy, iż na podstawie opinii Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi szczególny nacisk położono na potrzebę przyznania ulg przedsiębiorstwom, wytwarzającym wyroby z cudzych materiałów. Podkreślono przy tym, iż w nowej ustawie o podatku obrotowym, wbrew ogólnej systematyce ustawy, przedsiębiorstwa wymienionego typu stanowią jeden z nielicznych działów, w którego zakresie nie stosuje się zróżniczkowania stawek w zależności od faktu, czy przedsiębiorstwa prowadzą prawidłowe księgi czy nie.

Związek Izb zaproponował następujące obniżenie stawki podatku obrotowego:

a) do 1,5% od obrotów ponad 15.000 zł., lecz nie przewyższających 50.000 zł., a osiągniętych z wynagrodzenia za przerób lub wytworzenie wyrobów bądź półwyrobów z cudzych materiałów.

b) do 2,1% od obrotów ponad 50.000 zł., lecz nie przewyższających 100.000 zł., osiągniętych z wynagrodzenia za przerób lub wytworzenie wyrobów bądź półwyrobów z cudzych materiałów pod warunkiem udowodnienia osiągniętych ad a) i b) obrotów prawidłowo prowadzonymi księgami handlowymi. Obroty, osiągnięte z owego wynagrodzenia wysokości ponad 15.000 zł., lecz nieprzekraczające 50.000 zł. i nieudowodnione prawidłowymi księgami handlowymi, obciążone byłyby stawką 2,1%.

Następnie Związek Izb zaproponował obniżkę stawki podatkowej dla prałń i farbiarń do 2,1%, gdyż stawka 3%-wa jest za wysoka, co Związek Izb uzasadnił w oddzielnym referacie.

Wreszcie Związek Izb wystąpił o obniżenie do 2,1% zamiast ustalonej stawki 3% od obrotów, osiągniętych z wykonania prac montażowych i instalacyjnych w wypadku, gdy wartość robocizny w stosunku do wartości materiału nie wynosi więcej niż 75%.

Ponadto Związek Izb na podstawie uwag i wniosków Izby łódzkiej zakomunikował Ministerstwu Skarbu postulaty w zakresie podatkowego odciążenia produkcji krajowych włókien syntetycznych.

W szczególności Związek Izb wskazał na potrzebę wstawienia w projektowanym rozporządzeniu przepisu, zwalniającego z podatku obrotowego na okres 10-ciu lat przedsiębiorstw, wytwarzających sztuczne włókna z kazeiny (lanital). Samorząd gospodarczy stwierdził, iż produkcja wspomnianych włókien sztucznych odbywa się narazie w nader trudnych warunkach kalkulacyjnych i nie wyszła jeszcze właściwie z fazy poczynań wstępnych, co przemawia za potrzebą zapewnienia jej owej ulgi, która ułatwić może równocześnie niską kalkulację ceny włókna.

Z analogicznych względów, jako też celem zapewnienia odpowiedniej ulgi przedsiębiorstwom rolnym samorząd gospodarczy zgodnie z wnioskami Izby łódzkiej wskazał na potrzebę zwolnienia od podatku na równi z suszarniami i międlarniami lnu — kazeiniarni włókienniczych w gminach wiejskich oraz zakładów suszenia i międlenia konopi.

Rozporządzenie o ulgach w podatku obrotowym nie ukazało się w roku sprawozdawczym.

Wykaz produktów rolnych oraz surowców i półfabrykatów, niezbędnych dla rolnictwa lub przemysłu krajowego.

W myśl art. 6 pkt. 14 ustawy o podatku obrotowym przy czynnościach komisu, nieodpowiadających określonym w ustawie warunkom, uważa się za obrót całkowitą sumę zapłaty, jaka przypadałaby komisantowi, gdyby działał na rachunek własny.

Nie wymaga się jednak warunku, aby komisant działał na rachunek osób opłacających podatek obrotowy, jeżeli komisant działa na rachunek osób trzecich przy sprzedaży produktów rolnych oraz surowców i półfabrykatów niezbędnych dla rolnictwa lub przemysłu krajowego, których wykaz ustali Minister Skarbu w porozumieniu z właściwymi Ministrami.

W związku z powyższym Ministerstwo Skarbu nadesłało Związkowi Izb projekt odnośnego wykazu, który jednak znacznie odbiegał od wykazu, zawartego w rozporządzeniu z dnia 15. III. 1933 roku. W szeczególności brak było w projekcie wyliczenia przeważającej ilości artykułów pochodzenia krajowego i zagranicznego, które były wymienione w § 1 pkt. 2 cytowanego rozporządzenia.

Opiniując ów projekt, Związek Izb m. in. na podstawie opinii Izby łódzkiej wskazał na potrzebę uwzględnienia w nowym rozporządzeniu spisu wszystkich artykułów, włączając surowce włókiennicze, a wyliczonych w rozporządzeniu z 1933 r. z wyjątkiem tylko muszli morskich, jako nie mających poważniejszego znaczenia. Natomiast samorząd gospodarczy podniósł, iż do spisu należałoby dołączyć poza tym wyczeski lnu i konopi oraz śruty młynarskie i makuchy odolejone.

Rozporządzenie nie ukazało się w roku sprawozdawczym.

Pojęcie krajowego przedsiębiorstwa eksportowego.

Celem właściwej realizacji przepisów art. 5 pkt. 8 ustawy o podatku obrotowym, zwalniających od podatku sprzedaż eksportową, dokonywaną na rachunek krajowych przedsiębiorstw eksportowych, Izba uznała potrzebę zakomunikowania Ministerstwu Skarbu konkretnych uwag w przedmiocie rozporządzenia wykonawczego.

Izba uznała w szczególności, że pierwszeństwo należałoby przyznać takiemu sposobowi rozwiązania sprawy, aby rozporządzenie nie zawierało zbyt szczegółowej i kazuistycznej definicji pojęcia krajo-

wego przedsiębiorstwa eksportowego oraz nie posługiwało się w tym celu szeregiem specjalnie ustalonych warunków, lecz raczej położyło nacisk na okoliczność natury proceduralnej, a mianowicie, w jaki sposób winien być w praktyce wykazany fakt, iż w grę wchodzi krajowe przedsiębiorstwo eksportowe w rozumieniu przyszłego rozporządzenia wykonawczego. Tak ujmując sprawę, Izba zaznaczyła, iż pod pojęcie owe podciągnąć możnaby krajowe przedsięborstwa handlowe, prowadzące prawidłowo księgi handlowe, które zakupują od przedsiębiorstw przemysłowych na własny rachunek półfabrykaty lub gotowe wyroby w celu wyeksportowania ich poza granice celne R. P., o ile przedsiębiorstwa te będą wpisane do rejestru handlowego i wykażą się zaświadczeniem Państwowego Instytutu Eksportowego, wydanym na wniosek Izby Przemysłowo-Handlowej, iż trudnią się wywozem w zakresie, nadającym im charakter przedsiębiorstwa eksportowego.

Jeśli idzie z kolei o procedurę kontrolną — zdaniem Izby należałoby pozostać przy zasadzie, iż przedsiębiorstwa przemysłowe wolne są od podatku z urzędu, t. j. bez obowiązku składania indywidualnych podań, pod warunkiem prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych, jako też przedstawienia dowodu, iż towar sprzedały krajowemu przedsiębiorstwu eksportowemu. Sam fakt wywozu towaru poza granice R. P. winien być udowodniony i kontrolowany w sposób, przewidziany w okólniku Ministerswa Skarbu z dnia 10 sierpnia 1936 r. L. D. V. 36206/4/36, gdyż uważać można, iż ów system kontrolny zdał swój egzamin praktycznej przydatności.

Sprawa wydania omawianego rozporządzenia przeciągnęła się poza okres sprawozdawczy.

W sprawie poboru zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu za r. 1938.

W roku sprawozdawczym samorząd gospodarczy m. in. na zasadzie uwag Izby łódzkiej podał do wiadomości Ministerstwa Skarbu opinię swą w przedmiocie projektu rozporządzenia o poborze zryczałtowanego podatku przemysłowego od obrotu na rok 1938.

W opinii swej samorząd gospodarczy stwierdził, że nowa sytuacja prawna, jaka wytworzyła się wskutek wniesienia do ciał ustawodawczych projektów ustaw, dotyczących zniesienia świadectw przemysłowych i zmiany ustawy o podatku przemysłowym, całkowicie usprawiedliwia zmianę koncepcji ryczałtu, skrócenie terminu działania

rozporządzenia do jednego roku i szereg innych modyfikacji z kwestią tą związanych.

Dlatego też pod względem merytorycznym samorząd gospodarczy nie zgłosił zasadniczych wniosków, wychodząc z założenia, że projektowane przez Ministerstwo Skarbu rozporządzenie ma tylko charakter przejściowy i że w przyszłości postulaty samorządu będą mogły być zrealizowane.

Powołując się natomiast na poprzednią swą opinię w sprawie niniejszej, samorząd gospodarczy zaznaczył, że przejściowy charakter projektowanego rozporządzenia nie uzasadnia pominięcia tych uwag i spostrzeżeń natury proceduralnej, które już uprzednio poczynił, zwłaszcza, że uwagi owe były wynikiem szczegółowych obserwacji praktyki wymiarowej.

Z powyższych przyczyn samorząd gospodarczy podtrzymał w całości opinię swoją we wszystkich kwestiach natury proceduralnej.

Rozporządzenie o zryczałtowaniu podatku przemysłowego od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw na rok 1938 ogłoszone zostało w Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 23, poz. 205 z 1939 r.

W sprawie interpretacji przepisów ustawy o popieraniu rozbudowy i rozwoju gospodarczego miasta i portu Gdyni.

Izba jako koreferentka sprawy zakomunikowała szczegółowe uwagi w przedmiocie przepisów, dotyczących sprawy zwalniania przedsiębiorstw gdyńskich od podatku obrotowego z mocy samego prawa. M. in. przedmiotem owej opinii było wyjaśnienie, co należy rozumieć pod pojęciem przedsiębiorstwa „dowozowo-przewozowego w transporcie morskim“, czy handel hurtowy artykułami kolonialnymi może korzystać ze zwolnienia podatkowego w zakresie transakcji hurtowych, jeśli w tym samym przedsiębiorstwie dokonywane są również transakcje detaliczne, ustalenie pojęcia artykułów kolonialnych, stwierdzenie, czy dojrzewalnia bananów podpada pod pojęcie przedsiębiorstwa „uszlachetniającego importowane towary“ i t. p.

W sprawie ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na rok 1939.

Przed terminem wykupienia po raz ostatni świadectw przemysłowych na rok 1939 Związek Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. m. in. na zasadzie uwag Izby łódzkiej zwrócił się do Ministerstwa Skarbu o wydanie okólnika, przyznającego na rok 1939 ulgi przy nabywaniu

świadectw przemysłowych w takim zakresie, w jakim ulgi te były udzielone na rok 1938 z tym, że Izby i Urzędy Skarbowe otrzymałyby również prawo do stosowania ulg indywidualnych dla przedsiębiorstw powstałych w roku 1937 i 1938.

Z uwagi na to, że cena świadectwa przemysłowego, nabytego na rok 1939 ma być odliczona od podatku obrotowego, wymierzonego za rok 1939 — Związek Izb wskazał równocześnie na potrzebę wprowadzenia obok okólnika o ulgach, wzorowanego na okólniku, wydanym na rok 1938, jeszcze generalnej zasady tej treści, że przedsiębiorstwa i zajęcia przemysłowe mogą być prowadzone, w wypadku nawet powiększonego zakresu działania w roku 1939, za takimi samymi świadectwami przemysłowymi, do jakich miały prawo w r. 1938.

Kwestię ulg przy nabywaniu świadectw przemysłowych na rok 1939 unormował okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 24 listopada 1938 r. L. D. V. 27312/4/38, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu Nr. 32, poz. 775.

Sprawa zwolnienia z podatku obrotowego transakcyj sprzedaży do Gdańska.

W okresie, poprzedzającym przesłanie samorządowi gospodarczemu do zaopiniowania projektu rozporządzenia wykonawczego w przedmiocie nowej ustawy o podatku obrotowym, aktualne stało się wypowiedzenie wobec Ministerstwa Przemysłu i Handlu, w jakiej mierze samorząd gospodarczy uważa za celowe generalne zwolnienie ogółu operacji sprzedaży do Gdańska z podatku obrotowego.

Izba Przemyłowo-Handlowa w Łodzi nie sprzeciwiła się realizacji owej koncepcji, jakkolwiek podniosła, iż przy obecnym układzie stosunków obrotu towarowego z Gdańskiem podatek nie stanowi momentu, któryby specjalnie odgrywał decydujące znaczenie, wobec czego i sprawa owego zwolnienia nie stanowi postulatu, wysuwanego przez koła gospodarcze okręgu.

Projekt rozporządzenia wykonawczego przesądził sprawę w kierunku uznania zasady, iż wszelkie sprzedaże do Gdańska mają być od 1 stycznia 1939 r. wolne od podatku obrotowego.

W sprawie ewentualnego przedłużenia mocy okólnika z 1937 r. obniżającego stawkę podatkową za 1936 r. dla przedsiębiorstw VI kategorii ulg.

W związku z poruszoną na terenie samorządu gospodarczego kwestią potrzeby ewentualnego przedłużenia mocy okólnika z 23. IX.

1937 r. L. D. V. 38196/4/1, o ile idzie o obroty osiągnięte w latach 1937/38, Izba zajęła stanowisko negatywne, gdyż po ogłoszeniu rozporządzenia i po wydaniu okólnika Min. Skarbu z 23. IX. 1937 r., zainteresowane przedsiębiorstwa, w dalszym ciągu zatrudniające większą część załogi, niewątpliwie musiały liczyć się z faktem, iż obroty ich będą opodatkowane według stawki 1,9% względnie w wypadku nieprowadzenia ksiąg — 3%.

W sprawie terminu składania zeznań dla podatku przemysłowego przez spółki jawne.

W poruszonej sprawie Min. Skarbu na skutek wystąpienia Izby ustaliło okólnikiem z dnia 31. III. 1938 r. L. D. V. 8442/1/38, że spółki nie posiadające osobowości prawnej, jak spółki cywilne, jawne i komandytowe, obowiązane są składać zeznania do wymiaru podatku przemysłowego od obrotu w terminie do dnia 1 marca każdego roku.

Sprawa świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw produkujących wyroby trykotowe i dziane.

W związku ze skierowanymi do Izby zapytaniami, Izba dała wyraz opinii, iż ta część obrotów, która przypada na sprzedaż dzianiny wyprodukowanej w obcej fabryce, lecz skonfekcjonowanej w końcowej fazie produkcyjnej we własnym zakładzie, winna być uważana za integralną części ogólnej produkcji przemysłowej zakładu. Tym samym Izba w negatywnym sensie przesądziła potrzebę wykupienia odrębnego świadcetwa na handel towarowy z tej przyczyny, że odnośna dzianina nie jest wytworem własnej produkcji konfekcjonującego ją zakładu przemysłowego.

Kwestia świadectw przemysłowych dla kupców, sprzedających na rynku.

Wskutek nieprzestrzegania w praktyce okólnika z dnia 29. III. 1927 r. L. D. P. O./III Izba, powołując się na orzeczenie N. T. A. z dnia 17. XI. 1937 r. L. rej. 5044/35, zwróciła się do Izby Skarbowej o polecenie podległym Urzędom, aby umorzyły ewentualne kroki karne w stosunku do kupców, prowadzących sklep i posiadających dlań świadectwo przemysłowe, którzy sprzedawali w dni targowe swe wyroby na rynku bez świadectwa, przewidzianego dla handlu jarmarcznego.

II. Podatek dochodowy.

Projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy o ulgach inwestycyjnych.

Jak wiadomo, Izba w ubiegłych okresach była generalną referentką sprawy ustawowego unormowania zagadnienia ulg inwestycyjnych i poświęciła zagadnieniu temu szczególną uwagę.

Z kolei w roku sprawozdawczym aktualne stało się zaopiniowanie rozporządzenia wykonawczego do ustawy o odnośnych ulgach inwestycyjnych. Występując ze szczegółowymi uwagami w powyższej sprawie, samorząd gospodarczy usilnie podkreślił potrzebę takiego zmodyfikawania przepisów rozporządzenia wykonawczego, aby w zbyt formalistyczny sposób nie utrudniały one płatnikom możności uzyskania ulg względnie nie zmniejszały zakresu ustalonych w owej ustawie ulg, mających na celu pobudzenie inicjatywy prywatnej.

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy o ulgach inwestycyjnych ukazało się w Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 93, poz. 636 z r. 1938.

W sprawie zryczałtowania podatku dochodowego.

Ministerstwo Skarbu zwróciło się do samorządu gospodarczego w fazie, poprzedzającej wydanie rozporządzenia o zryczałtowaniu podatku dochodowego od drobnych płatników, o zakomunikowanie uwag w przedmiocie konstrukcji przepisów owego rozporządzenia.

W wyniku przeprowadzonych w tej mierze dochodzeń samorząd gospodarczy m. in. na zasadzie uwag Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi zakomunikował Ministerstwu Skarbu opinię, dającą wyraz m. in. zasadniczym postulatom, iż:

1) ryczałtem w formie dobrowolnej ugody płatnika z urzędem skarbowym objąć należy możliwie szerokie warstwy drobnych płatników, przy uwzględnieniu zasady, aby pojęcie drobnego płatnika pokrywało się w zasadzie z pojęciem drobnego płatnika, podlegającego zryczałtowanemu podatkowi przemysłowemu;

2) jako górną granicę, powodującą wyłączenie z ryczałtu, przyjąć należy dochód, nieprzekraczający 7,200 zł. i to niezależnie od ilości posiadanych źródeł dochodu;

3) z ryczałtu winny być wyłączone osoby prawne, kupcy rejestrowi oraz płatnicy, prowadzący uproszczone księgi handlowe;

4) wymiar ryczałtu obejmować winien okres 2-letni, celem jednak zachowania ściśle przedmiotowych t. j. z indywidualnymi stosunkami płatnika związanych ulg, stanowiących jedną z podstawowych cech osobistego podatku dochodowego, należałoby zarówno przy ustalaniu ryczałtu, jak i w czasie trwania ugody uwzględniać okoliczności natury rodzimej względnie specjalnej, osłabiające siłę podatkową płatników i uzasadniające zaszeregowanie ich do niższej grupy zryczałtowanego podatku dochodowego. Ponadto zmiana źródeł dochodu, powodująca zwiększenie lub zmniejszenie dochodu o przeszło 30%, winna być podstawą do przeklasyfikowania płatnika do innej grupy podatkowej;

5) samorząd gospodarczy wypowiedział się przeciwko połączeniu terminów płatności zryczałtowanego podatku dochodowego z terminami płatności ryczałtu w zakresie podatku obrotowego. Wobec tego należałoby ustalić owe terminy odrębnie i tak je rozplanować, aby zryczałtowany podatek dochodowy płatny był po upływie roku podatkowego t. j. jak obecnie, a nie antycypacyjnie z góry. Przy zachowaniu tego wymogu możnaby stosować w zasadzie instytucję jednolitego nakazu płatniczego z tym, iż odrębnie byłyby w nim jednak wyszczególniane kwoty w grę wchodzących podatków i odrębnie terminy ich płatności;

6) w imię jednolitości procedury należałoby tryb postępowania w zakresie zryczałtowanego podatku dochodowego unormować w zasadzie w sposób, obowiązujący w zakresie zryczałtowanego podatku przemysłowego z pewnymi zmianami, mającymi na celu usprawnienie poboru i wymiaru ryczałtu. M. in. samorząd gospodarczy podniósł, iż przywiązuje dużą wagę do powiązania instytucji ugodowego ustalania kwot ryczałtu podatku dochodowego z ryczałtem podatku przemysłowego od obrotu, przy przyjęciu takiej kolejności, aby najpierw zawierano ugodę w zakresie podatku obrotowego, a następnie dochodowego. Z drugiej strony przyjąć należy jako zasadę, iż mimo zawarcia ugody w przedmiocie ryczałtu, dotyczącego podatku obrotowego, konieczna jest odrębna ugoda w zakresie podatku dochodowego, o ile zaś nie będzie ona osiągnięta — nie obowiązuje zasada mechanicznego zastosowania ryczałtu, lecz wymiar podatku dochodowego powinien się odbyć na zasadach ogólnych;

7) wreszcie samorząd gospodarczy dał wyraz poglądom, iż ze względu na projektowane zasady ugody a niedostateczne wyrobienie znacznej ilości płatników należałoby przewidzieć możliwość zawie-

rania ugód przy współudziale zrzeszenia gospodarczego, którego płatnik jest członkiem. Współudział zrzeszenia powinien posiadać charakter pomocniczy, gdyż ugodę winien zawierać bezpośrednio płatnik względnie upoważniony przez niego członek rodziny. W interesie zmniejszenia kosztów postępowania należałoby równocześnie zwolnić z opłaty stemplowej odnośne pełnomocnictwa dla członków rodziny.

Zauważyć należy, iż samorząd gospodarczy, a w szczególności Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi już w poprzednich okresach występowała o wprowadzenie zryczałtowanego podatku dochodowego, wychodząc z założenia, iż przyczynić się on może do stabilizacji stosunków kalkulacyjnych drobnych przedsiębiorstw, co ułatwiłoby warunki ich pracy, a poza tym stanowiło wydatną zachętę dla przestawienia działalności, prowadzonej w sposób zakonspirowany, na tory pracy legalnej.

Rozporządzenie o zryczałtowanie podatku dochodowego ukazało się po upływie roku sprawozdawczego.

Normy średniej dochodowości.

Na żądanie Ministerstwa Skarbu Izba, na zasadzie zgłoszonych jej przez zrzeszenia gospodarcze wniosków i po porozumieniu się z Izbą Skarbową w Łodzi, przedstawiła Ministerstwu uwagi dotyczące rewizji wykazu przedsiębiorstw, dla których ustala się normy średniej dochodowości. W szczególności Izba wskazała na potrzebę wprowadzenia do wykazu nowych branż, jak np. wyrób sznurowadeł, tasiemek, konfekcji, skręcalnie zarobkowe, snowalnie i krochmalnie zarobkowe, sprzedaż swetrów i dzianych wyrobów, wyprodukowanych systemem nakładowym, przedsiębiorstwa autobusowe oraz szereg innych.

Ponadto Izba zróżniczkowała niektóre branże już istniejące w wykazie, specjalnie w odniesieniu do przedsiębiorstw przemysłowych w zależności od faktu wytwarzania atykułów z własnych surowców, lub półfabrykatów, względnie w trybie zarobkowym. W tej grupie wymienić można przykładowo wyrób dzianych artykułów gotowych na własny rachunek, dzianych artykułów półgotowych na rachunek własny i zarobkowo, szwalnie wyrobów dzianych oraz wyrób swetrów na rachunek własny i zarobkowo. Przedsiębiorstwa podpadające pod branże farbiarń Izba rozbiła na farbiarnie przędzy, surowych materiałów włókienniczych, pończoch i skarpetek oraz farbiarnie garderoby. O ile idzie o przedsiębiorstwa handlowe Izba zwróciła główną

uwagę na rozróżnienie przedsiębiorstw sprzedaży artykułów nabywanych i sprzedaży towarów wyprodukowanych systemem nakładowym, to jest, sprzedawanych przez nakładców artykułów wytworzonych na ich zlecenie w przemysłowych przedsiębiorstwach zarobkowych lub przez chałupników.

Izba zaznaczyła równocześnie, iż uważa za niecelowe ustalanie odrębnych norm w zależności od osiąganych przez przedsiębiorstwa obrotów, gdyż przedsiębiorstwa handlowe o większych obrotach, jako prowadzone w większym rozmiarze, podlegają obowiązkowi prowadzenia ksiąg, w razie zaś zdyskwalifikowania ich z przyczyn formalnych, książki owe traktowane powinny być co najmniej jako zapiski, wobec czego odpada potrzeba stosowania do nich norm średniej dochodowości.

W końcu Izba dała wyraz opinii, iż pożądaną inowacją ułatwiającą orientację w wykazie byłoby ułożenie go alfabetycznie według branż, w granicach których ustalanoby bardziej szczegółowy podział.

Rozesłane w następstwie wszystkim Izbom Skarbowym, zaś Izbom Przemysłowo-Handlowym do wiadomości wykazy przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, wolnych zajęć zawodowych oraz budynków, dla których ustalone miały być na 1938 rok podatkowy normy dochodowości, uwzględniały naogół sugestie, zakomunikowane Ministerstwu przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Łodzi przy okazji opiniowania projektu w grę wchodzących wykazów.

Z kolei Min. Skarbu nadesłało Izbie Przemysłowo-Handlowej w Łodzi do zaopiniowania projekt norm dochodowości netto przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych i zajęć przemysłowych na rok podatkowy 1938 dla okręgu Izby Skarbowej w Łodzi, zaopiniowany już przez Komisje Odwoławcze, działające przy tejże Izbie Skarbowej.

Wypowiadając się w powyższej sprawie, Izba wskazała na potrzebę przeprowadzenia w projektowanych wykazach odpowiednich korektur, przy czym na uzasadnienie przytoczyła szereg momentów natury gospodarczej i kalkulacyjnej.

* * *

W związku z akcją wymiaru podatku dochodowego, którą dla części płatników, nieprowadzących ksiąg i niemogących wykazać się dostatecznymi dowodami o wysokości ich dochodu przeprowadzają władze skarbowe na podstawie norm średniej dochodowości, Izba

zwróciła się do Izby Skarbowej o unormowanie niektórych zagadnień, związanych ze sprawą właściwego stosowania owych norm. Izba podniosła m. in., iż z kół płatników szczególnie prowincjonalnych podnosi się potrzebę właściwego stosowania norm w stosunku do przedsiębiorstw, których obroty w znacznej części, w każdym razie zaś w wysokości, przekraczającej 1/3, przypadają na artykuły, podlegające scalonemu podatkowi przemysłowemu.

W dalszym ciągu Izba wskazała, iż władze wymiarowe, zmieniające normę netto na niekorzyść płatnika, w licznych wypadkach nie traktują jej jednak jako normy w rozumieniu § 30 rozporządzenia wykonawczego i wskutek tego nie godzą się na odliczenie skądinąd należycie przez płatnika udowodnionych kosztów czynszu. W rezultacie powoduje to stosowanie nadmiernie wygórowanej normy, przekraczającej rzeczywistą dochodowość przedsiębiorstwa, co sprzeczne jest z intencją Min. Skarbu, aby i w stosunku do płatników nieprowadzących ksiąg w możliwie wydatnym stopniu stosowano zasadę indywidualizacji wymiaru, uwzględniającą faktycznie warunki zarobkowe płatnika.

W łączności z powyższym Izba wskazała na potrzebę wydania zarządzenia, aby przy ustalaniu podwyższonej normy netto stosowano § 30 rozporządzenia wykonawczego, t. j. gdy przy obliczaniu normy nie odrachowano kosztów czynszu za lokal — aby potrącano je post factum na podstawie dowodu płatnika.

Równocześnie Izba dała wyraz przeświadczeniu, iż zgodnie z instrukcyjnymi zaleceniami Ministerstwa z lat ubiegłych oraz dość obfitym orzecznictwem N. T. A. w tej kwestii, normy średniej dochodowości również i w roku 1938 nie będą stosowane celem opodatkowania przedsiębiorstw, których książki zostały zdyskwalifikowane z przyczyn formalnych, poza tym jednak traktowane być mogą jako wiarogodny materiał zapiskowy.

Projekt norm uposażeń w naturze na rok podatkowy 1938 dla okręgu Izby Skarbowej w Łodzi.

Izba otrzymała do zaopiniowania nadesłany przez Ministerstwo Skarbu projekt norm uposażeń w naturze na rok podatkowy 1938 dla okręgu Izby Skarbowej w Łodzi, zaopiniowany przez Komisję Odwoławczą, działającą przy tejże Izbie Skarbowej.

Powyższe normy przewidziane § 17 rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej wyrażają stosownie do § 39 tegoż roz-

porządzenia wartość pieniężną dochodów z uposażeń lub wynagrodzeń w naturze, przewidzianych w art. 42 ustawy o podatku dochodowym.

O ile idzie o projekt, przewidywał on odrębne normy uposażeń dla miast powyżej 100.000 mieszkańców, od 50.000 — 100.000 mieszkańców i od 10.000 — 50.000 mieszkańców oraz poniżej 10.000 mieszkańców i dla wsi.

Świadczenia w naturze obejmowały: artykuły spożywcze, opałowe, oświetlenie, użytkowanie roli lub ogrodu uprawnego, paszę dla bydła, mieszkanie, używalność środków komunikacyjnych i utrzymanie.

Izba zakomunikowała Ministerstwu Skarbu swoje uwagi w powyższej sprawie.

Wykaz przedmiotów, których okres zużycia nie przekracza 5 lat.

W okresie sprawozdawczym Izba wypowiedziała się za dalszym bezterminowym przedłużeniem mocy obowiązującej do końca 1938 r. okólnika z dnia 10. VI. 1937 r. L. D. V. 20380/2/37, ustalającego wykaz przedmiotów, które mogą być przez płatników prowadzących prawidłowe księgi jednarazowo spisane na straty w tym roku operacyjnym, w którym zostały nabyte, przy uwzględnieniu uzupełnień, jakie Związek Izb zakomunikował Ministerstwu Skarbu.

Okólnik, realizujący powyższe postulaty, ukazał się po upływie roku sprawozdawczego.

W sprawie spisywania na straty należności nieściągalnych względnie wątpliwych.

W końcu roku 1938 Izba Skarbowa w Łodzi zawiadomiła Izbę Przemysłowo-Handlową w odpowiedzi na jej wystąpienie, iż w sprawie oceny zasadności spisywania na straty należności nieściągalnych względnie wątpliwych przez płatników podatku dochodowego, prowadzących księgi handlowe, władze wymiarowe tutejszego okręgu stosować się będą do obowiązujących przepisów oraz do wykładni, ustalonej w szeregu wyroków N. T. A. (vide Sprawozdanie za rok 1937, tom I, str. 178).

Ponieważ wymiary dla poszczególnych przedsiębiorstw dokonane zostały jednak na podstawie zakwestionowania nieściągalności względnie wątpliwego charakteru owych należności również i w wy-

padkach, gdzie w myśl orzecznictwa N. T. A. niewątpliwie należało uznać dopuszczalność spisania na straty, Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi w drodze bezpośrednich rozmów kilkakrotnie wskazywała na potrzebę wydania zarządzenia podległym urzędom skarbowym, aby aż do czasu załatwienia odwołań płatników sporne sumy podatku prowizorycznie wyłączały z pod egzekucji na prośby płatników.

Równocześnie Izba poparła wniosek czynników samorządu gospodarczego innych okręgów w sprawie wystąpienia do Ministerstwa Skarbu o unormowanie w drodze okólnika zagadnienia spisywania na straty należności nieściągalnych względnie wątpliwych przez przedsiębiorstwa jednoosobowe, spółki firmowe oraz firmowo-komandytowe.

W roku sprawozdawczym postulaty samorządu gospodarczego nie zostały zrealizowane w formie, jaką proponował Związek Izb, t. j. w formie specjalnego okólnika, który unormowałby tę kwestię.

Ustalanie kosztów, ponoszonych przez pracowników w związku z odbywanymi podróżami służbowymi.

Wobec trudności, napotykanych w praktyce przy ustalaniu oraz udowadnianiu wysokości wynagrodzenia, użytego na koszty służbowe przez pracowników prywatnych, Min. Skarbu upoważniło Izbę Skarbową w Łodzi do ustalenia norm, służących do określenia owych kosztów. Koszty te według ustalonych norm bez obowiązku ich udowodnienia mogłyby być wyłączone z pod opodatkowania podatkiem dochodowym według przepisów działu II ustawy o podatku dochodowym.

Izba przesłała w powyższej sprawie konkretne wnioski zapytującej Izbie Skarbowej.

Amortyzacja torów kolejowych.

Sprawa powyższa była przedmiotem rozważań samorządu gospodarczego, który m. in. na zasadzie uwag Izby łódzkiej wystąpił do Ministerstwa Skarbu z przedstawieniem, iż urządzenia kolejowe podlegają zużyciu na równi z wszelkimi innymi przedmiotami i urządzeniami, używanymi do pracy i eksploatacji w przedsiębiorstwach, wobec czego należałoby uznać amortyzację torów kolejowych.

Sprawa powyższa nie została ostatecznie zadecydowana w roku sprawozdawczym.

Stosowanie art. 21 ust. 5 ustawy o podatku dochodowym.

W okresie sprawozdawczym przedmiotem wystąpienia Izby była sprawa stosowania przepisu art. 21 ust. 5 ustawy o podatku dochodowym w sposób, zapewniający z jednej strony współpracę krajowych przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, a z drugiej zabezpieczający należycie interesy Skarbu przed możliwością ewentualnie fikcyjnych lub nieuzasadnionych transferów.

III. Opłaty pośrednie.

Decentralizacja punktów sprzedaży etykiet dla poboru opłat od mąki i kaszy.

Kierując się poglądem, że w interesie prawidłowego funkcjonowania ustawy z dnia 5. VIII. 1938 r. o środkach finansowych na kształtowanie cen artykułów rolniczych pożądane jest zwiększenie ilości placówek, zajmujących się sprzedażą etykiet tak, aby młyny możliwie łatwo mogły pokrywać swoje zapotrzebowanie w zakresie etykiet bez potrzeby zwracania się do dalej położonych Urzędów Skarbowych — Izba zwróciła się do łódzkiej Izby Skarbowej o udzielenie upoważnienia ad § 21 rozporządzenia wykonawczego do owej ustawy zarządom następujących gmin:

w powiecie	łódzkim:	gminy	Tuszyn i Puczniew
„	łaskim	„	Lutomiersk, Zelów, Widawa i Szczerców
„	sieradzkim	„	Szadek i Wierzchy
„	wieluńskim	„	Praszka, Działoszyn i Wieruszów
„	łęczyckim	„	Poddębice, Piątek i Ozorków
„	brzezińskim	„	Jeżów, Głowno, Stryków i Ujazd
„	piotrkowskim	„	Kleszczów, Sulejów, Bełchatów i Gorzkowice
„	radomszczańskim	„	Brzeźnica i Pławno

Podany wyżej wykaz gmin uwzględniał istniejącą dyslokację młynów czynnych na terenie województwa łódzkiego a oddalonych od siedziby Urzędu Skarbowego.

Zgłaszając powyższe propozycje, Izba nadmieniła, iż sfery młynarskie uważają za celową ową decentralizację punktów sprzedaży i wydawania etykiet, gdyż przy istniejącym stanie rzeczy niewątpliwie ilość etykiet nabywanych przez młyny, znajdujące się w mniejszych ośrodkach a oddalonych o kilkadziesiąt kilometrów od najbliższego Urzędu Skarbowego, pozostaje w tyle za wysokością faktycznych obrotów, co szkodzi realizacji ustawy i komplikuje sytuację przedsiębiorstw, lojalnie uiszczających opłaty.

Poza tym Izba w okresie sprawozdawczym poświęciła szczegółową uwagę poszczególnym zagadnieniom, łączącym się ze stosowaniem w praktyce ustawy o środkach finansowych na popieranie gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen artykułów rolnych.

M. in. Izba poświęciła uwagę współpracy elementu gospodarczego w zakresie kontroli nad przestrzeganiem owej ustawy, ustosunkowała się do sprawy niezezwalania na wolny od opłat obrót między filiami młynów względnie specjalnych punktów wymiany z centralami zakładów młynarskich oraz wypowiedziała się w sprawie rodzajów mąki, podlegającej opłatom przewidzianym w § 5 rozporządzenia wykonawczego do cytowanej ustawy.

IV. Podatki komunalne.

Sprawa wprowadzenia podatku drogowego w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych.

Ze względu na nagłość, jakiej nabrała sprawa zrealizowania ewentualnych zamierzeń ustawodawczych (druki sejmowe Nr. 647 i 671), dotyczących wprowadzenia podatku drogowego w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych oraz w związku z faktem, iż przedstawiciele centralnych zrzeszeń własności nieruchomej bezpośrednio przedstawili Międzyizbowej Komisji Skarbowej swoje postulaty w tej dziedzinie, Izba stwierdziła, iż zachodzi potrzeba poświęcenia specjalnej uwagi poruszonemu zagadnieniu, żywo obchodzącemu również szerokie koła gospodarcze. Wprowadzenie podatku drogowego byłoby bowiem pierwszym niedopuszczalnym naruszeniem zasady, iż w dziedzinie finansów publicznych nie będą realizowane nowe obciążenia podatkowe.

Mimo zastrzeżeń samorządu gospodarczego ustawa z dnia 5-go sierpnia 1938 r. o poprawie finansów związków samorządu terytorial-

nego i o zmianie ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 455) przyznała miastom, wydzielonym z powiatowych związków samorządowych, prawo poboru specjalnego podatku drogowego na budowę i utrzymanie dróg w obrębie granic administracyjnych tych miast. Stosownie do art. 7 znowelizowane przepisy miały być po raz pierwszy zastosowane do miast wydzielonych już za II półrocze okresu budżetowego 1938/39 t. j. od dnia 1. X. 1938 r. do 31. III. 1939 r.

W związku z powyższym Izba zwróciła się do Zarządu m. Łodzi z zapytaniem, czy i w ogóle w jakiej mierze Zarząd Miasta zamierza ewentualnie w II-im półroczu okresu budżetowego 1938/39 wykorzystać uprawnienia, ustalone w art. 5 cytowanej ustawy, a uprawniające samorząd terytorialny do poboru podatku drogowego przez nałożenie na przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, wykupujące świadectwa przemysłowe, specjalnego obciążenia w wysokości, nieprzekraczającej 15% ceny owych świadectw.

Izba zaznaczyła, że z uwagi na wielokrotnie deklarowaną potrzebę nienakładania na życie gospodarcze nowych i nadmiernych obciążeń, które ujemnie odbiłyby się na przebiegu koniunktury gospodarczej, interesuje ją wyjaśnienie Zarządu Miasta w tej kwestii. W odpowiedzi Zarząd Miasta zakomunikował, że oczekuje na zapowiedziane w art. 10 ustawy z dnia 5 sierpnia 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 455) postanowienia wykonawcze.

O ile idzie zaś o stronę merytoryczną sprawy, Zarząd Miejski podkreślił, iż rok rocznie wydatkuje wprost niewspółmierne do swych możliwości finansowych kwoty na budowę i konserwację ulic i placów miejskich. Dlatego stan materialny gminy miejskiej nie wskazuje na to, aby mogła ona zrezygnować z nowopowstającego źródła dochodu.

Równocześnie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na wysuniętą przez samorząd gospodarczy propozycję wyjaśnienia miastom, że nie powinny mechanicznie nakładać dodatku w maksymalnej wysokości 15% ceny świadectw — odpowiedziało, że nie może ograniczać ustawowych uprawnień miast tym bardziej, że wysokość maksymalnych kwot, obciążających z tego tytułu przedsiębiorstwa, nie będzie znaczna, a dodatki będą nakładane tylko w wypadkach faktycznej potrzeby.

Rozporządzenie o podatku drogowym opublikowane zostało w Dzienniku Ustaw Nr. 76, poz. 530 z 1938 r.

V. Monopole.

W sprawie przywrócenia skupu butelek monopolowych.

W okresie sprawozdawczym Izba poparła postulat sprzedawców wyrobów Państwowego Monopolu Spirytusowego, zmierzający w kierunku przywrócenia przez Państwowy Monopol Spirytusowy skupu butelek, dostarczanych przez owych sprzedawców.

Opracowany w tej sprawie przez Izbę tekst wystąpienia do Ministerstwa Skarbu podniósł m. in., iż za przywróceniem zasady skupu butelek przemawiają nie tylko interesy sprzedawców oraz samego Monopolu, lecz również momenty natury społeczno-dydaktycznej, polegające na przyzwyczajaniu społeczeństwa do racjonalnego wykorzystywania i szanowania wszelkich odpadków.

Ministerstwo Skarbu nie załatwiło sprawy w sposób zgodny z wnioskiem samorządu gospodarczego.

VI. Opłaty stemplowe.

W sprawie projektu noweli do ustawy o opłatach stemplowych.

Po rozpatrzeniu projektu noweli do ustawy o opłatach stemplowych Izba — jako generalna referentka na terenie Związku Izb — zaznaczyła, iż niewątpliwie ujawnia się potrzeba udoskonalenia systemu opłat stemplowych jako też dostosowania go do potrzeb życiowych w drodze usunięcia wadliwości dostrzeżonych w praktyce. Analiza projektu okazała jednak, iż w znacznej mierze rozmija się on z tym zasadniczym założeniem, sformułowanym w postaci wstępnej w uzasadnieniu do projektu, gdyż w łącznych swych skutkach ustawodawcza realizacja projektu spowodowałaby zdecydowane pogorszenie obecnego stanu rzeczy.

W związku z powyższym Izba zgłosiła szereg uwag, dotyczących doraźnej reformy ustawy o opłatach stemplowych aż do czasu, gdy wskutek kodyfikacji ustawodawstwa cywilnego dojrzeją warunki dla przeprowadzenia ustrojowej reformy systemu opłat stemplowych. Uwagi Izby podkreślały konieczność uproszczenia przepisów ustawy m. in. przez podciągnięcie pod jednolitą opłatę stemplową czynności prawnych, zbliżonych pod względem treści, przy równoczesnym obniżeniu wysokości poszczególnych opłat.

Ponadto, kierując się powyższym względem, Izba podniosła, iż z analogicznych przyczyn pożądane byłoby obniżenie szeregu stawek, podwyższonych w dobie kryzysu ustawą z dnia 18. III. 1932 r.

Wreszcie Izba stwierdziła, iż dokuczliwość obecnej ustawy o opłatach stemplowych wynika nie tylko z materialnych przepisów ustawy i konstrukcji samych opłat, lecz potęgowana jest okolicznością, iż przeważająca część płatników nie może się należycie zorientować w obowiązujących przepisach. W interesie bezpieczeństwa prawnego staje się więc szczególnie pilną kwestią jak najrychlejsze ułożenie urzędowej alfabetycznej tabeli opłat dołączonej do ustawy a obejmującej również całokształt wykładni.

W końcu uznając, iż należy w drodze surowych represji zwalczać defraudacje, mające na celu świadome uszczuplenie należnych Skarbowi opłat stemplowych, Izba dała wyraz opinii, że w imię jednolitości instytucji prawno-podatkowych należałoby jednak odpowiedzialność za przekroczenia unormować na zasadach, ustalonych w ordynacji podatkowej.

Kierując się tymi zasadniczymi przesłankami, Izba stwierdziła, że opracowany projekt zawodzi nadzieje życia gospodarczego, co sprawia, iż znaczna część jego przepisów bezwarunkowo nie nadaje się do przyjęcia.

Sprawa projektu była przedmiotem bezpośrednich konferencji samorządu gospodarczego z Ministerstwem Skarbu, na których Izba jako referentka sprawy umotywowała całokształt zastrzeżeń, nastręczających się w przedmiocie projektu. Po szczegółowym rozważeniu sprawy Ministerstwo uznało słuszność owych zastrzeżeń i w konsekwencji całkowicie wycofało projekt.

Sprawa opłat stemplowych od weksli, płatnych na terenie W. M. Gdańska.

Spostrzeżenia praktyki okazały, że płatnicy nie wykorzystują należycie art. 122 ustawy o opłatach stemplowych, w myśl którego wolne są od opłaty stemplowej wystawione w Polsce weksle trasowane, z których treści wynika, że miejsce płatności znajduje się na obszarze W. M. Gdańska i które wymieniają trasata jako mającego mieszkanie lub siedzibę na terenie W. M . Gdańska.

W związku z zapytaniem Ministerstwa Skarbu Związek Izb stwierdził na zasadzie referatu Izby łódzkiej, że istotnie anomalia,

polegająca na nienależytym wykorzystywaniu art. 122 ustawy na dość szeroką skalę przejawia się w praktyce życia codziennego. Jeśliby szło o środki zaradcze, wskazano, iż może najprostszym i najwłaściwszym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie w obieg — za zwrotem minimalnego kosztu manipulacyjnego — specjalnych blankietów weksli, wolnych od opłaty stemplowej, a przenaczonych dla wypadków, wymienionych w art. 122 ustęp ostatni. Podanie do wiadomości, iż zainteresowani mogą posługiwać się podobnym formularzem wekslowym, w specjalny sposób uprzytomniłoby zarówno stronom zainteresowanym, jak i urzędom, iż nie zachodzi obowiązek uiszczania opłaty stemplowej w wypadkach, gdy weksel płatny jest za granicą i trasat ma mieszkanie lub siedzibę za granicą. Zdaniem Związku Izb w celach instruktywnych pożądane byłoby równocześnie zamieszczenie na owym wekslu pouczenia przytaczającego przepis ustawy, w wyniku jakich późniejszych okoliczności weksle owe podlegają opłacie. W ten sposób możnaby równocześnie najskuteczniej zapobiec mniemaniu, iż w danej sprawie obowiązują dodatkowe i w ustawie samej niesprecyzowane wymogi, ustalone w drodze wykładni lub okólników, których treść nie jest znana przeciętnemu kupcowi lub przemysłowcowi.

Sprawa ulgowej opłaty stemplowej od spółek.

Przepisy ustawy z dnia 15. III. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 238), które wprowadziły czasową obniżkę stawek opłat, przewidzianych w art. 102, 103, 105, 109 i 110 ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 41 z 1932 r., poz. 413), przedłużoną następnie rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17. I. 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 79), wygasły z dniem 31 grudnia 1937 r., wskutek czego od tego terminu obowiązują normalne, a więc dwukrotnie wyższe stawki.

Ponieważ motywy, które w swoim czasie skłoniły Rząd do wprowadzenia zniżki omawianych opłat, nie straciły na aktualności, zwłaszcza wobec ogólnej tendencji do uprzemysłowienia kraju — Związek Izb, m. in. na zasadzie uwag Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi zwrócił się do Ministerstwa Skarbu o spowodowanie uchwały Rady Mnistrów, przedłużającej na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 15. III. 1934 r. wspomniane ulgi na dalsze dwa lata z mocą działania od 1 stycznia 1938 r.

Wystąpienie Związku Izb Ministerstwo Skarbu nie uwzględniło.

Po otrzymaniu odmowy Związek Izb zwrócił się ponownie do Ministerstwa o zrewidowanie poprzedniej decyzji, podnosząc, iż w dalszym ciągu aktualne są przesłanki gospodarcze, na podstawie których wydana została wygasła ustawa.

Pobieranie opłat stemplowych od wniosków o poświadczenie ceny fakturowej.

W dziale IV „Przepisów i instrukcyj, obowiązujących przy załatwianiu podań importerów", ogłoszonych przez Komitet Przywozowy Rady Handlu Zagranicznego, figurował przepis, iż na wniosku o poświadczenie ceny fakturowej winny być naklejone znaczki stemplowe po zł. 5 od każdego odcinka dewizowego (pod pojęciem którego należy rozumieć kopię pozwolenia przywozu dla Banku Dewizowego), składanego przy wniosku oraz po 50 groszy od każdego załącznika niezależnie od tego, czy pozostaje on w aktach sprawy, czy zwraca się go firmie, przy czym odcinek dewizowy należy również traktować jako załącznik.

Ponieważ podstawy prawne owego przepisu i jego celowość nastręczały wąpliwości interpretacyjne sprawa była przedmiotem rozważań samorządu gospodarczego, po czym Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi jako referentka sprawy przygotowała projekt wystąpienia do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, w którym dała wyraz opinii, iż zarówno art. 140 ustawy o opłatach stemplowych jak i względy gospodarcze przemawiają za zwolnieniem od opłat stemplowych w grę wchodzących podań.

Wniosek w tej sprawie zgodnie z referatem Izby łódzkiej skierowany został do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, które przychyliło się do opinii Izby już po upływie okresu sprawozdawczego.

VII. Podatki realne.

Zwolnienie lokali, zajmowanych przez zakłady handlowe od podatku lokalowego.

Dekret Prezydenta R. P. z dnia 14. XI. 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 505) zwalnia w art. 2 pkt. 3 od podatku lokale lub ich części zajęte przez zakłady przemysłowe, natomiast nie przyznaje owego zwolnienia lokalom zajętym przez zakłady handlowe. Ponadto stopa podatku od lokali nie jest jednolita, lecz zależy od ilości zajmowanych izb,

wynosząc przy lokalach do 3 izb — 8% komornego, a przy większych 12%.

W związku z powyższym rozważany był na terenie samorządu gospodarczego postulat zwolnienia zakładów handlowych od podatku lokalowego analogicznie do zakładów przemysłowych, a ewentualnie zrównania stawki podatku od lokali zajmowanych przez zakłady handlowe do jednolitej wysokości 8%.

Postulat ów został poparty przez Izbę łódzką.

VIII. Księgi handlowe.

Projekt okólnika w sprawie sporządzania inwentarzy.

Wypowiadając się w sprawie nadesłanego Izbie do zaopiniowania projektu okólnika Ministerstwa Skarbu w sprawie sporządzania inwentarzy w przedsiębiorstwach prowadzących księgi, Izba zauważyła na wstępie, że podobny okólnik nie może z natury rzeczy wyjaśniać wszystkich nastręczających się wąpliwości, wobec czego należałoby wyraźnie zaznaczyć, iż zawiera on wyjaśnienie niektórych kwestii, dotyczących prawidłowego sposobu sporządzania inwentarzy.

O ile idzie o uwagi, dotyczące merytorycznej strony projektu, Izba podniosła m. in.:

W odniesieniu do przedmiotów majątkowych, przeznaczonych do stałego użytku w przedsiębiorstwie a niestanowiących przedmiotu obrotu, wystarczyć powinno powołanie się w inwentarzu na spis szczegółowy, sporządzony w okresie poprzednim, jeśli w dalszym ciągu odpowiada on stosunkom faktycznym i jeśli uwzględnione zostały w owym spisie zmiany, które nastąpiły w okresie ostatniego roku bilansowego.

Z uwagi na pomocniczą funkcję brulionu inwentarzowego jako formy dokumentacji, w ogóle nieprzewidzianej w kodeksie handlowym, Izba dała wyraz opinii, iż należałoby zastosowanie brulionu ograniczyć tylko do treści istotnie potrzebnej i stosowanej w praktyce.

W związku z przepisem projektu okólnika ustalającym, iż brulion inwentarza sporządzony winien być najpóźniej w ciągu 5 dni po upływie roku obrotowego, Izba podniosła, iż brulion inwentarzowy w ogóle nie jest dokumentem, przewidzianym przez prawo handlowe, tym mniej nie mógłby wiążącego znaczenia posiadać przepis, usta-

lający do kiedy pod rygorem ewentualnego zdyskwalifikowania ksiąg winien być ów brulion sporządzony.

Dla uniknięcia podanych zastrzeżeń prawnych i utrwalenia z drugiej strony koniecznej praktyki, idącej w kierunku posługiwania się brulionami, Izba zaprojektowała wprowadzenie przepisu następującego:

„Zgodnie z praktykami zwyczajowymi ustala się, iż brulion inwentarza winien być sporządzony w zasadzie najpóźniej w ciągu 15 dni po upływie roku obrotowego".

W dalszym ciągu Izba podniosła, że jeśli w dziedzinie podatkowej w okresie przejściowym brulion uchodzić ma jako surogat inwentarza, to nie powinno się odstępować od przepisu art. 57 § 2 kodeksu handlowego, w myśl którego inwentarz osobiście powinien podpisywać kupiec, wskutek czego nieważny jest podpis chociażby nawet prokurenta (Komentarz — str. 114).

Z kolei Izba wskazała, że w imię ścisłości należałoby w wyjaśnieniu, że inwentarz powinien być sporządzony z natury — dodać, iż zasada ta dotyczy przedmiotów zmysłowych, gdyż wartości i prawa niematerialne siłą rzeczy nie mogą być spisane z natury.

Wreszcie Izba zaznaczyła, że punkt określający przez kogo winien być podpisany inwentarz jest w ogóle zbędny, gdyż dotyczy kwestii, która nie może nastręczać żadnej wątpliwości, albowiem jest ona wyraźnie unormowana w art. 57 § 2 kodeksu handlowego.

Poza tym Izba przedstawiła szereg szczegółowych uwag w przedmiocie przewidzianych w projekcie okólnika wyjaśnień, dotyczących wyceny składników majątkowych, sprecyzowania wartości rzeczywistej i t. p.

W okresie sprawozdawczym okólnik w sprawie sporządzania inwentarzy nie ukazał się.

* * *

W związku z zapytaniem Ministerstwa Skarbu, czy z punktu widzenia zasad prawidłowej księgowości zachodzi potrzeba uwidocznienia w inwentarzu zapasów etykiet, Izba zakomunikowała, iż nie uwidocznianie etykiet w inwentarzu, lecz traktowanie wydatków na zakup ich jako kosztów handlowych wynika z tych samych przesłanek, dla jakich nie traktuje się jako odrębnej pozycji w inwentarzu posiadanych przez firmy ksiąg handlowych, papierów, druków i. t. p., których zakup w analogiczny sposób przeprowadzono przez rachunek bieżących kosztów handlowych.

Uwzględniając, iż etykiety nie stanowią objektu majątkowego, nadającego się do spieniężenia i że nie mogą również w konsekwencji stanowić składnika czynnego bilansu, koszt etykiet winien obciążać jedynie koszty handlowe.

Księgowanie faktur.

W związku z reprezentowanym przez Ministerstwo Skrabu poglądem, iż prawidłowość ksiąg handlowych wymaga natychmiastowego księgowania otrzymanych faktur, Izba podniosła, iż zachodzi potrzeba wystąpienia o rewizję powyższego stanowiska.

Według opinii Izby bowiem przyjąć należy sposób księgowania, wykluczający zarzut zaległości, a z drugiej strony najbardziej odpowiadający potrzebom obrotu.

Uwzględniając przepisy art. 54 kodeksu handlowego, uznać należy za zgodne z zasadami prawidłowej księgowości, jeśli przedsiębiorstwo otrzymane faktury bezzwłocznie i chronologicznie zapisuje do specjalnej książki ewidencyjnej o charakterze księgi pomocniczej, wpisy zaś do ksiąg głównych uskutecznia się z kolei w miarę odbioru towaru. Zaznaczony system wpisywania faktur do ewidencji pomocniczej nie narusza zasady bieżącego prowadzenia księgowości w sposób, należycie ujawniający stan interesów; jest on poza tym zgodny z wykładnią interpretacyjną N. T. A. w przedmiocie pojęcia zaległości w księgowaniu i jej wpływu na ocenę ksiąg. Jak podniósł to bowiem N. T. A. już w wyroku z 2. V. 1928 r., zaległość owa zawisła jest m. in. od stanu zapisów faktycznych w innych księgach pomocniczych.

Równocześnie Izba wobec szczególnej uwagi, jaką do unormowania tej sprawy przywiązują sfery gospodarcze, uwypukliła momenty, które ze względów techniczno-buchalteryjnych przemawiają przeciwko bezzwłocznemu wpisywaniu faktur do ksiąg zasadniczych. W wypadku bezzłocznego księgowania faktur w księgach głównych, w razie pozyskania bonifikaty na skutek nieodpowiedniej jakości towaru, różnicy ilości wskutek zaniku w czasie przewozu i t. p. — zachodzi konieczność skorygowania ceny figurującej w fakturze. Sprawia to, iż znaczna część faktur z tych czy innych względów podlegać musiałaby podwójnej manipulacji buchalteryjnej, co narzucałoby potrzebę stosowania licznych poprawek, storn, doksięgowań i to nie

tylko w księgach głównych, lecz i pomocniczych, jak księgi magazynowe, kartoteki i t. p.

Większość tych komplikacji, m. in. podrażających koszt buchalterii a tym samym koszty handlowe przedsiębiorstwa, automatycznie odpada jednak przy stosowaniu zasady posługiwania się pomocniczą ewidencją faktur, prowadzoną z zachowaniem wymogu bieżącej chronologiczności.

Na wystąpienie Związku Izb w powyższej sprawie Ministerstwo Skarbu oświadczyło jednak, że nie znajduje dostatecznych powodów do zmiany swego stanowiska.

Również na ponowne wystąpienie Związku Izb, podjęte na wniosek Izby łódzkiej, Ministerstwo nie uznało za możliwe przychylić się do punktu widzenia, reprezentowanego przez samorząd gospodarczy, wobec czego Izba zwróciła uwagę zainteresowanych na potrzebę dostosowania odtąd sposobu księgowania faktur do owych wyjaśnień Ministerstwa, gdyż trwanie przy innych metodach wywołać może ewentualne zarzuty w przedmiocie prawidłowości księgowań i ksiąg w ogóle.

Zainteresowane sfery gospodarcze pod koniec roku sprawozdawczego podniosły ponownie potrzebę podjęcia starań o zmianę stanowiska Ministerstwa Skarbu.

Sprawa doręczania nakazów płatniczych osobom, prowadzącym księgi handlowe.

Izba kilkakrotnie poruszała na terenie Izby Skarbowej nader ujemne konsekwencje, na jakie narażeni są płatnicy, w szczególności prowadzący prawidłowe księgi handlowe, wskutek opóźnionego przeprowadzania wymiarów oraz w parze z tym idącego faktu, iż na zwłokę narażony jest tryb doręczania nakazów płatniczych. Wskazując na potrzebę przyśpieszenia akcji wymiarowej, Izba podniosła równocześnie, iż leży to we własnym interesie Skarbu, gdyż zdarza się niejednokrotnie, że część firm wskutek upływu czasu ulega likwidacji, co przekreśla możliwość ściągnięcia należnych sum podatku dochodowego ustalonych w nakazach płatniczych, doręczonych po zwinięciu przedsiębiorstwa.

Łódzka Izba Skarbowa, uznając słuszność owych zastrzeżeń, oświadczyła, iż czyni starania o dalsze zwiększenie liczby księgowych rewidentów, co pozwoli doprowadzić stan badania ksiąg i związanych

z tym wymiarów do stanu bieżącego. Ponadto Izba Skarbowa w łączności z uwagami Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi nadmieniła, iż od dwóch lat stosowane jest w niektórych wypadkach dokonywanie wymiarów podatkowych w sprawach książkowych bez badania zaofiarowanych ksiąg, a w oparciu tylko o zeznanie.

Wobec zasadniczego charakteru sprawy Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi poświęciła jej dalszą uwagę, przy czym zajęła stanowisko, iż dążyć należy do dalszego rozpowszechnienia zasady dokonywania wymiarów tylko w oparciu o zeznania i bez badania ksiąg w każdym roku podatkowym z osobna, co stanowić będzie istotniejsze odciążenie zarówno dla władz skarbowych, jak i płatników i przyczynić się może do pożądanego przyśpieszenia akcji wymiarowej. Ponadto zadaniem Izby było takie ujęcie sprawy, aby w drodze unikania nadmiernej drobiazgowości przy rewizji ksiąg i ograniczania jej do spraw rzeczywiście istotnych można było osiągnąć znaczną ekonomię czasu zarówno dla organów kontrolnych, jak i samych przedsiębiorstw.

Sprawa powyższa była przedmiotem rozważań Związku Izb na podstawie uwag Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi jako generalnej referentki sprawy, przy czym jednak ostateczne jej załatwienie przeciągnęło się poza okres sprawozdawczy.

Księgowanie dodatków procentowych.

W łączności z zapytaniem, skierowanym przez Ministerstwo Skarbu pod adresem samorządu gospodarczego, Izba z uwagi na przepisy prawne oraz orzecznictwo N. T. A. stwierdzające, iż dodatki procentowe, pobierane od rachunków przez kelnerów, stanowią część obrotu przedsiębiorstwa restauracyjnego — przyłączyła się do opinii, iż zgodnie z zasadami prawidłowej księgowości dodatki owe winny być ujawniane w księgach handlowych.

Księgowość przedsiębiorstw komisowych.

Samorząd gospodarczy rozpatrywał zagadnienie, jak powinny księgować przedsiębiorstwa komisowej sprzedaży artykułów zagranicznych, wystawiające faktury odbiorcom w walucie zagranicznej, aby zarówno zadośćuczynić przepisom art. 55 § 1 Kodeksu Handlowego, nakazującego prowadzenie ksiąg w walucie polskiej, jak i po-

trzebom przedsiębiorstwa, dla którego konieczne są rozliczenia z kontrahentami w walucie zagranicznej.

Z uwagi na potrzebę ujednostajnienia zasad księgowości prowadzonej przez przedsiębiorstwa komisowe, reprezentujące firmy zagraniczne, Związek Izb na podstawie wniosku Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi podał Ministerstwu Skarbu treść ustalonej przezeń opinii z prośbą o rozstrzygnięcie kwestii omawianej stosownie do § 74 rozporządzenia wykonawczego do Ordynacji Podatkowej.

W opinii swej Związek Izb podniósł, że prowadzenie: 1) ksiąg kontowych odbiorców w walutach zagranicznych po stronie debetowej i w złotych po stronie kredytowej z przeliczeniem dla wyrównania ze stroną debetową na odpowiednią walutę zagraniczną po urzędowym kursie dnia zapłaty oraz 2) dzienników sprzedaży w walucie zagranicznej z przeliczeniem na złote według urzędowego kursu ultimo miesiąca — nie odpowiada zasadom prawidłowej księgowości.

Natomiast przenoszenie zbiorowych sum do dziennika ogólnego i księgi głównej tylko w walucie polskiej uznać wypada za odpowiadające zasadom prawidłowej księgowości, gdyż z jednej strony odpowiada ono przepisom art. 55 K. H., z drugiej zaś nie koliduje z zasadą przejrzystości ksiąg z uwagi na możność sprawdzenia kwot sprzedaży w walutach obcych w księgach pomocniczych.

W sprawie powyższej Ministerstwo Skarbu nie ogłosiło miarodajnego wyjaśnienia.

Termin, od którego obowiązywać winny zasady prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych.

Zainteresowane sfery gospodarcze zwróciły się do Izby z zapytaniem, czy w razie zaakceptowania przez Ministerstwo Skarbu opinii samorządu gospodarczego w sprawie księgowości komisantów władze skarbowe nie zechcą ewentualnie interpretacji tej stosować z mocą wsteczną, co mogłoby sprowadzić dyskwalifikację ksiąg.

W łączności z powyższym Izba zakomunikowała, że samorząd gospodarczy, zgłaszając opinię w sprawie wymogów prawidłowej księgowości, z reguły wnioski swoje wysuwa w tym rozumieniu, iż nowe zasady interpretacyjne w razie zaakceptowania ich przez Ministerstwo obowiązywać mają na przyszłość, a nie z mocą wsteczną w stosunku do okręgów, których płatnicy nie byli jeszcze powiadomieni, iż ustalono jednolity i wiążący pogląd w kwestiach spornych względnie otwartych.

Ujawnianie w księgach odbiorców towaru.

W związku ze skierowanym do Izby zapytaniem w sprawie zwyczaju handlowego względnie praktyki ujawniania w księgach handlowych odbiorców towaru, którym towar sprzedaje się za zaliczeniem na okaziciela frachtu kolejowego, Izba skierowała ankietę do ogółu Izb Przemysłowo - Handlowych. Ankieta owa ujawniła rozbieżne wyniki, część bowiem Izb zajęła stanowisko, iż zgodnie ze zwyczajami handlowymi oraz zasadami porządku odbiorcy owi winni być ujawnieni, gdyż z reguły są oni znani dostatecznie, część natomiast wyraziła opinię, iż ujawnianie nazwisk nie można traktować jako obowiązkowego wymogu, wobec czego fakt pomijania nazwisk w księgach nie może być przyczyną zakwestionowania prawidłowości ksiąg.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi stanęła na gruncie opinii, iż zasadom prawidłowej księgowości odpowiada ujawnianie owych nazwisk, gdyż większość okoliczności przemawia za poglądem, iż dostawcy przeważnie znane jest nazwisko odbiorcy. Ulegalizowanie zatem odmiennej praktyki prowadziłoby do świadomego pomijania nazwisk, co częściowo sprzyjałoby anonimowości i zaciemnianiu w księgach faktycznego stanu operacji pod względem podmiotowym t. j. dotyczącym osób odbiorców.

Sprawa taryfy opłat, dotyczących działalności rzeczoznawców księgowości.

W łączności z przesłanym Izbie do zaopiniowania projektem taryfy opłat, dotyczących działalności rzeczoznawców księgowości, Izba zakomunikowała, iż przeważająca część tutejszych sfer gospodarczych w ogóle przeciwna jest wydawaniu podobnej taryfy. Wobec stosunkowo nikłego zakresu działalności biegłych księgowych z jednej, a niezbyt wielkiej ilości ich z drugiej strony, według opinii tutejszych kół gospodarczych zupełnie wystarcza dotychczasowy system, polegający na zasadzie umownego układania się stron z biegłymi w przedmiocie wysokości wynagrodzenia. Natomiast usztywnienie stawek wynagrodzenia w postaci taryfy, upodobnionej do taryfy adwokackiej, mogłoby w łączności z wysokimi stawkami odstręczyć od korzystania z usług rzeczoznawców księgowych i spowodować, iż posługiwanoby się nimi tylko w wypadkach wręcz nieuniknionej potrzeby. Tymczasem w interesie obrotu handlowego leży, aby z usług rzeczo-

znawców korzystano w jak najszerszym zakresie, gdyż zapobiega to m. in. sporom i wprowadza w dziedzinę księgowości czynnik fachowej kontroli zewnętrznej.

IX. Sprawy, wynikające ze stosowania przepisów ordynacji podatkowej.

O wprowadzenie udogodnień w zakresie sporządzania wykazów odbiorców i dostawców.

Izba podała do wiadomości Izby Skarbowej szereg uwag i wniosków w przedmiocie nieodzownego uproszczenia trybu i zasięgu składania informacyj ad art. 60 ordynacji podatkowej.

Izba dała wyraz opinii, iż konieczne jest zastąpienie obecnego systemu dwurazowego składania owych wykazów zasadą przedstawiania ich raz do roku, co posiada równocześnie pełne uzasadnienie natury proceduralnej, gdyż wymiar podatków dokonywany jest według okresów rocznych. Na tok i rozmiary prac niezwykle uciążliwie wpływa okoliczność, iż w wykazach należy podawać również i dostawców oraz odbiorców na zupełnie małe sumy, co nieproporcjonalnie zwiększa ilość pozycji objętych wykazami. Stąd też nastręczał się wniosek, aby zwolnić przedsiębiorstwa od obowiązku wykazywania drobnych obrotów np. do granic 300 zł. rocznie. O ile ze stanowiska administracji skarbowej przywiązuje się wagę do posiadania owych danych, władze skarbowe winny w indywidualnych wypadkach dane, figurujące w księgach, a dotyczące owych obrotów, zbierać przy pomocy własnych sił.

Jako zbędny uważać należy wymóg osobnego podawania z jednej strony sum obrotów brutto, a sum udzielonych bonifikat, skont i zwrotów z drugiej strony, gdyż przy podobnym systemie prace przedsiębiorstw, sporządzających wykazy, zwiększają się niemal o 50%. W łączności z tym Izba zaznaczyła, iż uzasadnione stało się przejście do zasady, aby składane wykazy zawierały elementy przedmiotowe, istotnie konieczne dla wymiaru podatków, jak przewiduje to art. 60 ordynacji t. j. podawały tylko obroty netto, dokonane przez poszczególne firmy w okresie sprawozdawczym.

Wreszcie Izba zaznaczyła, iż pożądane jest, aby organa kontroli skrabowej w bardziej liberalny sposób traktowały drobne rozbieżności

w obrotach, wykazanych w księgach kontrahentów, przy czym w wyniku powyższego przedstawienia Izba Skarbowa zaakceptowała wniosek w przedmiocie zastąpienia systemu dwurazowego składania wykazów odbiorców i dostawców zasadą przedstawiania ich raz do roku, wobec czego punkt ciężkości udogodnień dla płatników przesunął się z kolei na sprawę, czy owe jednorazowe wykazy mają być przedstawiane już w miesiąc po upływie roku obrotowego i podatkowego, czy też do końca lutego. Uznając, iż w styczniu personel przedsiębiorstw jest szczególnie przeciążony, gdyż zajęty jest sporządzaniem inwentarzy i t. p., Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi wystąpiła do Łódzkiej Izby Skarbowej z wnioskiem, aby w interesie odpowiedniego ułatwienia i odciążenia płatników przesunięto termin składania owych jednorazowych wykazów do końca lutego.

W wyniku owego ponownego przedstawienia, Izba Skarbowa o tyle zrealizowała postulat Izby Przemysłowo-Handlowej, że wykazy mają być sporządzane do 15 lutego, co nie wyklucza, iż w indywidualnych wypadkach poszczególne firmy mogą wystąpić o przedłużenie terminu do końca lutego.

Konieczność usprawnienia akcji wymiaru podatków bezpośrednich.

Izba zgłosiła Izbie Skarbowej szereg uwag, dotyczących przebiegu akcji wymiaru podatków bezpośrednich, przy czym podniosła, iż nastręcza się potrzeba usprawnienia poszczególnych odcinków akcji wymiarowej i stosowanego trybu postępowania.

1) Ograniczając się w szczególności do niektórych spraw, związanych z wymiarem podatków dla płatników nieprowadzących prawidłowych ksiąg, Izba podniosła przede wszystkim, iż w interesie od lat akcentowanej potrzeby współudziału płatnika w postępawaniu wymiarowym pożądane jest jednak zapewnienie płatnikom odpowiednich ułatwień. Z przedstawionych Izbie danych wynikało, iż np. władze wymiarowe wyznaczają płatnikom zbyt krótki termin na zebranie danych, potrzebnych do wyjaśnienia (przeważnie 3 dni).

Jeśli uwzględnić, iż w grę wchodzą płatnicy, którzy nie prowadzą prawidłowych ksiąg i którzy niejednokrotnie muszą się starać dopiero o wyjednanie owych dowodów, uzasadnione byłoby stosowanie dłuższego terminu, np. co najmniej 10-dniowego.

2) Z uwagi na wielki nakład energii i czas, z jakim połączone jest sporządzanie wykazów odbiorców i dostawców przez przedsiębiorstwa prowadzące prawidłowe książki, Izba podniosła, iż w interesie zaoszczędzenia płatnikom zupełnie zbędnych dwutorowych prac manipulacyjnych pożądane byłoby przyjęcie zasady, iż od nieprowadzących ksiąg płatników nie żąda się na poparcie zeznania żadnych zaświadczeń dostawców, którzy prowadzą księgi i tym samym w drodze wykazów poinformowali już o rozmiarach obrotów z danym płatnikiem.

3) Poza tym Izba zaznaczyła, iż pożądane byłoby zapewnienie płatnikom możliwości zapoznania się z materiałami informacyjnymi, którymi rozporządza Urząd Skarbowy. Dość często bowiem zdarza się omyłkowe wykorzystywanie informacyj dotyczących innego płatnika w mniemaniu, iż dotyczy to jednak płatnika przesłuchiwanego. Pomyłki owe są w warunkach łódzkich możliwe wskutek znacznej ilości płatników o identycznych nazwiskach.

4) W dalszym ciągu Izba wskazała, iż nastręcza się również potrzeba usprawnienia sposobu przesłuchiwania płatników pod względem technicznym, w poszczególnych bowiem Urzędach na te same godziny wzywa się czasami kilkanaście, a nawet kilkadziesiąt osób. Z góry można przewidzieć, iż wobec równoczesnego wezwania na tę samą porę masowej ilości płatników większość z nich wyczekiwać musi w poczekalniach Urzędu po kilka godzin, co naraża ich na niepotrzebną stratę czasu.

5) Wreszcie Izba wskazała, iż w grę wchodzą jeszcze pewne okoliczności natury psychologicznej. Znaczną ilość drobnych płatników nieprowadzących ksiąg handlowych niewątpliwie nie przedstawia takiego poziomu wyrobienia, aby w jasny i kategoryczny sposób mogli oni udzielić odpowiedzi na wszelkie pytania i nie popaść w stan zmieszania, jeśli pytania owe krzyżują się i są formułowane w taki sposób, jak gdyby płatnikowi zarzucało się sprzeczność w jego zeznaniach. Oczywiście Izba poruszając tę sprawę w pełnej mierze liczyła się z faktem, iż sposób przesłuchiwania poszczególnych płatników zależy m. in. od indywidualności urzędników powołanych do tych funkcji, zaznaczyła jednak, iż postępowanie wyjaśniające dałoby znacznie lepsze wyniki, gdyby płatnikowi otwarcie komunikowano właśnie poszczególne dane, posiadane przez Urząd, m. in. wspomniane wyżej materiały informacyjne i żądano wyraźnego oświadczenia się względnie przedstawienia dowodów, świadczących o odmiennym stanie faktycznym.

Wydawanie zaświadczeń o należnościach od Skarbu Państwa.

Przepisy art. 97 § 3 Ordynacji Podatkowej (Dz. U. R. P. Nr. 39 z 1934 r. p. 346) postanawiają, że płatnik posiadający wobec Skarbu wierzytelność bezsporną i wymagalną, a wynikającą ze stosunków prywatno-prawnych, może wierzytelnością tą zapłacić przypadający od niego podatek. Władze powołane do wypłaty omawianej wierzytelności, zgodnie z przepisami § 92 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego do Ordynacji Podatkowej (Dz. U. R. P. Nr. 35 z 1937 r. poz. 270) obowiązane są wydawać zaświadczenia, stwierdzające tę wierzytelność.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, pragnąc uporządkować sprawę wydawania zaświadczeń, doprowadzających do gromadzenia zaległości i przekraczania budżetu oraz komplikujących rachunkowość urzędów wojewódzkich i urzędów skarbowych, zarządziło pismem okólnym z dnia 20. VII. 1938 r. Nr. GB. 19-29 (Dz. Urzęd. Min. Spraw Wewn. Nr. 21, poz. 121), że wydawanie zaświadczeń na przyszłość jest dopuszczalne jedynie w przypadkach nieuniknionych i to po uprzednim uzyskaniu zgody Ministerstwa w każdym konkretnym wypadku.

Okólnik powyższy zdaniem samorządu gospodarczego miał na celu uporządkowanie na przyszłość zagadnienia wydawania zaświadczeń, w praktyce jednak może spowodować znaczne utrudnienia.

W związku z powyższym Związek Izb m. in. na zasadzie uwag Izby łódzkiej zwrócił się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o uchylenie wydanego okólnika, zaznaczając równocześnie, że w wypadku konieczności przeprowadzenia ze strony Ministerstwa Spraw Wewnętrznych kontroli wydawania zaświadczeń, Związek Izb, reprezentujący interesy szerokiego ogółu płatników, mógłby odstąpić od swoich postulatów, gdyby zarządzenie Ministerstwa zawarowało, iż stosowana będzie zasada możliwie śpiesznego załatwiania spraw, przy czym kontrola ze strony Ministerstwa winna dotyczyć zaświadczeń tylko na większe kwoty, np. powyżej 10.000.— złotych.

W roku sprawozdawczym decyzja w poruszonej sprawie nie zapadła.

W sprawie działalności Komisji Odwoławczych.

Działalność Komisji Odwoławczych przy Izbach Skarbowych unormowana jest przepisami ordynacji podatkowej, rozporządzenia

wykonawczego do tejże ordynacji oraz instrukcji podatkowej. Jak wykazało doświadczenie, całokształt owych przepisów nie rozwiązuje szeregu kwestii, nastręczających się w związku z działalnością owych Komisji, w szczególności dotyczących wewnętrznego trybu postępowania. Dlatego też według opinii Izby, aktualna stała się sprawa ustalenia pewnych wytycznych postępowania, które jakkolwiek nie ustalone w drodze norm ustawowych odpowiadałoby ogólnym zasadom, stosowanym w ciałach kolektywnych i ewentualnie posiadałoby charakter regulaminu.

W związku z powyższym Izba przystąpiła do wyświetlenia, jakie kwestie i w jaki sposób należałoby unormować celem usprawnienia działalności owych Komisji.

Badania powyższej kwestii przeciągnęły się poza okres sprawozdawczy.

W sprawie terminu do wnoszenia opłat z art. 108 Ordynacji Podatkowej.

Ogłoszony w okólniku z dnia 15. VII. 1938 r. L. D. V. 16872/2/38 wyrok N. T. A. z dnia 25. II. 1938 r. L. Rej. 5115/36 i 5147/36 w sprawie terminu do wnoszenia opłat z art. 108 Ordynacji Podatkowej (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 21, poz. 533) stwierdza, że prawo udziału podatnika w posiedzeniu władzy rozpoznającej jego odwołanie oraz prawo żądania, by powiadomiono go o dniu rozpoznania odwołania uzależnia § 1 art. 115 O. P. (obecnie 108) od faktu uiszczenia przez płatnika przewidzianej w tym art. opłaty w terminie odwoławczym.

Faktem jest jednak, że znaczna ilość płatników wnoszących odwołania od orzeczeń władz wymiarowych wskutek nieznajomości powyższego przepisu nie uiszcza odnośnej opłaty przy wnoszeniu odwołania i w konsekwencji nie zostaje powiadomiona o posiedzeniu Komisji Odwoławczej.

W związku z powyższym Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi zajęła stanowisko, aby na nakazach płatniczych umieszczone było obok przepisów o trybie i terminie odwołania pouczenie, że płatnik, jeżeli pragnie złożyć ustne wyjaśnienia w celu uzasadnienia podniesionych w odwołaniu zarzutów, winien jednocześnie z wniesieniem odwołania uiścić w grę wchodzącą opłatę. Równocześnie Izba dała wyraz opinii, że proponowane uzupełnienie treści nakazu całkowicie odpowiada intencji przepisu art. 95 pkt. 7 ordynacji podatkowej.

Na wniosek Izby samorząd gospodarczy wystąpił do Ministerstwa Skrabu o wydanie odnośnego zarządzenia.

Decyzja Min. Skarbu pozytywnie załatwiająca odnośny wniosek zapadła już po upływie okresu sprawozdawczego.

W sprawie powołania nowych Komisji Odwoławczych na m. Łódź i na województwo łódzkie.

W związku z upływającą kadencją Komisji Odwoławczej na m. Łódź z końcem 1938 r. aktualnym stało się skompletowanie wymienionej Komisji na okres do dnia 31 grudnia 1940 r. w składzie 36 członków i tyluż zastępców.

Na skutek zwrócenia się Izby Skarbowej o przedstawienie kandydatów na członków i ich zastępców owej Komisji, Izba ustaliła ową listę, którą z kolei przesłała Łódzkiej Izbie Skarbowej.

Ponadto w związku z rozwiązaniem przez Ministra Skarbu Komisji Odwoławczej na województwo łódzkie (z wyłączeniem Łodzi) oraz zarządzeniem skompletowania Komisji w nowym składzie, odpowiadającym nowym zmniejszonym granicom województwa, Izba przedstawiła Izbie Skarbowej kandydatów na członków i ich zastępców w tejże Komisji.

Komisja w zmienionym składzie funkcjonować miała do dnia 31 grudnia 1938 r., wobec czego Izba wystąpiła do Łódzkiej Izby Skarbowej z przedstawieniem, że wobec włączenia z dniem 1. IV. 1939 r. nowych powiatów do województwa łódzkiego wskazane byłoby, aby kadencję owej Komisji przedłużyć do owego terminu. W ten sposób nowe ukonstytuowanie się Komisji Odwoławczej na województwo łódzkie nastąpiłoby w warunkach, umożliwiających już mianowanie i wybór przedstawicieli nowoprzyłączonych powiatów.

Sprawę powyższą załatwiono w myśl przedstawienia Izby.

Sprawa trybu postępowania odwoławczego przy ulgach dla nowowznoszonych budowli.

W myśl § 17 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego z dnia 7. VI. 1934 r. do ustawy o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 494) od decyzji urzędu skarbowego w sprawie przyznania ulgi służy prawo odwołania się do właściwej Izby Skarbowej, która rozstrzyga ostatecznie, przy czym w grę wchodzą tu ulgi za-

równo w zakresie podatku od nieruchomości jak i podatku dochodowego.

Na zasadzie wniosku Izby łódzkiej Związek Izb wystąpił do Ministerstwa Skarbu, aby celem uniknięcia niepożądanej dwutorowości proceduralnej odwołania załatwiała instancja właściwa dla załatwiania odwołań, dotyczących podatku dochodowego, t. j. Komisja Odwoławcza. Równocześnie na uzasadnienie owego wniosku przytoczono szereg argumentów, opartych na przesłankach gramatycznej i logicznej wykładni przepisów prawnych.

Nowe rozporządzenie wykonawcze do ustawy o ulgach inwestycyjnych z dnia 16. XI. 1938 r. zachowało jednak opisany tryb postępowania odwoławczego.

Zwolnienie większych przedsiębiorstw od obowiązku składania miesięcznych wykazów względnie list płac.

Celem uproszczenia trybu postępowania Ministerstwo Skarbu przewidziało w § 90 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego do ordynacji podatkowej (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 270), iż przedsiębiorstwa, zatrudniające większą ilość pracowników, występować mogą do Izb Skarbowych o udzielenie im zezwolenia nieskładania miesięcznych wykazów względnie list płac, mających udokumentować wypłatę potrąconego podatku dochodowego od uposażeń. O zezwolenie owe ubiegać się mogą tylko służbodawcy, prowadzący książki handlowe bądź księgi gospodarcze.

Z danych posiadanych przez samorząd gospodarczy wynikało jednak, iż przytoczony przepis rozporządzenia wykonawczego niejednolicie stosowany jest na terenie poszczególnych Izb Skarbowych, co prawdopodobnie łączy się z faktem, iż władze skarbowe w odmienny sposób oceniają kwestię, czy udogodnienie owo przyznawać należy tylko w wyjątkowych wypadkach czy też raczej stosować je powinno się w szerszym zakresie tak, aby możliwie znaczna ilość przedsiębiorstw korzystać mogła z owych ułatwień.

W związku z powyższym Związek Izb na wniosek Izby łódzkiej w interesie zawarowania jednolitego trybu postępowania wystąpił do Ministerstwa Skarbu o wydanie specjalnego zarządzenia, zwracającego uwagę władz skarbowych na potrzebę i celowość możliwie przychylnego załatwiania wniosków, jeśli 1) księgowość firm nie nastręcza zastrzeżeń, 2) ilość pracowników przekracza np. 50 osób, wobec

czego odnośne zezwolenie stanowić może dla przedsiębiorstwa istotne odciążenie manipulacyjne.

Równocześnie Izba poruszyła sprawę na terenie tutejszej Izby Skarbowej, przy czym dla orientacji załączyła wykaz firm, którym udzielono odpowiedzi odmownej. Izba dała przy tym wyraz przeświadczeniu, że sprawa odciążenia przedsiębiorstw, prowadzących prawidłowe księgi handlowe od nadmiaru nieprodukcyjnych prac i zestwień manipulacyjnych jest postulatem, którego słuszność uznało Ministerstwo Skarbu i tej też okoliczności przypisać należy, że w ogóle wprowadzony został do rozporządzenia wykonawczego przepis ulgowy § 90.

W roku sprawozdawczym nie zapadły ostateczne decyzje w poruszonej sprawie.

Sprawa odpowiedzialności właścicieli przedsiębiorstw za zaległości podatkowe byłych dzierżawców.

Niektóre urzędy skarbowe pod rygorem egzekucji wezwały poszczególne przedsiębiorstwa do uiszczenia zaległości podatkowych płatników, którzy w latach ubiegłych dzierżawili u firm wezwanych krosna tkackie. Zaległości owe datowały się na ogół z r. 1934, przy czym w przeważającej ilości wypadków dotyczyły płatników, którzy całkowicie zlikwidowali swą działalność.

Ze względu na zasadniczy charakter sprawy, łączącej się ze sposobem interpretowania dawnego art. 92 ustawy o podatku przemysłowym, art. 140 pierwotnego tekstu ordynacji i § 109 pierwotnego rozporządzenia wykonawczego do tejże ordynacji, jako też art. 135 obowiązującego tekstu ordynacji i § 109 nowego rozporządzenia wykonawczego do niej, Izba wystąpiła do Łódzkiej Izby Skarbowej o cofnięcie wdrożonych kroków egzekucyjnych wskazując, iż według opinii Izby — pozbawione są one podstawy prawnej.

X. Sprawy egzekucyjne.

Załatwianie podań w przedmiocie rozłożenia spłaty podatku przed podejmowaniem kroków egzekucyjnych.

Poszczególne urzędy skarbowe doręczały płatnikom decyzje w przedmiocie podania o rozłożenie spłaty podatku dopiero po upły-

wie kilku tygodni, natomiast w okresie przejściowym wdrażały przeciwko owym płatnikom kroki egzekucyjne tak, jakby podanie o rozłożenie należności w ogóle nie zostało wniesione. Stosując ten tryb postępowania, urzędy stały na formalnie słusznym stanowisku, iż wniesienie podania nie wstrzymuje wpłaty podatku, wobec czego nie ma żadnych przeszkód dla wdrożenia kroków egzekucyjnych w okresie, poprzedzającym załatwienie wspomnianych podań.

W związku z powyższym Izba zwróciła się do Izby Skarbowej z przedstawieniem, iż w interesie sprawności postępowania jako też celem postawienia płatników w jasnej sytuacji wobec Skarbu, o wiele słuszniejsze wydaje się przejście do sposobu takiego rozplanowania czynności, aby wpierw załatwione było merytoryczne podanie, dopiero zaś z kolei, gdy potraktowane zostanie ono odmownie — ewentualnie podjęto kroki egzekucyjne. W ten sposób nie narazi się płatników drobnych, dla których odciążenia obniżono stawki kosztów egzekucyjnych, na zbędne ponoszenie ich, z drugiej strony zaś w niczym nie zostanie narażony interes Skarbu w tych wypadkach, gdy podanie ewentualnie załatwione ma być odmownie. Punkt ciężkości sprawy sprowadza się bowiem do zastosowania takiej praktyki, aby podania były jak najrychlej decydowane. Zezwolić może to zarówno na ustalenie, iż kroki egzekucyjne w ogóle odpadają, jako też na powzięcie decyzji, że istotnie są one potrzebne z uwagi na poprzednie odmowne potraktowanie podania.

Umorzenie zaległości podatkowych z okresu przedupadłościowego.

Z danych przedstawionych Izbie w okresie sprawozdawczym wynikało, iż poszczególnym firmom, które w wyniku upadłości zawarły w r. 1933 sądowy układ z wierzycielami i z kolei w tym samym roku zwróciły się do Izby Skarbowej o umorzenie podatków, datujących się z przed okresu upadłości, po okresie prawie 5 lat doręczono decyzję zawiadamiającą, iż podanie ich w przedmiocie umorzenia przedukładowych zaległości podatkowych potraktowano odmownie. Podania owe firmy wniosły stosownie do postanowień ust. VI okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 23. III. 1933 r. L. D. V. 11560/1/33, przy czym Izba podania owe w trybie poufnym zaopiniowała przychylnie. Z kolei firmom tym, zgodnie z wnioskiem Izby, pobór zaległych kwot podatkowych ograniczono do normy, według jakiej zredukowana zo-

stała w myśl układu sądowego należność wierzycieli. Ponieważ firmy owe wywiązywały się z wymogu, ustalonego w ust. VI cytowanego okólnika t. j. spłaciły w terminach układowych wierzycieli prywatnych, jako też całkowicie spłaciły zredukowaną kwotę zaległości podatkowych — słusznie mogły one oczekiwać, iż sprawa umorzenia pozostałej nadwyżki zaległości jest definitywnie załatwiona.

W związku z powyższym oraz uwzględniając fakt, że gdyby odmowna decyzja Izby Skarbowej nastąpiła we właściwym terminie i bez opóźnień, płatnicy mieliby z kolei możliwość uzyskania umorzenia zaległości przez dostosowanie się do wymogów rozporządzenia z 15. IV. 1935 r., Izba zwróciła się do Izby Skarbowej o odwołanie wdrożonych kroków egzekucyjnych oraz pozytywne załatwienie wszelkich innych podań, wniesionych stosownie do ust. VI cytow. na wstępie okólnika.

XI. Zwyczaje handlowe i ustalenia faktyczne miarodajne dla określenia obowiązku podatkowego.

Czynności handlowe czy przerób
(art. 7 ust. 2 ustawy o podatku przemysłowym).

Stosownie do art. 7 ust. 2 ustawy o państwowym podatku przemysłowym Izba wydała opinię, że poniższe czynności, dokonywane przed uskutecznieniem sprzedaży w przedsiębiorstwach handlowych lub na ich zlecenie w obcych przedsiębiorstwach przemysłowych — należy uważać za przygotowawcze czynności handlowe:

1) lakierowanie miejsc, z których odpadł lakier oraz wstawianie szyb w samochodach,

2) ustawianie maszyn mleczarskich, całkowicie wykończonych na przygotowanych zawczasu fundamentach i łączenie ich ze sobą oraz ze źródłem siły i pary.

Ponadto Izba wydała opinię, że poniższe czynności, dokonywane przed uskutecznieniem sprzedaży w przedsiębiorstwach handlowych lub na ich zlecenie w obcych przedsiębiorstwach przemysłowych — uważać należy za przerób:

1) przyszlifowanie cylindrów, dopasowanie tłoków, prostowanie osi lub błotników oraz sprawdzanie i naprawa instalacji świetlnych w samochodach,

2) farbowanie i formowanie pończoch,

3) czyszczenie pierza, przepuszczanie go przez walce i wydmuchiwanie silnym prądem powietrza do automatu, napełniającego worki,

4) pranie i suszenie pierza.

Kryteria, decydujące o obowiązku wykupienia świadectw przemysłowych I kategorii dla przedsiębiorstw handlowych

(cz. II lit. A rozdz. I kateg. I taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o państwowym podatku przemysłowym).

W okresie sprawozdawczym Izba wydała następujące opinie w przedmiocie kryteriów, decydujących o obowiązku wykupienia świadectw przemysłowych I kategorii dla przedsiębiorstw handlowych:

Artykuły spożywczo-kolonialne.

Ustalone przez Izbę w r. 1937 kryterium hurtowej sprzedaży artykułów spożywczo-kolonialnych w rozumieniu cz. I lit. A rozdz. I kat. I taryfy świadectw należy stosować pod względem łącznej kwoty rocznych obrotów również do roku podatkowego 1936 z tym, że pod pojęcie owych obrotów włączyć wypada także suszone owoce południowe.

W myśl wspomnianej opinii, jako przedsiębiorstwa podpadające pod I-szą kategorię świadectwa uważać należy te przedsiębiorstwa handlu kolonialno-spożywczego, sprzedające głównie kupcom i przemysłowcom, u których całoroczny obrót za wyłączeniem cukru wynosił 1.500.000 zł. w roku poprzedzającym nabycie świadectwa, a u przedsiębiorstw nowopowstałych — w roku jego nabycia.

Barwniki i chemikalia.

Jako kryterium handlu hurtowego barwnikami i chemikaliami w rozumieniu cz. I rozdz. I lit. A kat. I taryfy świadectw uważać należy zbyt owych towarów przeważnie w większych ilościach (partiach) t. j. w ilościach, odpowiadających wartości około 5.000 zł. głównie kupcom i przemysłowcom.

Bez względu na wartość towaru (partii), stanowiącej przedmiot poszczególnych transakcji, o zaliczeniu do I kategorii przedsiębiorstw sprzedaży owych artykułów, sprzedających głównie kupcom i prze-

mysłowcom, decydować winien fakt osiągnięcia całorocznego obrotu w kwocie od 1.500.000 zł. w roku, poprzedzającym nabycie świadectwa, a o ile idzie o przedsiębiorstwa nowopowstałe — w roku ich założenia.

Pierze i puch.

W zakresie handlu pierzem i puchem niemożliwe jest określenie znamion hurtowej sprzedaży w rozumieniu I kategorii świadectw przemysłowych na zasadzie partii, wobec czego jako odnośne kryterium przyjąć należy u przedsiębiorstw sprzedających głównie kupcom i przemysłowcom fakt osiągnięcia obrotu w kwocie ponad 500.000 zł.

Cukier.

Jako kryterium handlu hurtowego cukrem w rozumieniu cz. II lit. A rozdz. I kat. I taryfy świadectw przemysłowych przyjąć należy zbyt cukru przeważnie w ładunkach co najmniej wagonowych t. j. 10-tonowych głównie kupcom i przemysłowcom.

Opinia powyższa odnosi się do świadectw przemysłowych, wykupywanych na rok 1938 i nie ma zastosowania do okresów, poprzedzających ten termin.

Sól.

Za „partię“ soli w rozumieniu taryfy świadectw uważać należy 1 wagon 10-tonowy.

9. Sprawy kredytowe i dewizowe.

Sprawa wznowienia działalności emisyjnej Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi.

Izba stwierdziła potrzebę wznowienia działalności emisyjnej Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi.

Subsydia dla Kas Bezprocentowego Kredytu.

W okresie sprawozdawczym Izba przyznała subsydia dwom Kasom Bezprocentowego Kredytu.

Badania sytuacji na rynku pieniężno-kredytowym.

W okresie sprawozdawczym Izba poświęciła szczególną uwagą badaniu sytuacji na rynku pieniężno-kredytowym. W szczególności

Izba wyświetliła oraz zarejestrowała przebieg wypadków, jakie w okresie naprężonej sytuacji politycznej we wrześniu wystąpiły na rynku łódzkim w dziedzinie ogólno-gospodarczej, a specjalnie pieniężno-kredytowej.

W wyniku przeprowadzonych badań Izba stwierdziła m. in., że banki prywatne stanęły na wysokości zadania, nader zaś istotna okazała się sprawna pomoc Banku Polskiego i Banku Gospodarstwa Krajowego, co umożliwiło zarówno wypłacanie wkładów jako też kontynuowanie dyskonta przejściowo przerwanego w instytucjach, które wskutek nadmiernego wycofywania wkładów znalazły się przed wyczerpaniem rezerw.

Równocześnie Izba stwierdziła, że wobec ujawniającej się już w pierwszych dniach października normalizacji stosunków, nie zachodzi potrzeba specjalnych wystąpień natury postulatowej. Izba zajęła stanowisko, że instytucje bankowe winny bezpośrednio zabiegać, aby spłatę dodatkowo przez Bank Polski udzielonych im kredytów rozłożono w sposób, nie uszczuplający normalnego redyskonta bieżącego.

Kontrola cen towarów importowanych.

Z uwagi na funkcje pełnione przez Izby Przemysłowo-Handlowe w zakresie kontroli cen towarów importowanych aktualne stało się unormowanie poszczególnych zagadnień, łączących się ze sposobem wykonywania owej kontroli i jej zakresu.

W łączności z tym Izba zgłosiła szereg uwag, jak należałoby unormować zarówno sprawę kontroli wstępnej jak i ostatecznej, które spotkały się z uwzględnieniem najprzód na terenie samorządu gospodarczego, z kolei zaś Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Interpretacja przepisów okólnika Komisji Dewizowej Nr. 7.

W początkach okresu sprawozdawczego Komisja Dewizowa unieważniła dotychczasowy okólnik Nr. 7 w przedmiocie uprawnień dewizowych przedstawicieli handlowych firm zagranicznych i zastąpiła go nowym tekstem z dnia 22 marca 1938 r. Okólnik ów według kierowanych pod adresem Izby uwag nastręczał potrzebę wyjaśnienia niektórych jego postanowień.

W związku z powyższym kwestie podrzędniejszego znaczenia względnie według poglądów Izby nie domagające się autorytatywnego

zadecydowania, Izba w drodze bezpośredniej wyjaśniła sferom zainteresowanym, natomiast szereg kwestii, które w interesie jednolitego i właściwego stosowania przepisów okólnika domagałyby się rozstrzygnięcia Komisji Dewizowej — przedstawiła owej Komisji.

Sprawa terminowego wywiązywania się łódzkich odbiorców z zobowiązań wobec zagranicznych dostawców.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu, powołując się na konkretne relacje naszych placówek zagranicznych, w piśmie skierowanym na początku roku do samorządu gospodarczego podniosło, iż zdarzają się wypadki niesolidności ze strony polskich importerów, zwłaszcza zaś notowane są one w okresie spadku cen na artykuły importowane. Ostatnio przytoczona okoliczność nie osłabia jednak ujemnego znaczenia niewłaściwych praktyk, które w konsekwencji w związku ze zwiększonymi kosztami ryzyka prowadzą do zwyżki cen na towary eksportowane do Polski i ewentualnego cofnięcia kredytów zagranicznych niezbędnych dla poszczególnych gałęzi wytwórczości krajowej. W dalszej konsekwencji stwarza to atmosferę zadrażnień, co z kolei utrudnia naszą własną działalność eksportową.

W związku z powyższym Ministerstwo prosiło samorząd gospodarczy o zasadnicze rozpatrzenie poruszonych kwestii pod kątem widzenia tych środków i sankcji, jakie należałoby przedsięwziąć przeciwko tego rodzaju niepożądanym objawom, tak w zakresie kompetencji posiadanych przez Izby Przemysłowo-Handlowe, jak i w zakresie możliwości praktycznych, wynikających z czynności tych Izb i organizacji branżowych.

Wypowiadając się w powyższej sprawie, Izba podniosła, że po okresie spadku cen surowców w roku ubiegłym znacznie zwiększyła się ilość skarg, wytaczanych przez dostawców zagranicznych na firmy polskie, a kierowanych do placówek konsularnych R. P. oraz Izb Przemysłowo-Handlowych. W związku bowiem ze spadkiem cen importerzy niejednokrotnie starali się uniknąć odbioru zbyt drogo nabytego towaru. Szczegółowe dochodzenia przeprowadzone przez Izbę w tej sprawie okazały, iż w licznych wypadkach reklamacje zagranicznych firm nie były uzasadnione w takiej rozciągłości, jak wydawało się to pozornie. Niejednokrotnie w grę wchodziły ponadto niesłuszne próby zarzucania firmom krajowym niesolidności, jakkolwiek przedmiotem

dostaw był towar gorszy i nieodpowiadający warunkom umownym, wobec czego nie dostawcy, lecz importerowi przysługiwała pretensja z tytułu nieprawidłowego wykonania umowy.

W łączności z tym samorząd gospodarczy uznał, iż zachodzi w każdym wypadku potrzeba możliwie rzeczowego badania zażaleń firmy zagranicznej, jeśli zaś okażą się one bezpodstawne, należy oczywiście w stanowczy sposób odeprzeć zbyt pochopnie wysuwane zarzuty, szkodzące równocześnie kredytowej renomie krajowych firm. W imię jednakże tej samej zasady objektywizmu w wypadkach stwierdzenia winy importera krajowego konieczne jest zastosowanie odpowiednich sankcji, które odwieść mogłyby na przyszłość firmy importerskie od stosowania praktyk sprzecznych z zasadami poprawności i dobrych obyczajów, jakie obowiązywać winny w handlu międzynarodowym.

W związku z tym samorząd gospodarczy zajął stanowisko, iż w razie stwierdzonej złej woli firmy polskiej, jako sankcje stosowane być winno zawieszenie w prawach importera, w wypadkach zaś szczególnie rażących — nawet całkowite skreślenie z listy importerów.

Idąc po linii takiego traktowania sprawy, Izba postanowiła przekazać specjalnemu czynnikowi komisyjnemu rozpatrywanie zarzutów, dotyczących niesolidnego wywiązywania się importerów okręgu z zobowiązań wobec zagranicy.

Nadmienić wypada, iż we wszystkich wypadkach, gdy firmy zagraniczne zwracały się do Izby przeciwko firmie jej okręgu, podejmowała ona odpowiednie kroki celem wyświetlenia w trybie przyśpieszonym stanu faktycznego, co pozwoliło z kolei na ocenę, czy i w jakiej mierze roszczenie firmy zagranicznej jest istotnie uzasadnione.

Specjalna uwaga, jaką Izba poświęciła załatwianiu wspomnianych reklamacji i spraw spornych, spotkała się według zakomunikowanych Izbie relacji z pozytywnym przyjęciem zagranicznych dostawców i wpłynęła dodatnio na normalizację stosunków handlowych, opartych na podstawach kredytowych.

Udzielanie skonta przy zapłacie gotówkowej.

W łączności z zapytaniem jednego z Sądów Izba zakomunikowała, że nie istnieje powszechny zwyczaj udzielania skonta przy zapłacie gotówkowej, gdyż w znacznej ilości wypadków przy ustalaniu warun-

ków kupna-sprzedaży, ceny i warunki określone są właśnie z uwzględnieniem faktu, iż zapłata nastąpi za gotówkę. Jeśli nawet uzna się, iż w praktyce zwyczajowej w nader licznych wypadkach przyznawane jest skonto za gotówkę, to brak podstaw dla stwierdzenia, aby wynosiło ono w dziale włókienniczym 10% i aby podobna norma obowiązywała powszechnie. Z ustaleń Izby wynika, iż stopa skonta udzielanego za zapłatę gotówkową jest wielkością zmienną, uzależnioną z jednej strony od branży, z drugiej zaś od gatunku towaru i wypłacalności odbiorcy.

W łączności z tym przyjąć można na podstawie praktyki, iż skonto owo kształtuje się w branży bawełnianej od 3 do 5%, zaś w wełnianej od 6—10%. Izba zaznaczyła równocześnie, iż ową normę maksymalną t. j. 10%-ową sfery zainteresowane uważają raczej za wyjątkową.

Udzielanie subsydiów przez Fundusz Pracy dla poszczególnych placówek wytwórczych.

W łączności z poruszoną na terenie samorządu gospodarczego sprawą wymienioną w nagłówku — Izba zakomunikowała, że stosownie do przyjętego przez nią trybu postępowania w wypadkach, gdy Fundusz Pracy zwraca się do Izby o udzielenie opinii w sprawie zwrotnego subsydium dla poszczególnych placówek wytwórczych, Izba z reguły żąda szczegółowych danych kalkulacyjnych, naświetlających domniemaną rentowność przedsiębiorstwa i tym samym widoki zwrotu udzielonej pożyczki.

Równocześnie Izba nadmieniła na podstawie doświadczeń, poczynionych na tutejszym terenie, iż prośby poszczególnych spółdzielni domagają się szczegółowej krytycznej analizy kalkulacyjnej, gdyż w licznych wypadkach dane, jakie przytaczają wnioskodawcy, są nierealne i świadomie przejaskrawione w kierunku sztucznego optymizmu.

W okresie sprawozdawczym Podkomisja Pracy Chałupniczej, działająca w ramach Komisji dla spraw przemysłu ludowego i domowego oraz pracy chałupniczej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu zwróciła się do Izby o zaopiniowanie wniosku spółdzieni „Runo“ w Wolborzu w przedmiocie udzielenia pomocy w kwocie 50.000 zł. na uruchomienie przędzalni wełny i farbiarni. Sprawa była przedmiotem konferencji, odbytych z Łódzką Izbą Rolniczą przy współudziale

biura Izby oraz w tym celu przyciągniętych rzeczoznawców, przy czym Izba Rolnicza w Łodzi jako właściwa wnioskodawczyni postanowiła częściowo ograniczyć zakres produkcji owej spółdzielni, a to przez wyeliminowanie produkcji bawełnianej przędzy odpadkowej.

Z kolei Izba odpowiednią opinię przesłała wymienionej Podkomisji.

Wreszcie pod koniec okresu sprawozdawczego na skutek zwrócenia się Łódzkiej Izby Rolniczej Izba wyraziła opinię w przedmiocie zamierzeń, dotyczących finansowego poparcia chałupnictwa wiejskiego na terenie województwa łódzkiego.

Sprawa pomocy kredytowej dla drobnej wytwórczości.

W okresie sprawozdawczym odbyło się w tej sprawie specjalne posiedzenie utworzonej w tym celu na terenie Związku Izb Podkomisji, która obrady swoje odbyła w Krakowie. Na posiedzeniu powyższym ustalono całokształt wytycznych, jakie przedstawić należy resortowym czynnikom w charakterze programu, ujmującego sposób popierania drobnej wytwórczości przy równoczesnym sprecyzowaniu jej pojęcia pod względem przedmiotowym.

Równocześnie na owym posiedzeniu Izba jako referentka sprawy poruszyła kwestię wytycznych, jakimi kierować się winien Fundusz Pracy przy udzielaniu kredytów i subwencji, przeznaczonych na rzecz t. zw. usamodzielnienia się gospodarczego bezrobotnych elementów. Podkomisja zajęła stanowisko, że sprawę rozporządzania środkami, jakie na ten cel obraca Fundusz Pracy, należałoby w imię jednolitości potraktować łącznie ze wspomnianym poprzednio zagadnieniem programu środków pomocy dla drobnej wytwórczości, wobec czego również i środki posiadane przez Fundusz Pracy winny być włączone do zasobów, którymi administrowałby na jednolitych zasadach czynnik, powołany do popierania drobnej wytwórczości w Polsce.

10. Racjonalizacja przemysłu i handlu.

Badanie struktury handlu włókienniczego.

W roku sprawozdawczym Izba kontynuowała dochodzenia badawcze nad strukturą handlu włókienniczego, zamykając je ostatecznie w ciągu roku i przystępując do syntetycznego opracowania zebranego materiału.

Prace przygotowawcze, prowadzone w pierwszej połowie okresu sprawozdawczego, polegały przede wszystkim na bezpośrednich konferencjach z przedstawicielami handlu włókienniczego, mających na celu ustalenie stanu organizacyjnego i form działalności aparatu dystrybucyjnego włókiennictwa.

Wspomniane konferencje Izba przeprowadziła z przedstawicielami kilkudziesięciu firm handlowych różnych kategorii, typu i rodzaju. Niezależnie od tego analogiczne badania podjęły wśród swoich członków poszczególne zrzeszenia gospodarcze okręgu łódzkiego, komunikując następnie Izbie wyniki swych prac. Ogółem zbadanych zostało w ten sposób paręset firm handlowych branży włókienniczej.

Na terenie pozostałych okręgów izbowych odpowiednie dochodzenia badawcze prowadziły Izby Przemysłowo-Handlowe, które następnie rezultaty powyższych badań ujęły w formę referatów naświetlających stan i strukturę włókienniczego aparatu handlowego, działającego w poszczególnych okręgach. Stwierdzić przy tym należy, iż finalizacja badań lokalnych uległa pewnemu opóźnieniu, skutkiem czego do końca okresu sprawozdawczego Izba łódzka otrzymała tylko trzy referaty regionalne, co z kolei musiało wpłynąć na opóźnienie opracowania generalnego w tej materii referatu.

Podstawą wymienionych badań był przygotowany przez Izbę w poprzednim okresie sprawozdawczym szczegółowy kwestionariusz ankietowy, wyczerpujący wszystkie kwestie, związane z obrotem artykułami włókienniczymi, jak to stan ilościowy handlu włókienniczego, ogólne warunki jego pracy, źródła podaży i technika obrotu, zasady kalkulacji, przejawy nieuczciwej konkurencji, sprawy kredytowe i t. d. Uzyskanie tą drogą dane uzupełnione zostały wynikami ankiety anonimowej, rozesłanej do przedsiębiorstw sprzedaży detalicznej; ankieta powyższa dotyczyła struktury cen i kalkulacji w handlu włókienniczym, która to sprawa, zwłaszcza w zakresie wpływu kosztów handlowych na kalkulację przedsiębiorstw, była ponadto tematem rozważań zespołu biegłych.

Celem wszechstronnego naświetlenia problemów, będących przedmiotem dociekań, Izba skierowała dodatkową ankietę do firm przemysłowych, ujmującą omawiane problemy z punktu widzenia pierwszego dysponenta artykułów włókienniczych, jakim jest wytwórca. Ankietę powyższą otrzymały 72 najpoważniejsze przedsiębiorstwa przemysłowe branży wełnianej, jedwabnej i bawełnianej, których odpowiedzi pozwoliły na skorygowanie względnie uzupełnienie danych,

dotyczących zwłaszcza kwestii stosunków handlowych, łączących aparat produkcyjny z dystrybucyjnym.

W oparciu o zebrane w przytoczony sposób materiały, Izba przystąpiła do ostatecznego opracowania zagadnień, składających się na całość problemu struktury handlu włókienniczego.

W końcu okresu sprawozdawczego wydana została pierwsza część powyższej pracy, obejmująca zagadnienie struktury ilościowej aparatu dystrybucyjnego włókiennictwa oraz sprawę jego rozmieszczenia terytorialnego.

Wymieniona praca, ilustrowana 27 tablicami statystycznymi oraz 6 kartogramami, składa się z dwóch rozdziałów, z których pierwszy poświęcony jest sprawie zmian, jakie w stanie liczbowym i sytuacji handlu włókienniczego zaszły w latach ubiegłych, drugi zaś obrazuje aktualny stan rzeczy w omawianej dziedzinie.

W rozdziale pierwszym Izba szczególną uwagę poświęciła sprawie destrukcyjnego wpływu ostatniego kryzysu na handel włókienniczy, a więc spadkowi konsumcji i cen artykułów włókienniczych, co w konsekwencji spowodowało znaczną redukcję dochodowości handlu i jego rozdrobnienie.

Rozdział drugi omawia obecny stan ilościowy aparatu handlowego włókiennictwa, przy czym dla ujednolicenia podstaw, na których oparte zostały rozważania w powyższej materii, Izba posiłkowała się danymi statystycznymi, dostarczonymi jej przez G. U. S. Dotyczyły one ilości świadectw przemysłowych, wykupionych w poszczególnych województwach na rok 1937 dla przedsiębiorstw handlu włókienniczego, jednakże tych tylko, które prowadziły sprzedaż tkanin, bądź wyłącznie, bądź w połączeniu z innymi artykułami włókienniczymi. Skoncentrowanie dochodzeń badawczych Izby tylko na powyższej kategorii przedsiębiorstw podyktowane zostało faktem, iż dla właściwej analizy warunków dystrybucji handlu włókienniczego w ścisłym tego słowa znaczeniu istotne jest wyświetlenie warunków obrotu przede wszystkim gotowym towarem metrowym, wobec czego do zakresu badań analitycznych nie włączono zarówno sprawy obrotu półfabrykatami, t. j. przędzą, jako też towarami, wyprodukowanymi w wyniku dalszej przeróbki tkanin, a więc konfekcji, galanterii włókienniczej i t. d.

W zakresie analizy stanu ilościowego handlu włókienniczego, Izba zobrazowała rozmieszczenie jego w poszczególnych województwach i dzielnicach kraju ze szczególnym uwzględnieniem kategorii przed-

siębiorstw i podziału ich na hurtowe i detaliczne. Zaznaczyć należy, iż sprawie rozmiarów i stopnia organizacyjnego zakładów handlowych, skoncentrowanych na danym terytorium, Izba poświęciła specjalną uwagę, wychodząc z założenia, iż przytoczone momenty stanowią pośrednie świadectwo stanu gospodarczego analizowanego terenu.

Ponadto Izba obszernie omówiła w swej pracy kwestię rozmieszczenia przedsiębiorstw handlu włókienniczego na wsi i w miastach, jako zagadnienia rzucającego zasadnicze światło na strukturę i zakres działalności aparatu dystrybucyjnego.

W dalszym ciągu omawianej pracy Izba podjęła próbę zanalizowania rozmiarów spożycia artykułów włókienniczych w poszczególnych dzielnicach kraju. Wobec zasadniczych trudności, na jakie przy obecnym stanie badań statystycznych natrafiało zebranie dokładnych w tej materii danych, Izba z konieczności ograniczyć musiała się do scharakteryzowania ogólnego stanu spożycia towarów włókienniczych w Polsce, podkreślając relatywną chłonność poszczególnych terenów.

Analiza materiałów, zawartych w pierwszej części pracy, pozwoliła na sformułowanie szeregu wniosków, ujmujących w retrospektywnym skrócie stan i sytuację handlu włókienniczego w Polsce. Wnioski powyższe brzmią jak następuje:

1. Statystyka świadectw przemysłowych nie daje pełnego obrazu struktury jakościowej handlu włókienniczego. Nie znajduje należytego odzwierciadlenia w powyższej statystyce zwłaszcza hurt włókienniczy, przyjąć wszakże można, iż handel hurtowy na wielką skalę nie wykazuje przerostów, pomimo dość szerokiego podjęcia działalności hurtowej przez przedsiębiorstwa II kategorii.

2. Handel włókienniczy półhurtowy i detaliczny cechuje duże rozdrobnienie wyrażające się znaczną przewagą przedsiębiorstw niższego typu organizacyjnego. Fakt powyższy uznać należy za wykładnik słabych podstaw finansowych aparatu dystrybucyjnego oraz za dowód stosunkowo małego udziału artykułów włókienniczych w obrocie towarowym rynku wewnętrznego.

3. Terytorialne rozmieszczenie handlu włókienniczego wykazuje silne zróżniczkowanie, nie zawsze uzasadnione dysproporcjami w układzie stosunków gospodarczych na poszczególnych terenach kraju oraz samowystarczalnością ludności wiejskiej w pokrywaniu potrzeb odzieżowych. Przesunięcia w rozlokowaniu aparatu handlowego włókiennictwa — zwłaszcza ku wschodowi kraju — wywarłyby

niewątpliwie dodatni wpływ na rozmiary spożycia wyrobów włókienniczych.

4. Cechą charakterystyczną handlu włókienniczego jest nadmierne jego zgęszczenie w miastach, nawet jeśli chodzi o przedsiębiorstwa stojące na najniższym szczeblu organizacyjnym. Tego rodzaju stan rzeczy utrudnia należyty kontakt aparatu dystrybucyjnego włókiennictwa z najpoważniejszym liczebnie odbiorcą towarów włókienniczych — ludnością wiejską.

5. Obroty artykułami włókienniczymi wykazują dużą wrażliwość na zmiany sytuacji gospodarczej. W wypadku dekoniunktury spożycie wyrobów włókienniczych szybko maleje przy jednoczesnym silnym spadku cen, w konsekwencji czego stan liczbowy aparatu handlowego ulega wydatnemu skurczeniu, zwłaszcza w grupie przedsiębiorstw wyższych kategorii. Natomiast w okresie poprawy koniunkturalnej — poprawa na odcinku włókiennictwa następuje powoli i z opóźnieniem.

6. Spożycie artykułów włókienniczych jest w Polsce niewspółmiernie małe. Konsumcja tkanin wynosi 2.05 kg. na jednego mieszkańca, zaś konsumcja wszystkich wyrobów włókienniczych nie przekracza 2,5 kg., przy czym pod względem zdolności konsumcyjnej istnieją między poszczególnymi dzielnicami poważne różnice.

7. Budowa strukturalna handlu włókienniczego wykazuje znaczną jednolitość w tym sensie, iż wypadki łączenia dystrybucji artykułów włókienniczych z wyrobami innych branż są stosunkowo nieliczne nawet w grupie przedsiębiorstw najniższego typu organizacyjnego. Jest to dowodem odrębności handlu włókienniczego jako wymagającego większego niż w wielu pozostałych branżach przygotowania fachowego, znajomości przedmiotów dystrybucji oraz opanowania właściwych metod handlu.

Omawiana praca wydana została na prawach rękopisu w liczbie 100 egzemplarzy, które doręczono członkom Prezydium Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, członkom Komisji Racjonalizacji Przemysłu i Handlu oraz zespołu biegłych, biorących udział w badaniach struktury handlu włókienniczego, Wydziałowi Przemysłowemu Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, pozostałym Izbom Przemysłowo-Handlowym, Ministerstwu Przemysłu i Handlu, a ponadto członkom Sekcji Przemysłowej Międzysamorządowej Komisji Handlu Wewnętrznego.

Z chwilą wydania powyższego tomu Izba weszła w końcowy etap prac nad strukturą handlu włókienniczego, których ostateczną fina-

lizacją będzie ogłoszenie znajdujących się w przygotowaniu dalszych części generalnego referatu, poświęconego temu zagadnieniu.

Sprawa zwrotów towarowych.

W okresie sprawozdawczym Izba Przemysłowo-Handlowa zajęła się zbadaniem problemu t. zw. zwrotów towarowych oraz sprawą znalezienia środków zaradczych, zmierzających do opanowania powyższego zjawiska, zagrażającego przez swe rozpowszechnienie bezpieczeństwu obrotu i kalkulacji w handlu włókienniczym.

Podjęte w tym kierunku badania, prowadzone zresztą również w ramach ogólnych badań struktury włókienniczego aparatu handlowego, doprowadziły do ustalenia stanu faktycznego w omawianym zakresie, kształtującego się nieco odmiennie na odcinku towarów wełnianych i droższych jedwabnych oraz na odcinku towarów bawełnianych.

W dziale wełnianych towarów męskich sprawa zwrotów traktowana jest bardziej rygorystycznie. Zwroty przyjmowane są w określonym terminie 10 do 30 dni od wysłania faktury, w każdym razie tylko w toku sezonu. Po sezonie zwroty z reguły nie są przyjmowane, nie są również przyjmowane zwroty sztuk napoczętych. Dzięki tym obostrzeniom, rygorystycznie przestrzeganym przez producentów zwłaszcza bielskich, zwroty towarów męskich nie przekraczają 3 do 5% zakupów.

W dziale towarów damskich wełnianych zwroty teoretycznie również nie są uznawane, w praktyce jednak każdej transakcji towarzyszy domniemanie, iż towar niesprzedany nabywca zwróci, a dostawca przyjmie. Nieliczni tylko producenci, których towary są szeroko znane i silnie poszukiwane, zdobyć się mogą na ostrzejsze postawienie sprawy zwrotów, nie przyjmując ich np. po sezonie, nie ma natomiast bodaj ani jednej fabryki, która odrzucałaby całkowicie możność zwrotu, zwłaszcza towaru, którego zbyt natrafia na trudności.

Niekiedy przy artykułach specjalnie fantazyjnych stawiany jest warunek „bez prawa zwrotu", ale i w tym wypadku nie zawsze jest on przestrzegany.

Wyraźne przyznanie prawa zwrotu na ogół rzadko jest stosowane; takie ujęcie sprawy praktykowane jest niekiedy w początku sezonu przy próbnych zakupach niewielkich partii, poza tym jednak zwroty mają powszechne zastosowanie, nadsyłane są zarówno w toku, jak

i w końcu sezonu, a nawet w kilka miesięcy po sezonie, zarówno w całych sztukach, jak i w towarze ciętym.

Zwroty zazwyczaj nadchodzą w terminie pokrycia należności lub w razie pogorszenia się pogody, stwarzającej obawę słabego przebiegu sezonu. W tym ostatnim wypadku towar często wielokrotnie wędruje między składem odbiorcy, a składem dostawcy, producenta lub hurtownika, wypaczając normalną kalkulację. Nadmienić należy, iż kwestia kogo w tym wypadku obciążają koszty transportu jest dość płynna, nie rzadko jednak towar odsyłany jest za pośrednictwem ekspedytora na koszt producenta względnie hurtownika.

Wielką elastyczność, z jaką traktowana jest przez najbardziej zainteresowanych sprawa zwrotów, przypisać należy obawie, aby odmowa przyjęcia zwrotu od klienta słabego finansowo nie spowodowała jego niewypłacalności; w stosunku do odbiorcy „mocnego" dostawcą kieruje zazwyczaj obawa jego utraty, zwłaszcza, że na skutek ostrej konkurencji przeważnie zawsze znajdzie on dostawcę, powolnego jego warunkom w zakresie zwrotów.

Nie są przyjmowane zwroty towarow, sprzedanych jako ramsz lub z prawem wyłączności, choć w tym ostatnim wypadku zasada powyższa często nie jest przestrzegana. Nie jest w zwyczaju zwracanie pokrycia za towar odesłany, chyba, że zachodzi ewentualność dopuszczenia do protestu weksli, danych jako pokrycie, przeważnie jednak pokrycie zalicza się na rachunek innych należności względnie nawet na rachunek przyszłych transakcji.

Stosunek zwrotów do ogólnych zakupów w dziale damskich towarów wełnianych i jedwabnych określić można na 10 do 12% z tym, że w sporadycznych wypadkach w odniesieniu do towarów modnych, sezonowych — wzrasta on nawet do 20 i 25%.

W grupie towarów bawełnianych sprawa zwrotów w obrotach między hurtownikiem i producentem regulowana jest różnorodnie. Zwroty towarów zamówionych monopolowo lub zakupionych z prawem wyłączności na ogół nie są stosowane, poza tym jednak kwestia powyższa traktowana jest niejednolicie w zależności od zwyczajów, panujących w danym przedsiębiorstwie przemysłowym.

Niektóre z nich nie przyjmują zwrotów zupełnie, inne godzą się na zwroty, dostarczone w ustalonym przeciągu czasu od chwili zakupu, inne wreszcie przyjmują wszystkie zwroty względnie udzielają bonifikat, przeważnie jednak jeszcze przed ukończeniem sezonu.

Hurtownik w zasadzie przyjmuje wszystkie zwroty, tutaj więc stosunki są podobne do stosunków, panujących w branży wełnianej i jedwabnej. Jednakże z uwagi na niższe ceny towarów bawełnianych, problem powyższy w omawianej gałęzi handlu jest mniej dotkliwy. Sztuk napoczętych hurtownik w zasadzie nie przyjmuje, zwłaszcza że przy mniejszych pozostałościach łatwiej jest odbiorcy towar zatrzymać do następnego roku ze względu na mniejszy kapitał w nim unieruchomiony i mniejsze ryzyko. Niekiedy hurtownik stosuje bonifikaty zamiast zwrotów (kwestia umowy), niekiedy — mając do czynienia z większymi odbiorcami, sam śledzi rozwój utargów swego klienta i zapobiega zwrotom przez wcześniejsze wycofanie zalegającego towaru, by przesłać go do innej miejscowości, gdzie istnieje na dany artykuł większy popyt.

Zwroty od hurtownika do producenta przeciętnie zawierają się w granicach 1—3%.

Zwroty od hurtownika i półhurtownika prowincjonalnego do hurtownika łódzkiego wynoszą 5—8—10%. W rzadkich wypadkach przy nieudanym towarze stosunek ten jest przekraczany.

Przytoczony stan rzeczy, niezdrowy w swym założeniu i szkodliwy dla obrotu skłonił specjalną Podkomisję, wyłonioną dla rozpatrzenia omawianego problemu, do ustalenia wytycznych dalszego postępowania, zmierzającego do uzdrowienia istniejących w tej mierze stosunków.

W pierwszym etapie rozpoczętej akcji Izba zwróciła się do firm dostawczych z propozycją stosowania w umowach z odbiorcami klauzuli, wykluczającej zwroty towarów poza przypadkami, przewidzianymi w artykułach 552, 553 i 554 Kodeksu Handlowego.

W tym celu Izba skierowała do 536 przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych okręgu łódzkiego kwestionariusz ankietowy, zawierający następujące pytania:

„1) Czy uznając zło, jakie stanowi rozpowszechnienie się systemu zwrotów towarowych, stosują Panowie klauzulę, ograniczającą dopuszczalność zwrotów, a jeśli tak — jaka jest treść owego zastrzeżenia?

2) Jeśli firma Panów dotychczas takiej klauzuli nie stosowała — czy gotowa jest odtąd zdecydowanie przestrzegać jej, wobec czego Izba zamieściłaby Panów na liście firm, nieuznających zwrotów poza wypadkami, przewidzianymi w kodeksie handlowym?"

Ponadto ankieta zmierzała do ustalenia prekluzyjnego terminu, w jakim dopuszczalne byłoby zgłaszanie uzasadnionych reklamacyj,

przy czym większość firm, biorących udział w ankiecie wypowiedziała się za terminem 14-dniowym.

Opisany etap akcji przeciwzwrotowej miał charakter przede wszystkim propagandowy i w tym zakresie prace Izby cel swój osiągnęły. Na skutek przytoczonej ankiety wiele najpoważniejszych firm wprowadziło do swych umów, faktur i zleceń zaproponowaną klauzulę, te zaś, które już dawniej powyższe zastrzeżenie stosowały, zwróciły większą uwagę na sprawę przestrzegania wynikających stąd konsekwencyj.

Zaznaczyć należy, iż dla propagandy przeciwzwrotowej w szerokim zakresie wykorzystana została prasa, która o prowadzonej akcji informowana była przez Izbę za pośrednictwem komunikatów, umieszczanych następnie zarówno w organach prasowych lokalnych, jak i w wielu wydawnictwach zamiejscowych.

Drugim etapem prac Izby, poświęconych zagadnieniu zwrotów towarowych było powołanie do życia Komisji Rozjemczej, której zadaniem jest rozpatrywanie zatargów, wynikających na tle zwrotów, jak również prowadzenie listy odbiorców, zwracających bez uzasadnionych powodów zakupione towary.

Izba, pragnąc zapewnić powyższej Komisji jak największą swobodę działania, postanowiła nadać jej charakter instytucji międzyorganizacyjnej i w tym celu zwróciła się do czołowych zrzeszeń przemysłu i handlu włókienniczego okręku łódzkiego, a mianowicie Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskim, Krajowego Związku Przemysłu Włókienniczego, Zrzeszenia Wytwórców Przemysłu Włókienniczego, Stowarzyszenia Polskich Kupców i Przemysłowców Chrześcijan w Łodzi, Stowarzyszenia Kupców m. Łodzi i Centralnego Stowarzyszenia Kupców i Przemysłowców Województwa Łódzkiego — z prośbą o delegowanie do Komisji po dwóch przedstawicieli.

Ukonstytuowanie powyższej Komisji, jak również początek jej działalności przypadł już na następny okres sprawozdawczy.

Badania struktury handlu artykułami żelaznymi.

Podjęte w roku 1937 w ramach ogólnych prac badawczych samorządu gospodarczego badania handlu artykułami żelaznymi na terenie okręgu łódzkiego w okresie sprawozdawczym zostały zakończone.

Przeprowadzone w tym okresie przez Izbę łódzką dochodzenia uzupełniające dotyczyły stanu ilościowego aparatu handlowego branży żelaznej, podziału przedsiębiorstw na hurtowe i detaliczne, dynamiki i źródeł podaży artykułów żelaznych oraz stopnia nasycenia nimi rynku łódzkiego, a wreszcie postulatów kupiectwa omawianej branży w zakresie organizacji podaży i zbytu.

Według danych urzędów skarbowych, dotyczących liczby wykupionych świadectw przemysłowych, na terenie okręgu łódzkiego (w granicach przed dniem 1. IV. 1938 r.) istniało 611 przedsiębiorstw handlujących żelazem i artykułami żelaznymi, przy czym według zgodnej opinii zainteresowanego kupiectwa ilość powyższa całkowicie wystarczała dla zaspokojenia miejscowego zapotrzebowania na wymienione artykuły.

W zakresie podziału przedsiębiorstw na hurtowe i detaliczne stwierdzić należy, iż zakładów prowadzących wyłącznie hurtowy handel żelazem na terenie okręgu Izby w okresie sprawozdawczym nie było. Przedsiębiorstwa II kategorii spełniały przeważnie funkcje przedsiębiorstw półhurtowych, zaopatrujących w towar zarówno drobniejszych kupców jak i bezpośrednio konsumentów bez względu na rozmiary zapotrzebowania. Same zaopatrywały się w artykuły stanowiące przedmiot handlu w zależności od rodzaju powyższych artykułów, a więc w żelazo sztabowe, bednarkę, dźwigary, korytka, blachę — w Syndykacie Polskich Hut Żelaznych za pośrednictwem f. „Żelazo-Hurt“ w Katowicach, w śruby — w Syndykacie Fabryk Śrub, w gwoździe i inne artykuły produkcji fabryk niezsyndykalizowanych — bezpośrednio w fabrykach, w rury gazowe w Syndykacie Polskich Hut Żelaznych za pośrednictwem firm „Spółka dla Handlu Rurami“ i „Graff“ w Warszawie, w rury kanalizacyjne bezpośrednio w fabrykach względnie za pośrednictwem ich przedstawicieli.

Podaż artykułów żelaznych była dostateczna, firmy handlowe uskarżały się jednak na zbyt długi okres wyczekiwania na wykonanie zamówień, wynoszący 6 do 8 tygodni przy zamówieniach na żelazo budowlane i do 12 tygodni przy zamówieniach na rury. Powolne tempo wykonywania zamówień zmuszało przedsiębiorstwa handlowe do utrzymywania dużych składów, nadmiernie absorbujących kapitał obrotowy.

Również zaopatrzenie rynku w artykuły żelazne było dostateczne za wyjątkiem okresów nieprzewidzianego wzrostu zapotrzebowania na poszczególne gatunki, jak np. w związku z akcją odnawiania nie-

ruchomości miejskich i zmianą oparkanień, co spowodowało dalsze znaczne wydłużenie normalnego okresu wyczekiwania na realizację zamówień.

W związku z przytoczonymi nieprawidłościami w organizacji podaży artykułów żelaznych kupiectwo omawianej branży wysunęło szereg postulatów, dotyczących w dziale handlu żelazem budowlanym następujących kwestii:

a) Utworzenie przy hutach składów produkowanych artykułów, co skróciłoby okres wyczekiwania na wykonanie zamówienia i umożliwiłoby firmom handlowym doraźne zaopatrywanie się w brakujące gatunki.

b) Umożliwienia przedsiębiorstwom handlowym kierowania zamówień do wybranych przez nie hut za pośrednictwem Syndykatu Hut Żelaznych. Taka forma kontaktu między producentami i odbiorcą uczyniłaby — zdaniem miejscowego kupiectwa — znacznie elastyczniejszą obsługę handlu i przyśpieszyłaby dostawy. Poprawa istniejącego stanu rzeczy w tym względzie wynikałaby stąd, iż kupiec, znając program produkcyjny poszczególnych przedsiębiorstw, mógłby odpowiednio do niego dostosować zapotrzebowanie, kierując je do tych hut, które w danym okresie produkują poszukiwane przez niego profile.

c) Wprowadzenia liberalniejszej polityki finansowej w stosunku do firm handlowych, w dotychczasowych bowiem warunkach kupca obowiązywało pokrycie gotówkowe, w najlepszym razie po 14 dniach rachunku otwartego, gdy natomiast sam zmuszony był przyjmować pokrycie wekslowe z terminem płatności sięgającym niejednokrotnie 3—4 miesięcy.

W dziale handlu rurami:

a) Utworzenia na terenie Łodzi przedstawicielstwa Syndykatu Hut Żelaznych, ewentualnie powierzenie tego rodzaju przedstawicielstwa jednej z większych miejscowych firm handlowych.

b) Umożliwienia kierowania zamówień do wybranych przez odbiorcę hut — za pośrednictwem Syndykatu. Postulat powyższy jest analogiczny do przytoczonego postulatu przedsiębiorstw handlujących żelazem budowlanym.

c) Wprowadzenia w handlu jednolitych cen, których obniżanie powodowałoby odpowiednie sankcje. W dotychczasowym stanie rzeczy przedsiębiorstwa handlowe w wyniku ostrej walki konkurencyj-

nej udzielały odbiorcom wysokich rabatów, redukujących zarobki wspomnianych przedsiębiorstw niejednokrotnie do 5% brutto.

d) Zaniechania konkurencji ze strony hut, produkujących rury kanalizacyjne (huty niezsyndykalizowane). W okresie sprawozdawczym przedstawiciele powyższych hut przyjmowali zamówienia konsumentów, udzielając im często tych samych kondycji, jakie otrzymuje handel.

Ponadto pod adresem wspomnianych hut niezrzeszonych wysuwany był drugi postulat, dotyczący ujednolicenia warunków, na jakich dokonywane być winny dostawy dla przedsiębiorstw handlowych, konkurujący bowiem ze sobą przedstawiciele hut nie zawsze przestrzegali zasady jednolitości cen i warunków dostaw.

Badania handlu węglem.

W okresie sprawozdawczym zakończone zostały również badania obrotów węglem na terenie okręgu łódzkiego, przy czym w końcowym etapie prace powyższe przeprowadzone zostały przy udziale Izby łódzkiej przez przedstawicieli Izby Przemysłowo-Handlowej w Katowicach oraz Międzysamorządowej Komisji Handlu Wewnętrznego. Wyniki omówionych prac znalazły następnie wyraz w publikacji Izby katowickiej, dotyczącej rynku węglowego w Polsce.

Ponadto w porozumieniu z Izbą Przemysłowo-Handlową w Katowicach Izba łódzka dodatkowo przeprowadziła wśród przedsiębiorstw handlu węglem anonimową ankietę, dotyczącą kalkulacji cen detalicznych węgla opałowego. Zebrane tą drogą dane przekazane zostały do Katowic.

Sprawa określenia istotnych cech przemysłu ludowego, domowego i pracy chałupniczej.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwróciło się do samorządu gospodarczego o wydanie opinii w sprawie projektu okólnika dla Urzędów Wojewódzkich w przedmiocie jednolitej interpretacji rozporządzenia z dnia 27. XI. 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 605) o określeniu istotnych cech przemysłu ludowego, domowego i pracy chałupniczej, jako zatrudnień zarobkowych, wyłączonych z pod przepisów prawa przemysłowego.

W kwestii powyższej Izba, jako referentka na terenie Związku Izb podniosła, iż zdaniem jej omawiany okólnik odbiega w niektórych

punktach od postanowień rozporządzenia oraz faktycznego stanu rzeczy, istniejącego w przemyśle ludowym i w związku z tym zgłosiła m. in. następujące uwagi.

1) § 1 wspomnianego na wstępie rozporządzenia podaje, iż przemysł ludowy można prowadzić samodzielnie lub wyłącznie przy pomocy osób, należących do rodziny i domowników. Natomiast projekt okólnika rozszerzał tenże przepis, dopuszczając możność korzystania z dorywczej pomocy osób trzecich. Postanowienie to w praktyce niewątpliwie będzie bardzo rozmaicie i dowolnie interpretowane i łatwo stać się może powodem do fikcji i niewskazanych przesunięć strukturalnych. Pod szyldem przemysłu ludowego ukrywać by się mogła produkcja drobno-przemysłowa, która de facto winna podlegać przepisom prawa przemysłowego. Z tych więc względów, jako też z uwagi na to, że wyjaśnienie zawarte w zdaniu drugim pkt. 1c projektu okólnika jest sprzeczne z postanowieniem rozporządzenia należałoby zdanie to w całości skreślić.

2) Pkt. 2 a projektu okólnika stanowi m. in., że przemysł domowy jako zatrudnienie zarobkowe uboczne nie może dawać dochodu większego, niż daje zatrudnienie główne, będące podstawą utrzymania.

Odnośnie powyższego przepisu Izba zauważyła, iż kwestia ustalenia, czy wyższy jest dochód zatrudnienia głównego czy dodatkowego napotykać będzie w praktyce na znaczne trudności, a w wielu nawet wypadkach ustalenie takie będzie niemożliwe do przeprowadzenia. Dlatego też Izba dała wyraz opinii, iż wyjaśnienie owo okazać się może w praktyce niewykonalne, poza tym zaś z góry liczyć się należy z prawdopodobieństwem różnych fikcyj, gdyż na terenie miejskim osoby, uprawiające przemysł domowy również korzystać będą z pomocy domowników. Jedynym organem administracyjnym, na którego spadnie całokształt zadań kontrolnych będą władze skarbowe, gdyż przemysł domowy na terenie miast w świetle przepisów art. 3 ustawy o państwowym podatku przemysłowym w zestawieniu z art. 8 pkt. 5 tejże ustawy w zasadzie podlega obowiązkowi uiszczania podatku obrotowego oraz wykupywania świadectw przemysłowych.

Przy tej sposobności Izba podniosła, iż w praktyce ujawniła się kolizja między przepisem rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 27. XI. 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 605), a przepisami, normującymi w zakresie podatku przemysłowego sprawy zwolnienia z tegoż podatku przemysłu ludowego i rzemiosł, wykonywa-

nych ubocznie przez rolników. Zważyć należy mianowicie, iż w myśl art. 3 pkt. 11 cytowanej ustawy o podatku przemysłowym zwolnione są od podatku przemysłowego zajęcia zarobkowe wykonywane przez elementy rolnicze tylko w wypadku niekorzystania z obcych sił pomocniczych i — jak określa to § 13 rozporządzenia wykonawczego do ustawy o podatku przemysłowym — ubocznie. Poza tym zwolnienie owo nie dotyczy ogółu ludności wiejskiej, jak ustala to rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z 27. XI. 1937 r. lecz tylko drobnych gospodarzy rolnych lub bezrolnych.

Zestawiając przepisy nowego rozporządzenia o istotnych cechach przemysłu ludowego i domowego z treścią przepisów ustawy o podatku przemysłowym, stwierdzić należy, iż znaczna część owego przemysłu, uprawianego przez ludność wiejską, jako nieodpowiadającego warunkom zwolnienia podatkowego, podlegać winna podatkowi obrotowemu. Celem uniknięcia zadrażnień w praktyce Izba podniosła, iż bezwzględnie pożądane byłoby uzgodnienie sprawy z Ministerstwem Skarbu, gdyż w przeciwnym razie projektowany okólnik okaże się połowicznym załatwieniem sprawy.

Za ostatnim poglądem z całą dobitnością przemawia również okoliczność, iż mimo faktu, że cytowane kilkakrotnie rozporządzenie z 27. XI. 1937 r. wydane zostało w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej, okólnik, mający wyjaśnić przepisy owego rozporządzenia, wcale nie posuwał naprzód sprawy usunięcia, a co najmniej złagodzenia notorycznych komplikacji, jakie ujawniają się w praktyce w zakresie definicji chałupnictwa. W szczególności owa kłopotliwa kolizja zachodzi między definicją chałupnictwa, zawartą w odnośnym rozporządzeniu ad art. 2 prawa przemysłowego, a między zupełnie odrębnie ujętą i samoistnie stosowaną definicją tegoż samego chałupnictwa, ustaloną w art. 2 t. zw. ustawy scaleniowej z 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396). W myśl rozporządzenia z 27. XI. 1937 r. jednym z elementów odbierającym chałupnikom charakter przedsiębiorcy i powodującym traktowanie go jako osoby niepodlegającej przepisom prawa przemysłowego jest okoliczność, iż wykonywa on pracę samodzielnie lub wyłącznie przy pomocy osób należących do rodziny i domowników. Natomiast ustawa scaleniowa w art. 2, posługując się odrębną definicją chałupnika, pozwala chałupnikowi na korzystanie z pomocy osób innych, bynajmniej nie ograniczając zakresu owych osób tylko do tak zw. domowników.

Z tego też powodu w praktyce wyłania się w wysokim stopniu niepożądana dwutorowość klasyfikacyjna, albowiem władze skarbowe osoby zatrudniające obce siły pomocnicze z urzędu lub na własny ich wniosek traktują jako przedsiębiorców, prowadzących samoistne zakłady pracy, zobowiązane do wykupienia świadectwa przemysłowego i samoistnego uiszczania podatku obrotowego. Natomiast Ubezpieczalnie Społeczne, kierując się przepisami ustawy scaleniowej fakt zatrudnienia obcych sił pomocniczych uważają za obojętny i chociaż w wstosunku do własnych swoich pracowników rzekomy chałupnik jest pracodawcą, pod rygorem kar pociągają nakładców do ubezpieczania owych quasi chałupników, zaopatrzonych w świadectwa przemysłowe i odrębnie uiszczających podatek przemysłowy. Ubezpieczalnie Społeczne powołując się m. in. na wyjaśnienie Ministra Opieki Społecznej zawarte w piśmie okólnym z 30. IV. 1937 r. (Dz. Urz. M. O. P. Nr. 10) uważają poza tym, iż rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z 27. XI. 1937 r. nie podaje ogólnej definicji chałupnika, a jedynie określa tych chałupników, którzy nie podlegają przepisom prawa przemysłowego, wobec czego rozporządzenie owo nie odbiera cech chałupnika osobom, zatrudniającym właśnie obce siły najemne.

Układ stosunków poszczególnych okręgów dowodzi, iż wskutek owej kolizji przepisów kurczy się napływ zamówień do drobnych przedsiębiorstw, które we własnym rozumieniu i według ustaleń władz skarbowych są samoistnymi przedsiębiorstwami, według jednak kryteriów klasyfikacyjnych Ubezpieczalni Społecznych nadal zaliczane są do warsztatów chałupniczych, podlegających przymusowi ubezpieczenia. Ponieważ nakładcy nie chcą ubezpieczać podobnych kontrahentów swoich względnie wzamian za koszt związany z uiszczaniem składek domagają się odpowiednich ustępstw w zakresie wynagrodzenia za czynności produkcyjne, obowiązujące zbyt ekspansywne określenie przymusu ubezpieczeniowego nie tylko nie daje żadnych korzyści socjalnych i gospodarczych, lecz przeciwnie powoduje zatory w produkcji względnie stwarza podłoże dla fikcji równoznaczne z obchodzeniem przepisów prawa.

Dlatego Izba dała wyraz opinii, iż niezależnie od przyszłego organicznego ujednolicenia przepisów dotyczących pojęcia chałupnictwa koniecznym jest już w ramach projektowanego okólnika przeprowadzenie zasady częściowego bodaj usunięcia wspomnianej kolizji przepisów. Nastąpić winno to w taki sposób, aby pod pojęciem owych

obcych sił pomocniczych, którymi posługiwać się może chałupnik w myśl art. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rozumiano co najwyżej tylko domowników, natomiast w wypadkach, gdy siły pomocnicze nie odpowiadają danemu warunkowi i zatrudnione są na podstawie umowy o pracę w samym przedsiębiorstwie — aby przedsiębiorców, pracujących przy ich pomocy, bezwarunkowo nie podciągano pod pojęcie chałupników również i w zakresie ustawodawstwa o ubezpieczeniu społecznym.

Wspomniana poprzednio dwutorowość ustaleń administracyjnych, jaka notorycznie ujawnia się w praktyce, powoduje zrozumiałe rekryminacje wszystkich zainteresowanych stron i jeśli właśnie okólnik ma przyczynić się do wyjaśnienia kwestii wątpliwych i spornych w praktyce — to bezwarunkowo nie można pominąć w nim tak istotnej kwestii, jak częściowe bodaj pogodzenie definicji obowiązującej z jednej strony władze administracyjne i skarbowe, z drugiej zaś Ubezpieczalnie Społeczne.

Komunikując powyższe uwagi, Izba zaznaczyła równocześnie, iż ze względu na zasadniczą wagę zagadnienia oraz konieczność zlikwidowania stanu niepewności prawnej, jaki ujawnia się na tle poruszonych wyżej różnic ustawodawstwa i wynikających stąd kwestii interpretacyjnych, pożądane byłoby międzyresortowe uzgodnienie sprawy, w szczególności z Ministerstwem Skarbu oraz Opieki Społecznej.

Sprawa uzgodnienia kwestii spornych nastręczających się w przedmiocie oceny, jakie osoby zaliczyć należy do chałupników w rozumieniu przepisów ustawodawstwa o ubezpieczeniu społecznym z jednej, a postanowień ustawodawstwa przemysłowego i podatkowego z drugiej strony — była przedmiotem odbytej w Izbie specjalnej konferencji z udziałem przedstawicieli Urzędu Wojewódzkiego, Izby Skarbowej w Łodzi, Ubezpieczalni Społecznej w Łodzi i Pabianicach oraz zainteresowanych czynników gospodarczych. Konferencja powyższa podkreśliła trafność tez wysuniętych przez Izbę.

Wydany w następstwie okólnik nie załatwił jednak kwestii poruszonych przez Izbę.

Sprawa uregulowania stosunków gospodarczych w przemyśle gumowym.

Ostra i niezdrowa walka konkurencyjna na rynku obuwia gumowego sprawiła, że Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi zainteresowana

wała się sprawą unormowania warunków produkcji i zbytu w omawianej gałęzi przemysłu.

W związku z powyższym już w początku roku Izba przeprowadziła badania na terenie swego okręgu, w wyniku których zwróciła się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, przedstawiając zarówno istniejący stan rzeczy, jak i przyczyny, które spowodowały niezdrowe objawy walki konkurencyjnej w przemyśle gumowym.

W połowie roku sprawozdawczego aktualną stała się sprawa ewentualnego przeprowadzenia przez samorząd gospodarczy akcji ingerencyjnej, zmierzającej do organizacyjnego uporządkowania i konsolidacji przemysłu gumowego. W opinii swej, skierowanej do Związku Izb w powyższej sprawie, Izba wyraziła zasadniczo swą zgodę na to, by Związek Izb podjął się próby zorganizowania branży gumowej w sposób zapewniający temuż przemysłowi pracę w zbliżonych warunkach kalkulacyjnych oraz by równocześnie zajął się także sprawą intensyfikacji eksportu wyrobów gumowych.

Równocześnie Izba wysunęła postulat, by wchodząca w grę organizacja była zrzeszeniem dobrowolnym, obejmującym nie tylko fabryki obuwia gumowego, lecz zrzeszającym również przedsiębiorstwa wytwarzające inne artykuły gumowe. Natomiast Izba wyraziła wątpliwość, by przewidziane w projekcie unormowanie produkcji za pomocą ustalenia klucza podziału kauczuku surowego mogło w zadawalający i decydujący sposób usunąć ujawniający się na rynku obuwia gumowego chaos konkurencyjny. Nadmierna dysproporcja warunków kalkulacyjnych istniałaby bowiem nadal w ramach produkcji zakreślonej wymienionymi przydziałami.

Wreszcie Izba wypowiedziała się za tym, by w granicach programu projektowanej organizacji przemysłu gumowego przewidziany był obowiązek przedsiębiorstw utrzymywania określonych składów surowca, z tym jednak zastrzeżeniem, iż obowiązkowi temu podlegać winny wszystkie bez wyjątku fabryki wyrobów gumowych. Ponadto Izba poruszyła konieczność znalezienia odpowiednich środków, które ułatwiłyby przemysłowi finansowanie tego rodzaju zapasów.

W końcu roku sprawozdawczego Izba otrzymała do zaopiniowania od Związku Izb projekt statutu „Zrzeszenia Fabryk Obuwia Gumowego". Ponieważ projekt ten nie uwzględniał zgłoszonego przez Izbę postulatu, by organizacja obejmowała obok fabryk obuwia gumowego również inne przedsiębiorstwa wyrobu artykułów gumowych, nasuwał on zasadnicze zastrzeżenia. W rezultacie Izba jeszcze raz pod-

kreśliła konieczność rozszerzenia podstaw organizacyjnych Zrzeszenia przez włączenie w zakres jego działania wszelkich przedsiębiorstw przemysłu gumowego, gdyż sprawy zaopatrzenia przemysłu w surowce, utrzymywania zapasów, a wreszcie sprawa przerobu kauczuku syntetycznego interesuje w równym stopniu wszystkie gałęzie przemysłu gumowego. W związku z powyższym Izba zaproponowała odpowiednie poprawki do statutu, które umożliwiłyby przystąpienie do Zrzeszenia wszelkim przedsiębiorstwom przemysłu gumowego. Poza tym Izba zgłosiła do projektu szereg dalszych poprawek i uzupełnień. Między innymi Izba wypowiedziała się za skreśleniem przepisów projektu, przewidujących instytucję arbitra. Wniosek swój Izba umotywowała tym, że Zrzeszenie, jako organizacja dobrowolna, winno mieć swobodę w powzięciu uchwał zgodnie z wolą większości, która to większość w swych zapatrywaniach może być niezgodna z orzeczeniem arbitra. W związku z tym Izba równocześnie zaproponowała zmianę postanowień statutu w odniesieniu do prawomocności uchwał. Wreszcie Izba wysunęła postulat powołania organu kontroli gospodarki zarządu Zrzeszenia, który to organ przeprowadzałby kontrolę dochodów i wydatków, składając o wynikach rewizji sprawozdanie walnemu zgromadzeniu. Projekt statutu Zrzeszenia nie przewidywał tego rodzaju organu.

Sprawy obrotu olejem palmowym i kokosowym.

Już w poprzednim swym sprawozdaniu Izba poruszyła sprawę sporu, jaki wynikł między firmami hadlowymi okręgu łódzkiego na tle podziału kontyngentu na olej kokosowy i palmowy produkcji krajowej. Orzeczenie arbitrów, które ustaliło normy tegoż podziału, nie zadowoliło szeregu firm, które, opierając się na transakcjach dokonanych w poprzednich latach, uważały, iż udział ich w globalnym kontyngencie przeznaczonym dla handlu okręgu łódzkiego powinien być podwyższony w stosunku, odpowiadającym ich obrotom w latach poprzedzających reglamentację. Ponieważ powyższy spór odwlekał podział kontyngentu ustalonego na pierwszy okres roku sprawozdawczego, Izba zwróciła uwagę zainteresowanych stowarzyszeń kupieckich na konieczność ostatecznego załatwienia sprawy w drodze obustronnego porozumienia. W związku z powyższym odbyło się w końcu stycznia pod egidą Izby posiedzenia prezesów obu stowarzyszeń ku-

pieckich, będących równocześnie wiceprezesami Izby oraz dyrektorów stowarzyszeń, na którym to zebraniu ustalony rozdzielnik oleju kokosowego i palmowego poddany został rewizji, uwzględniającej częściowo dezyderaty firm, które poprzednio czuły się pokrzywdzone przyznanym im udziałem.

W zakresie spraw dotyczących obrotu olejem palmowym i kokosowym stwierdzić należy poza tym, iż w związku z rozszerzeniem podstaw działalności Komisji Surowców Tłuszczowych przez dodatkowe powołanie do niej przedstawicieli szeregu przemysłów, Izba podała Związkowi Izb osoby, które w Komisji reprezentować miałyby przemysł włókienniczy. Ponadto Izba na posiedzeniu Komisji Obrotu Towarowego odbytym w dniu 1 grudnia roku sprawozdawczego w Łodzi zaproponowała w projekcie nowego regulaminu Komisji Surowców Tłuszczowych zmianę postanowień, dotyczących uczestnictwa handlu tłuszczowego, a mianowicie wysunięty został przez Izbę postulat zmniejszenia liczby delegatów wchodzących w skład Komisji z ramienia przemysłu mydlarskiego z 7 do 6 osób, przy równoczesnym zwiększeniu reprezentantów handlu z 1 do 2 osób, a to z uwagi na znaczenie handlu m. in. również w dziedzinie centralizowania zakupów, a przez to potanienia importu tłuszczów. Wniosek ten został przyjęty.

Poza tym Izba zgłosiła wniosek do Związku Izb, by jeden z delegatów handlu wybrany został z grona zainteresowanego kupiectwa łódzkiego ze względu na rolę, jaką handel okręgu łódzkiego odgrywa w całokształcie obrotów tłuszczem.

Sprawa składu Komisji Surowców Tłuszczowych nie została w roku sprawozdawczym ostatecznie zadecydowana.

Sprawa budowy elewatora zbożowego w Łodzi.

Prace nad realizacją inicjatywy łódzkich sfer gospodarczych w przedmiocie budowy w Łodzi elewatora zbożowego kontynuowane były nadal w roku sprawozdawczym na terenie łódzkiego samorządu przemysłowo-handlowego.

Na posiedzeniu Komisji do spraw budowy elewatora zbożowego w Łodzi, zwołanym przez Izbę w połowie roku sprawozdawczego, przedstawiciele zainteresowanych organizacji gospodarczych t. j. Łódzkiej Izby Rolniczej, Zrzeszenia Przemysłu i Handlu Zbożowo-Mącz-

nego oraz Giełdy Zbożowo-Towarowej ponownie stwierdzili jednomyślnie, że jakkolwiek w stadium realizacji znajduje się budowa szeregu spichrzy powiatowych, utworzenie elewatora w Łodzi jest nadal aktualne i konieczne zarówno w interesie usprawnienia obrotu zbożem i mąką na terenie miasta i okręgu, jak ze względów aprowizacyjnych i obronnych.

Zgodnie z uchwałą powziętą na powyższym zebraniu, Izba wystąpiła do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych ze szczegółowym przedstawieniem, w którym uwypukliła wszelkie względy natury gospodarczej, przemawiające za budową centralnego elewatora zbożowego w okręgu łódzkim. Na wstępie Izba stwierdziła, że Łódź jest szczególnie silnie zainteresowana kwestią usprawnienia aprowizacji przez zorganizowanie odpowiednich urządzeń, służących do przechowywania i gromadzenia zapasów, gdyż wraz ze swym okręgiem stanowi ona poważne centrum zbytu artykułów rolnych i swoich potrzeb aprowizacyjnych nie może pokryć podażą lokalnej produkcji rolniczej. Dlatego też jako jedną z najpilniejszych potrzeb w tym zakresie Izba uznała urządzenie na terenie łódzkim elewatora zbożowego, który, regulując podaż zbóż chlebowych i ich przetworów, wpływałby dodatnio na zabezpieczenie odpowiedniego stosunku podaży do popytu, a tym samym przyczyniłby się do stabilizacji cen i zmniejszenia ich wahań, które przy obecnym stanie rzeczy zachodzą dość często.

Przechodząc z kolei do naświetlania roli centralnego elewatora zbożowego na tle podjętej względnie przewidzianej budowy prowincjonalnych spichrzy na terenie województwa łódzkiego Izba stwierdziła, iż obie kategorie projektowanych urządzeń bynajmniej się nie wykluczają, lecz stanowić mogą wzajemnie uzupełnienie.

W końcu Izba podniosła, że centralny elewator zbożowy służyć powinien nie tylko dla magazynowania rezerw zbożowych, lecz i innych ziemiopłodów oraz ich przetworów. Ponadto Izba zakomunikowała uwagi dotyczące strony technicznej budowy elewatora i wypowiedziała się w sprawie formy prawnej, którą przyjąć wypadałoby przy organizowaniu przedsiębiorstwa, powołanego do eksploatacji elewatora.

W odpowiedzi na powyższe pismo, Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych w końcu roku zawiadomiło Izbę, że w generalnym planie inwestycyjnym przewidziana jest budowa w Łodzi elewatora zbożowego jako instytucji zabezpieczającej aprowizację miasta i usprawniającej obrót zbożem. Równocześnie jednak Ministerstwo wyjaśniło,

iż ograniczenie środków na akcję inwestycyjną w zakresie usprawnienia obrotu i przetwórstwa nie pozwala narazie na sfinansowanie inwestycyj tego typu. W dalszym ciągu Ministerstwo zaznaczyło, że z chwilą, gdy sprawa realizacji rozbudowy sieci elewatorów stanie się aktualną, przyjmie pod rozwagę dezyderaty zgłoszone przez Izbę.

11. Sprawy prawno-administracyjne.

Działalność Izby w okresie sprawozdawczym w dziedzinie prawno-administracyjnej charakteryzują poniżej przedstawione opinie oraz wystąpienia w sprawach projektów ustaw, rozporządzeń oraz zagadnień z zakresu prawa cywilnego, przemysłowego, administracyjnego, socjalnego oraz aprowizacji i nieuczciwej konkurencji.

Projekt prawa małżeńskiego majątkowego.

W sprawie powyższego projektu, opracowanego przez Komisję Kodyfikacyjną, Izba wypowiedziała się pozytywnie. Projekt ten, normujący stosunki majątkowe między małżonkami, opierał się na nieco odmiennej zasadzie, niż obecnie obowiązująca w tym przedmiocie ustawa, zwłaszcza w dziedzinie gospodarowania majątkiem osobistym i dorobkowym.

W opinii swej Izba zgłosiła uwagi natury gospodarczej, które dotyczyły nasuwających się wątpliwości w dziedzinie zabezpieczenia praw wierzycieli na majątku małżonków i ustalenia praw męża w zarządzaniu majątkiem.

Projekt ustawy o porozumieniu kartelowym.

Wymieniony w nagłówku projekt, zrywając z dotychczasowym prawodawstwem na odcinku kartelowym wprowadzał zasadnicze zmiany w obecnym stanie prawnym.

Opiniując powyższy projekt, Izba zakomunikowała, że w zasadzie nie zgłasza zastrzeżeń co do celowości ustawodawczej jego realizacji, gdyż obowiązująca obecnie ustawa kartelowa, wyliczając kazuistycznie cechy kartelu, stała się przez swą definicję zbyt niedogodna dla życia gospodarczego, stwarzała bowiem możność ingerencji w stosunki umowne poszczególnych przedsiębiorstw. Jednocześnie jednak Izba podkreśliła, że projektowana definicja kartelu nie czyni zadość — zdaniem Izby — takiemu podstawowemu wymogowi, niezbędnemu

dla rozwoju życia gospodarczego, jakim jest swoboda obrotu. Przeciwnie, każde porozumienie się dwóch lub więcej kontrahentów traktowane jest jako porozumienie kartelowe. Z tych względów definicja kartelu winna ulec odpowiedniej modyfikacji, dostosowanej zresztą w całości do uwag, zawartych w uzasadnieniu do projektu.

W dalszym ciągu swej opinii Izba podniosła, że zastrzeżenie sfer gospodarczych wzbudził art. 8 projektu, zezwalający Ministrowi Przemysłu i Handlu na orzekanie, że dane zrzeszenie przemysłowe ze względu na treść statutu lub porozumienia, zawartego w ramach statutu ma charakter kartelowy. Zainteresowani podnieśli, że przepis ten jest nierealny, a nawet sprzeczny z art. 69 prawa przemysłowego i łatwo może wzbudzić błędne mniemanie, że zrzeszenie jako substrat porozumienia kartelowego jest odpowiednią formą dla organizacji kartelowych. Nie negując słuszności tych zastrzeżeń, Izba ze swej strony zaznaczyła, że zrzeszenia przemysłowego, jako organizacji niezarobkowej nie dałoby się — jej zdaniem — pomieścić w pojęciu kartelu, przynoszącym z natury rzeczy w skutkach swych korzyści materialne zarówno samej organizacji, jak i jej członkom.

W odniesieniu do merytorycznej strony projektu Izba zgłosiła szereg uwag natury gospodarczej i prawnej.

Projekt ustawy o spółkach udziałowych.

Przedmiotem opinii Izby w roku sprawozdawczym był również projekt ustawy o spółkach udziałowych, który Izba opiniowała już w roku ubiegłym. Charakterystycznym rysem spółki udziałowej według obecnego brzmienia projektu ustawy jest ograniczenie maximum kapitału zakładowego przy jednoczesnym ustanowieniu minimum oraz wprowadzenie odpowiedzialności zarządców spółki, analogicznie do odpowiedzialności zarządców w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

Opiniując ponownie wspomniany projekt, Izba podtrzymała zajęte poprzednio w stosunku do niego negatywne stanowisko, wychodząc z założenia, iż formy projektowanej spółki nie czynią zadość potrzebom obrotu. (Szczegóły vide sprawozdanie Izby za r. 1937/str. 279).

Projekt ustawy o prawie probierczym.

Rozpatrując nadesłany jej do opiniodawczego oświadczenia się projekt ustawy o prawie probierczym Izba wypowiedziała się ponownie za systemem prewencyjnym.

Poza tym Izba zgłosiła do projektu uwagi natury prawnej i gospodarczej.

Projekt powyższy wniesiony został pod obrady ciał ustawodawczych na sesji 1938/39.

Projekt ustawy o zmianie rozporządzenia Prezydenta R. P. o ograniczeniu nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach.

W myśl powyższego projektu w przypadkach, gdy walne zgromadzenie spółki akcyjnej w ciągu trzech kolejnych lat nie uchwaliło wypłaty dywidendy lub też uchwaliło ją w wysokości niższej od dywidend, wypłacanych w odpowiedniej gałęzi gospodarczej, resortowym ministrom służy prawo wniosku o ograniczenie wynagrodzeń w przedsiębiorstwie. Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli z dochodów dokonano produktywnych inwestycji, bądź zyski zużyto na pokrycie strat, albo jeżeli uchwalona za ostatnie 3 lata dywidenda przewyższyła łącznie 10% kapitału zakładowego. Wniosek powyższy właściwy minister składa na przedstawienie akcjonariuszów, reprezentujących 1/10 część kapitału akcyjnego po przeprowadzeniu kontroli finansowo-gospodarczej przedsiębiorstwa. Ograniczenie to może być cofnięte, jeśli okaże się, że po obniżeniu nadmiernych wynagrodzeń stan finansowy przedsiębiorstwa uległ poprawie w tym stopniu, iż odpadły przyczyny, które uzasadniały obniżenie.

Wypowiadając się w powyższej sprawie, Izba zaznaczyła, że inicjatywa rządu, dążąca do unormowania rynku akcyjnego przez wzbudzenie zaufania społeczeństwa do akcji, jako papieru wartościowego jest zgodna z dezyderatami samorządu gospodarczego. W konkluzji Izba wypowiedziała się za realizacją projektu, zgłaszając do poszczególnych jego przepisów uwagi natury gospodarczej.

Projekt częściowej zmiany ustawy o ustroju samorządu terytorialnego.

Opiniując wymieniony w nagłówku projekt poselski, którego przepisy zmierzały do zmiany składu osobowego Państwowej Rady Samorządowej oraz zmiany zakresu jej działania, Izba wypowiedziała się zasadniczo za projektem. Jednocześnie jednak podniosła w swej opinii, iż samorząd gospodarczy winien posiadać w Państwowej Ra-

dzie Samorządowej przedstawicieli na cały okres jej kadencji i w sposób ściśle określony, a nie jak dotychczas spośród znawców spraw gospodarczych i tylko na oznaczony w zaproszeniu okres czasu, którą to formę utrzymuje również omawiany projekt.

Projekt ustawy o przedsiębiorstwach samorządowych.

Projekt powyższy określał zadania i formę prawną przedsiębiorstw samorządowych oraz zawierał przepisy o powstawaniu i organizacji tych przedsiębiorstw i o ich strukturze wewnętrznej.

Wypowiadając się w sprawie tegoż projektu Izba podkreśliła, iż sama myśl ustawowej regulacji przepisów o gospodarce przedsiębiorstw samorządowych zasługiwałaby na poparcie, gdyby omawiany projekt zawierał przepisy dotyczące wyłącznie gospodarki, jaką samorząd obowiązany jest prowadzić w ramach własnych i zleconych. Tymczasem projekt ustawy reguluje m. in. także prawo samorządu do prowadzenia na zasadzie odpłatności wszelkiej działalności w dziedzinie produkcji, wymiany lub dostarczania usług.

Zdaniem Izby prowadzenie przedsiębiorstw zarobkowych w ogóle, a w szczególności dla pokrycia niedoboru budżetowego, względnie innych wydatków nie związanych zupełnie, albo luźno, z działalnością samorządu nie powinno należeń do zadań samorządu terytorialnego, lecz do inicjatywy prywatnej. W myśl projektu samorząd terytorialny miałby przewagę pod względem finansowym nad inicjatywą prywatną, pokrywając ewentualne niedobory przedsiębiorstwa z funduszów publicznych. Ponadto Izba podkreśliła, że samorządy mają prawo do pokrywania swoich potrzeb własną wytwórczością, w związku z czym Izba nie przeciwstawiła się prowadzeniu przez nie przedsiębiorstw, których wytwórczość pokrywałaby potrzeby danego samorządu. Natomiast Izba sprzeciwiła się projektom, przewidującym możność prowadzenia przez samorząd dla celów zarobkowych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, zwłaszcza, iż w większości wypadków, jak tego dowiodło doświadczenie — przy administracji samorządu terytorialnego przedsiębiorstwa te są deficytowe.

Przechodząc do merytorycznej oceny projektu, Izba zgłosiła poprawki natury gospodarczej, wnosząc m. in., aby w skład organów nadzorczych przedsiębiorstw wchodzili poza przedstawicielami samorządu terytorialnego również przedstawiciele życia gospodarczego oraz element fachowy.

Projekt zarządzenia Zarządu Miejskiego m. Łodzi o urządzaniu podwórzy w posesjach, położonych na terenie m. Łodzi.

Projekt ten oparty na postanowieniu Tymczasowego Prezydenta m. Łodzi przewidywał, iż urządzenie niezabudowanych części działek (podwórza), na których znajdują się budynki, przeznaczone na pobyt ludzi, musi odpowiadać warunkom, określonym w zarządzeniu, a więc każda część działki, po której odbywa się ruch kołowy, a która ma bezpośrednie połączenie z ulicą musi posiadać trwałą nawierzchnię gładką (asfalt, beton itp.).

Z uwagi na to, że projekt nie był opiniowany przez Izbę, a równocześnie należało liczyć się z prawdopodobieństwem, iż w podobny sposób będzie unormowana sprawa urządzania podwórzy i w innych miastach, Izba zwróciła się do Związku Izb, aby spowodował w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych wstrzymanie zatwierdzenia omawianego zarządzenia do czasu zaopiniowania go przez samorząd gospodarczy.

Wypowiadając się w kwestii omawianego projektu, Izba zaznaczyła, iż nie wszystkie posesje posiadają urządzenia kanalizacyjne i wodociągowe, a przez podwórza fabryczne przechodzą różne urządzenia, których reperacja i konserwacja powodowałaby co pewien czas konieczność rozbijania gładkiej nawierzchni podwórza, co narażałoby na poważne i zbyteczne koszty właścicieli przedsiębiorstw.

Poza tym ogólnikowe podciągnięcie wszelkich budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi do obowiązku urządzania trwałych nawierzchni gładkich w podwórzach, nasunęło szereg zastrzeżeń natury gospodarczej i porządkowej. Miasto Łódź, jako ośrodek wybitnie przemysłowy, posiada bardzo ożywiony ruch kołowy w mieście, szczególnie w nieruchomościach położonych w śródmieściu. Fakt ten powoduje, że trwałe nawierzchnie gładkie ulic szybko się zużywają i ulegają zniszczeniu, a to tym bardziej, że wszelkie wozy, poza nielicznymi samochodami ciężarowymi, dotychczas jeszcze posiadają w lwiej części koła o obręczach żelaznych, psujących nie tylko gładkie nawierzchnie ulic, ale i podwórz, do których wjeżdżają. Odnosi się to specjalnie do budynków fabrycznych.

W końcu Izba podkreśliła, iż przepisy projektu nie zawsze dadzą się zrealizować bez narażenia właścicieli nieruchomości na zbędne wydatki, w szczególności przy posesjach fabrycznych, wobec czego na-

leżałoby je zmienić, dostosowując do potrzeb gospodarczych, a nie wyłącznie estetycznych.

W związku z tym Izba zgłosiła do projektu uwagi natury gospodarczej i prawnej.

Akcja porządkowania stanu nieruchomości i tynkowania budynków fabrycznych.

Na skutek masowego wydawania przez władze policyjne nakazów, dotyczących przeprowadzenia gruntownych remontów fasad nieruchomości oraz zmiany ogrodzeń posesji, włączając fabryczne, Izba wystąpiła do Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi o wydanie zarządzeń, polecających władzom uwzględnienie w odpowiednim stopniu technicznych możliwości wykonania nakazanych prac oraz sytuacji finansowej właścicieli obiektów.

Niezależnie od powyższego odbyła się w Izbie w okresie sprawozdawczym konferencja przy współudziale zrzeszeń gospodarczych i Zarządu Miejskiego m. Łodzi dla wyjaśnienia kwestii, łączących się z powyższymi zarządzeniami, a w szczególności dla wyjaśnienia sprawy tynkowania nieruchomości fabrycznych.

Na konferencji ustalił się przede wszystkim pogląd, iż konieczne będzie zasadnicze naświetlenie całokształtu zagadnienia wobec Urzędu Wojewódzkiego oraz, że: 1) tynkowanie budynków fabrycznych uważać można tylko jako wyjątkowo uzasadnione w wypadkach, gdy budynek fabryczny znajduje się wśród kompleksu domów o jednolitym charakterze zewnętrznym, wobec czego otynkowanie budynku fabrycznego konieczne jest w imię sharmonizowania jego wyglądu z otoczeniem; 2) jako niewskazany i niepraktyczny uznać jednak należy system tynkowania budynków, położonych w dzielnicach przemysłowych i w ogóle w częściach miasta, gdzie względy estetyki urbanistycznej nie przemawiają za sztucznym odbieraniem Łodzi charakteru miasta przemysłowego. Natomiast w łączności z akcją porządkowania miast niewątpliwie uznać należy potrzebę zapewnienia również i budynkom fabrycznym odpowiedniego wyglądu zewnętrznego, z czym łączy się równocześnie dbałość o ich należyty stan.

Skrystalizowaną w ten sposób opinię na piśmie wręczyła specjalna delegacja Izby i sfer gospodarczych Panu Wojewodzie Łódzkiemu, który przyrzekł przychylnie ustosunkować się do przedstawionych dezyderatów.

Poza tym nadmienić wypada, iż w okresie sprawozdawczym ogłoszono nowelę do rozporządzenia o sposobie ogradzania posiadłości i działek (Dz. U.R.P. Nr. 46 z 1938 r.), której przepisy w odniesieniu do ogrodzeń ramowo odpowiadają postulatom wysuniętym swego czasu przez Izbę.

Projekt rozporządzenia o sposobie powoływania komisantów koncesjonowanych.

Wymieniony projekt oparty na przepisie art. 6 rozporządzenia Prezydenta R. P. w sprawie uregulowania obrotu zwierzętami gospodarskimi i drobiem oraz obrotu hurtowego mięsem (Dz. U. R. P. Nr. 85 poz. 639 ex 1933) określał warunki, jakim powinni odpowiadać komisanci koncesjonowani, a ponadto normował ich prawa i obowiązki.

Wypowiadając się w powyższej kwestii, Izba dała wyraz opinii, iż projekt ten, jako jeden z planów uzdrowienia rynku handlu zwierzętami gospodarskimi, rozwiązuje sprawę powołania do życia komisantów koncesjonowanych w sposób nie nasuwający poważniejszych zastrzeżeń i oświadczyła się za ustawową jego realizacją.

Projekt ustawy o środkach finansowych na popieranie gospodarczo uzasadnionego kształtowania cen artykułów rolniczych.

Celem ustawy miało być zapewnienie trwałego dopływu środków na prowadzenie racjonalnej polityki cen rolnych, w szczególności w okresie po żniwach. Jako źródło, z którego ustawa ma czerpać środki finansowe, zaprojektowana została opłata od mąki i kaszy w wysokości zł. 3.— od 100 kg, którą to opłatę uiszczałyby przedsiębiorstwa przemiału zboża. Pobór omawianej opłaty odbywałby się w wypadkach gdy przeciętna cena żyta za okres kolejny 30-tu dni notowań na giełdzie warszawskiej oraz cena notowana w każdym z ostatnich 3-ch dni tego okresu wyniesie mniej, aniżeli 20 zł. na 100 kg. Podniesienie się cen ponad zł. 20— ma powodować automatyczne zwolnienie od opłaty.

Uznając samą zasadę przyjścia rolnictwu z pomocą za słuszną i wskazaną, Izba podniosła przy debacie samorządu gospodarczego nad projektem, iż przepisy jego budzą cały szereg zastrzeżeń co do możliwości technicznego ich wykonania. W szczególności Izba wskazała, iż projektowanej opłacie podlegać winny odnośne artykuły bez

względu na to, czy przeznaczone są na sprzedaż, czy dla własnego użytku, czyli, że opłata powinna mieć charakter opłaty powszechnej oraz że nasuwają się wątpliwości czy z uwagi na zbyt duże koszty aparatu poboru opłat i kontroli, efektywne wpływy osiągną rozmiary odpowiadające intencjom ustawy.

Niezależnie od powyższego Izba zaznaczyła, iż — zdaniem jej — realizacja ustawy napotka niewątpliwie na te same przeszkody, na jakie wskazał swego czasu samorząd gospodarczy przy omawianiu sprawy scalenia podatku od mąki.

Zgłoszone przez samorząd gospodarczy uwagi do projektu nie zostały uwzględnione i ustawę ogłoszono w brzmieniu przedłożonym ciałom ustawodawczym do uchwalenia (Dz. Ust. Nr. 56, poz. 447).

Projekt ustawy o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszechnego użytku.

Opiniując wymieniony w nagłówku projekt, Izba zgłosiła uwagi natury gospodarczej i prawnej. Wymieniony projekt przewidywał, iż dla zabezpieczenia podaży przedmiotów powszechnego użytku lub przeciwdziałania nadmiernej zwyżce ich cen może Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych:

1) wydać rozporządzenie: a) o magazynowaniu i ujawnianiu zapasów przedmiotów powszechnego użytku, b) o ujawnianiu cen, c) o obowiązku sporządzania i posiadania faktur oraz ich przedstawiania na żądanie władz;

2) regulować: a) przemiał zbóż chlebowych i wypiek, b) ceny przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, c) ceny detaliczne nafty i węgla na podstawie ustalonych przez Ministra Przemysłu i Handlu cen hurtowych i półhurtowych, d) za zgodą Rady Ministrów ceny innych przedmiotów powszechnego użytku, o ile ceny te nie podlegają regulowaniu w myśl innych przepisów;

3) przekazać prawo regulowania cen wojewodom, którzy z kolei władni są przekazać je władzom administracji ogólnej lub zarządom gmin miejskich i wiejskich.

Projekt powyższy był przedmiotem obrad Związku Izby, który w opinii swej wskazał m. in. na potrzebę podkreślenia wyjątkowego charakteru tej ustawy przez odpowiednie zdefiniowanie pojęcia przedmiotów powszechnego użytku. Ponadto Związek Izb podkreślił konieczność ograniczenia władz, którym mogą być przekazywane upraw-

nienia do regulowania cen, do starostów względnie prezydentów miast wydzielonych oraz obowiązkowego konsultowania samorządu gospodarczego, a wreszcie wprowadzenia nowego przepisu ustalającego, iż Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w rozporządzeniu o magazynowaniu określi sposoby, które umożliwią finansowanie tej akcji.

Zgłoszone przez samorząd gospodarczy poprawki zostały w większości uwzględnione i znalazły wyraz w ustawie ogłoszonej w Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 60, poz. 462 z roku bieżącego.

Projekt rozporządzenia o środkach kawowych.

Zrzeszenie Przemysłu Środków Kawowych w Polsce wystąpiło do czynników rządowych z prośbą o wydanie rozporządzenia, które regulowałoby warunki wyrobu i sprzedaży środków kawowych. W odnośnym memoriale Zrzeszenie podniosło, iż rozporządzenie takie przyczyniłoby się z jednej strony do zmniejszenia importu kawy z zagranicy, z drugiej zaś wpłynęłoby na rozwój krajowego przemysłu środków kawowych, zastępujących kawę, a nieszkodliwych dla zdrowia konsumenta.

Opiniując projekt ów, Izba dała wyraz opinii, iż rozpatrzenie jego winno nastąpić w łączności z opracowywanym kodeksem żywnościowym, który ma m. in. uregulować również kwestię objętą powyższym projektem.

W sprawie dozoru sanitarnego nad żywnością.

Ogłoszona w Dzienniku Ustaw Nr. 56, poz. 447 ustawa aprowizacyjna oraz wydane do niej rozporządzenie wykonawcze (Dz. Ust. Nr. 61, poz. 477 z roku 1938) spowodowały przerwanie prac samorządu gospodarczego nad dozorem sanitarnym w obrocie żywnością. Dokonana tą ustawą reglamentacja obrotu żywnościowego pod kątem planów aprowizacyjnych nie tylko nie uprościła dozoru sanitarnego nad wspomnianym obrotem, lecz jeszcze bardziej go skomplikowała, wobec czego postulat sfer gospodarczych w przedmiocie uproszczenia i skodyfikowania przepisów żywnościowych nie przestał być aktualny.

W związku z powyższym Związek Izb Przemysłowo-Handlowych postanowił zwrócić się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o powołanie komisji z udziałem przedstawicieli odnośnych władz i samorządu gospodarczego dla łącznego opracowania projektu ustawy jedno-

litego kodeksu żywnościowego. Wypowiadając się w powyższej kwestii, Izba — z uwagi na doniosłość poruszonego zagadnienia dla sfer gospodarczych — ustosunkowała się przychylnie do inicjatywy Związku Izb.

Komisje cennikowe.

W dniu 5 września br. weszła w życie ustawa o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. Ust. Nr. 60, poz. 462 z 1938 roku), przewidująca, że prawo regulowania cen na określone ustawą artykuły przysługuje komisjom cennikowym, składającym się m. in. z przedstawicieli samorządu gospodarczego. W związku z tym Izba przesłała Urzędowi Wojewódzkiemu w Łodzi kandydatów do wojewódzkiej oraz powiatowych komisyj cen: przetwórców zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów oraz nafty i węgla.

Projekt rozporządzenia o zasadach obliczania wysokości składek za ubezpieczenie od wypadków oraz o zasadach podwyższania i obniżania tych składek.

Izba, wypowiadając się w sprawie wymienionego w nagłówku projektu, zgłosiła do niego poprawki natury prawnej i gospodarczej. W szczególności Izba podniosła w swej opinii, iż przepisy projektu zawierają wyraźne podwyższenie składek w ubezpieczeniu od wypadków, co uwidocznia się m. in. w postanowieniach o zaokrąglaniu wyników mnożenia do jednego miejsca dziesiętnego oraz w przepisach o zniesieniu obowiązującego dotychczas sposobu obliczania składek dla zakładów mieszanych.

Zgłoszonych przez samorząd gospodarczy poprawek do powyższego projektu Ministerstwo Opieki Społecznej nie uwzględniło i rozporządzenie wydane zostało w brzmieniu rządowym.

Projekt zmian taryfy składek w ubezpieczeniu od wypadków.

Podając analizie powyższy projekt, Izba — jako referentka sprawy — podkreśliła w opinii swej, iż w przemyśle włókienniczym wprowadza on bardzo poważne, a niczym nieuzasadnione zmiany w zaszeregowaniu zakładów pracy do kategorii niebezpieczeństwa oraz uzupełnia poszczególne pozycje znamieniem większego niebezpieczeństwa,

co w sposób wyraźny zwiększa składkę ubezpieczeniową. Pozornie wprowadza projekt zmianę kategorii niebezpieczeństw in plus tylko w 7 pozycjach, w rzeczywistości zaś podwyższa kategorię względnie klasę niebezpieczeństwa w 15 pozycjach. Jest to nowe obciążenie przemysłu włókienniczego, mimo, iż jest on w ubezpieczeniu wypadkowym samowystarczalny, a statystyka wypadków za rok 1936, będąca w posiadaniu Okręgowych Inspektoratów Pracy, wykazuje przy 150.000 pracowników, zajętych w przemyśle włókienniczym, zaledwie 1,5% wypadków, w tym tylko 3 wypadki śmiertelne.

Biorąc powyższe pod uwagę jak również fakt, że w przemyśle w ogóle, a w przemyśle włókienniczym w szczególności nastąpiły już dość poważne obciążenia przed 4-ma laty przez wprowadzenie jednostki taryfowej 0,06, zwiększenie klas niebezpieczeństwa ze 100 na 110 oraz przez zaliczenie niektórych zakładów pracy do wyższych kategorii niebezpieczeństwa niż te, do których w rzeczywistości winny należeć, Izba wypowiedziała się stanowczo przeciwko dalszemu obciążaniu zakładów przemysłowych na rzecz ubezpieczenia wypadkowego, przewidzianemu w omawianym projekcie. Z kolei Izba zaznaczyła, iż zaprojektowane przez Ministerstwo Opieki Społecznej zmiany spowodują niewątpliwie poważną zwyżkę kosztów produkcji, co w konsekwencji może wpłynąć hamująco na eksport, tym więcej, że już dość poważne trudności w utrzymaniu cen na dotychczasowym poziomie sprawia ostatnio wprowadzona w przemyśle włókienniczym 10%-wa podwyżka płac robotniczych.

Wreszcie Izba zwróciła uwagę na fakt, iż w projekcie zastosowano znamię większego niebezpieczeństwa przy najliczniejszych gałęziach przemysłu, co z góry przesądza zwiększenie stawki wypadkowej zwłaszcza, że przez niejasne ujęcie przepisów dają one pole do zastosowania klasy niebezpieczeństwa według swobodnej oceny kontrolujących czynników.

Niezależnie od powyższych zastrzeżeń natury ogólnej, Izba zgłosiła szereg uwag do poszczególnych pozycyj taryfy.

Sprawa taryfy składek omawiana była na posiedzeniu Związku Izb, przy czym samorząd gospodarczy przedstawił swoje w tym względzie uwagi i wnioski na specjalnej konferencji w Ministerstwie Opieki Społecznej.

W wyniku przeprowadzonych debat Ministerstwo uwzględniło w całym szeregu wypadków słuszne postulaty Izb, dając im wyraz w nowym układzie taryfy składek za ubezpieczenia od wypadków.

Poselski projekt zmiany ustawy o ubezpieczeniu społecznym.

Do projektu w sprawie zmian w ustawie o ubezpieczeniu społecznym, przewidującego możność nabycia pod pewnymi warunkami prawa do renty inwalidzkiej (emerytalnej) przez tych pracowników w wieku starczym, którzy nie posiadają uprawnień do jej uzyskania, Izba ustosunkowała się negatywnie.

W opinii swej Izba wskazała, iż projekt nakłada na Zakłady Ubezpieczeń Społecznych nowe obciążenie, nie licząc się zupełnie z możliwościami finansowymi wspomnianych zakładów, ani z faktem że są one z ustawy powołane do zapewnienia na podstawie z góry określonych warunków — rent ubezpieczonym, a nie osobom potrzebującym wsparcia, gdyż do akcji charytatywnej są powołane Wydziały Opieki Społecznej przy samorządach.

Poza tym Izba podkreśliła, iż projektowane zmiany pociągnęłyby za sobą konieczność podwyższenia składki na pokrycie deficytu, a tym samym w jeszcze większym stopniu obciążyłyby zakłady przemysłowe oraz świat pracy składkami na rzecz ubezpieczeń.

Projekt ten nie uzyskał poparcia w Komisji Sejmowej i wniosek został wycofany.

Przedłużenie ustawy o czasowym obniżeniu składek za ubezpieczenie społeczne.

Wobec upływu z dniem 31 marca 1939 roku terminu ustawy przedłużającej moc dekretu Prezydenta R. P. z dnia 14 stycznia 1936 roku o czasowym obniżeniu składek za robotników i pracowników umysłowych w ubezpieczeniu od wypadków i chorób zawodowych, Izba poparła stanowisko Izby katowickiej, przedstawiającej konieczność wystąpienia Związku Izb do miarodajnych czynników rządowych w sprawie przedłużenia mocy obowiązującej przytoczonej ustawy do dnia 31 marca 1940 roku.

Poselski wniosek w sprawie zmiany ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim.

Opiniując powyższy projekt, który określa, że za zgodą publicznej instytucji pośrednictwa pracy może inwalida zatrudniony w przedsiębiorstwie zrzec się zatrudnienia na rzecz członka rodziny, będącego

na jego utrzymaniu, Izba stwierdziła, iż tego rodzaju przepis byłby jednym z dalszych postanowień ograniczających prawo przedsiębiorcy do swobodnego rządzenia we własnym zakładzie pracy, co w praktyce doprowadziłoby do szeregu zatargów i w związku z tym Izba wypowiedziała się przeciwko ustawowej realizacji wspomnianego wyżej projektu.

Uwagi samorządu gospodarczego nie zostały uwzględnione przez czynniki miarodajne i ustawa została ogłoszona w Dzienniku Ustaw R. P. poz. 192 z roku 1938 w brzmieniu projektu poselskiego.

Projekt ustawy o sądach ubezpieczeń społecznych.

Opiniując powyższy projekt, Izba wypowiedziała się za jego ustawową realizacją. W opinii swej Izba podniosła, iż pod względem celowości i układu nie nasuwa on zastrzeżeń. Potrzeba kodyfikacji formalnego prawa ubezpieczeniowego była odczuwana, wobec czego powołanie do życia sądów ubezpieczeń społecznych przyczyni się niewątpliwie do uporządkowania prawa ubezpieczeniowego, dotychczasowe bowiem prawo formalne z dziedziny ubezpieczeń społecznych wykazywało bardzo poważne niedomagania zarówno co do różnolitości urzędów powołanych do rozstrzygania sporów, jak i co do procedury.

Według projektu ustawy — sądy ubezpieczeń społecznych, których kompetencji podlegać mają spory z zakresu ubezpieczeń społecznych są dwuinstancyjne z tym że już sądy pierwszej instancji są sądami apelacyjnymi, do których odwołuje się strona od decyzji ubezpieczeniowej. Poza tym projekt omawiany zawierał szczegółowe przepisy proceduralne analogiczne do przepisów Kodeksu Postępowania Cywilnego.

Do poszczególnych przepisów projektu Izba zgłosiła uwagi natury prawnej.

Projekt rozporządzenia o higienie i bezpieczeństwie pracy.

Opiniując powyższy projekt, który szczegółowo określał warunki, jakim winno odpowiadać bezpieczeństwo pracy oraz ustalał urządzenia niezbędne dla higieny robotników, Izba — jako referentka spra-

wy na terenie Związku Izb — podniosła, iż w zasadzie wprowadzenie go w życie uważać należy za pożądane, gdyż usunie on dowolność interpretacji art. 1 cyt. ustawy o higienie i bezpieczeństwie pracy, a ponadto określi dokładnie jakie środki należy stosować dla zapobiegania wypadkom przy pracy.

Jednocześnie jednak Izba podkreśliła w opinii swej, iż przepisy przesłanego do zaopiniowania projektu nie odpowiadają wspomnianemu celowi i budzą poważne zastrzeżenia tak natury gospodarczej, jak i prawnej.

W szczególności Izba zaznaczyła, iż postanowienia wspomnianego projektu nie liczą się z aktualnymi możliwościami finansowymi przedsiębiorstw przemysłowych i zawierają cały szereg przepisów, które w razie realizacji spowodują niewątpliwie poważne obciążenie zakładów kosztami nowych urządzeń, lub też uniemożliwią w ogóle — o ile idzie o drobny i średni przemysł — dalszą jego egzystencję.

Dla charakterystyki przepisów projektu Izba zaznaczyła, iż w całym szeregu paragrafów projekt zawiera ogólne zalecenia, nie precyzując jasno i wyraźnie jakie środki należy stosować dla zapobieżenia wypadkom, co w praktyce znowu spowodować może różnorodną interpretację przepisów i wywołać poważne konflikty na tle uznania, czy pracodawca stosuje należycie przepisy rozporządzenia. Poza tym omawiany projekt nakłada na przemysł obowiązek dostosowania do nowych przepisów rozkładu urządzeń technicznych i konstrukcji budynków fabrycznych, które istnieją już od kilkudziesięciu i więcej lat, nie licząc się z tym, że zakłady te przystosowane były do innych przepisów i wymogów prawa. W tych warunkach przebudowa powyższych obiektów w myśl projektu w większości wypadków okazać się może niewykonalna, powodując konieczność likwidacji szeregu warsztatów pracy, co uważać należałoby za objaw niewskazany zarówno ze względów gospodarczych jak i socjalnych.

O ile idzie o stronę prawną projektu, Izba stwierdziła że projekt powyższy wkracza w niektórych postanowieniach w dziedziny, objęte już innymi rozporządzeniami, normując pewne kwestie w sposób nieco odmienny.

Biorąc powyższe pod uwagę, jak również fakt, iż życie gospodarcze wymaga jak największej stabilizacji warunków pracy i spokoju w obrębie zakładów przemysłowych, Izba stwierdziła, że przesłany do zaopiniowania projekt rozporządzenia o bezpieczeństwie i higienie pracy w obecnym brzmieniu nie nadaje się do realizacji.

Uznając jednak z drugiej strony celowość omawianego rozporządzenia, Izba wyraziła pogląd, iż przeprowadzenie zmian w projekcie umożliwiłoby jego realizację i w związku z tym zaproponowała wprowadzenie doń szeregu poprawek — z zachowaniem jednak zasady, że:

> rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy powinno obowiązywać tylko te zakłady, które powstaną po wprowadzeniu w życie rozporządzenia lub też te, które zostaną po tym terminie gruntownie przebudowane, dobudowane lub zmienione pod względem urządzeń wewnętrznych. W stosunku zaś do istniejących zakładów pracy winny mieć zastosowanie tylko te przepisy projektu, które nie spowodują perturbacji w normalnym ich funkcjonowaniu oraz nie zaciążą na ogólnych kosztach produkcji, czyniąc ją nieopłacalną.

Izba zaznaczyła wyraźnie, że nieuwzględnienie powyższego stanowiska sfer gospodarczych może spowodować wysoce niepożądane konsekwencje w postaci likwidacji szeregu istniejących zakładów pracy, co zamiast korzyści przyniosłoby raczej szkodę robotnikom, dla których dobra przepisy projektu są planowane.

Sprawa ewent. zakazu emigracji robotników wykwalifikowanych.

Na zapytanie Ministerstwa Opieki Społecznej, jakie kategorie specjalistów mogłyby być angażowane przez zagranicę bez uszczerbku dla przemysłu krajowego oraz jakich specjalistów nie należy wysyłać za granicę, Izba wskazała, iż wszelkie ograniczenia wyjazdów jakichkolwiek wykwalifikowanych sił przemysłowych za granicę i usztywnienie zarządzeń w tej dziedzinie jest niecelowe, wobec czego Izba oświadczyła się przeciwko ewent. reglamentacji tego rodzaju emigracji.

Wypowiadając swą opinię w powyższej sprawie, Izba stwierdziła, że nie tylko taksatywne, lecz nawet ogólne wyliczenie, które kategorie specjalistów mogą być angażowane za granicę oraz jakich fachowców nie należy wysyłać — jest z punktu widzenia gospodarczego niemożliwe i niecelowe. Każde bowiem wyliczenie w chwili większego natężenia stanu zatrudnienia w przemyśle może się okazać złudne, gdyż zarówno nadmiar, jak i brak fachowych sił zależny jest od całego szeregu czynników, które są różne w zależności od potrzeb życia gospodarczego i koniunktury gospodarczej w danej gałęzi prze-

mysłu, m. in. od wzrostu produkcji, zapotrzebowania wewnętrznego, stosunków handlowych z zagranicą i tp.

Niezależnie od powyższego Izba podniosła, że zjawisko emigracji zasadniczo ma miejsce tylko w wypadkach konieczności, spowodowanej brakiem pracy lub nadmiarem sił w danej gałęzi przemysłu, w tych przeto warunkach emigracji nie należałoby przeciwdziałać. Fakty zaś nadzwyczajnych warunków pracy ofiarowanych tut. fachowcom na wyjazd za granicę są tak rzadkie, że emigracja tej niewielkiej ilości wyjeżdżających specjalistów nie może wywrzeć ujemnego wpływu na kształtowanie się stosunków w przemyśle krajowym.

Projekt noweli prawa przemysłowego.

W związku z wystąpieniem Izb Rzemieślniczych o nowelizację prawa przemysłowego i zgłoszeniem przez posła Snopczyńskiego odnośnego projektu, specjalna Komisja Związku Izb Przemysłowo-Handlowych opracowała własny projekt, który był przedmiotem rozważań zarówno na terenie poszczególnych Izb, jak i Związku Izb Przemysłowo-Handlowych.

Do projektu powyższego Izba zgłosiła uwagi natury ogólnej i szczegółowe.

W ogólnych uwagach Izba zaznaczyła, iż nie należałoby przenosić ciężaru reformy prawa przemysłowego na zagadnienia, dotyczące wyłącznie rzemiosła, gdyż sprawa rzemiosła oraz jego ustroju samorządowego winna być z natury rzeczy pozostawiona — poza kwestią objętą art. 142 — izbom rzemieślniczym.

Odnośnie zaprojektowanych przepisów działu V prawa przemysłowego, dotyczących zrzeszeń gospodarczych, Izba wyraziła pogląd, iż wykazują one zbyt wielki liberalizm i powrót do stanu z przed 1934 roku.

Zdaniem Izby zmiany te nie spowodują bynajmniej aktywności zrzeszeń gospodarczych, a przeciwnie pogłębią ich przerost i staną się przeszkodą dla konsolidacji i tak już rozdrobnionych organizacyj branżowych. Poza tym uważać należy za myśl chybioną tworzenie zrzeszeń trzeciego stopnia, które mogłyby mieć rację bytu tylko w warunkach braku Izb Przemysłowo-Handlowych. Obecnie rola tych zrzeszeń ograniczałaby się jedynie do reprezentacji swej branży, co uważać należy za mało istotne.

Do poszczególnych artykułów projektu Izba zgłosiła szereg uwag natury prawnej i gospodarczej.

Omawiany projekt został po uzgodnieniu go na terenie Związku Izb Przemysłowo - Handlowych przedłożony odnośnym czynnikom rządowym.

Projekt ustawy o rejestrowym prawie zastawu na maszynach, silnikach i pędniach zakładów rzemieślniczych.

W opinii swej w sprawie powyższego projektu Izba stwierdziła przede wszystkim, iż obecny projekt ustawy o rejestrowym prawie zastawu na maszynach, silnikach i pędniach w zasadzie nie nastręcza większych zastrzeżeń co do celowości gospodarczej jego ustawowego zrealizowania, gdyż w przeciwstawieniu do pierwotnego projektu z roku ubiegłego przewiduje on dopuszczalność zastawu na nowych maszynach. Wprowadzenie tego nowego przepisu deaktualizuje równocześnie — zdaniem Izby — podstawowe zastrzeżenia, jakie wysuwały koła przemysłowe w stosunku do pierwotnego projektu. Uważały one bowiem, iż niewskazane byłoby kierowanie procesów inwestycyjnych i pseudomodernizacyjnych na drogę równoczesnego uwstecznienia techniki produkcyjnej, co nastąpiłoby w razie faworyzowania obrotu starymi i zużytymi maszynami itp.

Zgłaszając uwagi do poszczególnych artykułów projektu, Izba zaznaczyła m. in., że za niecelowe uważać należy ograniczenie rejestrowego prawa zastawu do niektórych tylko maszyn, silników i pędni, których wykaz w myśl projektu określić ma dopiero rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości. O ile bowiem przyjmuje się jako słuszną zasadę wprowadzenie rejestrowego prawa zastawu, to w konsekwencji należy stosować ją — zdaniem Izby — do wszelkich maszyn, silników i pędni bez ograniczenia ich rodzaju względnie reglamentowania działów przemysłu, w którym są używane. Jednocześnie Izba podniosła, iż wszelkie wykazy ustalane w drodze rozporządzeń wykonawczych z reguły po pewnym czasie okazują się nieprzydatne i domagają się ciągłych korektur z uwagi na zmienność stosunków, jako też i postęp techniczny.

Ponadto Izba powtórnie zgłosiła wniosek, aby rejestr był prowadzony przez sądy grodzkie i władze przemysłowe wojewódzkie.

Podawanie na wytwarzanych fabrykatach numerów patentu.

W związku z projektem wprowadzenia do Konwencji Związkowej Stow. Międzynar. Ochrony Własności Przemysłowej obowiązku podawania na wytwarzanych fabrykatach numerów patentu, o ile wyrób tych fabrykatów podlega ochronie patentowej, Oddział Polski Stowarzyszenia Międzynarodowego Ochrony Własności Przemysłowej zwrócił się do Izby o zajęcie stanowiska w tej sprawie.

Izba — wypowiadając się za projektem — zaznaczyła, że polskie ustawodawstwo nie przewiduje wprawdzie obowiązku oznaczania wyrobów numerem patentu, tym niemniej poszczególne firmy oznaczają swoje wyroby. Przyjęcie zasady obowiązkowego ujawnienia na wyrobach numeru patentu i wprowadzenie jej do Konwencji Związkowej da niewątpliwie osobom zainteresowanym możność ustalenia, czy produkcja, którą przemysłowiec stosuje lub zamierza stosować, jest objęta wyłącznością patentu. Poza tym wprowadzenie omawianej zasady przyczyni się do ujednolicenia przepisów, które w poszczególnych krajach ze względu na różne ustawodawstwo w tej dziedzinie nastręczały dla zainteresowanych dość poważne trudności.

Ustalenie pomocniczych czynności handlowych przy sprzedaży konfekcji.

Na zapytanie czy przedsiębiorstwo sprzedaży konfekcji, wykonywujące na żądanie klienteli bezpłatnie poprawki w kupionej konfekcji, obowiązane jest posiadać kartę rzemieślniczą, Izba dała wyraz opinii, iż uskutecznianie poprawek w sprzedanych ubiorach, jak przerabianie fasonu, przedłużanie rękawów i t. p. jest czynnością wchodzącą w zakres krawiectwa, co wymaga karty rzemieślniczej. Na marginesie sprawy Izba zaznaczyła, iż karta rzemieślnicza jest zbyteczna, jeśli kupiec oddaje konfekcję do poprawki innemu zakładowi krawieckiemu, udzielając mu odnośnych wskazówek, związanych z przeróbką. Okoliczność, że sprzedający nie pobiera wynagrodzenia za wykonanie poprawek jest — zdaniem Izby — bez znaczenia.

W sprawie znakowania broni.

W związku z projektowanym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych powierzeniem krajowym wytwórniom czynności stacji

doświadczalnych dla badania i znakowania broni, Izba dała wyraz opinii, iż kwestia znakowania broni w Polsce jest narazie nieaktualna, gdyż znajdująca się w obiegu broń jest bądź pochodzenia zagranicznego i posiada cechowanie, bądź też pochodzi z Państwowych Wytwórni Uzbrojenia, które sprawę znakowania rozwiązują dostatecznie we własnym zakresie.

Koncesjonowanie przedsiębiorstw urządzeń radiotechnicznych.

Na zapytanie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych czy należałoby przedsiębiorstwa urządzeń radioodbiorczych podciągnąć w drodze analogii pod postanowienia art. 8 pkt. 1 prawa przemysłowego, względnie uznać prowadzenie przedsiębiorstwa urządzeń radiotechnicznych za przemysł koncesjonowany, Izba wypowiedziała się przeciwko powyższym projektom.

W opinii swej Izba wyraziła pogląd, iż nie widzi uzasadnionych powodów natury gospodarczej i technicznej dla koncesjonowania tegoż przemysłu.

O ile zaś idzie o zabezpieczenie interesu publicznego, to dostatecznym środkiem dla tego celu byłoby wydanie zarządzenia wyjaśniającego, iż instalacje radiofoniczne mogą być wykonywane wyłącznie przez elektrotechników posiadających koncesję dla urządzeń elektrycznych, co w zupełności pokrywałoby się z intencją Ministerstwa.

Projekt rozporządzenia o oznaczaniu pochodzenia piwa butelkowego w wewnętrznym handlu detalicznym.

Izba, wypowiadając się przeciw powyższemu projektowi opracowanemu przez Zrzeszenie Browarów i Słodowni R. P. podniosła, iż nie widzi potrzeby wydania w tej mierze osobnego rozporządzenia, gdyż w ustawodawstwie polskim nie brak jest przepisów, normujących obowiązek oznaczania pochodzenia towaru, a jedynie brak jest nadzoru i reakcji w tych sprawach zarówno ze strony producentów jak i władz kontrolujących obrót piwem. Jeżeli zaś obowiązujące przepisy nie dają dostatecznych podstaw dla uzdrowienia stosunków w tym przemyśle, to należałoby raczej je znowelizować (ustawa o oznaczaniu pochodzenia niektórych kategorii towarów w wewnętrz-

nym handlu detalicznym) w duchu postulatów przemysłu browarniczego, aniżeli stwarzać ad hoc specjalną ustawę.

Projekt ustawy w sprawie zakazu dołączania przy sprzedaży towarów dodatkowych artykułów i udzielania rabatów.

Opiniując poselski projekt ustawy (Druk sejmowy Nr. 687) w sprawie zakazu dołączania przy sprzedaży towarów dodatkowych artykułów i udzielania rabatów, Izba wypowiedziała się za projektem.

Jednocześnie w opinii swej Izba podniosła, iż w obrocie handlowym pojawiła się nowa forma dodatków do towaru t. zw. „bony", za które otrzymuje klient odpowiedni towar stosownie do warunków, określonych na odnośnym bonie, wobec czego zakazem udzielania dodatków należałoby objąć również i ten rodzaj dodatków do towaru. Poza tym Izba zwróciła uwagę, iż do bonów tych należy zaliczyć także bony P. K. P. t. zw. „kilometrowe", upoważniające do bezpłatnego przejazdu kolejami, a wydawane klientom w firmach prywatnych przy zakupie towaru.

Projekt zarządzenia, dotyczącego zmiany instrukcji w sprawie udzielania koncesji na zakładanie aptek.

Projekt przewiduje m. in. zgęszczenie sieci aptek przez zmniejszenie norm ludności, przypadającej na jedną aptekę na obszarze b. zaboru rosyjskiego, a poza tym upoważnia władze do udzielania koncesji w drodze wyjątku nawet przy braku warunków przewidzianych normami ustawowymi.

Opiniując powyższy projekt, Izba przyłączyła się do opinii Izby referującej, która między innymi zastrzeżeniami podniosła, iż samo mechaniczne zagęszczenie sieci aptek tylko przez obniżenie dotychczas stosowanych norm ludności, potrzebnych dla założenia apteki, może spowodować zmniejszenie stopy rentowności aptek w ośrodkach bardziej zaludnionych, co z punktu widzenia gospodarczego nie jest wskazane.

Projekt rozporządzenia o określaniu cen aptecznych.

Wypowiadając się w sprawie wymienionego wyżej projektu, który miał na celu uregulowanie kwestii cen pobieranych przez

apteki, Izba oświadczyła się za projektem. W przychylnym ustosunkowaniu się do projektu Izba brała pod uwagę, iż zaprojektowane rozporządzenie w zasadniczych kwestiach nie odbiegało od przepisów obowiązującego rozporządzenia (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 522 z r. 1934). Odnośne rozporządzenie w tej sprawie zostało ogłoszone w Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 454 z r. 1938.

Projekt zarządzenia w sprawie dostaw lub robót, udzielanych szkołom zawodowym.

Szkoły zawodowe, wypełniając zakreślony ustawą obowiązek teoretycznego i praktycznego kształcenia zawodowego uczniów przez zapoznanie ich z produkcją, uruchomiły własne warsztaty i pracownie. Kwestia ta była już niejednokrotnie przedmiotem licznych skarg i zażaleń przedsiębiorstw przemysłowych i warsztatów rzemieślniczych, stwierdzających, że szkoły zawodowe, prowadząc warsztaty szkolne, stają się często przedsiębiorstwami zarobkowymi i konkurującymi z przemysłem, gdyż sprzedają swoje wyroby bezpośrednio na rynku. Zainteresowani interweniowali niejednokrotnie u właściwych władz, żaląc się na konkurencję szkół zawodowych, występującą silnie zwłaszcza w zakresie cen, których wysokość w szkołach była z reguły niższa od własnych kosztów przedsiębiorcy.

Aby zapobiec temu stanowi rzeczy, a jednocześnie umożliwić szkołom zawodowym wywiązywanie się z obowiązków, zakreślonych ustawą, Ministerstwo Przemysłu i Handlu przygotowało projekt zarządzenia, normujący sposób i zakres robót oraz dostaw, jakie mogą być udzielane szkołom przez władze i urzędy prawno-publiczne.

Wypowiadając się w omawianej kwestii, Izba zaznaczyła, że sfery zainteresowane z uznaniem i zadowoleniem powitały inicjatywę Ministerstwa, dążącą do uregulowania konkurencji szkół z przemysłem w zakresie dostaw i robót. Jednocześnie jednak Izba stwierdziła, iż przepisy projektu kryją w sobie poważne niebezpieczeństwo przekształcenia szkół zawodowych w fabryki, których celem w pierwszym rzędzie może być produkcja, a nie szkolenie uczniów. Nadanie bowiem szkołom uprawnień do przyjmowania zamówień od władz i urzędów spowoduje, że absolwenci szkół nie rozwiną w sobie w okresie nauki inwencji i pomysłowości, a nastawią swą twórczość na wyroby standartowe.

W łączności z powyższymi zastrzeżeniami Izba wyraziła opinię, iż wydanie omawianego zarządzenia w zaprojektowanym brzmieniu

jest niecelowe, ponieważ obowiązujące przepisy rozporządzenia Rady Ministrów o dostawach i robotach na rzecz władz i urzędów w zupełności umożliwiają tymże władzom popieranie — w granicach zakreślonych projektem — produkcji szkół zawodowych, niezbędnej dla realizacji ustawowego obowiązku praktycznego kształcenia uczniów.

Projekt rozporządzenia wykonawczego do rozporządzenia o dostawach i robotach.

W związku z przystąpieniem do opracowania projektu rozporządzenia przewidzianego w § 2 ust. 2 rozporządzenia o dostawach i robotach (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 92 ex 1937). Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwróciło się do samorządu gospodarczego o nadesłanie wykazu tych surowców pochodzenia zagranicznego, których użycie w przemyśle przetwórczym jest niezbędne, a które nie dadzą się zastąpić surowcami krajowymi, czy to z powodu zupełnego braku odpowiedników surowców krajowych, czy też niewystarczającej ich produkcji, oraz o przedłożenie uwag i postulatów, które — zdaniem samorządu gospodarczego — należałoby uwzględnić w przygotowanym projekcie rozporządzenia.

W odpowiedzi Izba przesłała żądane wykazy surowców, których zużycie jest w przemyśle włókienniczym niezbędne, nadmieniając jednocześnie, że uwagi swoje i postulaty w przedmiocie przyszłego rozporządzenia zgłosi dopiero po zapoznaniu się ze szczegółami projektu, gdyż zasadnicze dezyderaty w tej mierze zgłosiła już przy opracowaniu ustawy o dostawach i robotach.

Ponadto Izba udzieliła odpowiedzi i opinii w szeregu spraw o charakterze administracyjnym, które dotyczyły przeważnie zapytań władz administracji ogólnej.

Wyprzedaże likwidacyjne. Wydano 6 opinii, przy czym w 2 wypadkach wypowiedziano się przychylnie, w 4 negatywnie.

Opinie w sprawie znaków towarowych. Urzędowi Patentowemu udzielono 13 opinii w sprawach związanych z ochroną znaków towarowych.

Koncesje i uprawnienia. Izba wydała 40 opinii w sprawie udzielenia w drodze dyspensy koncesji na wykonywanie przemysłu instalacji elektrycznych, wodociągowo-kanalizacyjnych i kominiarskich, w tym w 27 wypadkach Izba zajęła stanowisko negatywne.

S p r a w y k o m u n i k a c j i a u t o b u s o w e j. W okresie sprawozdawczym zaopiniowano 1 podanie o udzielenie koncesji na zarobkowy przewóz osób i towarów pojazdami mechanicznymi.

Z a ś w i a d c z e n i a p a s z p o r t o w e i d e w i z o w e. W omawianym okresie Izba wydała 621 zaświadczeń paszportowych i 320 zaświadczeń dewizowych.

S ę d z i o w i e h a n d l o w i S ą d u O k r ę g o w e g o w Ł o d z i. W roku bieżącym Izba przesłała Sądowi Okręgowemu listę kandydatów na 9 wolnych stanowisk sędziów handlowych.

S t a t u t y z r z e s z e ń g o s p o d a r c z y c h. Izba zaopiniowała 20 statutów zrzeszeń gospodarczych, przy czym w 5 wypadkach zajęła w stosunku do statutów stanowisko negatywne, zaś w 15 wypadkach wypowiedziała się za celowością powstania zrzeszenia i legalizacją statutów.

B i e g l i, k o m i s j e c e n n i k o w e, k o m i s j e t a r g o w i s k o w e i i n n e. Na zapytanie Sądu i instytucji państwowych Izba wskazała biegłych dla spraw z dziedziny przemysłu i handlu oraz delegowała członków do różnych komisji, w których udział Izb jest ustawowo przewidziany.

R e j e s t r u c z n i ó w, r e j e s t r h a n d l o w y i r e j e s t r z r z e s z e ń g o s p o d a r c z y c h. Izba zarejestrowała 173 umowy w przedmiocie nauki w przemyśle. Do rejestru handlowego wciągnięto nowopowstałe firmy oraz uzupełniono wyciągi przedsiębiorstw figurujących w rejestrze Sądu Okręgowego w Łodzi i Piotrkowie.

Do rejestru zrzeszeń gospodarczych wpisano nowopowstałe zrzeszenia oraz uzupełniono odnośne wykazy poszczególnych organizacyj zmianami zaszłymi w ciągu roku sprawozdawczego.

W okresie sprawozdawczym na skutek przyłączenia powiatu kaliskiego, konińskiego, kolskiego i tureckiego do województwa poznańskiego przekazano Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu akta rejestrów, dotyczących wymienionych terenów. Poza tym przekazano Izbie Rzemieślniczej w Łodzi umowy o naukę tych przemysłów, które uznane zostały w tym czasie za rzemiosła.

12. Sprawy szkolnictwa zawodowego.

Rozwijające się w ostatnich latach na terenie okręgu Izby łódzkiej szkolnictwo zawodowe stanęło wobec nowych trudnych zadań, do których należy m. in. zorganizowanie nowego typu szkół, opraco-

wanie nowych programów, urządzenie pracowni szkolnych, dostosowanych do nowych programów, opracowanie podręczników i t. p.

Szkolnictwo zawodowe średnie.

Prace nad przekształceniem szkolnictwa zawodowego w myśl ustawy z dnia 11 marca 1932 r. są prawie na ukończeniu. W ubiegłym roku wszystkie szkoły zawodowe zostały przekształcone na szkoły przewidziane ustawą o ustroju szkolnictwa, w związku z czym opracowano szereg nowych programów. W roku sprawozdawczym realizowano jeden z ostatnich etapów tych prac — opracowanie wytycznych, a na ich podstawie szczegółowych projektów programów.

W poczynaniach władz szkolnych w tej dziedzinie samorząd Przemysłowo-Handlowy wziął czynny udział, opiniując pod kątem widzenia potrzeb i warunków życia gospodarczego szereg projektów programów szkół zawodowych i rozporządzeń, dotyczących zagadnień kształcenia zawodowego.

W związku z organizacją liceum przemysłu leśnego Izba rozpatrzyła nadesłany przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego projekt wytycznych dla autorów programów wspomnianej uczelni i zgłosiła uwagi, mające na celu gruntowniejsze przygotowanie młodzieży do pracy w zakresie produkcji w wytwórniach przemysłowych mechanicznej obróbki drewna.

Ponadto Izba dała wyraz opinii, iż liceum przemysłu leśnego winno być 4-letnie i 4-ty rok nauczania powinien być przeznaczony na specjalizację w dwóch kierunkach: 1) mechanicznym i 2) handlu drzewem. Oba te działy bowiem: wyrób drewna okrągłego, jego pomiar, sortowanie, właściwości techniczne, sortowanie materiałów tartych, konserwacja, sprzedaż, ekspedycja oraz organizacja techniczna zakładów przemysłu drzewnego, obsługa i praca na obrabiarkach drzewnych — w praktyce przemysłowej zazwyczaj wymagają większej specjalizacji opartej o pogłębione wiadomości w obu tych dziedzinach.

Nadesłany przez Ministerstwo W. R. i O. P. projekt stworzenia szkół stopnia licealnego, któreby miały za zadanie dostarczenie wykwalifikowanych kandydatów na pracowników dla przemysłu chemicznego — Izba zaopiniowała, wypowiadając się zresztą tak, jak i inne Izby Przemysłowo-Handlowe — przeciwko tworzeniu szkół chemicznych o poziomie licealnym. Zdaniem sfer gospodarczych absol-

wenci szkół typu licealnego nie są materiałem przez przemysł chemiczny pożądanym, natomiast pracownicy o wykształceniu zawodowym średnim, którzy będą przygotowani do wykonywania czynności manualnych (prace laboratoryjne), jak i do obsługiwania poszczególnych działów w charakterze majstrów — zawsze będą w przemyśle chemicznym potrzebni.

W związku z powyższym Izba dała wyraz opinii, iż średnia szkoła chemiczna typu gimnazjalnego najlepiej rozwiąże sprawę przygotowania pracowników dla przemysłu chemicznego. W fabrykach chemicznych bowiem, z uwagi na charakter ich produkcji, nie ma potrzeby zatrudniania osób niedostatecznie przygotowanych do objęcia stanowiska inżyniera, a posiadających za to o wiele wyższe aspiracje niż laboranckie, majsterskie i t. p.

Przy końcu roku sprawozdawczego Izba zajęła się przedyskutowaniem i zaopiniowaniem wytycznych dla autorów programów liceów hotelarskich, które mają być zorganizowane na podstawie ustawy o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r. Zadaniem wymienionych liceów ma być w myśl założeń „wytycznych" wykształcenie w ciągu 2-letniego okresu pracowników do pełnienia funkcji organizacyjnych i administracyjnych w przedsiębiorstwach hotelarskich.

Wedle opinii Izby przemysł hotelarski w zasadzie wymaga odpowiednio przygotowanych pracowników, jednakże Izba podkreśliła, iż w chwili obecnej na tym rynku pracy nie ma wielkich możliwości zatrudnienia absolwentów liceów hotelarskich. Wobec powyższego oraz ze względu na obecny układ stosunków w przemyśle hotelarskim, należałoby nader ostrożnie traktować rozbudowę liceów.

Do projektu programu gimnazjów graficznych Izba ustosunkowała się pozytywnie, stwierdzając, iż opracowany jest właściwie i zgłosiła uwagi w stosunku do poszczególnych przedmiotów nauczania.

Zajęcia warsztatowe dla maszynistów litograficznych i offsetowych przewidziane wyżej wymienionym programem — zdaniem Izby — należałoby uzupełnić ćwiczeniami na rozpowszechnionych w przemyśle graficznym maszynach do nakładania arkuszy, t. zw. samonakładaczach, które są używane przy maszynach offsetowych i płaskich drukarskich. Jeżeli chodzi o „maszynoznawstwo", uwaga winna być szczególnie zwrócona na wiadomości o napędzie elektrycznym i budowie silników elektrycznych, które znajdują w dzisiejszych warunkach szerokie zastosowanie także w przemyśle graficznym.

Ponadto Izba zaopinowała jednocześnie wytyczne dla autorów programów kursu przysposobienia zawodowego, którego zadaniem ma być przygotowanie wykwalifikowanych pracowników do czynności przy organizowaniu przebiegu produkcji w przemyśle graficznym, posiadających obok praktycznego przygotowania zawodowego zasób wiadomości teoretyczno-zawodowych, umożliwiających im pełnienie funkcyj nadzorczych i kierowniczych w mniejszych lub średnich zakładach graficznych.

Kurs powyższy zdaniem Izby w obecnych warunkach jest najbardziej pożądany ponieważ daje możność młodzieży niezamożnej względnie już zarobkującej zdobycia w trybie przyśpieszonym potrzebnych do wykonywania zawodu wiadomości.

W związku z projektem przeorganizowania dotychczas istniejących szkół garbarskich na gimnazja garbarskie — Izba stwierdziła, iż tworzenie tego rodzaju typu szkół, z uwagi na interesy rozwijającego się polskiego przemysłu garbarskiego niewątpliwie jest pożądane. Mają one bowiem na celu przygotowanie młodzieży do pracy przy produkcji i kontroli w zakładach garbarskich i im pokrewnych. Wyrażając powyższy pogląd, Izba podkreśliła jednak, iż ma zastrzeżenia odnośnie przedmiotów ściśle fachowych, przewidzianych w programach omawianych gimnazjów. Stosunkowo niski poziom produkcji garbarskiej w kraju, która niejednokrotnie musi ustępować przed wytwórczością zagraniczną, wymaga rozszerzenia w programie działu technologii garbarskiej przez pogłębienie niektórych jej gałęzi oraz uwzględnienie produkcji odmian skór, przeznaczonych do użytku w przemyśle włókienniczym. Te ostatnie bowiem — z braku wyrobów krajowych odpowiedniej jakości, jak np. kruponów pasowych, skórek cielęcych do wałków cylindrowych dla przędzalń, skór hamulcowych, skór na bicze do tkalni i t. p. muszą być obecnie sprowadzane z zagranicy.

Nadesłany przez Ministerstwo W. R. i O. P. projekt stworzenia gimnazjów młynarskich, któreby miały za zadanie przygotowanie wykwalifikowanych pracowników w zakresie przemysłu młynarskiego, przemysłu budowy maszyn i budownictwa młynarskiego — Izba zaopiniowała pozytywnie, podkreślając, iż koncepcja zorganizowania szeregu takich uczelni jest celowa i pożądana. Nie mniej jednak odnośnie programu omawianych gimnazjów — Izba zwróciła uwagę, iż z punktu widzenia praktyki przemysłowej należałoby pogłębić — nawet kosztem wiadomości ogólnokształcących — dział piekarstwa

oraz uwzględnić specjalizację w dziale stolarstwa i ślusarstwa młynarskiego.

Jednocześnie, opierając się na opinii zainteresowanych sfer gospodarczych, Izba dała wyraz poglądowi, iż Łódź byłaby właściwym terenem do stworzenia projektowanego gimnazjum młynarskiego. Za zorganizowaniem omawianej szkoły w Łodzi przemawiają następujące momenty: 1) Łódź jest jednym z większych ośrodków handlu rozmaitych gatunków zboża i mąki, 2) okręg łódzki jest ubogi w szkoły techniczne, 3) na terenie łódzkiego okręgu znajduje się szereg dużych i nowocześnie urządzonych młynów, 4) w Łodzi istnieje fabryka maszyn młyńskich, która może być doskonałym terenem dla praktycznego zaznajamiania się uczniów z zawodem.

Szkolnictwo zawodowe dokształcające.

W dziedzinie szkolnictwa dokształcającego zrobiono poważny krok naprzód ustalając jednolite programy dla szkół dokształcających zawodowych handlowych. W związku z powyższym Izba rozpatrzyła nadesłany przez Ministerstwo W. R. i O. P. projekt wytycznych dla autorów programów wspomnianych szkół, stwierdzając, iż opracowane one są właściwie i nie nasuwają poważniejszych zastrzeżeń.

Zgłaszając uwagi szczegółowe, dotyczące poszczególnych przedmiotów nauczania — Izba wypowiedziała się m. in. za wariantem drugim planu godzin, przewidującym oddzielne nauczanie geografii i towaroznawstwa oraz księgowości i arytmetyki handlowej. Za takim postawieniem sprawy przemawia wzgląd, że przy złączeniu wymienionych przedmiotów jeden z nich zapewne z reguły byłby traktowany obszerniej na niekorzyść drugiego, zależnie od specjalności nauczyciela. Ponadto samorząd gospodarczy wysunął konieczność oparcia projektowanych szkół dokształcających w miarę możności o dzienne szkoły typu handlowego, które są zaopatrzone w niezbędne pomoce naukowe.

Sprawa Wyższej Szkoły Handlowej w Łodzi.

Rozpoczęte jeszcze w roku ubiegłym starania Izby i Komitetu Organizacyjnego zmierzające do stworzenia w Łodzi Wyższej Szkoły Handlowej — pomimo usilnych zabiegów jak dotąd nie dały pozytywnych rezultatów. Powołany do życia Komitet Organizacyjny Wyższej Szkoły Handlowej w Łodzi opracował statut Stowarzyszenia

(Kuratorium), które ma być właścicielem wspomnianej uczelni i złożył go w Urzędzie Wojewódzkim Łódzkim wraz z podaniem o zalegalizowanie stowarzyszenia. Niezależnie od tego w kwietniu 1938 roku delegacja „Komitetu“ na specjalnej audiencji przedstawiła Panu Ministrowi Oświaty prof. W. Świętosławskiemu argumenty, przemawiające za koniecznością stworzenia w Łodzi, w ośrodku przemysłu i handlu włókienniczego Wyższej Szkoły Handlowej, której program uwzględniałby potrzeby okręgu łódzkiego.

Ustosunkowując się życzliwie do postulatów społeczeństwa łódzkiego, p. Minister zakomunikował, że będzie popierać jego starania. Sprawa ta jednak dotychczas nie została pozytywnie załatwiona, jak również Urząd Wojewódzki nie przeprowadził jeszcze sprawy legalizacji Stowarzyszenia p. n. „Kuratorium“. W związku z tym delegacja Komitetu była po raz drugi w Ministerstwie Oświaty i sprawę Wyższej Szkoły Handlowej przedłożyła ponownie odpowiednim czynnikom tego resortu do rozpatrzenia.

Sprawa rad opiekuńczych przy szkołach zawodowych.

Jeszcze w roku ubiegłym Związek Izb Przemysłowo-Handlowych zwrócił się do Ministerstwa W. R. i O. P. z prośbą o wydanie odpowiednich zarządzeń, które umożliwiłyby przedstawicielom samorządu gospodarczego hospitowanie szkół zawodowych na terenie działania poszczególnych Izb Przemysłowo-Handlowych. Jednakże Ministerstwo W. R. i O. P., wychodząc z założenia, że częste wizytacje w szkołach mogą nie sprzyjać normalnym zajęciom szkolnym, odroczyło swoją decyzję do czasu powołania do życia szkolnych rad opiekuńczych, w składzie których projektowany jest m. in. także udział przedstawicieli samorządu gospodarczego.

Nadesłany wkrótce po tym projekt statutu rad opiekuńczych przy państwowych szkołach zawodowych — Izba oceniła pozytywnie, stwierdzając, iż powołanie czynnika społecznego do współdziałania ze szkołą niewątpliwie może wydać rezultaty nader pomyślne, powodując głębsze zrozumienie postulatów gospodarczych ze strony sfer nauczycielskich i ułatwiając czynnikowi społecznemu zapoznanie się z potrzebami i możliwościami szkoły w dziedzinie kształcenia nowych kadr zawodowców.

Na podstawie zebranych jeszcze w roku ubiegłym informacyj, Izba stwierdziła, iż sprawa braku nauczycieli o odpowiednich kwali-

fikacjach w szkołach zawodowych jest aktualna nie tylko w okręgu łódzkim ale również na obszarze całego Państwa. Poruszone zagadnienie znalazło wyraz w memoriale Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, w którym samorząd gospodarczy, wskazując na przyczyny braku nauczycieli, podał całość możliwych do wyzyskania sposobów, mogących obecnemu kryzysowi nauczycielskiemu nadać łagodniejszy przebieg i zapewnić szybszą likwidację, przedstawiając przy tym Ministerstwu te poczynania, w których mogłyby współdziałać z władzami oświatowymi Izby Przemysłowo-Handlowe.

Sprawa zatrudnienia absolwentów szkół zawodowych.

Zasadnicza zmiana ustroju szkół zawodowych zarówno pod względem ich uprawnień jak i zakresu wykształcenia oraz odpowiednio prowadzona propaganda, spowodowały pocieszający objaw stałego powiększania się ilości młodzieży uczęszczającej do szkół zawodowych, co świadczy z jednej strony o należytym zrozumieniu istotnych potrzeb i aktualnych warunków życia gospodarczego, z drugiej zaś dowodzi, że niechęć społeczeństwa do szkół zawodowych zniknęła.

Zwiększenie dopływu młodzieży do szkół zawodowych, będące zjawiskiem niewątpliwie korzystnym, może jednak spowodować nadprodukcję inteligencji zawodowej, zwłaszcza w dziedzinie handlu. Ponieważ zagadnienie powyższe z uwagi na konieczność dostarczenia rozwijającemu się życiu gospodarczemu fachowców interesuje nie tylko sfery rodzicielskie i szkolne, ale również i sfery gospodarcze — samorząd przemysłowo-handlowy przystąpił do zbadania tej sprawy celem wyciągnięcia odpowiednich wniosków.

W porozumieniu z władzami oświatowymi Izba podjęła na terenie swego okręgu badania ankietowe, dotyczące obecnego stanu zatrudnienia absolwentów szkół handlowych. Zebrany przez Izby materiał ma być podstawą do publikacji o samodzielnych przedsiębiorstwach absolwentów i drogach, jakimi absolwenci doszli do usamodzielnienia się, ponadto zaś stanowić ma punkt wyjścia przyszłej akcji, zmierzającej do właściwego wyzyskania wzrostu liczby absolwentów wymienionych szkół.

Prace powyższe jednak były tylko fragmentem zasadniczego problemu zatrudnienia absolwentów szkół zawodowych i miały charakter orientacyjny. Badanie całości omawianego zagadnienia podjęło Ministerstwo W. R. i O. P. w celu ustalenia niezbędnej sieci szkół zawo-

dowych na obszarze całego Państwa. Nie ulega wątpliwości, iż najwłaściwszą drogą prowadzącą do tego celu jest dokładna analiza zawodu i zbadanie ilu i jakich pracowników potrzebuje w danej dziedzinie życie gospodarcze. W ten sposób zebrane materiały pozwolą na koordynację akcji oświaty zawodowej i związanie jej z zakładami przemysłowymi oraz handlowymi, dając jednocześnie możność racjonalnego rozmieszczenia wszystkich typów szkół w Polsce zgodnie z potrzebami gospodarczymi. Przystępując do omawianych prac władze oświatowe zwróciły się do samorządu gospodarczego z prośbą o współpracę przy realizacji planu sieci szkół zawodowych.

W jakim stopniu wyżej poruszone zagadnienia są aktualne i wymagają szybkiego rozwiązania wskazuje sprawa absolwentów szkoły Techniczno-Przemysłowej w Łodzi, która w roku sprawozdawczym była przedmiotem rozważań Izby.

W związku z zaobserwowanymi trudnościami, jakie nastręczają się w sprawie zapewnienia praktyk absolwentom wydziału dziewiarskiego i farbiarsko-wykończalniczego Państwowej Szkoły Techniczno-Przemysłowej w Łodzi pojawiły się projekty ewentualnego rozwiązania kwestii zatrudnienia wyżej wymienionych absolwentów w łączności z rozdawanymi dostawami lub też uzależnienia ilości praktykantów od liczby wykwalifikowanych robotników w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Rozważając powyższą sprawę, Izba dała wyraz opinii, iż stwarzanie sztucznych i rygorystycznych norm, które zapewniałyby pracę absolwentom omawianej szkoły jest niewskazane. Zastosowanie bowiem w jakiejkolwiek formie przymusu zatrudnienia absolwentów lub też sztuczne regulowanie tej sprawy nie przyniosłoby niewątpliwie korzyści ani dla samych absolwentów ani dla przedsiębiorstw przemysłowych. Sprawy te dostatecznie reguluje samo życie i naturalne prawo popytu i podaży zwłaszcza na rynku pracy. Wychodząc z tego założenia, Izba uznała jedynie za celowe skierowanie odpowiedniego apelu w tej sprawie do zainteresowanych organizacji gospodarczych.

Sprawa podręczników dla szkół zawodowych.

Zdając sobie sprawę z trudności, jakie spotyka się przy reealizacji programów w zreorganizowanych w myśl zasad nowego ustroju szkolnictwa zakładach naukowych — Izba podjęła akcję wyszuka-

nia odpowiednich autorów podręczników szkolnych dla szkół zawodowych. W tej dziedzinie istnieją jeszcze bardzo liczne braki i to w zakresie najpotrzebniejszych książek zwłaszcza dla szkół technicznych. W związku z powyższym Izba ogłosiła konkurs na napisanie podręcznika p. t. „Materiałoznawstwo włókiennicze“ ustalając, niezależnie od honorarium autorskiego, 3 nagrody w następujących kwotach: I — 2.500 zł., II — 1.000.— zł., III — 500.— zł.; termin zgłaszania prac konkursowych wyznaczono na dzień 1. V. 1939 roku.

Ponadto Izba przeznaczyła kwotę zł. 500.— dla autora podręcznika dla szkół handlowych, który zostanie zatwierdzony przez Ministerstwo W. R. i O. P.

Współpracując w tej dziedzinie z władzami oświatowymi, Izba wskazała Ministerstwu W. R. i O. P. po 2-ch kandydatów na recenzentów książek szkolnych dla całego szeregu przedmiotów nauczania w szkołach zawodowych.

Badanie wpływu ośrodka przemysłowego na wieś łódzką.

Praca dr. M. Kacprzaka p. t. „Wieś Płocka“, doskonale ilustrująca sytuację wsi w okręgu rolniczym, nasunęła Izbie Przemysłowo-Handlowej w Łodzi myśl zbadania tego zagadnienia w okręgu łódzkim, a w konsekwencji stwierdzenia, że wieś łódzka ma charakter odmienny. Nie ulega wątpliwości, iż ośrodek przemysłowo-handlowy przez swoje promieniowanie wpływa dodatnio na rozwój, stopień zamożności i kultury wsi. Tym nie mniej chodziłoby o wykazanie rożnic, jakie zachodzą pomiędzy wsią znajdującą się w orbicie przemysłowej, a wsią leżącą poza tą orbitą.

W związku z tym Prezydium Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi z inicjatywy p. wiceprezesa M. Hertza postanowiło podjąć i sfinansować pracę, zmierzającą do zbadania tego zagadnienia i opublikowania jej drukiem.

Celem urzeczywistnienia swych zamierzeń Prezydium Izby powołało do życia Komitet Redakcyjny z p. wiceprezesem Izby M. Hertzem na czele, do którego zostali zaproszeni przedstawiciele zainteresowanych instytucji: dr. M. Kacprzak, dyrektor Izby P.-H. K. Bajer, naczelnik Wydziału Rolnictwa i Reform Rolnych Urzędu Wojewódzkiego Łódzkiego J. Orłowski, dyr. Łódzkiej Izby Rolniczej J. Kawczak, prof. Z. Lorentz, dr. J. Dylik.

Po kilku konferencjach ustalono wytyczne prac dotyczących projektowanego studium. Z uwagi na różnorodność zagadnień, które mają być uwzględnione, postanowiono, iż praca ta będzie zbiorowa, przy czym badania będą prowadzone metodą reprezentacyjną.

Zakres badań obejmie takie zagadnienia, jak: geologia, historia, demografia, sytuacja gospodarcza, zdolność konsumcyjna, struktura wsi, odżywianie, odzież, wychodźtwo, zdrowotność i t. d. Ponadto projektowana książka ma być zaopatrzona w serie licznych fotografii z terenu.

Praca powyższa będzie niewątpliwie poważnym przyczynkiem do poznania warunków życia i bytowania wsi pozostającej pod bezpośrednim wpływem łódzkiego ośrodka przemysłowego.

Sprawa praktyk zawodowych.

Rozpoczęta w roku ubiegłym akcja Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, zmierzająca do usprawnienia i ujednostajnienia rozdziału praktyk wakacyjnych, nie została przez odpowiednie czynniki pozytywnie załatwiona. Wobec tego Izba, tak jak w roku ubiegłym, poparła starania Rejonowej Komisji Przysposobienia Gospodarczego i Urzędu Wojewódzkiego, zmierzające do wyjednania odpowiedniej ilości praktyk wakacyjnych w przedsiębiorstwach z terenu okręgu łódzkiego dla studentów wyższych uczelni i uczniów szkół technicznych. Akcja ta wedle relacji Rejonowej Komisji dała następujące rezultaty: z liczby 502 przedsiębiorstw okręgu łódzkiego zgłosiły praktyki 172 przedsiębiorstwa, 93 odmówiły udzielenia praktyk, a 273 zupełnie nie odpowiedziały; ogólna liczba praktyk zadeklarowanych wynosiła 417.

Na skutek akcji podjętej przez Izbę wśród stowarzyszeń kupieckich, dyrekcje poszczególnych gimnazjów kupieckich i szkół handlowych nawiązały bezpośredni kontakt z kupiectwem w wyniku czego uzyskały dostateczną ilość praktyk dla uczniów szkół handlowych. Praktyki powyższe uczniowie gimnazjów kupieckich winni są odbywać, w myśl założeń nowych programów, zarówno w okresie wakacyjnym, jak i w czasie ferii świątecznych.

W celu wychowania nowych kadr pracowników dla handlu zagranicznego oraz w celu umożliwienia wysłania agentów i osiedleńców dla rozbudowy polskiego aparatu handlowego za granicą, Rada Handlu Zagranicznego w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu

i Handlu postanowiła rozpocząć akcję szkolenia fachowców dla handlu zagranicznego. W tym celu została powołana do życia przez p. Ministra Przemysłu i Handlu przy Komitecie Organizacji Wywozu Rady Handlu Zagranicznego specjalna Komisja Stypendialna, która wykonuje prace, związane z udzielaniem praktyk i stypendiów odpowiednim kandydatom. Kandydaci winni odpowiadać przepisanym warunkom i odbyć praktykę krajową a następnie zagraniczną.

W akcji powyższej Izba wzięła czynny udział przez wyjednanie 5 kilkumiesięcznych płatnych praktyk w większych łódzkich firmach włókienniczych. W czasie odbywania praktyki Izba otacza praktykantów R. H. Z. specjalną opieką, kontroluje ich postępy, nadaje kierunek praktyce oraz ułatwia zdobycie im niezbędnych wiadomości przez udostępnienie odpowiednich materiałów.

Chcąc przyjść z pomocą władzom szkolnym, które realizując postulaty władz wojskowych przystąpiły do akcji dokształcania przedpoborowych — Izba skierowała do wszystkich organizacji gospodarczych okręgu łódzkiego odpowiedni apel z zaleceniem poparcia powyższej akcji i ułatwienia przedpoborowym zatrudnionym w zakładach przemysłowych i przedsiębiorstwach handlowych wzięcia udziału w kursach dokształcających.

Również Izba poparła akcję Wydziału Opieki Społecznej Zarządu Miejskiego, który, posiadając wśród swoich wychowanków młodzież z ukończoną szkołą powszechną, pragnie przygotować ją do zawodu zapewniającego egzystencję.

Dokształcanie zawodowe dorosłych.

Z uwagi na wybitnie przemysłowy i handlowy charakter okręgu Izby łódzkiej zagadnienie dokształcania zawodowego obecnie pracującego pokolenia posiada nie tylko szczególne znaczenie, ale jest nakazem chwili. Dlatego też Izba Przemysłowo-Handlowa poświęca mu dużo uwagi, pracy i środków materialnych.

Najbardziej pożyteczną formą kształcenia zawodowego dorosłych są wszelkiego rodzaju kursy wieczorowe, dłuższe lub krótsze, zależnie od rodzaju zawodu i zaawansowania uczących się.

Kwestią przeszkolenia czynnych załóg fabrycznych, które posiadają duże braki w zakresie swoich umiejętności fachowych, zajęło się Łódzkie Towarzystwo Kursów Technicznych, prowadzące od szeregu lat kursa wieczorowe dokształcające dla robotników wykwalifikowa-

nych i niewykwalifikowanych oraz dla majstrów fabrycznych. Akcja wspomnianego Towarzystwa cieszy się dużym poparciem Izby, która rok rocznie przychodzi mu z wydatną pomocą, wypłacając większe subsydia na ten cel.

Nie można pominąć także sprawy dokształcania robotników metalowców dotkniętych bezrobociem. Sprawa ta została ostatnio poruszona przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w związku z dającym się coraz bardziej odczuwać brakiem wykwalifikowanych robotników w przemyśle metalowym. Sprawa powyższa posunięta na tory realne przez czynniki administracji ogólnej, dała w wyniku 11 miesięczny kurs, który został zorganizowany przez Łódzkie Towarzystwo Kursów Technicznych w Łodzi i zgrupował przeszło 60 słuchaczów rozmaitych specjalności. Na koszta związane z przeprowadzeniem wyżej wymienionego kursu Izba wyasygnowała i wypłaciła 25.000.— zł.

W dziedzinie dokształcania zawodowego kupiectwa i pracowników sklepowych została przede wszystkim rozwinięta i pogłębiona działalność kursów dokształcających zawodowych oraz zapoczątkowana organizacja odczytów względnie wieczorów dyskusyjnych dla kupiectwa. W tym wypadku Izba jest przede wszystkim czynnikiem pobudzającym inicjatywę oraz bezpośrednim inicjatorem kursów; koordynuje akcję na terenie okręgu łódzkiego, a co najważniejsze — wydatnie subsydiuje omawiane kursy. Patronując sprawie kursów dokształcających, Izba współpracuje jednocześnie z Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego, które na jej wniosek udzieliło kilku zasiłków stowarzyszeniom kupieckim na koszta związane z przeprowadzeniem wyżej wymienionych kursów zawodowych. Stroną techniczną organizacji wspomnianych kursów zajmują się stowarzyszenia kupieckie ewentualnie wspólnie z miejscowymi szkołami handlowymi, przy czym Izba udziela stowarzyszeniom pomocy fachowej i finansowej. Wykładowcami na kursach są wykwalifikowani nauczyciele szkół średnich handlowych, prawnicy i skarbowcy. Kursy dzielą się na encyklopedyczne i specjalne. Kursy encyklopedyczne obejmują wszystkie zagadnienia, związane ściśle z zawodem kupieckim jak np. organizacja i technika sprzedaży, reklama, wybrane zagadnienia prawne, zasady księgowości i t. p. Kursy specjalne są nastawione na pogłębienie jednego z zagadnień dotyczących handlu i polegają w zasadzie na ćwiczeniach w pracowniach kupieckich względnie towaroznawczych.

O ilości oraz rodzaju odbytych w roku sprawozdawczym kursów dla kupiectwa informuje poniższy wykaz:

Miejscowość	Rodzaj kursu	Organizator kursu	Czas trwania kursu Ilość godzin wykładow.	Ilość słuchaczów
Łódź	Technika obsługi klienta	Stow. Polskich Kupców i Przem. Chrześcijan w Łodzi	2 miesiące 15 godz.	102
Zgierz	Encyklopedyczny	Stow. Krzewienia Wiedzy Zawodowej w Zgierzu	3 miesiące 32 godz.	36
Kalisz	Encyklopedyczny	Pryw. 4-kl. Koedukacyjne Gimn. Kupieckie Zgr. Kupców w Kaliszu	2 miesiące 32 godz.	70
Piotrków Trybunalski	Encyklopedyczny	Stow. Kupców Polskich, Oddział w Piotrkowie Trybunalskim	2 miesięce 34 godz.	50
Łódź	Towaroznawstwo spożywczo-kolonialne	Stow. Kupców i Przem. Polskich w Łodzi	2 miesiące 32 godz.	55
Zduńska Wola	Towaroznawstwo spożywczo-kolonialne	Chrześcijańskie Stow. Gospodarcze w Zduńskiej Woli	2 miesiące 20 godz.	16
Zduńska Wola	Księgowość	Chrześcijańskie Stow. Gospodarcze w Zduńskiej Woli	2 miesiące 20 godz.	55
Radomsko	Encyklopedyczny	Centralny Zw. Kupiectwa Chrześcijańskiego, Oddz. w Radomsku	1 miesiąc 20 godz.	60
Wieluń	Encyklopedyczny	Stow. Kupców Polskich, Oddz. w Wieluniu	1 miesiąc 20 godz	60
Łęczyca	Encyklopedyczny	Obóz Zjedn. Narodowego, Oddz. w Łęczycy	4 miesiące 96 godz.	90

W wyniku dotychczasowych doświadczeń na terenie całego państwa został zmontowany centralny ośrodek kształcenia kupiectwa przy Naczelnej Radzie Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego — Instytut Wiedzy Kupieckiej, który ma objąć nie tylko akcję kursów dokształcających, ale planuje stworzenie wzorcowni wystaw sklepowych, poradni reklamowych i t. p.

Do nowopowstałej placówki Izba ustosunkowała się pozytywnie, uchwalając subsydiowanie poczynań Instytutu w zakresie dokształcania kupiectwa na terenie okręgu łódzkiego. W wyniku nawiązania ścisłego kontaktu Izby z Instytutem ustanowiono w Łodzi korespondenta Instytutu Wiedzy Kupieckiej, który z ramienia centrali zajął się w porozumieniu z Izbą sprawą dokształcania rzesz kupieckich.

Jednym z pierwszych poczynań powyższej instytucji było zorganizowanie ogólnopolskiego konkursu dekorowania wystaw sklepowych dla uczniów gimnazjów kupieckich. W ramach tego konkursu wzięli udział uczniowie Państwowego Męskiego Gimnazjum Kupieckiego w Łodzi, którzy udekorowali 18 okien wystawowych, chętnie użyczonych przez miejscowe firmy. W powyższej imprezie Izba wzięła czynny udział delegując swego przedstawiciela do lokalnego komitetu konkursowego i fundując dwie pierwsze nagrody konkursowe.

Jako jedną z form dokształcania kupiectwa należy uważać zainicjowaną przez Izbę wspólnie z Instytutem Wiedzy Kupieckiej akcję organizowania odczytów względnie wieczorów dyskusyjnych. Pierwszy z tych odczytów urządzony staraniem Stowarzyszenia Polskich Kupców i Przemysłowców Chrześcijan w Łodzi na temat „Nowoczesna rozmowa sprzedażowa" odbył się przy udziale około 250 słuchaczów, którzy rekrutowali się z pośród kupców zarówno zrzeszonych jak i niezrzeszonych.

Przechodząc wreszcie do spraw łączących się z wyposażeniem szkół zawodowych w pomoce naukowe i pracownie oraz do kwestii warunków lokalowych należy z zadowoleniem podkreślić, iż rok ubiegły przyniósł dużą poprawę w stosunku do lat poprzednich. W czasie przeprowadzonej przez przedstawiciela Izby lustracji szkół zawodowych na terenie okręgu łódzkiego zaobserwowano pocieszające fakty, iż większość szkół w szybkim tempie dostosowuje się do wymagań władz szkolnych i urządza pracownie, laboratoria, zwiększa ilość maszyn w warsztatach szkolnych, kompletuje pomoce naukowe oraz rozszerza i dostosowuje do swych potrzeb lokale szkolne. Uzna-

jąc potrzebę materialnego poparcia tych wysiłków, Izba wypłaciła w roku sprawozdawczym tytułem subsydiów zł. 122.742; ponadto przyznała 4 stypendia dla studentów wyższych szkół technicznych i handlowych średnio po 100 zł. miesięcznie każde oraz wyasygnowała kwotę zł. 3.632 jako zasiłki na wydanie prac naukowych.

Niezależnie od tego Izba wypłaciła Stowarzyszeniom kwotę zł. 1.859,35 na koszty związane z organizacją kursów dokształcających dla kupiectwa oraz wyjednała na wyżej wymieniony cel kilka zasiłków z Kuratorium O. S. W. na ogólną sumę zł. 566.

O wysokości poszczególnych wypłat i zasiłków informuje poniższy wykaz:

Subsydia i stypendia udzielone przez Izbę Przemysłowo-Handlową w r. 1938.

Subsydia dla szkół zawodowych.

1. Wolnej Wszechnicy Polskiej w Łodzi na budowę gmachu i na prowadzenie wydziału Nauk Ekonomiczno-Społecznych . . . . zł. 35.000.—
2. Subsydium na akcję dokształcania robotników wykwalifikowanych . . . . „ 25.000.—
3. Prywatnemu Gimnazjum Męskiemu i Liceum Ogólnokształcącemu Zgromadzenia Kupców m. Łodzi . „ 10.000.—
4. Prywatnemu Męskiemu Gimnazjum Mechanicznemu i Prywatnej Męskiej Szkole Mechanicznej Towarzystwa Salezjańskiego w Łodzi (subsydium zwyczajne na prowadzenie szkoły 2.000 zł., subsydium nadzwyczajne na budowę gmachu 5.000 zł.) . . . . „ 7.000.—
5. Korporacji Zgromadzenia Kupców m. Kalisza na budowę gmachu dla szkół handlowych . . . . . „ 5.000.—
6. Towarzystwu Krzewienia Wiedzy Zawodowej w Zgierzu na budowę gmachu dla szkół handlowych „ 5.000.—
7. Szkole Przemysłowej Towarzystwa Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów w Łodzi (subsydium zwyczajne na prowadzenie szkoły 3.000 zł., subsydium nadzwyczajne na kupno krosien 1.000 zł.) . . . . „ 4.000.—
8. Prywatnemu Koedukacyjnemu Gimnazjum Kupieckiemu Stowarzyszenia Szkół Handlowych w Piotr-

kowie Trybunalskim (subsydium zwyczajne na prowadzenie szkoły 1.500 zł., subsydium nadzwyczajne 2.500 zł. na prac. techniki reklamy kupieckiej) „ 4.000.—
9. Łódzkiemu Towarzystwu Kursów Technicznych w Łodzi . . . . „ 4.000.—
10. Państwowemu Żeńskiemu Gimnazjum Kupieckiemu w Łodzi na pomoce naukowe do pracowni kupieckiej „ 3.000.—
11. Prywatnemu Koedukacyjnemu Gimnazjum Kupieckiemu Polskiej Macierzy Szkolnej w Radomsku (subsydium zwyczajne na prowadzenie szkoły 2.000 zł., subsydium nadzwyczajne na wykończenie pracowni techniki reklamy 1.000 zł.) . . . . . . „ 3.000.—
12. Prywatnemu 4 kl. Koedukacyjnemu Gimnazjum Kupieckiemu Oddziału Stowarzyszenia Kupców Polskich w Tomaszowie Mazowieckim (subsydium zwyczajne na prowadzenie szkoły 1.500 zł., subsydium nadzwyczajne na urządzenie prac. organiz. i techniki handlu 1.000 zł.) . . . . „ 2.500.—
13. Szkole Sztuk Pięknych im. C. Norwida na dział grafiki i wzorów druku tkackiego . . . . „ 2.000.—
14. Towarzystwu Szerzenia Pracy Zawodowej i Rolnej wśród Żydów „Ort“ w Łodzi (1.000 zł. subsydium na prowadzenie kursów i 1.000 zł. subsydium nadzwyczajnego na przebudowę gmachu) . . . . „ 2.000.—
15. Szkole Handlowej Macierzy Szkolnej w Gdańsku „ 1.500.—
16. Prywatnej Żeńskiej Szkole Krawiecko-Bieliźniarskiej Zgromadzenia SS. Salezjanek w Łodzi . . „ 1.000.—
17. Szkole Rękodzielniczej Żeńskiej st. I p. n. „Przezorność“ . . . . „ 1.000.—
18. Prywatnej Szkole Przysposobienia Kupieckiego I st. Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Zawodowych w Łodzi . . . . „ 1.000.—
19. Państwowemu Męskiemu Liceum Handlowemu w Łodzi na dział książek zawodowych do biblioteki Liceum . . . . „ 1.000.—
20. Prywatnej Męskiej Szkole Mechanicznej i Stolarskiej Towarzystwa Szerzenia Pracy Zawodowej i Rolnej wśród Żydów w Piotrkowie Trybunalskim „ 1.000.—

21. Subsydium na akcję praktyk kupieckich dla uczniów szkół handlowych z Kresów Wschodnich . . „ 1.000.—
22. Polskiemu Powszechnemu Związkowi Drogistów w Łodzi na prowadzenie 3 kl. Koedukacyjnej Szkoły dla drogistów . . . . „ 800.—
23. Kursom Kroju, Szycia i Robót Ręcznych Towarzystwa Utrzymywania i Popierania Szkół Rzemieślniczych dla Dziewcząt Wyznania Mojżeszowego w Łodzi . . . . „ 700.—
24. Towarzystwu Szerzenia Pracy Zawodowej wśród Kobiet Żydowskich „Praca" . . . . „ 700.—
25. Łódzkiej Rodzinie Radiowej na prowadzenie szkoły szczotkarskiej przy Zakładzie dla Niewidomych . „ 500.—
26. Patronatowi nad Nieletnimi na prowadzenie nauki w warsztatach rzemieślniczych przy „Ognisku Pracy" . . . . „ 500.—
27. Stowarzyszeniu Wychowańców Szkoły Głównej Handlowej w Łodzi na prowadzenie rocznych kursów handlowych . . . . „ 400.—
28. Stowarzyszeniu „Liga Pracy" na akcję propagandy kształcenia zawodowego . . . . „ 100.—
29. Nagroda na I ogólnopolski konkurs dekoracji wystaw sklepowych . . . . „ 42,—

Razem . zł. 122.742.—

Subsydia na akcję kursów dokształcających dla kupców.

1. Stowarzyszeniu Kupców i Przemysłowców Polskich w Łodzi . . . . zł. 400.—
2. Chrześcijańskiemu Stowarzyszeniu Gospodarczemu w Zduńskiej-Woli . . . . „ 400.—
3. Towarzystwu Krzewienia Wiedzy Zawodowej w Zgierzu . . . . „ 350.—
4. Związkowi Młodzieży Chrześcijańskiej Polska YMCA . . . . „ 300.—
5. Stowarzyszeniu Polskich Kupców i Przemysłowców Chrześcijan w Łodzi . . . . „ 209,35

6. Dyr. Prywatnego 4 kl. Koedukacyjnego Gimnazjum Kupieckiego Zgromadzenia Kupców w Kaliszu . . „ 200.—

Razem . zł. 1.859,35

Zapomogi i stypendia.

1. Stypendium dla słuchacza Akademii Handlowej w Antwerpii . . . . „ 1.050.—
2. Zarządowi Miejskiemu w Łodzi na rzecz dożywiania uczniów szkół dokształcających zawodowych w Łodzi . . . . „ 1.000.—
3. Stypendium dla słuchacza Instytutu Elektrotechnicznego w Nancy . . . . „ 1.000.—
4. Stypendium dla 2 słuchaczów Politechniki Warszawskiej . . . . „ 990.—
5. Bratniej Pomocy Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu . . . . „ 100.—
6. Zapomoga dla praktykantki Bratniej Pomocy W. S. H. w Poznaniu . . . . „ 100.—

Razem . zł. 4.240.—

Zasiłki na prace naukowe.

1. Łódzkiej Izbie Rolniczej na opracowanie monografii rynku warzywnego . . . . „ 1.100.—
2. Subsydium dla czasopisma „Technik Włókienniczy" „ 1.000.—
3. Subsydium zwrotne na wydanie „Słownika Towarowego" inż. Drewnowskiego . . . . „ 532.—
4. P. Janowi Pasierbińskiemu na wydanie II cz. „Technologii tkactwa" . . . . „ 500.—
5. Komisji Atlasu Historycznego Polski, Oddziałowi w Łodzi . . . . „ 500.—

Razem . zł. 3.632.—

Sprawa Instytutu Włókienniczego w Łodzi.

Od dłuższego czasu sfery przemysłowe okręgu łódzkiego nosiły się z zamiarem utworzenia instytutu włókienniczego, którego zada-

niem byłyby prace nad rozwiązywaniem zagadnień naukowych i technicznych w dziedzinie włókiennictwa.

Z inicjatywy Izby sprawa ta w roku sprawozdawczym znalazła się w pierwszym stadium realizacji. Izba Przemysłowo-Handlowa preliminowała w swoim budżecie dodatkowym na rok 1938 kwotę 100.000.— zł., przeznaczając ją na organizację i urządzenie Instytutu Włókienniczego.

Jeśli zainteresowane sfery przemysłowe dotychczas nie podejmowały konkretnych kroków, zmierzających do stworzenia tego rodzaju ośrodka badań naukowych, to tłumaczyć to należy tym, że w ciągu pierwszych 10 lat powojennych włókiennictwo polskie czynić musiało poważne wysiłki w kierunku odbudowy i podniesienia z upadku zrujnowanych wojną i okupacją warsztatów produkcyjnych. W następnym okresie nie pozwalał na urzeczywistnienie projektu kryzys gospodarczy. Projekt ten stał się jednak wysoce aktualny z chwilą, gdy nastąpiła poprawa sytuacji gospodarczej i gdy w interesie uaktywnienia bilansu handlowego i wzmożenia obronności kraju przemysł polski stanął wobec problemu zastąpienia surowców pochodzenia zagranicznego — surowcami krajowymi.

Doniosłość tego zagadnienia przemysł włókienniczy w całej rozciągłości ocenił już zresztą znacznie wcześniej. Kilkanaście bowiem zakładów włókienniczych od szeregu już lat przeprowadza systematycznie próby i badania nad kotonizowaniem krajowego lnu i konopi. Wysiłki te w pewnej mierze dały wyniki dodatnie. Już obecnie szereg przedsiębiorstw przerabia we własnych zakładach kotoninę, a ponadto sztuczne włókna cięte. Tym niemniej stwierdzić należy, że sprawa wyprodukowania odpowiednich surowców zastępczych daleka jest od ostatecznego rozwiązania i wymagać będzie dalszych nieustannych wysiłków, zmierzających do znalezienia bardziej racjonalnych metod produkcji i przerobu surowców krajowych.

Z powyższego wynika, że scentralizowanie badań naukowo-technicznych w Instytucie Włókienniczym, który będzie jednocześnie warsztatem dla badań indywidualnych i zbiorowych, jest rzeczą konieczną. Kwestia surowców zastępczych, niewątpliwie bardzo ważna, stanowi jednak fragment całokształtu zagadnienia badań naukowych w dziedzinie włókiennictwa, gdyż badania te powinny iść ponadto w kierunku ulepszania metod istniejącej produkcji, jej racjonalizacji

i obejmować równocześnie wszystkie fazy wytwórczości włókienniczej.

Reasumując, stwierdzić należy, że skoncentrowanie prac naukowych w Instytucie pozwoliłoby zaoszczędzić bardzo wiele kosztów i prac, które spoczywają obecnie wyłącznie na poszczególnych przedsiębiorstwach. Nie ulega wątpliwości, że niektóre zakłady będą nadal przeprowadzać badania na własną rękę dla ulepszenia i potanienia metod produkcji. Indywidualne prace przemysłu stanowiłyby jednakże uzupełnienie studiów przeprowadzanych w Instytucie. Ważnym momentem będzie zatem stworzenie ścisłego kontaktu Instytutu z przemysłem, co gwarantować może jedynie założenie tegoż Instytutu w Łodzi.

Ten bezpośredni kontakt Instytutu z przemysłem w największym ośrodku polskiej wytwórczości włókienniczej ożywi jego działalność i uczyni z tej instytucji placówkę, nieodzowną dla włókiennictwa polskiego.

Przystępując do prac wstępnych, związanych z organizacją Instytutu, Izba zapoznała się z kilkoma podobnymi instytucjami za granicą oraz skompletowała materiały, dotyczące powyższego problemu a odnoszące się do form i zakresu działania pokrewnych placówek.

W dniu 1 czerwca 1938 r. Prezydium Izby powołało do życia Komitet Wykonawczy Instytutu Włókienniczego w Łodzi z p. prezesem Izby dr. F. Maciszewskim na czele. W skład komitetu weszli: wiceprezesi Izby pp.: dr. J. Bornet i E. Babiacki oraz pp. dyr. inż. J. Przeradzki, senator A. Heiman-Jarecki, inż. E. Kinderman, inż. J. Kunstman, prof. W. Bratkowski, dyr. inż. K. Bajer, a poza tym przedstawiciele Ministerstwa Przemysłu i Handlu: inż. Wł. Eborowicz, Ministerstwa Spraw Wojskowych, mjr. Rerutkiewicz i Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, nacz. J. Rudziński.

Powołany do życia Komitet będzie miał za zadanie wypracowanie w szczegółach zarówno zakresu działania, jak i form organizacyjnych Instytutu oraz przeprowadzenie stopniowej jego realizacji, a w pierwszym rzędzie dalsze gromadzenie funduszów, które mają stanowić podstawy materialne projektowanej placówki.

W międzyczasie dyrektor Izby K. Bajer oraz jeden z członków Komitetu zapoznali się z organizacją i zakresem działania podobnych instytutów we Włoszech (Mediolan) i w Szwajcarii (St. Gallen). Ponadto Izba Handlowa w Bazylei — w formie nieobowiązującej — obie-

cała udzielić Komitetowi pomocy w formie rad i wskazówek, dotyczących organizacji projektowanego Instytutu w Łodzi.

Na odbytym w dniu 7 listopada pierwszym posiedzeniu Komitetu Wykonawczego Instytutu Włókienniczego uchwalono, iż należy przystąpić do gromadzenia funduszów, przeznaczonych na budowę i urządzenie gmachu projektowanego Instytutu.

Ponadto Komitet uchwalił:

1) zwrócić się do prof. Jovanovitsa, dyrektora instytutu w St. Gallen z prośbą o sporządzenie planów budowy organizacji i urządzeń Instytutu Włókienniczego w Łodzi; plany te następnie mają być rozpatrzone przez wyżej wymieniony Komitet ewentualnie uzupełnione przez rzeczoznawców.

2) Projektowany Instytut Włókienniczy winien:
   a) wchłonąć Zakład Badawczy, istniejący przy Państwowej Szkole Techniczno-Przemysłowej w Łodzi,
   b) współpracować z Państwową Szkołą Techniczno-Przemysłową w Łodzi tak, aby przyszli pracownicy Instytutu mieli możność korzystania z warsztatów szkolnych.

W wykonaniu uchwał Izba zwróciła się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z prośbą o wyasygnowanie z funduszu „kotoninowego" 200.000 zł. na wspomniany cel oraz do zainteresowanych organizacji gospodarczych o pokrycie reszty sum niezbędnych do wykonania omawianego dzieła.

Jednocześnie Izba wystąpiła do Ministerstwa W. R. i O. P. z prośbą o przekazanie Instytutowi Włókienniczemu w Łodzi „Zakładu Badania Surowców i Wyrobów Włókienniczych" przy Państwowej Szkole Techniczno-Przemysłowej w Łodzi oraz nawiązała bezpośredni kontakt z prof. Jovanovitsem w sprawie ewentualnego sporządzenia planów gmachu i planów organizacyjnych polskiego Instytutu.

Jednakże prof. Jovanovits zmuszony był odmówić współpracy przy organizowaniu Instytutu, gdyż nie otrzymał odnośnego zezwolenia swoich władz zwierzchnich.

W związku z tym „Komitet" postanowił prosić o współpracę oraz o doradztwo przy planowaniu Instytutu prof. R. Hallera, który był jednym z organizatorów Instytutu Badawczego w Dreznie, a obecnie jest członkiem Rady Nadzorczej Instytutu w St. Gallen.

Przy końcu roku sprawozdawczego Ministerstwo Przemysłu i Handlu wyraziło zgodę na wypłacenie z funduszu popierania su-

rowców krajowych dotacji w kwocie zł. 200.000.—, przeznaczonej na budowę gmachu Instytutu oraz zaopatrzenie go w niezbędne urządzenia i aparaty, co łącznie z subwencją przyznaną przez Izbę stanowi pokaźną sumę 300.000.— zł.

Komitet Wykonawczy w zarysach ogólnych ustalił wytyczne zakresu działania Instytutu Włókienniczego i jego form organizacyjnych, które następnie będą szczegółowo opracowane.

Poza tym Komitet zajmował się również kwestią odpowiednich pracowników Instytutu; rozwiązania jej należy szukać w drodze gruntownego wykształcenia kandydatów, czy to w kraju, czy za granicą i przygotowania ich do przyszłych zadań Instytutu.

13. Sprawy komunikacyjne.

Termin załatwiania reklamacji kolejowych.

W związku z rozpatrywaną przez samorząd przemysłowo-handlowy sprawą długotrwałej procedury przy zwrocie nadpłat przewozowych Izba wypowiedziała się za ustaleniem w przepisach kolejowych maksymalnego terminu załatwiania reklamacyj. Termin ten w obrotach wewnętrznych nie powinien przekraczać 3-ch miesięcy od dnia otrzymania przez kolej odnośnych wniosków. Izba podkreśliła równocześnie, iż proponowany termin załatwiania reklamacji powinien dotyczyć wyłącznie przewozów krajowych oraz przesyłek wysyłanych za międzynarodowymi listami przewozowymi, przy których przedmiotem sporu są koszty związane z przewozem towaru na terenie Polski. Natomiast przy reklamacjach, dotyczących przewozów zagranicznych, które wymagają przeprowadzenia korespondencji z kolejami innych państw, termin powyższy nie powinien obowiązywać.

Plan przewozów.

Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych Izba przesłała uwagi, dotyczące zwiększenia zapotrzebowania na wagony towarowe w okresie jesiennym roku sprawozdawczego. Przy rozpatrywaniu powyższego zagadnienia Izba rozróżniła ładunki przywożone do okręgu łódzkiego oraz ładunki wysyłane z innych stacyj kolejowych województwa łódzkiego. Do grupy pierwszej Izba zaliczyła przede wszystkim ładunki węgla i koksu. Przeciętny wzrost tych przewozów w po-

równaniu z przewozami w pierwszej połowie roku wynosi około 50 wagonów dziennie.

Grupę drugą stanowią buraki cukrowe przewożone w ilości około 400 wagonów dziennie w okresie około 4-ch tygodni oraz płody rolne, których przewóz do Łodzi w okresie jesiennym wymaga dodatkowo około 50 wagonów dziennie.

Taryfy na szmaty.

W związku z projektem rewizji niektórych stawek towarowych, Izba wypowiedziała się przeciwko wprowadzeniu podwyżki opłaty przewidzianej w taryfie kolejowej importowej PD — 50 na szmaty. W opinii, skierowanej do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, Izba zaznaczyła, że wymieniona taryfa posiada doniosłe znaczenie dla przemysłu włókienniczego, który jest niemal jedynym konsumentem szmat zagranicznych. Ewentualne przeszeregowanie opłat przewidzianych w taryfie PD — 50 z klasy 10-ej do klasy 9-ej zwiększyłoby bardzo poważnie obciążenie przemysłu włókienniczego produkującego najtańsze artykuły włókiennicze, przeznaczone na potrzeby szerokich mas ludności wiejskiej i robotniczej. Należy podkreślić, że w okresie sprawozdawczym taryfa kolejowa PD — 50 na przewóz szmat nie uległa zmianie.

Izba wypowiedziała się równocześnie za przywróceniem w taryfie specjalnej WD — 26 opłat według klasy 15-ej na przewóz szmat od wszystkich stacji P. K. P. do stacji, przy których znajdują się fabryki tektury lub sortownie szmat. Sprawa ta nie została w okresie sprawozdawczym załatwiona.

Taryfa na przewóz pakuł i terpentyny.

Izbie Przemysłowo-Handlowej w Wilnie Izba łódzka zakomunikowała opinię w sprawie rozszerzenia stosowania taryf specjalnych na przewóz pakuł sprowadzanych przez firmy celem oczyszczania, rwania, sortowania i dalszej ich odsprzedaży na rynku wewnętrznym. Izba zaznaczyła, że sprawa powyższa łączy się z przerobem pakuł na kotoninę, którą następnie stosuje się przy produkcji niższych numerów przędzy bawełnianej. Zastosowanie taryf wyjątkowych może przyczynić się do obniżenia ceny surowca, potrzebnego do produkcji kotoniny, a przez to może ułatwić stosowanie tych włókien w krajowym przemyśle włókienniczym.

Również Izba wypowiedziała się za wprowadzeniem niższych opłat przewozowych na przewóz terpentyny w ładunkach drobnicowych przez zaliczenie wymienionego artykułu do II klasy drobnicowej.

Przewóz bawełny na platformach.

Izbie Przemysłowo-Handlowej w Gdyni Izba zakomunikowała uwagi w sprawie projektu wprowadzenia zniżonej taryfy kolejowej na bawełnę, która będzie przewożona z Gdyni do ośrodków przemysłowych na platformach nakrytych oponami (plandekami) kolejowymi. Wypowiadając się za wprowadzeniem w życie powyższego projektu, Izba podkreśliła konieczność zabezpieczenia przewozu omawianego surowca przez plombowanie opon kolejowych i przyjęcie przez kolej odpowiedzialności za ewentualne szkody, mogące powstać z niebezpieczeństwa połączonego z przewozem w wagonach niekrytych. W okresie sprawozdawczym przewóz bawełny na platformach nie został wprowadzony.

Opakowanie odpadków bawełnianych.

W związku z potrzebą ustalenia przez kolej, jakie opakowanie odpadków bawełnianych należy uważać jako bele prasowane, Izba przesłała Departamentowi Handlowo-Taryfowemu Ministerstwa Komunikacji dane, dotyczące określenia kształtu, wymiarów oraz wagi bel, zawierających omawiany surowiec włókienniczy. Izba zaznaczyła, że za odpadki prasowane należy uważać takie odpadki bawełniane, których bele mają kształt prostopadłościanów o przeciętnej wadze 1 m^3 powyżej 100 kg.

Przewóz artykułów żywnościowych.

W związku z wprowadzeniem na terenie Gdynia—Łódź pociągu towarowo-ekspresowego, który przybywał do Łodzi o godzinie 9.13, władze kolejowe odmówiły przyjmowania do przewozu wcześniejszym pociągiem osobowym przesyłek ekspresowych, zawierających ryby, masło, śmietanę i t. p. artykuły spożywcze, ulegające łatwo zepsuciu. Wobec zwiększonego ruchu w godzinach rannych w ekspedycji towarowej stacji Łódź-Kaliska przesyłki przychodzące do Łodzi

wyżej wymienionym pociągiem ekspresowym mogły być odebrane dopiero około godziny 11-ej t. j. w porze, kiedy zakupy są już prawie ukończone.

W związku z tym towar pozostawiony do następnego dnia ulegał w okresie letnim zepsuciu, co narażało kupiectwo na straty, a równocześnie powodowało brak niektórych artykułów na rynku, oddziaływując niekorzystnie na kształtowanie się cen sprzedażnych. Przyjmując powyższe pod uwagę, Izba zwróciła się do Ministerstwa Komunikacji o wydanie zarządzenia, aby omawiane przesyłki nadawane w Gdyni i w niektórych stacjach okręgu pomorskiego jako przesyłki ekspresowe mogły być przewożone pociągiem osobowym względnie aby pociąg towarowo-ekspresowy przybywał do Łodzi w godzinach wcześniejszych. Do powyższego wniosku Ministerstwo Komunikacji ustosunkowało się przychylnie, przesuwając termin przybycia pociągu towarowo-ekspresowego do Łodzi na godzinę 6.52.

Ustrój portu gdyńskiego.

Wobec projektowanej zmiany ustroju portu w Gdyni, Izba przesłała Związkowi Izb Przemysłowo-Handlowych — opinię w powyższej sprawie. Izba wskazała, że doniosła rola portu gdyńskiego w życiu gospodarczym kraju wymaga stworzenia dla tego portu ustroju, który umożliwi najbardziej sprawne i tanie obsłużenie zaplecza oraz ułatwi dalszy rozwój i rozbudowę portu. Postulat ten będzie można osiągnąć jedynie wtedy, jeżeli eksploatację portu prowadzić będzie się z uwzględnieniem interesów i potrzeb życia gospodarczego zaplecza, co z kolei wymaga gruntownej ich znajomości i zapewnienia przedstawicielstwu sfer gospodarczych udziału w zarządzie portu.

Następnie Izba podkreśliła, że nadesłany do zaopiniowania projekt ustawy w sprawie zarządu i eksploatacji portu przewidywał skoncentrowanie władzy w osobie dyrektora portu. W projekcie tym zakres działalności Rady Portu został ograniczony tak dalece, że zasięganie jej opinii w sprawach, dotyczących zasad administracji i eksploatacji portu nie jest obowiązkowe, zaś o sprawach taryf portowych może decydować dyrektor zupełnie samoistnie. Poza tym projekt nie zawierał żadnych pozytywnych norm, czy Rada Portu opiniuje projekty tworzenia przez port handlowy spółek handlowych i uczestniczenia w takich spółkach. W końcu wobec szeregu niejasności i wątpliwości, jakie nasuwał projekt ustawy, Izba ustosunkowała się

negatywnie do omawianego projektu. Izba równocześnie dała wyraz opinii, że zarząd portu powinien być oparty na następujących organach:

1) dyrektor Portu,
2) Rada Portu, powołana do decydowania w sprawach zasadniczego znaczenia, z których część wymagałaby zatwierdzenia Ministra Przemysłu i Handlu,
3) mianowany prezes, jako organ stałego nadzoru nad działalnością dyrekcji i koordynujący działalność Rady i dyrekcji.

Przeładunek drobnicy w Gdyni.

Urzędowi Morskiemu w Gdyni Izba przesłała uwagi w sprawie przesyłek drobnicowych, zawierających artykuły włókiennicze, przeznaczone na eksport. Przesyłki te wyładowywane są w Gdyni na rampach niekrytych i wskutek tego dość często ulegają zamoczeniu względnie zabrudzeniu, co w konsekwencji powoduje reklamacje ze strony odbiorców.

Przyjmując pod uwagę, że przesyłki eksportowe dostarczone odbiorcom w opakowaniu zabrudzonym czynią niekorzystne wrażenie i zmniejszają zaufanie do towarów pochodzenia polskiego, Izba zgłosiła wniosek o wydanie zarządzenia, które usunęłoby wymienione niedomagania, a w szczególności o kierowanie drobnicowych przesyłek eksportowych przez magazyny nadbrzeżne, bez podrażania jednak opłaty z tego tytułu, t. j. przy utrzymaniu kosztów przeładunku z rampy na statek.

Według otrzymanych informacji niedomagania przeładunku drobnicy w Gdyni zostały w znacznym stopniu usunięte.

Do Urzędu Morskiego w Gdyni Izba zwróciła się z wnioskiem w sprawie przywrócenia niższych frachtów na przewóz przędzy wełnianej z Gdyni do portów Argentyny. Postulat Izby został przychylnie potraktowany i omawiane taryfy przewozowe uległy redukcji.

Przewóz wełny z Antwerpii do Gdyni.

Wobec zaobserwowanych opóźnień w dostawach wełny pranej z Antwerpii do Gdyni polskimi liniami okrętowymi Izba interweniowała w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Gdyni, podkreślając potrzebę

usunięcia tego rodzaju niedomagań transportowych. W związku z powyższym Izba otrzymała wyjaśnienie, że wspomniane opóźnienia miały charakter sporadyczny i zostaną usunięte przez powiększenie ilości statków kursujących na trasie Antwerpia—Gdynia.

Taryfa na przewóz napojów chłodzących.

W opinii skierowanej do Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, Izba wypowiedziała się przeciwko wprowadzeniu zniżki taryfy kolejowej na przewóz napojów chłodzących. Stanowisko powyższe Izba uzasadniła tym, że wytwórnie napojów chłodzących rozmieszczone są niemal we wszystkich miastach i miasteczkach kraju i zaspakajają zapotrzebowanie tych ośrodków oraz okolic, posiłkując się środkami lokomocyjnymi wytwórni. Przyznawanie niższych opłat taryfowych dla przewozu wspomnianych wyrobów w ładunkach wagonowych oraz drobnicowych stworzyłoby dla lokalnych wytwórni niepożądaną konkurencję.

Połączenia osobowe.

Ministerstwu Komunikacji Izba przedstawiła dezyderaty okręgu łódzkiego w sprawie polepszenia połączeń osobowych Łodzi z Zakopanem. Izba podkreśliła, iż wielokrotne jej wystąpienia do Dyrekcji Kolejowej w poruszonej sprawie nie tylko nie przyniosły oczekiwanej poprawy, lecz wręcz przeciwnie nastąpiło tu wyraźne pogorszenie połączeń komunikacyjnych na omawianej trasie.

W szczególności Izba zgłosiła wniosek o zharmonizowanie przyjazdu do Krakowa pociągu zakopiańskiego z odejściem pociągu w kierunku Koluszek.

Wniosek ten został uwzględniony przez wprowadzenie przesunięcia w rozkładzie jazdy.

Poza tym Izba zgłosiła wniosek w sprawie usprawnienia połączeń komunikacyjnych między Łodzią i Warszawą przez wprowadzenie jeszcze jednej pary pociągów motorowych oraz przyśpieszenie na omawianej trasie pociągów osobowych.

Bilety okręgowe.

Do wniosku Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni w sprawie dostosowania obszaru ważności kolejowych biletów okręgowych do

okręgów izb przemysłowo-handlowych Izba łódzka ustosunkowała się negatywnie. Izba zaznaczyła, że Polskie Koleje Państwowe podzielone są organizacyjnie na 8 Dyrekcji Okręgowych i wskutek tego uwzględnienie zgłoszonego wniosku zmniejszyłoby, ogólnie biorąc, obszary ważności biletów okręgowych, gdyż wobec istnienia 10-ciu Izb Przemysłowo-Handlowych należałoby wprowadzić przy biletach okręgowych 10 okręgów, zamiast 8-iu. Poza tym Izba podkreśliła, że okręg Izby łódzkiej znajduje się na obszarze Dyrekcji Okręgowej Warszawskiej, wobec czego zrealizowanie wysuniętego wniosku stanowiłoby poważne utrudnienie dla łódzkich sfer kupieckich i przemysłowych, korzystających z biletów okręgowych w Dyrekcji Warszawskiej (w relacji Warszawa—Łódź), ponieważ przejazd na wymienionej trasie wymagałby nabycia biletu na dwa okręgi.

Sprawy pocztowe.

Do miejscowych władz pocztowych Izba zwróciła się w sprawie przywrócenia w Urzędzie Pocztowym w Łodzi przy ul. Moniuszki 4 skasowanego oddziału ekspedycji paczek. W sprawie tej Izba otrzymała wyjaśnienie, że wspomniany oddział został zlikwidowany wskutek nieodpowiedniego lokalu, który nie posiadał połączenia z podwórzem i był pozbawiony należytego wjazdu na teren posesji, wobec czego załadowanie paczek do wozów pocztowych odbywało się na ulicy.

Motoryzacja kraju.

W okresie sprawozdawczym Izba rozpatrzyła projekt memoriału, jaki w sprawie popierania motoryzacji złożyć miał Ministerstwu Komunikacji Związek Izb Przemysłowo-Handlowych. Projekt omawiany zawierał przegląd rozwoju motoryzacji w Polsce oraz środki zaradcze, zmierzające do jego usprawnienia i przyśpieszenia.

Wypowiadając się w omawianej kwestii, Izba w zasadzie podzieliła uwagi, jakie w tej sprawie zgłosił Związek Izb, zaznaczyła jednak, że poszczególne części wspomnianego projektu wymagają uzupełnienia względnie silniejszego podkreślenia celem uwypuklenia ich ważności. Izba równocześnie dała wyraz opinii, że do czasu uruchomienia krajowej fabryki samochodów lub własnych montowni — dla wzmożenia tempa motoryzacji należałoby umożliwić import bez cła kilku ty-

sięcy tanich samochodów. Ponadto Izba wskazała na potrzebę zintensyfikowania propagandy motoryzacji wśród społeczeństwa przy jednoczesnym dążeniu do obniżki kosztów utrzymania samochodu. W końcu Izba zaznaczyła, iż niezbędnym jest jednak dążenie do uruchomienia własnej fabryki samochodów, która, nastawiona na masową produkcję, byłaby zdolna do wypuszczenia taniego wozu, co poza zaoszczędzeniem dewiz na import wozów zagranicznych, pozwoliłoby uniezależnić rynek krajowy od zagranicznego importu, przyczyniając się tym samym do rozbudowy tak ważnej dla gospodarstwa społecznego gałęzi przemysłu.

Standaryzacja pojazdów mechanicznych.

Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie Izba przesłała uwagi w sprawie standaryzacji pojazdów mechanicznych produkowanych względnie montowanych w kraju. Izba dała wyraz opinii, że przez wyeliminowanie nadmiernej ilości typów samochodów można będzie w sposób bardziej racjonalny wykorzystać tabor samochodowy zwłaszcza z punktu widzenia możności zastąpienia uszkodzonych części zamiennych, które przy mniejszej ilości typów — łatwiej zgromadzić w kraju.

14. Pośrednictwo handlowe.

Liczba zapytań, jakie wpłynęły w roku sprawozdawczym do Izby w sprawach pośrednictwa handlowego nie uległa w porównaniu z poprzednim rokiem prawie żadnej zmianie, wyniosła bowiem ogółem około 1.270 listów, podczas gdy w 1937 roku — około 1.300 listów. Z wyżej wymienionej ilości wpłynęło z zagranicy około 378 listów w sprawach dotyczących eksportu z Polski, 203 listy — w sprawach importu do Polski, 390 listów obejmowało zapytania polskich przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych w sprawie źródeł nabycia i możliwości zbytu na rynku polskim, 299 pism zaś — zapytania firm zagranicznych i krajowych w różnych sprawach, posiadających dla nawiązania stosunków handlowych tylko pośrednie znaczenie. Na wszystkie powyższe zapytania Izba udzielała możliwie wyczerpujących informacji, wychodząc z tego założenia, że znajomość źródeł zakupu i rynku zbytu przyczynia się nie tylko do wzmożenia obrotów zagranicznych i krajowych, lecz także do zracjonalizowania obrotów

oraz pobudzenia aktywności i inicjatywy gospodarczej. Chcąc sprostać swym zadaniom w tej dziedzinie, Izba zmuszona była możliwie skrupulatnie gromadzić i kompletować materiały o produkcji firm swego okręgu zarówno na podstawie corocznie rozsyłanej ankiety, jak i w drodze specjalnych dochodzeń bądź telefonicznych bądź też pisemnych.

Przechodząc do omówienia i charakterystyki prac Izby w zakresie służby informacyjnej, stwierdzić należy, iż zapytania w sprawie możliwości importu z Polski otrzymała Izba w roku sprawozdawczym ogółem z 61 krajów, przy czym pod względem liczebności zapytań pierwsze miejsce, podobnie jak w latach poprzednich, zajęły Niemcy — drugie Anglia, trzecie zaś — Litwa, która po unormowaniu swych stosunków politycznych z Polską żywo zainteresowała się produkcją jej przemysłu. Na zapytania z ostatnio wymienionego kraju, dotyczące w przeważnej mierze artykułów włókienniczych, Izba zwracała szczególną uwagę, przesyłając je z reguły do zainteresowanych firm, przy czym w całym szeregu wypadków mogła stwierdzić, że przedsiębiorstwa okręgu łódzkiego, korzystając z informacyj Izby, nawiązywały stosunki handlowe z poleconymi firmami litewskimi, powierzające im swe zastępstwa.

Jeśli idzie o zgłoszenia z innych krajów, Izba nadal stosowała omówioną już w poprzednim sprawozdaniu zasadę selekcji zapytań na realne, które kierowane były do poszczególnych zainteresowanych przedsiębiorstw, oraz na zapytania, o których na podstawie dotychczasowych badań i doświadczeń można było z góry stwierdzić, iż nie wzbudzą one zainteresowania. Te ostatnie zgłoszenia wzorem lat ubiegłych podawane były do wiadomości firm okręgu łódzkiego jedynie w drodze komunikatu informacyjno-prasowego.

W ten sposób traktowane były m. in. wszelkie zapytania w sprawie możliwości uzyskania zastępstw firm eksportowych, otrzymywane z rynków zagranicznych, na których zainteresowany przemysł polski jest już reprezentowany. O nikłych możliwościach otrzymania przedstawicielstwa firmy zagraniczne były w tych wypadkach natychmiast powiadamiane. Natomiast zgłoszenia zagraniczne w sprawie możliwości zakupu wytworów nie produkowanych na terenie okręgu łódzkiego Izba przesyłała kompetentnym placówkom samorządu przemysłowo-handlowego do bezpośredniego udzielenia informacji.

Zgłoszenia w zakresie spraw dotyczących możliwości importu do Polski obejmowały w roku sprawozdawczym głównie prośby firm zagranicznych o wyszukanie im odpowiednich przedstawicieli na terenie okręgu łódzkiego. Według ustalonego trybu postępowania, Izba powyższe zgłoszenia komunikowała stowarzyszeniom kupieckim, które ze swej strony w każdym konkretnym wypadku wskazywały jej firmy interesujące się objęciem danego przedstawicielstwa zagranicznego.

Podobnie jak w latach ubiegłych, najważniejszym odcinkiem, na którym koncentrowała się głównie działalność Izby w zakresie pośrednictwa handlowego, były zgłoszenia firm krajowych w sprawie źródeł zakupu towarów krajowych. Zgłoszenia te w dużej mierze pochodziły od nowopowstałych placówek handlu, które w poszukiwaniu pierwszych źródeł zakupu względnie towarów w odpowiednich gatunkach zwracały się o informacje przede wszystkim do samorządu gospodarczego. Zdając sobie sprawę z korzyści, jakie z tego rodzaju informacji wynikają w dziedzinie usprawnienia i zracjonalizowania handlu i obrotu, Izba przesyłała zapytującym ją firmom możliwie obszerny materiał adresowy, udzielając równocześnie dokładnych informacji o możliwościach zakupu towarów.

Wreszcie podkreślić należy doniosłą rolę, jaką służba informacyjna Izby odegrała w ostatnim kwartale roku sprawozdawczego na odcinku zespolenia gospodarczego Śląska Zaolziańskiego z Macierzą. Licznie zwracającym się do Izby firmom zaolziańskim, pragnącym nawiązać stosunki handlowe z miejscowymi dostawcami i odbiorcami oraz firmom łódzkim, poszukującym odbiorców na odzyskanym terenie, Izba udzielała wyczerpujących informacji i materiałów adresowych, co niewątpliwie przyczyniło się do tego, iż w niezwykle krótkim czasie między okręgiem łódzkim a Śląskiem Zaolziańskim nawiązany został trwały i żywy kontakt gospodarczy.

W zakresie spraw różnych służba informacyjna Izby polegała na udzielaniu wiadomości, które dla wzmożenia obrotów względnie zawarcia transakcji handlowych posiadają tylko znaczenie pośrednie, a więc ogólne zapytania instytucyj publicznych w sprawie możliwości produkcji pewnych artykułów, zaopatrzenia poszczególnych gałęzi przemysłu i handlu w surowce i towary, w sprawie przedmiotu produkcji i działalności poszczególnych konkretnie wymienionych firm, zgłoszenia o przetargach publicznych i t. p. W całokształcie spraw

załatwionych przez Izbę w dziedzinie pośrednictwa handlowego tego rodzaju zgłoszenia w roku sprawozdawczym nie odegrały większej roli i wykazały znaczny spadek, z wyjątkiem zgłoszeń przetargowych. Te ostatnie Izba podawała firmom okręgu łódzkiego do wiadomości bądź bezpośrednio, bądź też w drodze swego komunikatu informacyjno-prasowego.

15. Statystyka i kataster przemysłowy.

Liczba poszczególnych sprawozdań statystycznych, opracowanych przez Izbę dla potrzeb urzędów i instytucji publicznych kształtowała się w roku sprawozdawczym na poziomie przedstawionym w poprzednim sprawozdaniu. Podobnie jak w roku ubiegłym Izba w odstępach miesięcznych informowała wymienione wyżej instytucje o stanie cen surowców włóknistych, tkanin i wyrobów dzianych, benzyny i mieszanek benzynowych. Poza tym opracowane były przez referat statystyczny zestawienia cyfrowe o zatrudnieniu, produkcji, stanie składów w przemyśle włókienniczym, które to zestawienia włączane były, wzorem lat ubiegłych, do miesięcznych sprawozdań sytuacyjnych Izby, składanych każdego miesiąca Ministerstwu Przemysłu i Handlu.

Niezależnie od tego Izba na doraźne życzenie czy to Ministerstwa Przemysłu i Handlu, czy też takich instytucji jak Instytut Badania Koniunktur Gospodarczych i Cen oraz G. U. S., niejednokrotnie udzielała informacji statystycznych przeważnie w zakresie kształtowania się cen, przy czym w większości wypadków chodziło nie tylko o sam fakt ruchu cen, lecz także o ustalenie jego przyczyn, co z reguły wymagało przeprowadzenia specjalnych dochodzeń i badań Izby.

Wreszcie w zakres bieżących prac wchodziło aktualizowanie prowadzonych przez Izbę katastrów ogólnego i branżowego. W roku sprawozdawczym zarejestrowanych było ogółem 57.248 firm, a więc znacznie mniej, niż w latach ubiegłych. Spadek ten tłumaczyć należy zmianą obszaru okręgu łódzkiego po oddzieleniu z dniem 1 kwietnia 1938 roku powiatów: kolskiego, kaliskiego, konińskiego i tureckiego, które włączone zostały do okręgu poznańskiego. Materiały katastralne, odnoszące się do powyższych powiatów przekazane zostały Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu wraz z materiałami dotyczącymi rejestru handlowego.

Przechodząc do omówienia zagadnień zasadniczych, które Izbę zajmowały w ciągu omawianego okresu w dziedzinie spraw staty-

styki sprawozdawczej, nie można pominąć akcji wszczętej na terenie samorządu gospodarczego, mającej na celu ujednolicenie zarówno sprawozdań sytuacyjnych, opracowywanych przez Izby, jako też prowadzonych przez nią katastrów przemysłowych. Powyższe sprawy były w ciągu roku sprawozdawczego przedmiotem kilkakrotnych konferencyj na terenie Związku Izb, jako też działalności opiniodawczej poszczególnych placówek samorządu gospodarczego przy czym chodziło nie tylko o przystosowanie sprawozdań do wymagań organów urzędowych, lecz równocześnie o odciążenie przedsiębiorstw dochodzeniami statystycznymi przez odpowiednie opracowanie najracjonalniejszych metod zbierania materiałów, uwzględniających zasadę skoordynowania dochodzeń Izb z dochodzeniami G.U.S.

W związku z powyższym już w początku roku sprawozdawczego Izba poinformowała Związek Izb o periodycznie przeprowadzanych przez nią ankietach oraz scharakteryzowała ich zakres, przy czym podkreśliła, iż w dążeniu do jak najmniejszego obciążania przemysłu ankietami ograniczono rozmiary ankiet zarówno pod względem ilościowym, jako też pod względem liczby zapytań do najniezbędniejszego minimum, podyktowanego zakresem wykonywanych przez Izbę prac. Równocześnie Izba nadmieniła, że możliwość ujednolicenia sprawozdań oraz samych formularzy statystycznych jest ograniczona ze względu na to, że struktura gospodarcza każdego okręgu gospodarczego jest odmienna, wskutek czego również i metody gromadzenia materiałów, stosowane przez poszczególne Izby muszą siłą rzeczy różnić się między sobą.

W związku z uchwałą powziętą na zjeździe Związku Izb w dniu 7 maja 1938 roku, mocą której Związek oświadczył się za ujednoliceniem sposobu zbierania przez wszystkie Izby danych statystycznych, za upodobnieniem sprawozdań kwartalnych i zaniechaniem sprawozdań miesięcznych, Izba łódzka wypowiedziała się jednak za utrzymaniem miesięcznych sprawozdań, które pozwalają lepiej i szybciej zorientować się w sytuacji gospodarczej i ekportowej i zachodzących w niej zmianach, aniżeli kwartalne. Wypowiadając się zasadniczo za ujednoliceniem sprawozdań pod względem przedmiotowym, Izba zakomunikowała jednak Związkowi Izb, iż nadal utrzyma stosowaną od dawna z dodatnim wynikiem formę sprawozdań miesięcznych.

Ponieważ równocześnie rozważana była na terenie samorządu gospodarczego sprawa ujednolicenia metod prowadzenia katastrów Izba

wysunęła postulat, by międzyizbowa komisja statystyczna m. in. rozważyła możliwość wykorzystania statystyk G. U. S. dla celów rocznych sprawozdań, a to celem uniknięcia dwutorowości dochodzeń na odcinku statystyki przemysłowej i odciążenia samorządu a przede wszystkim życia gospodarczego od nadmiaru prac wykonywanych w tym zakresie. Powyższy wniosek został przez komisję przyjęty. Na podstawie porozumienia z G. U. S. Izby zrezygnowały w końcu roku spawozdawczego z samoistnych dochodzeń w sprawie statystyki przemysłowej za 1938 rok, z tym, że odnośne dane otrzymywać mają z G. U. S., który zgodził się na to, by do jego dorocznej ankiety załączone były formularze przeznaczone dla Izb, identyczne z formularzami G. U. S.

16. Biblioteka.

W okresie sprawozdawczym księgozbiór Izby powiększył się o 608 tomów książek, 220 broszur i o 46 rocznych kompletów czasopism. W dniu 31 grudnia 1938 r. biblioteka liczyła 2.476 tomów książek, 1.119 broszur i 537 rocznych kompletów czasopism. Ilość czasopism otrzymywanych przez Izbę w różnych językach i z rozmaitych dziedzin życia gospodarczego dochodziła do 135, w tym 58 abonowanych, a 77 nadsyłanych bezpłatnie lub też drogą wymiany.

Polityka zakupu książek oparta była, tak jak w roku ubiegłym, z jednej strony na zamówieniach poszczególnych wydziałów biura oraz radców Izby, z drugiej — na uzupełnianiu księgozbioru przez opracowania głównie z działu ekonomii politycznej oraz przez nowości wydawnicze dotyczące zagadnień związanych z zainteresowaniami Izby.

W zakresie porządkowania księgozbioru opracowano nowy spis inwentarza dla działu broszur i czasopism oraz włączono do biblioteki i skompletowano wszystkie znajdujące się w posiadaniu Izby sprawozdania samorządu i zrzeszeń gospodarczych.

Ponadto w celu ułatwienia korzystania z księgozbioru, skatalogowano wszystkie nowonabyte publikacje, które w roku sprawozdawczym przybyły i zostały wpisane do księgi inwentarza.

Z biblioteki Izby korzystali poza radcami i pracownikami Izby również przedstawiciele sfer gospodarczych, osoby pracujące naukowo oraz studenci wyższych uczelni.

17. Skład osobowy biura Izby.

W okresie sprawozdawczym liczbowy skład personelu biura Izby w gronie pracowników referendarskich i podreferendarskich został powiększony o 1 osobę, co było konieczne ze względu na rozrost agend Izby; w gronie sił kancelaryjnych ilość osób utrzymana została na poziomie roku ubiegłego. Liczba niższych funkcjonariuszów pozostała w roku sprawozdawczym bez zmian.

Uwzględniając powyższe przesunięcia, skład osobowy biura Izby przedstawiał się w końcu roku sprawozdawczego w sposób następujący: sił referendarskich i podreferendarskich (włączając radcę prawnego) 14, sił kancelaryjnych 21, niższych funkcjonariuszów 10.

Ruch korespondencji.

Według danych dziennika podawczego Izby ruch korespondencji wykazał w roku sprawozdawczym dalsze znaczne nasilenie w zakresie korespondencji krajowej. W roku 1938 do biura Izby wpłynęło ogółem 34.070 pism (w roku 1937 — 31.980), biuro wysłało natomiast 43.342 pisma (w roku 1937 — 39.595). W szczególności z okręgu Izby wpłynęło 22.159 pism, z innych okręgów R. P. 11.030, z zagranicy 881. Do instytucji i firm okręgu Izby wysłano 25.107 pism, poza okręg 17.342, za granicę 893.

Omawiając ruch korespondencji podnieść również należy, iż w roku sprawozdawczym Izba wydała 88 „Komunikatów Prasowych", zawierających informacje z jej działalności i w sprawach gospodarczych. Komunikaty owe rozesłano w liczbie 13.112 egzemplarzy, przesyłając je regularnie w ilości 149-ciu egzemplarzy do organizacji gospodarczych okręgu, do redakcyj czasopism łódzkich, agencyj i biur prasowych, jako też do redakcyj pism stołecznych i prowincjonalnych.

Niezależnie od „Komunikatów Prasowych" ukazujących się przeciętnie dwa razy w tygodniu, Izba wydawała codziennie (prócz dni świątecznych) „Komunikaty Radiowe", nadawane przez stację Polskiego Radia w Łodzi, które zawierały notowania Giełdy Pieniężnej w Łodzi, Giełdy Zbożowo-Towarowej w Łodzi, ponadto bieżące informacje gospodarcze.

Wreszcie — obok komunikatów prasowych i radiowych — Izba wydawała w odstępach miesięcznych „Biuletyn Informacyjny", objętości około 50 stron pisma maszynowego, którego zadaniem było w wyczerpujący sposób oświetlać bieżącą działalność Izby oraz jej poszcze-

gólnych organów. Biuletyn rozesłano w roku sprawozdawczym w łącznej ilości 2.316 egzemplarzy, przy czym otrzymywali go radcowie Izby, organizacje gospodarcze i pozostałe Izby Przemysłowo-Handlowe.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W ŁODZI ZA 1938 ROK

DOCHODY

Dział	Paragraf	Pozycja	WYSZCZEGÓLNIENIE	Sumy preliminowane wg. zatwierdzonego budżetu Zł	Sumy rzeczywistych wpływów Zł	Różnice Zł
I			WŁASNE DOCHODY IZBY			
			Dochody zwyczajne			
	1		Dochody z opłat			
		1	Opłaty od świadectw pochodzenia towarów	7.000.—	5.564,60	— 1.435,40
		2	Opłaty od zaświadczeń paszportowych	2.000.—	3.105.—	+ 1.105.—
		3	Opłaty od podań o import towarów reglamentowanych	150.000.—	199.577.—	+49.577.—
		3a	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących kompensacyjnego wywozu	—	—	—
		4	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwrotu cła przy wywozie masła .	—	—	—
		5	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego masła	—	—	—
		6	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego jaj	125.—	105.—	— 20.—
		7	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwrotu cła przy wywozie lnu . , .	—	—	—
			do przeniesienia	159.125 —	208.351,60	+49.226,60

WYDATKI

Dział	Paragraf	Pozycja	WYSZCZEGÓLNIENIE	Sumy preliminowane wg. zatwierdzonego budżetu Zł	Virement Zł	Sumy rzeczywistych wydatków Zł	Nadwyżka Zł
I			WYDATKI ZWYCZAJNE				
			Wydatki osobowe				
	1		Płace				
		1	Urzędnicy (ustaleni i nieustaleni)	221.280.—		219.400.—	1.880.—
		2	Dietariusze	19.200.—		16.550.—	2.650.—
		3	Konsultanci i t. p.	14.000.—	c)+ 2.250.—	15.865,58	384,42
		4	Woźni i gońcy (z dodatkiem na umundurowanie)	20.000.—	c)— 2.250.—	17.289,62	460,38
	2		Ubezpieczenia				
		1	Na wypadek choroby	4.000.—		3.557,77	442,23
		2	Inne ubezpieczenia	9.500.—		9.089,88	410,12
		3	Wpłata do funduszu emerytalnego Izby	30 000.— D. 10.000 —		40.000.—	—
	3		Remuneracje i zapomogi	22.000.— D. 3.000.—		24.974,50	25.50
II			Wydatki rzeczowe				
	1		Lokal				
		1	Czynsz za lokal biurowy i wynajem sali	—		—	—
		2	Światło, opał i utrzymanie porządku . . . . . . , . . .	—		—	—
		3	Remont	—		—	—
		4	Podatek	—		—	—
	1a		Nieruchomość				
		1	Utrzymanie porządku, opał, woda i t. p.	7.000.—		6.898,94	101,06
			do przeniesienia . . .	359.980.—		353.626,29	6 353,71

DOCHODY

Dział	Paragraf	Pozycja	WYSZCZEGÓLNIENIE	Sumy preliminowane wg zatwierdzonego budżetu Zł	Sumy rzeczywistych wpływów Zł	Różnice Zł
I			z przeniesienia . . .	159.125.—	208.351,60	+ 49.226,60
		8	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego szczeciny, włosia i sierści	—	—	—
		9	Opłaty od zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wyw. pierza i puchu	375.—	994,87	+ 619,87
		10	Inne opłaty	20.000.—	43.311,56	+ 23.311,56
	2		Dochód z nieruchomości			
		1	Czynsz	—	—	—
		2	Wpływy dodatkowe	—	—	—
	3		Dochód z wydawnictw . .	100 —	41,80	— 58,20
	4		Dochód z agend spec. Izby			
		1	Biuro kolejowe	—	—	—
		2	Biuro celne	—	—	—
		3	. . . .	—	—	—
	5		Odsetki od lokowanej gotowizny	15.000.—	27.466,02	+ 12 466,02
			Dochody nadzwyczajne			
	6		Przelew z funduszu rezerw.	D.197.450.— D. 63.000.—	260.450.—	—
	7		Pożyczka	—	—	—
	8		Sprzedaż nieruchomości	—	—	—
			do przeniesienia . . .	455.050.—	540.615,85	+ 85 565,85

WYDATKI

Dział	Paragraf	Pozycja	WYSZCZEGÓLNIENIE	Sumy preliminowane wg. zatwierdzonego budżetu Zł	Virement Zł	Sumy rzeczywistych wydatków Zł	Nadwyżka Zł
II	1a		z przeniesienia . . .	359.980.—		353.626,29	6.353,71
		2	Światło i utrzymanie porządku w lokalu	5.000.—		4.845,01	154,99
		3	Remont gmachu, lokalu, instalacje	4.000.— D.9.500.—		13.399,39	100,61
		4	Ubezpieczenia i podatki . . .	2.000.—		1.271,38	728,62
	2		Wydatki biurowe				
		1	Materiały piśmienne	6.000.—		5.956,81	43,90
		2	Druki i ogłoszenia	5.000.—		4.958,80	41,20
		3	Porto i opłaty telegraficzne . .	4.000.—		3.610,71	389,29
		4	Opłaty telefoniczne	7.500.—		7.113,04	386,96
		5	Inwentarz (kupno i naprawa) .	5.000.—		5.000.—	—
		6	Czasopisma, książki i mapy . .	11.000.—		10.747,61	252,39
		7	Drobne wydatki	1 500.—		1.081,97	418,03
	3		Środki lokomocji				
		1	Kupno samochodu	—		—	—
		2	Utrzymanie samochodu . . .	2.000.— D.1.000.—		2,990,35	9,65
III			Wydawnictwa, subwencje i składki				
	1		Wydawnictwa	7.000.—		4 638,75	2.361,25
	2		Subwencje				
		1	Udział w utrzymaniu szkół handlowych i przemysłowych	50.000.— D. 70 000.—	b)+4.500.—	124.459,35	40,65
		1a	Zasiłek na budowę gmachu im. Marsz. J. Piłsudskiego . . .	D. 10.000.—		10 000 —	—
		2	Zapomogi i stypendia dla uczniów szkół handlowych i przemysłowych	5.000.—		4 240.—	760.—
		3	Zasiłki na prace naukowe, nagrody konkursowe i podróże naukowe	7.000.—	b)—4.500.—	2 227,75	272,25
		4	Zasiłki na popieranie rozwoju przemysłu i handlu (instytuty, wystawy i t. p).	30.000.— D100.000.—		121 482,42	8.517,58
		5	Badanie i popieranie eksportu	35 000.—		7.288,63	27 711,37
		6	Składki członkowskie Izby . .	10 000.— D. 2.000.—		10.076.—	1 924.—
			do przeniesienia . . .	749.480.—		699.013,55	50.466,45

DOCHODY

Dział	Paragraf	Pozycja	WYSZCZEGÓLNIENIE	Sumy preliminowane wg. zatwierdzonego budżetu Zł	Sumy rzeczywistych wpływów Zł	Różnice Zł
II			z przeniesienia . . .	455 050 —	540.615,85	+85.565,85
			DODATEK DO CENY ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH	400.000 —	444.569,67	+44 569,67
			do przeniesienia . .	855.050 —	985.185,52	+130.135,52

WYDATKI

Dział	Paragraf	Pozycja	WYSZCZEGÓLNIENIE	Sumy preliminowane wg. zatwierdzonego budżetu Zł	Virement Zł	Sumy rzeczywistych wydatków Zł	Nadwyżka Zł
			z przeniesienia . . .	749.480.—		699.013,55	50.466,45
IV			Agendy specjalne Izby				
	1		Biura, instytuty i pokazy				
		1	Biuro kolejowe	—		—	—
		2	. . . .	—		—	—
	2		Ekspozytura Izby . . .	—		—	—
V			Wydatki wynikające z niżej wymienionych czynności zleconych				
	1		Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego masła	—		—	—
	2		Wydawanie zaświadczeń dotyczących zwolnienia od cła wywozowego jaj	130.— D.450.—		577.—	3.—
	3		Wydawanie zaświadczeń dotyczących zwrotu cła przy wywozie lnu	—		—	—
	4		Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego szczeciny, włosia i sierści				
	5		Wydawanie zaświadczeń, dotyczących zwolnienia od cła wywozowego pierza i puchu . .	200 — D.1.000 —		1 181,68	18,32
VI			Różne wydatki				
	1		Koszty reprezentacji	10.000.—		6.377,20	3.622,80
	2		Koszty podróży urzędników Izby	14.000.—	a)—2.000.—	10.409,25	1.590,75
	3		Zwrot poniesionych kosztów członkom Izby	4.000.—	a)+2.000.—	5.966,30	33,70
	4		Spłata długów	—		—	—
	5		Odsetki od długów	—		—	—
	6		Pokrycie deficytu fund. emerytalnego	—		—	—
	7		Wydatki nieprzewidziane . .	1.290.—		280,80	1.009,20
			do przeniesienia . . .	780 550.—		723.805,78	56.744,22

DOCHODY

Dział	Paragraf	Pozycja	WYSZCZEGÓLNIENIE	Sumy preliminowane wg. zatwierdzonego budżetu Zł	Sumy rzeczywistych wpływów Zł	Różnice Zł
			z przeniesienia . . .	855.050.—	985.185,52	+130.135,52
			Razem . . .	855.050.—	985.185,52	+130.135,52
			Oszczędność na wydatkach			56.760,67
				855.050.—	985.185,52	186.896,19

WYDATKI

Dział	Paragraf	Pozycja	WYSZCZEGÓLNIENIE	Sumy preliminowane wg. zatwierdzonego budżetu Zł	Virement Zł	Sumy rzeczywistych wydatków Zł	Nadwyżka Zł
			z przeniesienia . . .	780.550.—		723 805,78	56.744,22
VII			WYDATKI NADZWYCZAJNE				
			Budowle				
	1		Budowa gmachu, kupno nieruchomości	—		—	—
	1a		Nadbudowa gmachu Izby . .	D. 53.500.—		53.483,55	16,45
	2		Kapitalny remont gmachu . .	—		—	—
			Rezerwa budżetowa	21 000.—		21.000.—	—
			Razem . . .	855.050.—		798.289,33	56.760,67
			Nadwyżka wpływów				130.135,52
			Nadwyżka budżetowa			186.896,19	—
				855.050.—		985.185,52	186.896,19

D. Dodatkowe preliminarze budżetowe Izby zatwierdzone pismami Min. Przemysłu i Handlu z dnia 12.V. 1938 r. L. O. E. II. 5/10 oraz z dnia 5.IX. 1938 r. L. O. E II. 5/13.

Przeprowadzone Virement

a) Zarządzenie Prezesa Izby z dnia 30.IX. 1938; pismo do Ministerstwa Przemysłu i Handlu L. 6216/38 z dn. 30.IX. 1938.

b) Zarządzenie Prezesa Izby z dnia 30. XI. 1938; pismo do Ministerstwa Przemysłu i Handlu L. 180/39 z dn. 25.I. 1939.

c) Zarządzenie Prezesa Izby z dnia 13.XII. 1938; pismo do Ministerstwa Przemysłu i Handlu L. 180/39 z dn. 25.I. 1939.

Bilans Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi
na dzień 31 grudnia 1938 r.

Stan czynny.	Zł	Zł	Zł	Zł
Gotowizna:				
a) w kasie			424,70	
b) w Poczt. Kasie Oszcz. Oddz. w Łodzi			4521,08	
c) w B-ku G. Kraj. Oddz. w Łodzi r-k czekowy Nr 100		5.203.—		
„ „ „ 1378		2.214.437.—	2.219.640.—	
d) w B-ku Handl. w Warszawie Oddział w Łodzi r-k czekowy		15.092,50		
„ lokac. 1 mies.		2.833 —		
„ „ 6 mies.		136 154 —	154.079,50	
e) w B-ku Zw. Sp. Zarobkowych Oddz. Łódzki r-k czekowy		81.684.—		
„ lokac. 6 mies.		125.121,52	206 805,52	2.585.470,80
Dłużnicy				
Pożyczki personalne			2.607,50	
„Informacja" Sp. z o. o.			7.500.—	
Różni			912.—	11.019,50
Nieruchomość				1.115.873,15
Ruchomości:				
Inwentarz z 1937 r.	160.470,69			
„ spisano w 1938 r.	363.—	160.107,69		
„ nabyto w 1938 r.		4.666,80	164.774,49	
Biblioteka z 1937 r.		48.864,78		
„ nabyto w 1938 r.		6.066,12	54.930,90	
Samochód nabyty w r. 1936			9.978.—	229.683,39
				3.942.046,84
Majątek Fund. Emer. Izby				
Gotowizna:				
w Kasie Nieruchomości	334,35			
w Banku G. Kraj. Oddz. w Łodzi r-k lokac. 81a	631.—			
w Banku Zw. Sp. Zarob. Od./Ł. r-k czekowy	5.995,30	6.960,65		
Nieruchomość		440.295,46	447.256,11	
			447.256,11	
Lok. Fund. Bud. Inst. Włók. w Banku Zw. Sp. Zarob. Od./Ł.			100.000.—	

Stan bierny.	Zł.	Zł.	Zł.	Zł.
Kapitały własne				
Fundusz rezerwowy z 1937 r.	111.674,54			
„ dopisano w r. sprawozd.	186.896,19			298.570,73
Zobowiązania				
Wierzyciele				
a) Ubezpieczalnia Społ. w Łodzi	220,44			
b) specjalne opłaty od bawełny i odpadków bawełnianych r-k specjalny	2.234.065,24			
c) Kom. Standaryzacyjna Prod. Eksp. Przem. Włók.	390.—			
d) wyrównanie różnic zwrotu cła	21.982,42			
e) niepodniesione wierzytelności	41 261,47			2.297.919,57
Fundusz umorzenia				
a) nieruchomości	1.115.873,15			
b) inwentarza	164.774,49			
c) biblioteki	54.930,90			
d) samochodu	9.978.—			1.345.556,54
				3.942.046,84
Fundusz Emer. Izby		230.107,21		
Zobowiązania hipot. nieruchom.	163.514,96			
Wierzyciele	35.586,55			
Pobrane na poczet czynszu komor. od 1. I. 1939 r.	18.047,39	217.148,90	447.256,11	
			447.256,11	
Fundusz Bud. Domu Inst. Włók. w Łodzi			100.000.—	

Prezes:
(—) Dr. F. Maciszewski

Komisja Rewizyjna:
(—) T. Konarzewski
(—) J. Jabłkowski
(—) A. Znamięcki
(—) M. Tempelhof

Dyrektor:
(—) K. Bajer

Protokół Komisji Rewizyjnej.

W dniu 31 grudnia 1938 r. Komisja Rewizyjna, wybrana w myśl § 31 p. 3 drugiej części statutu Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi w składzie radców pp. T. Konarzewskiego, inż. O. Grossa, J. Jabłkowskiego i M. Tempelhofa, dokonała rewizji kasy i znalazła w gotowiźnie zł. 424,70 (złotych czterysta dwadzieścia cztery i gr. 70) t. j. pozostałość, zgodną z saldem raportu kasowego i dziennika kasowego.

Następnej rewizji dokonała Komisja Rewizyjna w dniu 24 marca 1939 r. w składzie pp. Tadeusza Konarzewskiego, Aleksandra Znamięckiego, J. Jabłkowskiego i M. Tempelhofa. Przed przystąpieniem do poszczególnych czynności wybrano na przewodniczącego Komisji radcę p. Tadeusza Konarzewskiego.

Komisja Rewizyjna dokonała sprawdzenia zamknięcia rachunkowego za 1938 r. dochodów i wydatków Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, przy czym stwierdziła:

a) że przy sprawdzaniu na wyrywki asygnat oraz poszczególnego materiału kasowego z zapisami w dziennikach żadnych uchybień nie dostrzeżono i że dane cyfrowe, zawarte w księgach i dokumentach, są zgodne z przedstawionym Komisji Rewizyjnej zestawieniem dochodów i wydatków oraz ze stanem majątkowym Izby po dzień 31 grudnia 1938 r.;

b) że dochody Izby osiągnięte w r. 1938 w 6 pozycjach przewyższają preliminowane sumy o zł. 131.649,12, a w 3-ch pozycjach wykazują niedobór zł. 1.513,60, z czego wynika, iż wpływy w r. 1938 wykazują nadwyżkę w wysokości zł. 130.135,52, albowiem preliminowano dochody w kwocie zł. 855.050.—, natomiast efektywne wpływy wyniosły zł. 985.185,52;

c) że wydatki Izby poczynione w r. 1938 w 32 pozycjach wykazują oszczędność w sumie zł. 56.760,67, bowiem efektywne wydatki wyniosły zł. 798.289,33, a preliminowano je w wysokości zł. 855.050.—;

d) że ogólna nadwyżka budżetowa w sumie zł. 186.896,19 do przelania na fundusz rezerwowy stanowi nadwyżkę dochodów nad wydatkami i wynika

z nadwyżki ponad preliminowane dochody	zł.	130.135,52
z oszczędności na wydatkach	zł.	56.760,67
łącznie .	zł.	186.896,19

e) że bilans Izby po dzień 31 grudnia 1938 r., wykazujący w stanie czynnym kwoty zł. 3.942.046,84, bilans Funduszu Emerytalnego Izby w stanie czynnym i biernym, wykazujący zł. 447.256,11 oraz Fundusz Budowy Domu Instytutu Włókienniczego zł. 100.000.— sporządzone zostały prawidłowo i zgodnie z pozostałościami odnośnych kont.

Z uwagi na powyższe Komisja Rewizyjna proponuje, aby Plenarne Zebranie Izby uznało zamknięcie rachunkowe Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi za 1938 rok za prawidłowe i udzieliło absolutorium Prezydium Izby.

Komisja Rewizyjna:

Przewodniczący:

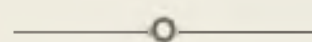
(—) T. Konarzewski

Członkowie:

(—) J. Jabłkowski
(—) M. Tempelhof
(—) A. Znamięcki

Załącznik do X sprawozdania
Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi.

Lista Radców
oraz
skład Prezydium i Dyrekcji
Izby Przemysłowo-Handlowej
w Łodzi

Prezydium Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi

Prezes — Dr Feliks Maciszewski

Wiceprezesi: Babiacki Edward i Dr Bornet Juliusz — Sekcja Przemysłowa; Fiedler Zygmunt i Hertz Mieczysław — Sekcja Handlowa.

Dyrekcja

Dyrektor — Inż. Bajer Karol

Wicedyrektor — Inż. Luciński Stefan.

Lista radców Izby (stan w dniu 1. V. 1939 r.)

SEKCJA PRZEMYSŁOWA

L. p.	Nazwisko i imię	Adres
1	Babiacki Edward	Łódź, Al. Kościuszki 99
2	Barciński Henryk	„ Kilińskiego 177
3	Dr. Berkowicz Henryk	„ Radwańska 25
4	Dr. Biederman Brunon	„ Kilińskiego 2
5	Bibergal Roman	„ Sienkiewicza 27
6	Dr. Bornet Juliusz	„ Piotrkowska 260
7	Buhle Karol Juliusz	„ Hipoteczna 7/9
8	Bursze Henryk	„ Malwowa 3
9	Eitingon Naum	„ Sienkiewicza 82/84
10	Ender Teodor	Pabianice, Zamkowa 3
11	Fiszer Karol	Łódź, Główna 35
12	Gawartin Włodzimierz	„ Lipowa 53
13	Geyer Robert	„ Piotrkowska 282
14	Gliksman Beniamin	„ Śródmiejska 56
15	Heiman-Jarecki Aleksander . .	„ Piotrkowska 125
16	Hertz Michał	Tomaszów Mazow., Wilanów
17	Inż. Hirszberg Emil	Łódź, Piotrkowska 194
18	Hoffman Filip	„ Cegielniana 84
19	Inż. Jasiński Edmund	„ Sienkiewicza 34
20	Kamiński Jakub	„ Nawrot 4
21	Kotkowski Bolesław	„ Dowborczyków 18
22	Landsberg Władysław	Tomaszów Mazowiecki
23	Librach Jakub	Łódź, Pomorska 38
24	Luboszyc Grzegorz	Zduńska Wola, Piłsudskiego 10
25	Dr. Maciszewski Feliks	Łódź, Targowa 65
26	Markon Kazimierz	„ Łąkowa 5
27	Milker Juliusz	„ Piotrkowska 217
28	Piasecki Marian	Zgierz, firma „Boruta“
29	Poznański Maurycy Ignacy . . .	Łódź, Śródmiejska 36
30	Pytlewski Stanisław	Działoszyn, pow. wieluński
31	Dr. Rochlin Izrael	Kalisz, Kościuszki 9
32	Rozen Jonas	Łódź, Kopernika 18
33	Seipelt Paweł	„ Nawrot 4
34	Dr. Sembrat Stanisław	„ Bandurskiego 12
35	Znamięcki Aleksander	„ Targowa 65
36	Zylberszpic Joachim	„ Al. Kościuszki 90

SEKCJA HANDLOWA

L. p.	Nazwisko i imię	Adres
1	Bartoszewicz Witold	Łódź, Główna 52
2	Blumcwajg Maurycy	„ Legionów 6
3	Bobkowicz Emilian	„ Gdańska 74
4	Chari Piotr	„ Piotrkowska 37
5	Chądzyński Karol	„ Piotrkowska 165
6	Degenstein Jakub	„ Zawadzka 25
7	Dobrzański Tadeusz	Piotrków Tryb., Słowackiego 30
8	Fiedler Zygmunt	Łódź, Orła 17/19
9	Frankus Ryszard	„ Al. Kościuszki 53
10	Frycze Zygmunt	„ Sienkiewicza 60
11	Gliński Marian Wacław	„ Sienkiewicza 34
12	Inż. Gross Oskar	„ Narutowicza 107
13	Heber Józef	Kalisz, Łazienna 7
14	Hertz Jakub	Łódź, Żeromskiego 77/79
15	Hertz Mieczysław	„ Al. Kościuszki 69
16	Holcgreber Wacław	„ Południowa 28
17	Jabłkowski Józef	„ Piotrkowska 121
18	Jaszuński Ignacy	„ Piotrkowska 64
19	Konarzewski Tadeusz	„ Pl. Dąbrowskiego 3
20	Krauze Józef Wacław	„ Gdańska 46
21	Kwaśniewski Lucjan	Radomsko
22	Lewsztajn Juliusz	Łódź, Wólczańska 37
23	Lipiński Adam	„ Plac Wolności 9
24	Mazur Chaim Lejzor	„ Cegielniana 45
25	Mokrski Lajb	„ Narutowicza 42
26	Olszewski Marian	„ Piotrkowska 121
27	Pietrzycki Józef	Kalisz, Piekarska 7
28	Remiszewski Antoni	Łódź, Al. Kościuszki 57
29	Roszak Kazimierz	„ Al. Kościuszki 60
30	Rydzewski Stefan	Kalisz, Kilińskiego róg Babinej
31	Sender Feliks	„ Plac 11-go Listopada 2
32	Stefaniak Eugeniusz	Łódź, Piotrkowska 130
33	Tempelhof Maurycy	„ Narutowicza 94
34	Till Waldemar	„ Plac Reymonta 2
35	Wolman Gerszon	„ 11-go Listopada 30
36	Wyszewiański Dawid	„ Legionów 8-a

KORESPONDENCI:

Schweikert Robert, Łódź, Al. Kościuszki 81; *Brzeski Józef*, Piotrków Tryb.; *Gierliński Czesław*, Łęczyca; *Nehring Stanisław*, Sieradz; *Ścibor Ignacy*, Turek; *Inż. Sztolcman Alfred*, Warszawa, Senatorska 21; *Warszawski Szymon*, Piotrków Trybunalski.

Skład osobowy Komisyj Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi

(Według stanu w dniu 1. V. 1939)

KOMISJE STAŁE

Komisja Rewizyjna:

1. Konarzewski Tadeusz — przewodniczący
2. Inż. Gross Oskar
3. Jabłkowski Józef
4. Tempelhof Maurycy
5. Znamięcki Aleksander

Komisja Finansowo-Kredytowo-Ubezpieczeniowa:

1. Konarzewski Tadeusz — przewodniczący
2. Tempelhof Maurycy — zast. przewodniczącego
3. Degenstein Jakub
4. Jabłkowski Józef
5. Remiszewski Antoni
6. Seipelt Paweł
7. Znamięcki Aleksander

Komisja Podatkowa:

1. Roszak Kazimierz — przewodniczący
2. vacat — zast. przewodnicz.
3. Bartoszewicz Witold
4. Buhle Karol Juliusz
5. Chari Piotr
6. Chądzyński Karol
7. Frankus Ryszard
8. Gawartin Włodzimierz
9. Hertz Jakub
10. Jaszuński Ignacy
11. Kamiński Jakub
12. Luboszyc Grzegorz
13. Milker Juliusz
14. Mokrski Lajb
15. Rydzewski Stefan
16. Dr. Sembrat Stanisław
17. Wolman Gerszon

Komisja Polityki Gospodarczej:

1. Markon Kazimierz — przewodniczący
2. Krauze Józef Wacław — zast. przewodn.
3. Dr. Berkowicz Henryk
4. Bobkowicz Emilian
5. Eitingon Naum
6. Ender Teodor
7. Frankus Ryszard
8. Geyer Robert
9. Gliksman Beniamin
10. Inż. Gross Oskar
11. Inż. Hirszberg Emil
12. Kamiński Jakub
13. Kwaśniewski Lucjan
14. Lewsztajn Juliusz
15. Librach Jakub
16. Piasecki Marian
17. Dr. Sembrat Stanisław

Komisja Prawno-Administracyjna:

1. Remiszewski Antoni — przewodniczący
2. Landsberg Władysław — zast. przewodn.
3. Chari Piotr
4. Gliński Marian Wacław
5. Gliksman Beniamin
6. Holcgreber Wacław
7. Kotkowski Bolesław
8. Kwaśniewski Lucjan
9. Mazur Chaim Lejzor
10. Olszewski Marian
11. Tempelhof Maurycy
12. Sender Feliks

Komisja Eksportowa:

1. Seipelt Paweł — przewodniczący
2. Rozen Jonas — zast. przewodn.
3. Dr. Berkowicz Henryk
4. Eitingon Naum
5. Gliksman Beniamin
6. Inż. Hirszberg Emil
7. Librach Jakub
8. Lewsztajn Juliusz
9. Dr. Rochlin Izrael
10. Dr. Sembrat Stanisław

Komisja Komunikacyjna:

1. Olszewski Marian — przewodniczący
2. Wyszewiański Dawid — zast. przewodn.
3. Fiszer Karol
4. Heber Józef
5. Roszak Kazimierz
6. Rozen Jonas
7. Stefaniak Eugeniusz

Komisja Szkolnictwa Zawodowego:

1. Inż. Gross Oskar — przewodniczący
2. Jaszuński Ignacy — zast. przewodn.
3. Inż. Hirszberg Emil
4. Jabłkowski Józef
5. Inż. Jasiński Edmund
6. Kwaśniewski Lucjan
7. Milker Juliusz
8. Remiszewski Antoni

Komisja Mandatowa:

1. Geyer Robert — przewodniczący
2. Roszak Kazimierz — zast. przewodn.
3. Bibergal Roman
4. Frankus Ryszard
5. Hertz Jakub
6. Kamiński Jakub
7. Kotkowski Bolesław
8. Lipiński Adam
9. Mazur Chaim Lejzor
10. Mokrski Lajb
11. Seipelt Paweł

Komisja Statutowo-Regulaminowa:

1. Barciński Henryk — przewodniczący
2. Chądzyński Karol — zast. przewodn.
3. Lipiński Adam
4. Olszewski Marian
5. Dr. Rochlin Izrael
6. vacat

Komisja Racjonalizacji Przemysłu i Handlu:

1. Lewsztajn Juliusz — przewodniczący
2. Dr. Sembrat Stanisław — zast. przewodn.
3. Bartoszewicz Witold
4. Blumcwajg Maurycy
5. Buhle Karol Juliusz
6. Chari Piotr
7. Chądzyński Karol
8. Inż. Jasiński Edmund
9. Jaszuński Ignacy
10. Landsberg Władysław
11. Pietrzycki Józef
12. Poznański Maurycy Ignacy
13. Zylberszpic Joachim
